

Koronka do Miłosierdzia Bożego (godz. 15:00; pochodzi z Dzienniczka siostry Faustyny)

[odpust cząstkowy za jej odmówienie; dekret Penitencjarii Apostolskiej z 12.01.2002]

Koronkę do Miłosierdzia Bożego odmawia się na różańcu. Na pierwszym koraliku czyni się znak krzyża świętego. Na 3-ch kolejnych odmawia się kolejno: Ojcze Nasz, Zdrowaś Mario, Wierzę w Boga. Na każdym dużym koraliku mówi się: „Ojcze Przedwieczny, ofiaruję Ci Ciało i Krew, Duszę i Bóstwo najmilszego Syna Twojego, a Pana naszego Jezusa Chrystusa, na przebłaganie za grzechy nasze i świata całego.”, zaś na małych koralikach mówi się (x10): „Dla Jego bolesnej męki miej miłosierdzie dla nas i całego świata.” Po skończeniu całej pętli, na krótkim sznurze mówi się 3 razy: „Święty Boże, Święty Mocny, Święty Nieśmiertelny, zmiłuj się nad nami i nad całym światem.” Na zakończenie 1 raz mówi się: „O Krwi i Wodo któraś wytrysnęła z Serca Jezusowego, jako źródł miłosierdzia dla nas, ufamy Tobie.”

Litania do Bożego Miłosierdzia (po Koronce do Miłosierdzia Bożego)

[tylko do odmawiania prywatnego; pochodzi z Dzienniczka siostry Faustyny — akapit 949]

Miłosierdzie Boże, wytryskujące z łona Ojca.

Miłosierdzie Boże, największy przymiocie Boga.

Miłosierdzie Boże, tajemnico niepojęta.

Miłosierdzie Boże, źródło tryskające z Trójcy Przenajświętszej.

Miłosierdzie Boże, niezgłębione przez żaden umysł ludzki ni anielski.

Miłosierdzie Boże, z którego tryska wszelkie życie i szczęście.

Miłosierdzie Boże, ponad niebiosą.

Miłosierdzie Boże, źródło cudów i dziwów.

Miłosierdzie Boże, ogarniające wszechświat cały.

Miłosierdzie Boże, zstępujące na świat w Osobie Słowa Wcielonego.

Miłosierdzie Boże, które wypłynęło z otwartej rany Serca Jezusowego.

Miłosierdzie Boże, zawarte w Sercu Jezusa dla nas, a szczególnie dla grzeszników.

Miłosierdzie Boże, niezgłębione w ustanowieniu Hostii świętej.

Miłosierdzie Boże, w ustanowieniu Kościoła świętego.

Miłosierdzie Boże, w sakramencie chrztu świętego.

Miłosierdzie Boże, w usprawiedliwieniu nas przez Jezusa Chrystusa.

Miłosierdzie Boże, towarzyszące nam przez całe życie.

Miłosierdzie Boże, ogarniające nas szczególnie w godzinie śmierci.

Miłosierdzie Boże, darzące nas życiem nieśmiertelnym.

Miłosierdzie Boże, towarzyszące nam w każdym momencie życia.

Miłosierdzie Boże, chroniące nas od ognia piekielnego.

Miłosierdzie Boże, w nawróceniu grzeszników zatwardziałych.

Miłosierdzie Boże, zdziwienie dla aniołów, niepojęte dla świętych.

Miłosierdzie Boże, niezgłębione we wszystkich tajemnicach Bożych.

Miłosierdzie Boże, dźwigające nas z wszelkiej nędzy.

Miłosierdzie Boże, źródło naszego szczęścia i wesela.

Miłosierdzie Boże, w powołaniu nas z nicości do bytu.

Miłosierdzie Boże, ogarniające wszystkie dzieła rąk Jego.

Miłosierdzie Boże, korono wszystkich dzieł Boga.

Miłosierdzie Boże, w którym wszyscy jesteśmy zanurzeni.

Miłosierdzie Boże, słodkie ukojenie dla serc udręczonych.

Miłosierdzie Boże, jedyna nadziejo dusz zroczonych.

Miłosierdzie Boże, odpocznienie serc i pokoju wśród trwogi.

Miłosierdzie Boże, rozkoszy i zachwycie dusz świętych.

Miłosierdzie Boże, budzące ufność wbrew nadziei.

Baranku Boży, który okazałeś największe miłosierdzie w odkupieniu świata na krzyżu, przepuść nam Panie.

Baranku Boży, który się miłosiernie ofiarujesz za nas w każdej Mszy świętej, wysłuchaj nas Panie.

Baranku Boży, który z nieprzebranego miłosierdzia gładzisz grzechy nasze, zmiłuj się nad nami.

Miłosierdzie Boże ponad wszystkie dzieła Jego. Przeto Miłosierdzie Pańskie na wieki wychwałać będą. Módlmy się: O Boże wiekuisty, w którym Miłosierdzie jest niezgłębione, a litość skarb jest nieprzebrany, wejrzyj na nas łaskawie i pomóż w nas Miłosierdzie swoje, abyśmy w chwilach ciężkich nie rozpaczaali ani upadali na duchu, ale z wielką ufnością poddali się woli Twojej świętej, która jest miłością i miłosierdziem samym. Amen.

Różaniec święty

[odpust cząstkowy za odmówienie całej części bez przerywania]

Na krzyżyku odmawia się „Wierzę w Boga ...”, a na koralikach za nim: „Ojcze Nasz ...” i 3 × „Zdrowaś Maryjo ...” z prośbą o wiarę, nadzieję i miłość. Na ostatnim koraliku krótkiego sznura mówi się:

— „Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku, teraz i na wieki wieków. Amen.”

— nazwę tajemnicy która za chwilę będzie odmawiana (spis nazw znajduje się niżej)

— rozważania dotyczące danej tajemnicy (tylko przy publicznym odmawianiu Różańca)

— „Ojcze Nasz ...” (rozpoczyna tajemnicę)

po czym przystępuje się do pętli odmawiając 10 × „Zdrowaś Mario”. Na każdym dużym koraliku kończącym daną tajemnicę odmawia się:

— „Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku, teraz i na wieki wieków. Amen.”

— akt strzelisty:

„O Maryjo bez grzechu pierworodnego poczęta, módl się za nami, którzy się do Ciebie uciekamy i za wszystkimi, którzy się do Ciebie nie uciekają, a zwłaszcza za nieprzyjaciółmi Kościoła Świętego i poleconymi Tobie.”

lub

„O mój Jezu, przebac nam nasze grzechy, zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba i dopomóż szczególnie tym, którzy najbardziej potrzebują Twojego Miłosierdzia.”

— podaje się nazwę kolejnej tajemnicy która za chwilę będzie odmawiana i odmawia się „Ojcze Nasz ...”

Spis tajemnic Różańca Świętego

Część Radosna

1. Zwiastowanie Najświętszej Maryi Pannie
2. Nawiedzenie św. Elżbiety (przez N.M.P.)
3. Narodzenie Pana Jezusa (w stajence betlejemskiej)
4. Ofiarowanie (nowonarodz.) Pana Jezusa w świątyni
5. Odnalezienie Pana Jezusa w świątyni (wśród uczonych)

Część Światła

1. Chrzest Jezusa w wodach Jordanu
2. Objawienie chwały na weselu w Kanie Galilejskiej
3. Głoszenie Królestwa Bożego i wzywanie do nawrócenia
4. Przemienienie się Pana Jezusa na górze Tabor
5. Ustanowienie Komunii Świętej

Jeśli odmawianych jest więcej niż 5 tajemnic za jednym zamachem, wówczas koraliki na krótkim sznurze pomija się, będąc cały czas w pętli. Na zakończenie Różańca mówi się słowa: „W intencjach wyznaczonych przez Ojca Świętego:” i odmawia się np. modlitwę egzorcyzmowaną: „Pod Twoją obronę” lub „Ojcze nasz” w ramach dostąpienia odpustu przypisanego do odmówienia minimum jednej części Różańca.

Królowo Nieba

Królowo nieba, wesel się, alleluja. Albowiem któregoś nosić zaślubiła, alleluja. Zmartwychwstał, jak powiedział, alleluja. Módl się za nami do Boga, alleluja. Raduj się i wesel, o Panno Maryjo, alleluja. Módlmy się. Boże, któryś przez zmartwychwstanie Syna Twego, Pana naszego Jezusa Chrystusa, świat uweselił raczył, daj nam, prosimy, abyśmy przez Matkę Jego, Maryję Pannę, radości żywota wiecznego dostąpili. Przez tegoż Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Modlitwa do Maryi z III wieku

Pod opiekę Twojego miłosierdzia uciekamy się, o Matko Boża. Nie odrzucaj prośb, w naszych potrzebach, lecz zachowaj nas od niebezpieczeństwa, jedynie czysta i błogosławiona.

Modlitwa „Ojcze nasz” której nauczył Jezus

Ojcze nasz, który jesteś w niebie, niech się święci imię Twoje! Niech przyjdzie królestwo Twoje; niech Twoja wola spełnia się na ziemi, tak jak i w niebie. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj; i przebac nam nasze winy, jak i my przebaczymy tym, którzy przeciw nam zawinili; i nie dopuść, abyśmy ulegli pokusie, ale nas zachowaj od złego! [Mt 6, 9-13]

Litania do Najświętszego Serca Pana Jezusa

[odpust częstkowy za jej odmówienie; litania ta jest dopuszczona do odmawiania publicznego oraz prywatnego]

Kyrie, eleison. Chryste eleison. Kyrie, eleison. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas.

— zmiłuj się nad nami

Ojcze z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami.
Synu, Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami.
Duchu Święty, Boże,
Święta Trójco, Jedyny Boże,
Serce Jezusa, Syna Ojca Przedwiecznego,
Serce Jezusa w łonie Matki - Dziewicy przez Ducha Świętego utworzone,
Serce Jezusa ze Słowem Bożym istotowo zjednoczone,
Serce Jezusa nieskończonego majestatu,
Serce Jezusa, świątynio Boga,
Serce Jezusa, przybytku Najwyższego,
Serce Jezusa, domie Boży i bramo niebios,
Serce Jezusa, gorejące ognisko miłości,
Serce Jezusa, sprawiedliwości i miłości skarbnico,
Serce Jezusa, dobroci i miłości pełne,
Serce Jezusa, cnót wszelkich bezdenne głębino,
Serce Jezusa, wszelkiej chwały najgodniejsze,
Serce Jezusa, królu i zjednoczenie serc wszystkich,
Serce Jezusa, w którym są wszystkie skarby mądrości i umiejętności,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Jezu cichy i pokornego serca, uczyn serca nasze według serca Twego. Módlmy się: Wszchemogący, wieczny Boże, wejrzyj na Serce najmilszego Syna Swego i na chwałę i zadośćuczynienie, jakie w imieniu grzeszników Ci składa. Daj się przebłagać tym, którzy żebrzą Twego miłosierdzia, i racz udzielić przebaczenia w imię Syna Twego, Jezusa Chrystusa, który z Tobą żyje i króluje na wieki wieków. Amen.

Modlitwa św. Brygidy o światło (właściwą drogę postępowania)

Panie! Przyjdź szybko i rozjaśnij noc. Tak tęsknię do Ciebie, jak tęsknią umierający. Powiedz mojej duszy, że nic nie dzieje się bez Twego przyzwolenia, a na co Ty przyzwalaś nie pozostanie bez pocieszenia. O Jezu, Synu Boży, który stałeś cichy przed swymi sędziami, nałóż więzy na mój język, dopóki nie przemyślę, co i jak mam mówić. Wskaż mi drogę i spraw, abym była gotowa po niej kroczyć. Niebezpiecznie jest zwlekać i niebezpiecznie się spieszyć. Odpowiedz na moje błaganie i wskaż mi drogę. Przychodzę do Ciebie jak zraniony człowiek do lekarza w poszukiwaniu pomocy. Udziel mi Panie, pokoju serca! Amen.

Modlitwa św. Teresy od Dzieciątka Jezus

Pozdrawiam Cię, wielbię, kocham Cię, o mój Jezu, Zbawicielu, na nowo zelony bluźnierstwami, jakimi Ciebie nieustannie obrażamy. Ofiaruję Ci w Niepokalanym Sercu Twojej Najświętszej Matki hołdy Aniołów i wszystkich Świętych, jako woń kadzidła i proszę Cię najpokorniej poprzez Moc Twego Najświętszego Oblicza, byś raczył przywrócić i odnowić we mnie i we wszystkich ludziach Twoje Oblicze, Twój Obraz, który przez grzechy nasze został tak zeszpecony. O niepojęta Dobroci Boga, o niewysłowiona Miłości Ukrzyżowana, o nieskończone Miłosierdzie, ufam Tobie. Ojcze Przedwieczny, ofiaruję Ci zbołate, Najświętsze Oblicze Twego Umiłowanego Syna jako nieskończone zadośćuczynienie i okup za nasze winy. Ojcze Przedwieczny, ofiaruję Je Tobie, aby złagodzić Twój święty gniew względem nas grzeszników. Wspomnij, że to Oblicze cierpiało niewypowiedzianie i nosiło ciernie naszych grzechów, by zadośćuczynić Twojej Sprawiedliwości. Spójrz na te Boskie Rany! One wołają nieustannie, a wraz z nimi i ja pragnę wołać: miłosierdzia, miłosierdzia, miłosierdzia dla grzeszników. Amen.

Litania do Najświętszego Imienia Jezus

[odpust częstkowy za jej odmówienie; litania ta jest dopuszczona do odmawiania publicznego oraz prywatnego]

Kyrie elejson. Chryste, elejson. Kyrie elejson. Jezu, usłysz nas. Jezu, wysłuchaj nas.

— zmiłuj się nad nami.

Ojcze z nieba, Boże,
Synu, Odkupicielu świata, Boże,
Duchu Święty, Boże,
Święta Trójco, Jedyny Boże,
Jezu, Synu Boga żywego,
Jezu, odblasku Ojca,
Jezu, jasności światła wiecznego,
Jezu, królu chwały,
Jezu, słońce sprawiedliwości,
Jezu, Synu Maryi Panny,
Jezu najmiłszy,
Jezu przedziwny,
Jezu, Boże mocny,
Jezu, Ojcze na wieki,
Jezu, wielkiej rady zwiastunie,
Jezu najmoźniejszy,
Jezu najcierpliwszy,
Jezu najposrośniejszy,
Jezu cichy i pokornego serca,
Jezu, miłośniku czystości,
Jezu, miłujący nas,
Jezu, Boże pokoju,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Jezu.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Jezu.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami, Jezu.

Jezu, usłysz nas. Jezu, wysłuchaj nas. Módlmy się: Panie Jezu Chryste, których rzekł: "Proście, a otrzymacie; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a będzie wam otworzone"; daj nam, prosimy, uczucie swej Boskiej miłości, abyśmy Cię z całego serca, ustami i uczynkami miłowali i nigdy nie przestawali wielbić. który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

Modlitwa do Boga Ojca o siłę, wiarę i miłość aby Chrystus zamieszkał w naszych sercach

Zginam kolana moje przed Tobą, Ojcze, od którego bierze nazwę wszelki ród na niebie i na ziemi, proszę, abyś według bogactwa swej chwały sprawił w nas przez Ducha swego wzmocnienie siły wewnętrznego człowieka. Niech Chrystus zamieszka przez wiarę w naszych sercach; abyśmy w miłości wkorzeni i ugruntowani, wraz ze wszystkimi świętymi zdołali ogarnąć duchem, czym jest Szerokość, Długość, Wysokość i Głębokość, i poznali miłość Chrystusa, przewyższającą wszelką wiedzę, abyśmy zostali napełnieni całą Pełnią Bożą. Tobie zaś, który mocą działającą w nas możesz uczynić nieskończenie więcej, niż prosimy czy rozumiemy, Tobie chwała w Kościele i w Chrystusie Jezusie po wszystkie pokolenia na wieki wieków. Amen. [Ef 3, 14-21]

Modlitwa do Trójcy Świętej (podyktowana przez Anioła dzieciom w Fatimie w 1917 r.)

Przenajświętsza Trójco, Ojcze, Synu i Duchu Święty, wielbię Cię w głębi duszy i ofiarowuję Ci drogocenne Ciało, Krew, Duszę i Bóstwo naszego Pana, Jezusa Chrystusa, obecnego we wszystkich Tabernakulach na całej ziemi, jako zadośćuczynienie za obrażające Go zniewagi, świętokradztwa i obojętność. Na mocy nieskończonych zasług Jego Najświętszego Serca i przez wstawiennictwo Niepokalanego Serca Maryi, proszę Cię o nawrócenie nieszczęśliwych grzeszników. Amen.

Modlitwa wynagradzająca (fatimska, z 1917 r.)

O mój Boże, wierzę w Ciebie, uwielbiam Ciebie, ufam Tobie i kocham Ciebie z całego serca. Proszę Cię o przebaczenie tym, którzy nie wierzą, nie uwielbiają Ciebie, którzy nie ufają Tobie i którzy Cię nie kochają.

Litania do Najdroższej Krwi Pana Jezusa

[odpust częstkowy za jej odmówienie; litania ta jest dopuszczona do odmawiania publicznego oraz prywatnego]

Kyrie, eleison. Chryste eleison. Kyrie, eleison. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojciec z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami. Synu, Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco, Jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.

— wybaw nas	— wybaw nas
Krwi Chrystusa, Jednorodzonego Syna Ojca Przedwiecznego,	Krwi Chrystusa, męstwo Męczenników,
Krwi Chrystusa, wcielonego Słowa Bożego,	Krwi Chrystusa, mocy Wyznawców,
Krwi Chrystusa, nowego i wiecznego Przymierza,	Krwi Chrystusa, rodząca Dziewice,
Krwi Chrystusa, przy konaniu w Ogrójcu spływająca na ziemię,	Krwi Chrystusa, ostoję zagrożonych,
Krwi Chrystusa, tryskająca przy biczowaniu,	Krwi Chrystusa, ochłoda pracujących,
Krwi Chrystusa, brocząca spod cierniowej korony,	Krwi Chrystusa, pociecho płaczących,
Krwi Chrystusa, przelana na krzyżu,	Krwi Chrystusa, nadziejo pokutujących,
Krwi Chrystusa, zapłato naszego zbawienia,	Krwi Chrystusa, otucho umierających,
Krwi Chrystusa, bez której nie ma przebaczenia,	Krwi Chrystusa, pokoju i stodyczy serc naszych,
Krwi Chrystusa, która poisz i oczyszczasz dusze w Eucharystii,	Krwi Chrystusa, zadatku życia wiecznego,
Krwi Chrystusa, źródła miłosierdzia,	Krwi Chrystusa, wybaw. dusz z otchłani czyśćcowej,
Krwi Chrystusa, zwyciężająca złe duchy,	Krwi Chrystusa, wszelkiej chwały i czci najgodniejsza,
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Panie.	
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie.	
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.	

Odkupiłeś nas, Panie, Krwią swoją i uczyniłeś nas Królestwem Boga naszego. Módlmy się: Wszemogący, wieczny Boże, Ty Jednorodzonego Syna swego ustanowiłeś Odkupicielem świata i Krwią Jego dałeś się przebłagać, daj nam, prosimy, godnie czcić zapłatę naszego zbawienia i dzięki niej doznawać obrony od zła doczesnego na ziemi, abyśmy wiekiustym szczęściem radowali się w niebie. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Litania do Świętego Józefa

[odpust częstkowy za jej odmówienie; litania ta jest dopuszczona do odmawiania publicznego oraz prywatnego]

Kyrie, eleison, Chryste eleison, Kyrie, eleison. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojciec z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami. Synu, Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco, jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.

— módl się za nami	— módl się za nami	— módl się za nami
Święta Maryjo,	Józefie najsprawiedliwszy,	Ozdobo życia rodzinnego,
Święty Józefie,	Józefie najczystszy,	Opiekunie dziewic,
Przesławny Potomku Dawida,	Józefie najroztropniejszy,	Podporo rodzin,
Światło Patriarchów,	Józefie najmężniejszy,	Pociecho nieszczęśliwych,
Oblubieńcze Bogarodzicy,	Józefie najposlušniejszy,	Nadziejo chorych,
Przeczysty Stróżu Dziewicy,	Józefie najwierniejszy,	Patronie umierających,
Żywicielu Syna Bożego,	Zwierciadło cierpliwości,	Postrachu duchów piekielnych,
Troskliwy obrońco Chrystusa,	Miłośniku ubóstwa,	Opiekunie Kościoła Świętego,
Głowo Najświętszej Rodziny,	Wzorze pracujących,	
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Panie.		
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie.		
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.		

Ustanowił Go panem domu swego i zarządcą wszystkich posiadłości swoich. Módlmy się: Boże, Ty w niewysłowionej Opatrzności wybrałeś Świętego Józefa na Oblubieńca Najświętszej Rodzicielki Twojego Syna, spraw, abyśmy oddając Mu na ziemi cześć jako opiekunowi, zasłużyli na Jego orędownictwo w niebie. Przez Chrystusa Pana Naszego. Amen.

Modlitwa pokutna (przy podejmowaniu ofiar; fatimska, z 1917 r.)

O Jezu z miłości ku Tobie i dla nawrócenia grzeszników, pragnę Ci wynagrodzić za wszystkie zniewagi wyrządzone Niepokalanemu Sercu Maryi.

Anioł Pański (godz. 12:00)

[odpust częściowy za odmówienie tej modlitwy]

Anioł Pański zwiastował Pannie Maryi i poczęła z Ducha Świętego. Zdrowaś Maryjo ...
Oto ja Służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa Twego. Zdrowaś Maryjo ...
A Słowo stało się Ciałem i mieszkało między nami. Zdrowaś Maryjo ...

Módl się za nami święta Boża Rodzicielko, abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych. Łaskę Twoją prosimy Cię, Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy za zwiastowaniem anielskim poznali Wcielenie Chrystusa – Syna Twego, a przez Mękę Jego i Krzyż do chwały zmartwychwstania byli doprowadzeni. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Litania Loretańska do Najświętszej Maryi Panny

[odpust częstkowy za jej odmówienie; litania ta jest dopuszczona do odmawiania publicznego oraz prywatnego]

Kyrie elejson. Chryste, elejson. Kyrie elejson. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojciec z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami. Synu, Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco, Jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.

— módl się za nami.	— módl się za nami.	— módl się za nami.
Święta Maryjo, módl się za nami.	Panno można,	Pocieszycielko strapiionych,
Święta Boża Rodzicielko,	Panno łaskawa,	Wspomożenie wiernych,
Święta Panno nad pannami,	Panno wierna,	Królowo Aniołów,
Matko Chrystusowa,	Zwierciadło sprawiedliwości,	Królowo Patriarchów,
Matko Kościoła,	Stolico mądrości,	Królowo Proroków,
Matko łaski Bożej,	Przyczyno naszej radości,	Królowo Apostołów,
Matko nieskalana,	Przybytku Ducha Świętego,	Królowo Męczenników,
Matko najczystsza,	Przybytku chwalebny,	Królowo Wyznawców,
Matko dziewicza,	Przybytku sławny pobożności,	Królowo Dziewic,
Matko nienaruszona,	Różo duchowna,	Królowo wszystkich Świętych,
Matko najmiłsza,	Wieżo Dawidowa,	Królowo bez zmyy pierworodnej poczęta,
Matko przedziwna,	Wieżo z kości słoniowej,	Królowo wniebowzięta,
Matko dobrej rady,	Domie złoty,	Królowo różańca świętego,
Matko Stworzyciela,	Arko przymierza,	Królowo rodzin,
Matko Zbawiciela,	Bramo Niebieska,	Królowo pokoju,
Panno roztropna,	Gwiazdo zaranna,	Królowo Polski,
Panno czcigodna,	Uzdrowienie chorych,	
Panno wstawiona,	Ucieczko grzesznych,	

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Módl się za nami, święta Boża Rodzicielko, abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych. Módlmy się: Prosimy Cię, Panie Boże, dozwól nam, sługom Twoim, cieszyć się trwałym zdrowiem duszy i ciała, a za przyczyną Najświętszej Maryi, zawsze Dziewicy, racz nas uwolnić od doczesnych utrapień i obdarzyć wieczną radością. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Modlitwa za Ojczyznę — Z dawna Polski Tyś Królową

Z dawna Polski Tyś Królową, Maryjo! Ty za nami przemów słowo, Maryjo! Ociemniałym podaj rękę, niewytrwałym skracaj mękę, Twe Królestwo weź w porękę, Maryjo! Gdyś pod krzyżem Syna stała, Maryjo! Tyleś, Matko, wycierpiała, Maryjo! Przez Twego Syna konanie uproś sercom zmartwychwstanie, w ojców wierze daj wytrwanie, Maryjo! Z dawna Polski Tyś Królową, Maryjo! Ty za nami przemów słowo, Maryjo! Miej w opiece naród cały, który żyje dla Twej chwały, niech rozwija się wspaniały, Maryjo!

Bogurodzica (wersja z 1407 r.)

Bogurodzica, dziewica, Bogiem sławiona Maryja! U Twego Syna, Gospodzina, Matko zwolena Maryja! Zyszczy nam, spuści nam. Kirielejson. Twego dzieła Krzciciela, bożyce, usłysz głosy, napełnij myśli człowiecze. Słysz modlitwę, jaż nosimy, a dać raczy, jegoż prosimy, a na świecie zbożny pobyt, po żywocie rajski przebyt. Kirielejson.

Litania do Najświętszej Eucharystii

[tylko do odmawiania prywatnego; pochodzi z Dzienniczka siostry Faustyny — akapit 356]

— Jezu, ufam Tobie

Hostio św., w której zawarty jest testament miłosierdzia Bożego dla nas, a szczególnie dla biednych grzeszników.

Hostio św., w której zawarte jest Ciało i Krew Pana Jezusa, jako dowód nieskończonego miłosierdzia ku nam, a szczególnie ku biednym grzesznikom.

Hostio św., w której zawarte jest życie wiekuiste i nieskończonego miłosierdzia, nam obficie udzielane, a szczególnie biednym grzesznikom.

Hostio św., w której zawarte jest miłosierdzie Ojca, Syna i Ducha Świętego ku nam, a szczególnie ku biednym grzesznikom.

Hostio św., w której zawarta jest nieskończona cena miłosierdzia, która wyptaci wszystkie długi nasze, a szczególnie biednych grzeszników.

Hostio św., w której zawarte jest źródło wody żywej, tryskającej z nieskończonego miłosierdzia dla nas, a szczególnie dla biednych grzeszników.

Hostio św., w której zawarty jest ogień najczystszej miłości, który płonie z łona Ojca Przedwiecznego, jako z przepaści nieskończonego miłosierdzia dla nas, a szczególnie dla biednych grzeszników.

Hostio św., w której zawarte jest lekarstwo na wszystkie niemoce nasze, lekarstwo płynące z nieskończonego miłosierdzia, jako z krynicy, dla nas, a szczególnie dla biednych grzeszników.

Hostio św., w której zawarta jest łączność pomiędzy Bogiem a nami, przez nieskończone miłosierdzie dla nas, a szczególnie dla biednych grzeszników.

Hostio św., w której zawarte są wszystkie uczucia najśłodszego Serca Jezusowego ku nam, a szczególnie ku biednym grzesznikom.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna we wszystkich cierpieniach i przeciwnościach życia.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna wśród ciemności i burz wewnętrznych i zewnętrznych.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna w życiu i śmierci godzinie.

O Zbawcza Hostio

O Zbawcza Hostio, godna czci. Co lud do niebios wiedziesz bram. Bój srogi nęka wiernych Ci. Daj siłę, pomoc ześlij nam. Jednemu w Trójcy Władcy ziem, Niech będzie chwała w każdy czas. Niech On wieczystym życiem swym w ojczyźnie rajskiej darzy nas. Amen.

Niechaj będzie pochwalony Przenajświętszy Sakrament — pieśń

(3x) Niechaj będzie pochwalony, od nas wszystkich uwielbiony Przenajświętszy Sakrament, ten Niebieski Testament.

Akt strzelisty (do powtarzania non-stop przez min. 30 minut)

Jezu, Ty jesteś moim Panem, Synem Jahwe, a Maryja zawsze dziewica, jest Twoją mamą. Jezu Tobie ufam. Jezu w Tobie pokładam nadzieję. Jezu przytul mnie do Swojego Serca. Jezu zbaw mnie.

— Jezu, ufam Tobie

Hostio św., nadziejo nasza jedyna wśród niepowodzeń i zwątpienia toni.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna wśród fałszu i zdrad.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna wśród ciemności i bezbożności, która zalewa ziemię.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna wśród tęsknoty i bólu, w którym nas nikt nie zrozumie.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna wśród znoju i szarzyzny życia codziennego.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna wśród zniszczenia naszych nadziei i usiłowań.

Hostio św., nadziejo nasza jedyna wśród pocisków nieprzyjacielskich i wysiłków piekła.

Hostio św., ufam Tobie, gdy ciężkości przechodzić będą siły moje, gdy ujrzę wysiłki swoje bezskuteczne.

Hostio św., ufam Tobie, gdy burze miotają mym sercem, a duch strwożony chylić się będzie ku zwątpieniu.

Hostio św., ufam Tobie, gdy serce moje drzeć będzie – i śmiertelny pot zrosi nam czoło.

Hostio św., ufam Tobie, gdy wszystko sprzysięże się przeciw mnie i rozpacz czarna wciskać się będzie do duszy.

Hostio św., ufam Tobie, gdy wzrok mój gasnąć będzie na wszystko, co doczesne, a duch mój po raz pierwszy ujrzy światy nieznanne.

Hostio św., ufam Tobie, gdy prace moje będą przechodzić siły moje, a niepowodzenie będzie stałym udziałem moim.

Hostio św., ufam Tobie, gdy pełnienie cnoty trudnym mi się wyda i natura buntować się będzie.

Hostio św., ufam Tobie, gdy ciosy nieprzyjacielskie wymierzone przeciw mnie będą.

Hostio św., ufam Tobie, gdy trudy i wysiłki potępione przez ludzi będą.

Hostio św., ufam Tobie, gdy zabrzmią sądy Twoje nade mną, wtenczas ufam morzu miłosierdzia Twego.

Litania do Wszystkich Świętych

[odpust częstkowy za jej odmówienie; litania ta jest dopuszczona do odmawiania publicznego oraz prywatnego]

Kyrie elejson. Chryste, elejson. Kyrie elejson. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojcze z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami. Synu, Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco Jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.

— módl się za nami

Święta Maryjo, Święta Boża Rodzicielko, Święta Panno nad pannami, Święci: Michale, Gabrielu i Rafale, módlcie się za nami
Wszyscy święci Aniołowie, módlcie się za nami.
Święty Abrahamie, Święty Mojżeszu, Święty Eliaszu, Święty Janie Chrzcicielu, Święty Józefie, Święta Anno,

Wszyscy święci Patriarchowie i Prorocy, módlcie się za nami.
Święci: Piotrze i Pawle, módlcie się za nami.

Święty Andrzeju, Święci: Janie i Jakubie, módlcie się za nami.

Święty Tomaszu, Wszyscy święci Apostołowie, módlcie się za nami.

Święty Łukaszu, Święty Marku, Święty Barnabo, Święta Mario Magdaleno, Wszyscy święci Uczniowie Pańscy, módlcie się za nami.

Święty Szczepanie, Święty Ignacy Antiocheński, Święty Polikarpie, Święty Wawrzyńcze,

Święty Cyprianie, Święty Bonifacy, Święty Wojciechu, Święty Stanisławie, Święty Tomaszu Becket, Święci: Janie i Tomaszu z Anglii, módlcie się za nami.

Święty Pawle z Japonii, Święci: Izaaku i Janie z Ameryki, módlcie się za nami.
Święty Piotrze z Polinezji,

— módl się za nami

Święty Karolu z Ugandy
Wszyscy święci Męczennicy, módlcie się za nami.
Święci: Leonie i Grzegorzu, módlcie się za nami.
Święty Ambroży, Święty Hieronimie, Święty Augustynie, Święty Atanazy, Święci: Bazyli i Grzegorzu z Nazjanzu, módlcie się za nami.
Święty Janie Chryzostomie, Święty Marcinie, Święty Patryku,
Święci: Cyrylu i Metody, módlcie się za nami.

Święty Karolu Boromeuszu, Święty Franciszku Salezy, Święty Piusie Dziesiąty, Święty Antoni, Święty Benedykcie, Święty Bernardzie,
Święci Franciszku i Dominiku, módlcie się za nami.

Święty Jacku, Święty Tomaszu z Akwinu, Święty Ignacy z Loyoli, Święty Franciszku Ksawery, Święty Stanisławie Kostko, Święty Wincenty z Paulo, Święty Janie Mario Vianneyu, Święty Janie Bosco, Święta Katarzyno Sienneńska, Święta Tereso z Avili, Święta Różo z Limy, Błogosławiony Czesławie, Święty Ludwiku, Święty Kazimierzu, Święta Moniko
Święta Jadwigo
Święta Elżbieto Węgierska
Wszyscy Święci i Święte Boże, módlcie się za nami.

— wybaw nas Panie

Bądź nam miłościw, Od zła wszelkiego, Od grzechu każdego, Od zasadzek szatana, Od gniewu, nienawiści i wszelkiej złej woli, Od śmierci wiecznej, Przez Twoje Wcielenie, Przez Twoje Narodzenie, Przez Twój chrzest i post św. Przez Twój krzyż i mękę, Przez Twoją Śmierć i złożenie do grobu, Przez Twoje Święte Zmartwychwstanie, Przez Twoje cudowne Wniebowstąpienie, Przez Zesłanie Ducha Świętego, Przez Twoje przyjście w chwale,

— zmiłuj się nad nami

Chryste, Synu Boga żywego, Chryste, który na ten świat przyszedłeś, Chryste, który zostałeś ukrzyżowany, Chryste, który śmierć za nas przyjąłeś, Chryste, który zostałeś pogrzebany, Chryste, który zmartwychwstałeś, Chryste, który wstąpiłeś do nieba, Chryste, który zesłałeś Ducha Świętego na Apostołów, Chryste, który siedzisz po prawicy Ojca, Chryste, który przyjdiesz sądzić żywych i umarłych,

— wysłuchaj nas Panie

Prosimy Cię, abys nam odpuścił grzechy, Prosimy Cię, abys nas doprow. do prawdziwej pokuty, Prosimy Cię, abys nas samych utwierdził i zachował w swojej świętej służbie, Prosimy Cię, abys naszym dobroczyńcom dał wieczną nagrodę, Prosimy Cię, abys dał i zachował plony ziemi, Prosimy Cię, abys nam okazał miłosierdzie, Prosimy Cię, abys dał nam pragnienie nieba, Prosimy Cię, abys uchronił nas, braci, krewnych i dobrodziejów od wiekustego potępienia, Prosimy Cię, abys dał wszystkim wiernym zmarłym wieczny odpoczynek, Prosimy Cię, abys zachował świat od chorób, głodu i wojny, Prosimy Cię, abys dał wszystkim narodom pokój i prawdziwą zgodę, Prosimy Cię, abys strzegł Kościoła świętego i nim kierował, Prosimy Cię, abys zachował Ojca przyjąłeś, Chryste, który zostałeś pogrzebany, Chryste, który zmartwychwstałeś, Chryste, który wstąpiłeś do nieba, Chryste, który zesłałeś Ducha Świętego na Apostołów, Chryste, który siedzisz po prawicy Ojca, Chryste, który przyjdiesz sądzić żywych i umarłych,

Chryste, usłysz nas. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Chryste, wysłuchaj nas.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Módlmy się: Boże, który widzisz, że upadamy wskutek własnej słabości, spraw łaskawie, aby przykłady świętych umocniły naszą miłość ku Tobie. Przez Chrystusa Pana Naszego. Amen.

Litania do Matki Bożej Różańcowej

[tylko do odmawiania prywatnego]

Kyrie, eleison. Chryste eleison. Kyrie, eleison. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojczy z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami. Synu, Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco, jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.

— módl się za nami
Św. Maryjo, Orędowniczko Różańca świętego,
Św. Maryjo, zwierciadło czyste, tajemnice życia
i śmierci, Syna Boskiego w sobie pokazujące,
Św. Maryjo, piękna jak księżyc przy okrutnej Męce
Zbawiciela,
Św. Maryjo, wybrana jak słońce przy Zmartwychwsta-
niu Pańskim,
Św. Maryjo, jako obóz uszykowany przeciw nieprzyja-
ciołom Kościoła świętego,
Św. Maryjo, tęczo przymierza, mająca w sobie rozliczne
kolory tajemnic Boskich w Różańcu świętym,
Św. Maryjo, harfo Dawidowa, o strunach dziesięciu
rozpędzająca czartów,
Św. Maryjo, drzewo rozkoszne wydające błogosławio-
ny owoc żywota,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Módl się za nami święta Boża Rodzicielko, abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych. Módlmy się: Boże, któ-
rego Opatrzność nie myli się w swoim rozporządzeniu, pokornie Cię prosimy, abyś wszystkie szkodliwe rzeczy od nas
oddalił. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa który z Tobą żyje i króluje na wieki wieków. Amen.

Litania do Matki Bożej Pocieszenia

[tylko do odmawiania prywatnego]

Kyrie elejson. Chryste, elejson. Kyrie elejson. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojczy z nieba, Boże, zmiłuj
się nad nami. Duchu święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco, jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.

— módl się za nami	— módl się za nami	— módl się za nami	— módl się za nami
Święta Maryjo, Święta Boża Rodzicielko, Święta Panno nad Pan- nami, Pocieszenie Świata, Pocieszenie nasze po Bogu największe, Pocieszenie strapionych,	Pocieszenie płaczących, Pocieszenie opuszczonych, Pocieszenie nędznych, Pocieszenie wygnanców, Pocieszenie żywych i umarłych, Pocieszenie przyjaciół Bo- żych,	Pociecho jedyna grzeszników, Pociecho rozpaczających, Pocieszycielko najświętsza, Pocieszycielko najłaskawsza, Pocieszycielko ubogich, Pocieszycielko wdów i sierot, Pocieszycielko najłitościwsza chorych,	Pocieszycielko serc naszych, Pocieszycielko doskonałych i niedoskonałych, Pocieszycielko nasza, Pocieszycielko bez zmały po- częta,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami, Panie.

Chryste, usłysz nas! Chryste, wysłuchaj nas! Módlmy się: Sługom Twoim, prosimy, Panie, udzieli daru łaski niebie-
skiej, aby jako narodzenie Najświętszej Maryi Panny przyniosło światu pociechę, bo było początkiem jego zbawienia,
tak i wezwanie Jej imienia było początkiem naszego wysłuchania i uszczęśliwienia tu i w wieczności. Przez Chrystusa
Pana naszego. Amen

Litania do Matki Bożej Dobrej Rady

[tylko do odmawiania prywatnego]

Kyrie, eleison. Chryste eleison. Kyrie, eleison. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojczy z nieba, Boże, zmiłuj
się nad nami. Synu, Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami, Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta
Trójco, Jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.

— módl się za nami	— módl się za nami	— użyj nam dobrej rady
Święta Maryjo, Święta Boża Rodzicielko, Święta Panno nad Pannami, Matko Dobrej Rady, Córko Ojca Przedwiecznego, Matko Syna Bożego, Oblubienico Ducha Świętego, Przybytku Trójcy Przenaj- świętszej, Bramo niebios, Królowo Aniołów, Ozdobo Proroków, O dobra Rado Apostołów, O dobra Rado Męczenników, O dobra Rado Wyznawców,	O dobra Rado Panien, O dobra Rado wszystkich świętych, O dobra Rado uciśnionych, O dobra Rado wdów i sierot, O dobra Rado chorych, O dobra Rado strapionych i więźniów, O dobra Rado ubogich, O dobra Rado we wszelkich potrzebach, O dobra Rado we wszelkich niebezpie- czeństwach, O dobra Rado w pokusach, O dobra Rado nawracających się grzeszników, O dobra Rado konających,	We wszelkich sprawach i potrzebach, We wszelkich wątpliwościach i zamiesz- aniach, We wszelkich smutkach i przeciwnościach, We wszelkich niebezpieczeństwach i nie- szczęściach, We wszelkich niedostatkach, We wszelkich krzyżach i dolegliwościach, We wszelkich pokusach i natarczywościach, W przesładowaniu i oczernianiu nas, W każdej wyrządzonej nam krzywdzie, We wszelkich niebezpieczeństwach duszy i ciała, We wszelkich potrzebach, W godzinę śmierci, Maryjo, Matko Dobrej Rady,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Módl się za nami, o Matko Dobrej Rady, abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych. Módlmy się: O Boże!
Dawco wszelkich dobrych i doskonałych darów! Daj nam wszystkim, którzy się do Maryi uciekamy, abyśmy z Jej ma-
cierzyńskiej ręki mogli otrzymać dobrą radę, pomoc i wsparcie w naszej biedzie, wątpliwościach i potrzebach przez
Jezusa Chrystusa, Syna Twego. Amen

Litania do Matki Bożej Bolesnej

[tylko do odmawiania prywatnego]

Kyrie elejson. Chryste, elejson. Kyrie elejson. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojczy z nieba, Boże, zmiłuj
się nad nami. Synu, Odkupicielu świata, Boże zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, Boże zmiłuj się nad nami. Święta
Trójco, Jedyny Boże zmiłuj się nad nami.

— módl się za nami	— módl się za nami	— módl się za nami	— módl się za nami
Święta Maryjo, Święta Boża Rodzicielko, Święta Panno nad pan- nami, Matko, cierpiąca męki krzyżowe Twego Syna, Matko Bolesna, Matko płacząca,	Matko żałosna, Matko opuszczona, Matko stroskana, Matko, mieczem przeszyta, Matko w smutku pogrążona, Matko trwogą przerażona, Matko sercem do krzyża przybita,	Matko najsmutniejsza, Krynico łez obfitych, Opoko stałości, Nadziejo opuszczonych, Tarczo uciśnionych, Wspomożenie wiernych, Lekarko chorych,	Umocnienie słabych, Ucieczko umierających, Korono Męczenników, Światło Wyznawców, Perło panińska, Radości Świętych Pańskich,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Módlmy się: Boże, Ty sprawiłeś, że obok Twojego Syna, wywyższonego na krzyżu, stała współcierpiąca Matka, daj,
aby Twój Kościół uczestniczył razem z Maryją w męce Chrystusa i zasłużył na udział w Jego zmartwychwstaniu. Który
z Tobą żyje i króluje, w jedności Ducha Świętego, Bóg, przez wszystkie wieki wieków. Amen.

Litania do Matki Bożej Miłosierdzia

[tylko do odmawiania prywatnego]

Kyrie elejson. Kyrie elejson. Chryste, elejson. Chryste, elejson. Kyrie elejson. Kyrie elejson. Boże Ojczy bogaty w miłosierdzie, zmiłuj się nad nami. Synu Boży objawiający miłosierdzie Ojca, zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, źródło miłości i miłosierdzia, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco, Jedyny Boże, poprzez swoją Opatrzność opiekującą się całym stworzeniem, zmiłuj się nad nami.

— módl się na nami	— wyjednaj nam zmiłowanie Boże
Matko pięknej miłości, Matko miłosierdzia, Matko liłości i łaski, Matko ofiarności i dobroci, Matko poświęcenia i służby, Wszchemocy błagająca, Szafarko Bożego miłosierdzia, Ucieczko grzeszników i winowajców, Wspomożycielko głodnych i spragnionych, Schronienie bezdomnych i tułaczy, Opiekunko ubogich i uciśnionych, Obrończyni wdów i sierot, Drogowskazie błędzących i zagubionych, Orędowniczko upośledzonych i zniewolonych, Nadziejo uwieczonych i osamotnionych, Pociecho wątpiących i zrozpaczonych, Ostojo cierpiących i konających,	Przez przywilej Niepokalanego Poczęcia stanowiący szczególny dar miłosierdzia Bożego, Przez Zwiastowanie Wcielenia Syna Bożego i podjęcie misji uczestnictwa w zbawczym planie Boga, Przez nawiedzenie Świętej Elżbiety i uwielbienie w jej domu pieśnią Magnificat miłosierdzia Stwórcy z pokolenia na pokolenie, Przez Narodzenie Jezusa Chrystusa w stajni, ubóstwie i chłodzie dla ubogacenia nas wszystkich Jego hojnością, Przez Ofiarowanie w świątyni Bogu swego Syna jako zadośćuczynienie za grzechy świata i zgodę na przyjęcie miecza boleści, Przez Znalezienie Pana Jezusa w świątyni i rozważanie w sercu Jego słów o potrzebie obecności w sprawach Bożych, Przez troskliwość okazaną w Kanie Galilejskiej i wyjednanie u Zbawiciela cudownej pomocy dla potrzebujących, Przez cierpliwe oczekiwanie na spotkanie z Chrystusem nauczającym i pokorne podporządkowanie swego życia zbawczym planom Boga, Przez współdziałanie w dziele odkupienia na krzyżu i podjęcie z woli Syna macierzyńskiej opieki nad Kościołem i całą ludzkością, Przez trwanie na modlitwie z Apostołami w Wieczerniku dla wyproszenia ludzkości mocy i darów Ducha Świętego, Przez tajemnicę Wniebowzięcia, która nieustannie owocuje dla nas orędownictwem u Boga i pośrednictwem wszelkich łask,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata - przepuść nam, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata - wysłuchaj nas, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata - zmiłuj się nad nami.

Módl się za nami Matko Miłosierdzia aby Bóg okazał nam Swoje Miłosierdzie. Módlmy się: Boże w Trójcy Świętej jedyny, który jesteś Miłością Miłosierną, prosimy Cię pokornie przez wstawiennictwo Matki Miłosierdzia - przebac nasze grzechy, ulecz słabości, rozerwij kajdany zniewolenia, umacniaj w chwilach doświadczeń i wspieraj w przeciwnościach losu. Naucz nas też postępować drogą Twoich przykazań i błogostawieństw oraz pełnić uczynki miłosierdzia, byśmy stając się solą tej ziemi i światłem świata mogli dążyć do trwałego zjednoczenia z Tobą w niebie. który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

Modlitwa do Gabriela Archaniola

Boże, Ty spośród wszystkich Aniołów wybrałeś anioła Gabriela na zwiastuna tajemnicy Twojego Wcielenia. Spraw łaskawie, abyśmy wspominając jego imię na ziemi, doznali jego opieki z Nieba. który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

Modlitwa do Rafała Archaniola

Panie Boże, racz zesać nam na pomoc świętego Rafała anioła, ponieważ, jak wierzymy, przebywa on zawsze w obecności Twego majestatu, niech przedstawia Tobie nasze prośby i wyjedna nam Twoje błogostawieństwo. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Litania do Świętego Anioła

[tylko do odmawiania prywatnego]

Kyrie elejson, Chryste, elejson, Kyrie elejson. Chryste, usłysz nas, Chryste, wysłuchaj nas. Ojczy z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami. Synu, Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco, jedyny Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Maryjo, Królowo Aniołów, Módl się za nami.

— módl się za nami	— módl się za nami	— módl się za nami
Święty Aniele, Strózu mój, Święty Aniele, Opiekunie mój, Święty Aniele, Doradco mój, Święty Aniele, Miłośniku mój, Święty Aniele, Pocieszycielu mój, Święty Aniele, Bracie mój,	Święty Aniele, Nauczycielu mój, Święty Aniele, Pasterzu mój, Święty Aniele, Pomocniku mój, Święty Aniele, zbawienia mego szukający, Święty Aniele, Patronie mój, Święty Aniele, obrońco mój,	Święty Aniele, Wodzu mój, Święty Aniele, Przewodniku mój, Święty Aniele, Kaznodziejo mój, Święty Aniele, Oświecicielu mój, Święty Aniele, od którego pochodzi natchnienie do dobrego,
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam Panie. Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie. Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.		

Ojczy nasz ..., Zdrowaś Maryjo ..., Chwała Ojcu ...

Aniołom swoim Bóg rozkazał o Tobie, aby cię strzegli we wszystkich drogach Twoich. Módlmy się: Boże, któryś mnie od pierwszej chwili życia mego otoczył opieką Anioła Stróża, niech przez tę jego obronę, bezpieczny będę od pokus i złych myśli na duszy, a uwolniony od wszystkich nieszczęśliwych przypadków na ciele, abym duszą i ciałem służąc Ci wiernie na ziemi, za jego przyczyną i strażą ujrzał Cię w niebie. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Litania do św. Jana Apostoła

[tylko do odmawiania prywatnego]

Kyrie elejson. Chryste, elejson. Kyrie elejson. Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas. Ojczy z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami. Synu, Odkupicielu Świata, Boże, zmiłuj się nad nami. Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami. Święta Trójco, Jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.

— módl się za nami	— módl się za nami
Święta Maryjo, Królowo Apostołów, Święty Janie, synu Zebedeusza, Święty Janie, synu Gromu, Święty Janie, Rybaku z Galilei, Święty Janie, Bracie Jakubowy, Święty Janie, Uczniu św. Jana Chrzciciela, Święty Janie, powołany przez Chrystusa Pana, Do Grona Dwunastu, Święty Janie, Umilowany Uczniu Mistrza z Nazaretu, Święty Janie, wiernie słuchający Dobrej Nowiny, Święty Janie, wspaniały Apostole, Święty Janie, świadku wskrzeszenia córki Jaira, Święty Janie, oglądający jaśniejące Oblicze Pana, Przemienienia na górze Tabor, Święty Janie, spoczywający na piersi Chrystusa, W czasie Ostatniej Wieczerzy,	Święty Janie, przyjmujący Ciało i Krew z Rąk Chrystusa, Święty Janie, wybrany do czuwania w Gestemani, Święty Janie, trwający z Matką Bolesną przy konającym, Zbawicielu na Golgocie, Święty Janie, słuchający ostatnich słów Boga – Człowieka, Święty Janie, Opiekunie Matki Chrystusa, Święty Janie, biegnący do Grobu w poranek wielkanocny, Święty Janie, trwający na modlitwie w Wieczerniku, Przed Zesłaniem Ducha Świętego, Święty Janie, autorze natchniony Ewangelii, Święty Janie, piszący listy i Apokalipsę, Święty Janie, Sługo Zbawiciela, Święty Janie, Patronie Emerytów i Rencistów, Święty Janie, Orędowniku nasz u Tronu Bożego, Święty Janie, Wzorze życia świętego, Święty Janie, Patronie naszej parafii,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Wspomóż nas, moźny Patronie, bo w Tobie pokładamy ufność. Módlmy się: Boże, nasz Ojczy, który dałeś ludziom Swego Jedynego Syna, w Jego Imię i za wstawiennictwem Świętego Jana Apostoła, prosimy pokornie, abys raczył wysłuchać modlitwy Kościoła Chrystusowego, naszej parafii i każdego, kto się Twej woli poddaje. Amen.

Matka, która wszystko rozumie

1. Była cicha i piękna jak wiosna, żyła prosto, zwyczajnie jak my. Ona Boga na świat nam przyniosła, i na ziemi wśród też nowe dni zajaśniały. Matka, która wszystko rozumie, sercem ogarnia każdego z nas. Matka zobaczyć dobro w nas umie, Ona jest z nami w każdy czas.
2. Dzisiaj światu potrzeba dobroci, by niepokój zwyciężyć i zło. Trzeba ciepła, co życie ozłoci, Trzeba Boga, więc ludziom nieśmy Go, tak jak Ona. Matka, która wszystko rozumie, sercem ogarnia każdego z nas. Matka zobaczyć dobro w nas umie, Ona jest z nami w każdy czas.

Zdrowaś Maryja, Bogarodzico

1. Zdrowaś Maryja, Bogarodzico! Błagamy Ciebie, święta Dziewico. Niech łaska Twoja zawsze nam sprzyja, módl się za nami, Zdrowaś Maryja!
2. Wśród czystych duchów, w obliczu Pana, Tyś przenajświętsza, niepokalana. Jak w pośród kwiatów wonna lilija, jak wśród gwiazd zorza, Zdrowaś Maryja!
3. Ty, coś karmiła świata zbawienie, i nam, jak Matka, daj pożywienie. Niech brak żywności nas nie zabija, broń nas od głodu, Zdrowaś Maryja!
4. Ty, coś płakała nad śmiercią Syna, przez twe łzy gorzkie, Matko jedyna. Oddał śmiertelność, co lud zabija, broń nas od moru, Zdrowaś Maryja!
5. Ty, coś płomieni innych nie znała, tylko miłością Boską pałała. Spraw, niechaj pożar dom nasz omija, broń nas od ognia, Zdrowaś Maryja!
6. Ty w całym życiu łagodna, cicha, daj, niech pokojem kraj nasz oddycha. Niech duch niezgody nas nie rozbija, broń nas od wojny, Zdrowaś Maryja!
7. Ty, coś Chrystusa w łonie poczęła, pokorą życia wśród nas słyneła. Chroń nas od pychy, wdzięczna lilijo, daj bratnią miłość, Zdrowaś Maryja!
8. Ty, coś ubóstwem była odziana, chroń od chciwości, cechy szatana. Zasłoń od nędzy, co lud zabija, daj mierność w życiu, Zdrowaś Maryja!
9. Królowo nasza wśród Cherubinów, usłysz głos ziemi nieszczęśliwych synów. Co się do tronu Twojego wzbija, raturaj nas, Matko, Zdrowaś Maryja!
10. Niech nasze ziemskie znikną cierpienia, spuść nam z niebiosów gwiazdkę zbawienia. Niechaj zgrzyzota dom nasz omija, zasłoń swą tarczą, Zdrowaś Maryja!
11. Błogosław ziemię, ojczyste łany, cele godziwe i kraj kochany. Błogosław naród, wdzięczna lilijo, boś nam Królową, Zdrowaś Maryja!
12. Dzięki, Ci Matko, nasze składamy, za to, co w życiu z Twej łaski mamy. Niech Twoja litość zawsze nam sprzyja, wspomóż nas wiernych, Zdrowaś Maryja!

Czarna Madonno

1. Jest zakątek na tej ziemi, gdzie powraca każdy chce, gdzie króluje Jej Oblicze, na Nim cięte rysy dwie. Wzrok ma smutny, zatroskany, Jakby chciała prosić cię, Byś w matczyną Jej opiekę oddał się. Madonno, Czarna Madonno, jak dobrze Twym dzieckiem być! O, pozwól, Czarna Madonno, w ramiona Twoje się skryć!
2. W Jej ramionach znajdziesz spokój i uchronisz się od zła, bo dla wszystkich swoich dzieci Ona serce czułe ma. I opieką cię otoczy, gdy Jej serce oddasz swe, gdy powtórzysz Jej z radością słowa te: Madonno, Czarna Madonno, jak dobrze Twym dzieckiem być! O, pozwól, Czarna Madonno, w ramiona Twoje się skryć!
3. Dziś, gdy wokół nas niepokój, gdzie się człowiek schronić ma, gdzie ma pójść, jak nie do Matki, która ukojenie da? Więc błagamy, o Madonno, skieruj wzrok na dzieci swe i wysłuchaj, jak śpiewamy prosząc Cię: Madonno, Czarna Madonno, jak dobrze Twym dzieckiem być! O, pozwól, Czarna Madonno, w ramiona Twoje się skryć!

Apel Jasnogórski

(3x) Maryjo, Królowo Polski, Maryjo, Królowo Polski, jestem przy Tobie, pamiętam, jestem przy Tobie, pamiętam, czuвам.

Złota Koronka do Najśłodszego Serca Pana Jezusa (z 1896 r.)

Za każde jej pobożne odmówienie nadane są liczne odpusty, które nigdy nie zostały zniesione.

1. Na pierwszym koraliku za krzyżkiem, czyni się znak krzyża świętego.
2. 3 × „Ojcie Przedwieczny! Ofiaruj Ci najdroższą Krew Jezusa Chrystusa, na zadość uczynienie za grzechy moje i za potrzeby Kościoła świętego.”
3. Na dużych paciorkach: 1 × „Jezu Cichy i Pokornego Serca, uczyn serce moje według Serca Twego.”
4. Na małych paciorkach: 10 × „Słodkie Serce Jezusa, bądź moją miłością!
5. Na zakończenie każdej 10-tki małych koralików: „Niech będzie zawsze i wszędzie znane, chwalone, błogosławione, czczone, kochane i wielbione Serce Jezusowe i Przechyste Serce Maryi. Amen.
6. Na 3-ch koralikach krótkiego sznura (na zakończenie):
 - Serce najświętsze Jezusa, miej litość nade mną!
 - Serce niepokalane Maryi, módl się za nami!
 - Bądź kochane zawsze i wszędzie najśłodziej Serce Jezusowe.
7. Na koraliku przed krzyżkiem: „Najświętsze Serce Jezusa, zmiłuj się nad nami, abyśmy się stali godnymi Ciebie kochać z całego serca.”

Źródło: Parafia Najświętszego Serca Jezusowego w Tomaszowie Mazowieckim.

Modlitwy przed jedzeniem

Pobłogosław Panie Boże wszystkie dary, które będziemy spożywali z Twojej świętej szczodrobliwości, przez Chrystusa Pana naszego. Amen.	Błogosław Panie Boże nas i te dary Twoje, które z Twej szczodrobliwości spożywać mamy, abyśmy Cię chwaliли. Przez naszego Pana, Jezusa Chrystusa. Amen.	Bądź pochwalony, Panie Boże nasz, pobłogosław te dary, które z Twojej dobroci spożywać mamy. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.	Boże dzięki Ci składamy za to co spożywać mamy. Ty nas żywić nie przestajesz pobłogosław co nam dajesz. Amen.
--	---	--	---

Drogi Panie Jezu, siądź przy stole z nami, jak kiedyś siadałeś ze swymi uczniami. Pobłogosław nas i te wszystkie dary, za które podziękowania Tobie składamy. Niech wszyscy głodni znajdą pożywienie, a ci, co odeszli, osiągną zbawienie. Amen.

Modlitwa po jedzeniu

Dziękujemy Ci, Boże, za te dary, któreśmy z dobroci Twojej pożywali. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Modlitwa przed spowiedzią świętą

Panie Jezu, chcę Ci wyznać z całą szczerością wszystkie moje grzechy. Dlatego proszę Cię, daj mi Twego Ducha, aby oświecił moje serce i rozum, bym przypomniał sobie wszystko zło, jakiego się dopuściłem od ostatniej spowiedzi świętej w moich słowach, myślach, uczynkach i zaniedbaniach.

Modlitwa dziękczynna po spowiedzi

Boże mój, dziękuję Ci za Twą wielką dobroć, za przebaczenie grzechów. Dziękuję Ci za życie łaski, które mi dałeś. Umocniłeś mnie do walki z grzechem. Pragnę pamiętać, jaką cenę zapłacił Chrystus, aby obdarzyć mnie dobrem Pomóż mi wytrwać w postanowieniach i więcej nie grzeszyć. Amen.

Modlitwa przed Komunią Świętą

Jezu, ja, grzesznik, proszę Cię o przebaczenie. Nie jestem godzien, abyś przyszedł do Mnie, ale powiedz tylko słowo, a będzie uzdrowiona dusza moja. Kyrie elejson! Chryste, elejson! Wybacz mnie, grzesznemu!

Modlitwa po Komunii Świętej — Duszo Chrystusowa [odpust cz.]

Duszo Chrystusowa, uświęć mnie. Ciało Chrystusowe, zbaw mnie, Krwi Chrystusowa, napój mnie. Wodo z boku Chrystusowego, obmyj mnie. Męko Chrystusowa, pokrzep mnie. O dobry Jezu, wysłuchaj mnie. W ranach swoich ukryj mnie. Nie dopuść mi oddalić się od Ciebie. Od złego ducha broń mnie. W godzinę śmierci wezwij mnie i każ mi przyjść do siebie, abym z świętymi Twymi chwalił Cię, na wieki wieków. Amen.

Modlitwa św. ojca Pio po Komunii Świętej

Zostań ze mną, Panie, gdyż jest to mi potrzebne, abyś był obecny, abym nie zapomniał o Tobie. Ty wiesz jak łatwo opuścić Ciebie. Zostań ze mną, Panie, ponieważ ja jestem słaby i ja potrzebuję Twojej siły, abym mógł nie upadać tak często. Zostań ze mną, Panie, gdyż Ty jesteś moim życiem i bez Ciebie ja jestem bez zapału. Zostań ze mną, Panie, gdyż Ty jesteś moim światłem i bez Ciebie ja jestem w ciemności. Zostań ze mną, Panie, abyś mi ukazał Twoją wolę. Zostań ze mną, Panie, abym ja słyszał Twój głos i kroczył za Tobą. Zostań ze mną, Panie, gdyż ja bardzo pragnę Twojej miłości i pragnę zawsze być w Twoim towarzystwie. Zostań ze mną, Panie, jeśli chcesz, abym ja był wierny Tobie. Zostań ze mną, Panie, tak jak biedna jest moja dusza, ja chcę być miejscem pocieszenia dla Ciebie, gniazdem Miłości.

Odpust zupełny

Odpust zupełny jest to darowanie człowiekowi przez Boga wszystkich kar doczesnych, należnych za grzechy już odpuszczone. Kto uzyska odpust zupełny za zmarłych, ratuje dusze z czyśćca. Odpust zupełny można uzyskać tylko jeden raz w ciągu doby, ale w momencie śmierci można go uzyskać po raz drugi. Kto uzyskuje odpust zupełny, jest w takim stanie, jak zaraz po Chrzcie Św. Gdyby umarł, poszedłby wprost do Nieba. Odpustu tego może doznać tylko osoba ochrzczona nieekskomunikowana. Ofiarować go można wyłącznie za siebie lub za dusze w czyśćcu cierpiące.

Warunki uzyskania odpustu zupełnego

1. Trzeba szczerze odrzucić przywiązanie do każdego grzechu (nawet lekkiego). W przeciwnym razie pozostaje tylko nadzieja (nie pewność), że w zamian Bóg przyzna odpust cząstkowy. Warunku tego nie wykonuje się poprzez ustne wypowiedzenie słów „wyrzekam się każdego grzechu”, lecz poprzez wprowadzenie tego wyrzeczenia w czyn trwający aż do śmierci.
2. Przyjąć Komunię Świętą (najlepiej na kłęcząco).
3. Wykonać przynajmniej jedną czynność obdarzoną odpustem zupełnym (spis poniżej) będąc w stanie łaski uświęcającej. Jeśli czynność ta jest długotrwała np. kilkudniowa, trzeba być w stanie łaski uświęcającej przynajmniej pod koniec ubiegania się o taki odpust.
4. Odmówić modlitwę w intencjach podanych przez papieża, najlepiej w tym samym dniu co powyższe czynności.
1 taka modlitwa + 1 Komunia Święta = 1 odpust zupełny.

Idealne wypełnienie wszystkich powyższych punktów nie oznacza automatycznego zdobycia tego odpustu. O przyznaniu lub nie przyznaniu go, decyduje osobiście Bóg. Warto więc zabiegać o ten odpust wielokrotnie.

Czynności obdarzone odpustem zupełnym

[zatwierdzone dekretem papieża Pawła VI z dnia 29.06.1968 r; dekret ten obowiązuje do dziś]

1. Adoracja Najśw. Sakr. przez 0,5 h. Samo nawiedzenie Najświętszego Sakramentu daje tylko odpust cząstkowy.
2. Pobożne czytanie Pisma Św. przez pół godziny z należnym szacunkiem dla Słowa Bożego i traktowanie tej czynności jako czytanie duchowe. Tekst Pisma Świętego musi być zatwierdzony przez Kościół. Nie może być więc to wersja np. dla Świadców Jechowy. Za każdorazowe czytanie Pisma Św. pod tymi samymi warunkami, ale przez krótszy czas — odpust cząstkowy.
3. Za pobożnie odmówienie Koronki do Miłosierdzia Bożego w kościele lub kaplicy przed Tabernakulum. Jeżeli wierny z powodu choroby lub innej słusznej racji nie może wyjść z domu, ale odmówi Koronkę do Miłosierdzia Bożego z ufnością i z pragnieniem miłosierdzia dla siebie oraz gotowością okazania go innym, pod zwykłymi warunkami, również zyskuje odpust zupełny (Dekret Penitencjarii Apostolskiej z 12.01.2002 dotyczący całej Polski).
4. Za odprawienie Drogi Krzyżowej:
 - w miejscu, gdzie jest ona prawnie założona (np. w kościele, na placu przykościelnym itp.),
 - z rozmyślaniem Męki Pana Jezusa (treścią rozmyślenia nie muszą być kolejne stacje),
 - z przechodzeniem od jednej stacji do drugiej. Jeśli Droga Krzyżowa jest odprawiana publicznie i trudno jest wszystkim wiernym przechodzić od stacji do stacji, to wystarczy że przechodzi je osoba prowadząca nabożeństwo (lub osoba niosąca krzyż). W takim przypadku wierni mogą pozostać na swoich miejscach. Kto z powodu słusznej przeszkody, np. choroby, podróży, zamknięcia kościoła itp. nie może odprawić Drogi Krzyżowej wg powyżej opisanych warunków, także może zyskać odpust zupełny, o ile przez przynajmniej pół godziny odda się pobożnemu czytaniu albo rozważaniu Męki Pana Jezusa.
5. Za odmówienie 1 części Różańca Św. w kościele, w publicznej kaplicy, w rodzinie, w społeczności zakonnej, w stowarzyszeniu publicznym, pod warunkiem, że:
 - cała część (5 dziesiątek) będzie odmówiona bez robienia przerwy,
 - do modlitwy ustnej dodane zostanie rozmyślanie tajemnic różańcowych,
 - przy publicznym rozważaniu Różańca Świętego, rozważane tajemnice będą zapowiadane
5. Za pobożne, publiczne odmówienie hymnu Veni Creator („O Stworzycielu Duchu, przyjdź ...”) w dniu 1 stycznia i w uroczystość Zesłania Ducha Świętego (49 dni po niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego). Za pobożne odmówienie tego hymnu w inne dni, można otrzymać odpust cząstkowy.
6. Za przyjęcie Komunii Świętej i pobożne odmówienie przed obrazem Jezusa Ukrzyżowanego, w każdy piątek Wielkiego Postu (między Środą Popielcową (46 dzień przed niedzielą wielkanocną), a Wielkim Czwartkiem), po przyjęciu Komunii Św. modlitwy: „Oto ja”. Za pobożne odmówienie tej modlitwy w inne dni, na podobnych warunkach, można otrzymać odpust cząstkowy.

7. Za udział w nabożeństwie Gorzkich Żali. Odpust zupełny tylko dla wiernych w Polsce. Odpust ten można zyskać raz w tygodniu w okresie Wielkiego Postu (między Środą Popielcową, a Wielkim Czwartkiem).
8. Za pobożne i uroczyste odmówienie w Wielki Czwartek i w uroczystość Bożego Ciała (60 dni po Wielkanocy): „Przed tak Wielkim Sakramentem” podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu, wraz z wezwaniem (antyfony, psalm np. 95, powtórzona antyfona). W pozostałe dni odpust cząstkowy.
9. Za nawiedzenie kościoła parafialnego w dniu święta tytularnego (odpust parafialny) i w dniu 2 sierpnia (Matki Boskiej Anielskiej) po odmówieniu Ojciec nasz i Wierzę w Boga.
10. Za pobożny udział i ucałowanie Krzyża w Wielki Piątek.
11. Za pobożny udział w uroczystej procesji eucharystycznej, szczególnie w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej (w Boże Ciało), bez względu na to, czy odbywa się w kościele czy poza kościołem.
12. Za odmówienie przyrzeczeń Chrztu Świętego w czasie nabożeństwa w Wielką Sobotę oraz w rocznicę swojego chrztu. Formuła przyrzeczeń musi być zatwierdzona przez Kościół. W inne dni — odpust cząstkowy.
13. Za pobożne, publiczne odmówienie aktu wynagrodzenia „O Jezu najśodszy ...” w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa (piątek po drugiej niedzieli, po Zesłaniu Ducha Świętego, czyli po Zielonych Świątkach). W pozostałe dni — odpust cząstkowy.
14. Za pobożne ucałowanie przedmiotu kultu religijnego (krzyża, różańca, szkaplerza, medalika) poświęconego przez papieża lub biskupa podczas uroczystości Apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca) i odmówieniu Ojciec nasz i Wierzę w Boga. W pozostałe dni — odpust cząstkowy.
15. Za pobożne publiczne odmówienie aktu oddania rodzaju ludzkiego Jezusowi Chrystusowi w uroczystość Chrystusa Króla (ost. niedziela zwykła roku liturgicznego; na ogół 4-ta niedz. Listop.). W innych dniach, odpust cząst.
16. Za pobożne nawiedzenie cmentarza i równocześnie pomodlenie się za zmarłych, chociażby tylko w myślach, w dniach od 1 do 8 listopada, można codziennie uzyskać odpust zupełny, ale tylko za zmarłych.
17. Za pobożne nawiedzenie kościoła lub kaplicy w Dniu Zaduszny (2 listopada) oraz odmówienie „Ojciec nasz” i „Wierzę w Boga”. Odpust ten można ofiarować tylko za zmarłych.
18. Za publiczne odmówienie hymnu „Ciebie Boga wysławiamy” w ostatni dzień roku jako podziękowanie Panu Bogu za otrzymane łaski. Za podziękowanie w inne dni — odpust cząstkowy.
19. Za przyjęcie Pierwszej Komunii Św. oraz za pobożny udział w ceremonii Pierwszej Komunii Św.
20. Za udział w I-wszej Mszy św. (prymicyjnej) nowowyswięconego kapłana oraz z okazji 25-lecia, 50-lecia, 60-lecia święceń kapłańskich lub 25-lecia, 40-lecia, 50-lecia święceń biskupich. Odpustu doznaje również dany kapłan.
21. Za udział w uroczystym nabożeństwie eucharystycznym, odbywanym na zakończenie kongresu eucharystycz.
22. Za udział w rekolekcjach przez przynajmniej pełne 3 dni.
23. Za pobożny udział w kilku naukach misyjnych i uroczystym ich zakończeniu.
24. Za pobożne przyjęcie błogosławieństwa papieskiego Miastu i Światu „Urbi et Orbi” (nawet przez radio lub TV).
25. Za udział w nabożeństwie podczas pasterskiej wizytacji biskupa.
26. Za pobożne nawiedzenie kościoła lub ołtarza w dniu jego konsekracji i odmówieniu Ojciec nasz i Wierzę w Boga.
27. Za pobożne nawiedzenie kościoła lub kaplicy zakonnej w dniu święta Założyciela zakonu i odmówieniu Ojciec nasz i Wierzę w Boga.
28. Za pobożny udział w nabożeństwie liturgicznym w dniu powszechnie przeznaczonym na modlitwę w jakimś dobrym celu religijnym (np. w tygodniu modlitw o jedność chrześcijan, w tygodniu misyjnym, w dniu modlitw o powołania kapłańskie i zakonne, w dniu chorych).
29. Udział w niektórych obrzędach dopełnianych w tygodniu modlitw o jedność chrześcijaństwa oraz w modlitewnym zakończeniu tego tygodnia.
30. Za nawiedzenie sanktuarium diecezjalnego, krajowego lub międzynarodowego ustanowionego przez kompetentną władzę i odmówienie tam modlitwy Ojciec nasz i Wierzę w Boga: a) w dniu uroczystości sanktuarium; b) w dniu wybranym przez wiernego raz w roku; c) w dniu dokonywania zbiorowej pielgrzymki.
31. Udział wiernego w świętych misjach i wystuchanie kilku nauk, jeśli jest połączone z uczestnictwem w uroczystym zakończeniu tychże misji.
32. Odpust zyskują członkowie rodziny, która pierwszy raz poświęca się podczas specjalnego obrzędu z udziałem kapłana lub diakona Najśw. Sercu P. Jezusa albo Świętej Rodziny Jezusa, Maryi i Józefa, jeżeli pobożnie odmawiają modlitwę z tekstu zaaprobowanego, przed wizerunkiem Najśw. Serca Pana Jezusa lub Świętej Rodziny.

Hymn Veni Creator

[odpu**st** częściowy po publicznym odmówieniu]

O Stworzycielu Duchu, przyjdź, nawiedz dusz wiernych Tobie krąg niebieską łaskę zesłać racz, sercom, co dziełem są Twych rąk. Poczyszycielem jesteś zwan i Najwyższego Boga dar, Tyś namaszczeniem naszych dusz, zdrój żywy, miłość, ognia żar. Ty darzysz łaską siedemkroć, bo moc z prawicy Boga masz, przez Ojca obiecany nam, mową wzbogacasz język nasz. Światłem rozjaśnij naszą myśl, w serca nam miłość świętą wlej i wątlą słabość naszych ciał pokrzep stałością mocy Twej. Nieprzyjaciela odpędź w dal i Twym pokojem obdarz wraz, Niech w drodze za przewodem Twym miniemy zło, co kusi nas. Daj nam przez Ciebie Ojca znać, daj, by i Syn poznany był i Ciebie, jedno tchnienie Dwóch, niech wyznajemy z wszystkich sił. Amen.

Hymn „Ciebie Boga wysławiamy”

[odpu**st** częściowy za publiczne odśpiewanie]

Ciebie, Boga wysławiamy, Tobie, Panu wieczna chwała, Ciebie, Ojca niebios bramy, Ciebie wielbi ziemia cała. Tobie wszyscy aniołowie, Tobie moce i niebiosy, Heruby, serafinowie ślą wieczystej pieśni głosy. Święty, Święty, nad Świętymi, Bóg Zastępów, Król łaskawy, Pełne niebo w kręgiem ziemi, Majestatu Twojej sławy. Apostołów Tobie rzesza, chór Proroków pełen chwały, Tobie hołdy nieść pośpiesza Męczenników orszak biały. Ciebie poprzez okrąg ziemi, z głębi serca ile zdoła, głosy ludów zgodzonymi, wielbi święta pieśń Kościoła. Niezmierzonej Ojca chwały, Syna Słowo wiekuiste, z Duchem wszechświat wielbi cały, królem chwały Tyś, o Chryste. Tyś Rodzica Syn z wiek wieka, by świat zbawić swoim zgonem, przyoblókłszy się w człowieka, nie wzgardziłeś Panny łonem. Tyś pokruszył śmierci wrota, stał jej oścień w męki dobie i rajskiego kraj żywota otworzyłeś wiernym sobie. Po prawicy siedzisz Boga, w chwale Ojca, Syn Jedyny, lecz gdy zagrzmi trąba sroga, przyjdiesz sędzić ludzkie czyny. Prosim, słudzy łask niegodni, wspomóż, obmyj grzech co plami, gdyś odkupił nas od zbrodni drogiej Swojej Krwi strugami. Ze Świętymi w blaskach mocy wiecznej chwały zlej nam zdroje, zbaw o Panie, lud sierocy, błogosław dziedzictwo swoje. Rządź je, broń po wszystkie lata, prowadź w niebios błogie bramy, my w dzień każdy, Władco co świata, imię Twoje wysławiamy. Po wiek wieków nie ustanie pieśń, co sławi Twoje czyny, o, w dniu onym racz nas, Panie od wszelakiej ustrzec winy. Zjaw Swą litość w życiu całym tym, co żebrzą Twej opieki: w Tobie, Panie zaufałem, nie zawstydzę się na wieki.

Akt oddania rodzaju ludzkiego Jezusowi Chrystusowi

[odpu**st** częściowy za pobożne publiczne odmówienie]

O Jezu Najśodszy, Odkupicielu rodzaju ludzkiego, wejrzyj na nas, korzących się przed Twoim obliczem. Twoją jesteśmy własnością i do Ciebie należeć chcemy. Oto dzisiaj każdy z nas oddaje się dobrowolnie Najświętszemu Sercu Twemu, aby jeszcze ściślej zjednoczyć się z Tobą. Wielu nie zna Ciebie wcale, wielu odwróciło się od Ciebie, wzgardziwszy przykazaniami Twymi. Zlituj się nad jednymi i drugimi, o Jezu najłaskawszy, i pociągnij wszystkich do Świętego Serca Twego. Królem bądź nam, o Panie, nie tylko wiernym, którzy nigdy nie odstąpili od Ciebie, ale i synom marnotrawnym, którzy Cię opuścili. Spraw, aby do domu rodzicielskiego wrócili co prędzej i nie zginęli z nędzy i głodu. Króluj tym, których albo błędne mniemania uwiiodły, albo niezgoda oddziela. Przywiedź ich do przystani prawdy i jedności wiary, aby rychło nastąpi jedna owczarnia i jeden pasterz. Użycz Kościołowi Twemu bezpiecznej wolności. Udziel wszystkim narodom spokoju i ładu. Spraw, aby ze wszystkiej ziemi, od końca do końca, jeden brzmiał głos: Chwała bądź Bożemu Sercu, przez które stało się nam zbawienie. Jemu cześć i chwała na wieki. Amen.

Akt wynagrodzenia „O Jezu Najśodszy”

[odpu**st** częściowy za publiczne odmówienie]

O Jezu najśodszy, Odkupicielu rodzaju ludzkiego, wejrzyj na nas, korzących się u stóp ołtarza Twego. Twoją jesteśmy własnością i do Ciebie należeć chcemy. Oto dzisiaj każdy z nas oddaje się dobrowolnie Najświętszemu Sercu Twemu, aby jeszcze ściślej zjednoczyć się z Tobą. Wielu nie zna Ciebie wcale, wielu odwróciło się od Ciebie, wzgardziwszy przykazaniami Twymi. Zlituj się nad jednymi i drugimi, o Jezu najłaskawszy, i pociągnij wszystkich do Świętego Serca swego. Królem bądź nam, o Panie, nie tylko wiernym, którzy nigdy nie odstąpili od Ciebie, ale i synom marnotrawnym, którzy Cię opuścili. Spraw, aby do domu rodzicielskiego wrócili czym prędzej i nie zginęli z nędzy i głodu. Króluj tym, których albo błędne mniemania uwiiodły, albo niezgoda oddziela. Przywiedź ich do przystani prawdy i jedności wiary, aby rychło nastąpi jedna owczarnia i jeden Pasterz. Zachowaj Kościół Twój, o Panie, i użycz mu bezpiecznej wolności. Użycz wszystkim narodom spokoju i ładu. Spraw, aby ze wszystkiej ziemi od końca do końca jeden brzmiał głos: Chwała bądź Bożemu Sercu, przez które stało się nam zbawienie. Jemu cześć i chwała na wieki. Amen.

Witaj Królowo

[odpu**st** cząstkowy za odmówienie tej modlitwy]

Witaj, Królowo, Matko miłosierdzia, życia, słodyczy i nadziejo nasza, witaj! Do Ciebie wołamy wygnańcy, synowie Ewy. Do Ciebie wzdychamy jęcząc i płacząc na tym też padole. Przeto, Orędowniczko nasza, one miłosierne oczy Twoje na nas zwróć, a Jezusa, błogosławiony owoc żywota Twojego, po tym wygnaniu nam okaż. O łaskawa, o litościwa, o słodka Panno Maryjo!

Pomnij o Najdobrotliwsza Panno Maryjo

[odpu**st** cząstkowy za odmówienie tej modlitwy]

Pomnij, o Najdobrotliwsza Panno Maryjo, że od wieków nie słyszano, ażeby kto uciekając się do Ciebie, Twej pomocy wzywając, Ciebie o przyczynę prosząc, miał być od Ciebie odrzucony. Tą nadzieją ożywiony, uciekam się do Ciebie. O Najświętsza Panno Mario, Matko Jezusa Chrystusa, przystępuję do Ciebie, biegnę do Ciebie, staję przed Tobą jako grzeszny człowiek, drżąc i wzdychając. O Pani Świata nie racz gardzić naszymi prośbami. O Matko Słowa Przedwiecznego, racz wysłuchać mnie nędznego, który do Ciebie tego padole płaczu o pomoc wołam. Bądź mi pomocą we wszystkich moich potrzebach teraz i zawsze a osobliwie w godzinie śmierci. O łaskawa, o litościwa, o słodka Panno Mario. Przez Twoje święte panieństwo i Niepokalane Poczęcie, o Najświętsza Panno Maryjo, oczyść serce, ciało i duszę moją. Amen.

Przed tak Wielkim Sakramentem

[odpu**st** cząstkowy za odśpiewanie podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu i odmówieniu wezwania]

Przed tak Wielkim Sakramentem upadajmy wszyscy wraz. Niech przed Nowym Testamentem starych praw ustąpi czas. Co dla zmysłów niepojęte, niech dopełni wiara w nas. Bogu Ojcu i Synowi hołd po wszystkie nieśmy dni. Niech podaje wiek wiekowi, hymn triumfu, dzięki, czci. A równemu im Duchowi niechaj wieczna chwała brzmi. Amen.

Psalm 22: „Oto ja”

[odpu**st** cz. po przyjęciu Komunii Św. i odśpiewaniu tego psalmu przed obrazem Jezusa ukrzyż.]

„Oto ja, o dobry i najśodszy Jezu, upadam na kolana przed Twoim obliczem i z największą gorliwością ducha proszę Cię i błagam, abys wszczepił w moje serce najwyższe uczucia wiary, nadziei i miłości oraz prawdziwą skrucę za moje grzechy i silną wole poprawy. Oto z sercem przepelnionym wielkim uczuciem i z boleścią oglądam w duchu Twoje pięć ran i myślą się w nich zatapiam, pamiętając o tym, dobry Jezu, co już prorok Dawid włożył w Twoje usta: «Przebodli ręce moje i nogi, policzyli wszystkie kości moje.»” [Ps 22, 17]

Psalm 129

[odpu**st** cząstkowy za odśpiewanie tego psalmu]

Pieśń stopni. Bardzo mnie gnębili od mojej młodości - niech powie Izrael bardzo mnie gnębili od mojej młodości, lecz nie zdołali mnie przemóc. Poorali mój grzbiet oracze, wyźłobili długie bruzdy. Sprawiedliwy zaś Pan pozrywał więzy występnych. Niech się zawstydzą i odstąpią wszyscy, co nienawidzą Syjonu. Niech się staną jak trawa na dachu, która usycha, zanim ją wypłenią. Nie napełni nią kosiarz swej ręki ani ten, co zbiera snopy - swojego zanadrza. Nie powiedzą także przechodnie: „Błogosławieństwo Pańskie nad wami!” „Błogosławimy wam w imię Pana!”

Wieczny odpoczynek

[odpu**st** cząstkowy za odmówienie tej modlitwy]

Wieczny odpoczynek racz im (mu / jej) dać Panie, a światłość wiekuista niechaj im (mu / jej) świeci, na wieki wieków. Niech odpoczywają (odpoczywa) w pokoju wiecznym. Amen.

Magnificat

[odpu**st** cząstkowy za odmówienie tej modlitwy; śpiewa się go podczas nieszpórów]

Wielbi dusza moja Pana, i raduje się duch mój w Bogu, moim Zbawcy. Bo wejrzał na uniżenie służebnicy swojej. Oto bowiem błogosławić mnie będą odtań wszystkie pokolenia, gdyż wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmocny. Święte jest Jego imię – a swoje miłosierdzie na pokolenia i pokolenia [zachowuje] dla tych, co się Go boją. On przejawia moc ramienia swego, rozprasza [ludzi] pyszniących się zamysłami serc swoich. Strąca władców z tronu, a wywyższa pokornych. Głodnych nasycza dobrami, a bogatych z niczym odprawia. Ujął się za sługą swoim, Izraelem, pomny na Miłosierdzie swoje – jak przyobiecał naszym ojcom – na rzecz Abrahama i jego potomstwa na wieki.

Dziesięć przykazań (Biblia Tysiąclecia, wyd. III)

„Wtedy mówił Bóg wszystkie te słowa: „Ja jestem Pan, twój Bóg, który cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli. Nie będziesz miał cudzych bogów obok Mnie! Nie będziesz czynił żadnej rzeźby ani żadnego obrazu tego, co jest na niebie wysoko, ani tego, co jest na ziemi nisko, ani tego, co jest w wodach pod ziemią! Nie będziesz oddawał im pokłonu i nie będziesz im służył, ponieważ Ja Pan, twój Bóg, jestem Bogiem zazdrosnym, który karze występki ojców na synach do trzeciego i czwartego pokolenia względem tych, którzy Mnie miłują i przestrzegają moich przykazań. Nie będziesz wzywał imienia Pana, Boga twego, do czczych rzeczy, gdyż Pan nie pozostawi bezkarnie tego, który wzywa Jego imienia do czczych rzeczy. Pamiętaj o dniu szabatu, aby go uświęcić. Sześć dni będziesz pracować i wykonywać wszystkie twe zajęcia. Dzień zaś siódmy jest szabatem ku czci Pana, Boga twego. Nie możesz przeto w dniu tym wykonywać żadnej pracy ani ty sam, ani syn twój, ani twoja córka, ani twój niewolnik, ani twoja niewolnica, ani twoje bydło, ani cudzoziemiec, który mieszka pośród twych bram. W sześciu dniach bowiem uczynił Pan niebo, ziemię, morze oraz wszystko, co jest w nich, w siódmym zaś dniu odpoczął. Dlatego pobłogosławił Pan dzień szabatu i uznał go za święty. Czcił ojca twego i matkę twoją, abyś długo żył na ziemi, którą Pan, Bóg twój, dał tobie. Nie będziesz zabijał. Nie będziesz cudzożył. Nie będziesz kradł. Nie będziesz mówił przeciw bliźniemu twemu kłamstwa jako świadek. Nie będziesz pożądał domu bliźniego twego. Nie będziesz pożądał żony bliźniego twego, ani jego niewolnika, ani jego niewolnicy, ani jego wołu, ani jego osła, ani żadnej rzeczy, która należy do bliźniego twego”. Wtedy cały lud, słysząc grzmoty i błyskawice oraz głos trąby i widząc górę dymiącą, przeląkł się i drżał, i stał z daleka.” [Wj 20, 1-18]

Dziesięć przykazań (wersja katechetyczna)

Jam jest Pan Bóg twój, który cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.
2. Nie będziesz brał imienia Pana Boga swego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcił ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Bóg dał ludziom 10 przykazań Bożych na górze Synaj, gdy zawarł przymierze z narodem izraelskim, który pod wodzą Mojżesza wędrował z ziemi egipskiej do Ziemi Obiecanej (Palestyny).

Główne prawdy wiary

1. Jest jeden Bóg.
2. Bóg jest sędzią sprawiedliwym, który za dobro nagradza, a za zło karze.
3. Są 3 osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.
4. Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.
5. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
6. Łaska Boża jest do zbawienia koniecznie potrzebna.

Uczynki miłosierne względem ciała

1. Łaknących nakarmić.
2. Pragnących napoić.
3. Nagich przyodziać.
4. Podróżnych w dom przyjąć.
5. Więźniów pocieszać.
6. Chorych nawiedzać.
7. Umarłych pogrzebać.

Uczynki miłosierne względem duszy

1. Grzesznych upominać.
2. Nieumiejących pouczać.
3. Wątpiącym dobrze radzić.
4. Strapionych pocieszać.
5. Krzywdy cierpliwie znosić.
6. Urazy chętnie darować.
7. Modlić się za żywych i umarłych.

Grzechy przeciw Duchowi Świętemu

1. Grzeszyć zuchwale w nadziei miłosierdzia Bożego.
2. Rozpaczać albo wątpić o łasce Bożej.
3. Sprzeciwiać się uznanej prawdzie chrześcijańskiej.
4. Zazdrościć lub nie życzyć bliźniemu łaski Bożej.
5. Mieć zatwardziałe serce na zbawienne natchnienia.
6. Umyślnie zaniebować pokutę aż do śmierci.

Grzechy przeciw Duchowi Świętemu sa niewybaczalne. Kto choć raz popełnił choćby jeden z tych grzechów, po śmierci trafi do piekła.

Siedem grzechów głównych

1. Pycha
2. Chciwość
3. Nieczystość
4. Zazdrość
5. Nieumiarkowanie w jedzeniu i piciu
6. Gniew
7. Lenistwo w służbie Bożej

Pięć warunków sakr. pokuty

1. Rachunek sumienia
2. Żal za grzechy.
3. Mocne postanowienie poprawy.
4. Szczera spowiedź.
5. Zadośćuczynienie Panu Bogu i bliźniemu.

Grzechy wołające o pomstę do Nieba

1. Rozmyślne zabójstwo.
2. Grzech sodomski (obrzydlivy seks).
3. Uciskanie ubogich, wdów i sierot.
4. Zatrzymanie zapłaty sługom i najemnikom.

Najprzedniejsze trzy cnoty Bo-dobre uczynki

1. Modlitwa.
2. Post.
3. Jałmużna.

Trzy cnoty Bo-skie (teolog.)

1. Wiara
2. Nadzieja
3. Miłość

Ostateczne rzeczy człowieka

1. Śmierć.
2. Sąd Boży.
3. Niebo albo piekło.

Osiem błogosławieństw

1. Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie.
2. Błogosławieni, którzy płaczą, albowiem oni będą pocieszeni.
3. Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiadą ziemię.
4. Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni.
5. Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią.
6. Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą.
7. Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi.
8. Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie.

Modlitwa Pańska (Ojcze nasz)

Ojcze nasz, któryś jest w niebie, święć się Imię Twoje. Przyjdź królestwo Twoje. Bądź wola Twoja, jako w Niebie tak i na Ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj i odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom i nie wódz nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego. Amen.

Wyznanie wiary (Credo)

[odpust częstkowy za odmówienie tej modlitwy]

Wierzę w Boga, Ojca Wszchemogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych. I w Jezusa Chrystusa, Syna Bożego Jednorodzonego, który z Ojca jest zrodzony przed wszystkimi wiekami. Bóg z Boga, Światłość z Światłości, Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego. Zrodzony a nie stworzony, współistotny Ojcu. A przez Niego wszystko się stało. On to dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z Nieba i za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się Człowiekiem. Ukrzyżowany również za nas, pod Poncjuszem Piłatem został umęczony i pogrzebany. I zmartwychwstał trzeciego dnia, jak oznajmia Pismo. I wstąpił do Nieba. Siedzi po prawicy Boga Ojca Wszchemogącego. Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych, a Królestwu Jego nie będzie końca. Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, który od Ojca i Syna pochodzi, który z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę, który mówił przez proroków. Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół. Wyznaję jeden chrzest na odpuszczenie grzechów. I oczekuję wskrzeszenia umarłych. I życia wiecznego w przyszłym świecie. Amen.

Pięć przykazań kościelnych (stare)

1. Ustanowione przez Kościół dni święte święcić.
2. W niedzielę i święta we Mszy św. nabożnie uczestniczyć.
3. Posty nakazane zachowywać.
4. Przynajmniej raz w roku spowiadać się, a koło Wielkanocy Komunię świętą przyjmować.
5. W czasach zakazanych zabaw i wesel hucznych nie urządzać.

Trójca Święta

1. Bóg Ojciec (Jahwe)
2. Syn Boży (Jezus)
3. Duch Święty

Skład Trójcy Św. objawił Jezus Chrystus.

Grzechy cudze

1. Namawiać kogoś do grzechu.
2. Nakazywać grzech.
3. Zezwalać na grzech.
4. Pobudzać do grzechu.
5. Pochwalać grzech drugiego.
6. Milczeć, gdy ktoś grzeszy.
7. Nie karać za grzech.
8. Pomagać w grzeszeniu.
9. Usprawiedliwiać czyjś grzech.

Pozdrowienie Anielskie (Zdrowaś Mario)

Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą; błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony Owoc żywota Twojego, Jezus. Święta Maryjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi, Teraz, i w godzinę śmierci naszej. Amen.

Skład Apostolski (Wierzę w Boga)

[odpust częstkowy za odmówienie tej modlitwy]

Wierzę w Boga Ojca Wszchemogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego Jedynego, Pana naszego, który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Panny, umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion, zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał, wstąpił na Niebios, siedzi po prawicy Boga Ojca Wszchemogącego, stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha Świętego, święty Kościół powszechny, Świętych obcowanie, grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie, w żywot wieczny. Amen

Modlitwa do Anioła Stróża

Aniele Boży, stróżu mój, Ty zawsze przy mnie stój. Rano, wieczór, we dnie, w nocy, bądź mi zawsze ku pomocy. Strzeż duszy, ciała mego, zaprowadź mnie do Żywota Wiecznego. Amen.

Grzechy przeciw poszczególnym przykazaniom Dekalogu

Grzechy przeciwko przykazaniu „Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną”

Unikanie spowiedzi św. i trwanie w grzechu śmiertelnym (ciężkim), zuchwałe grzeszenie w nadziei „i tak mi Bóg przebaczy” lub „później się z tego wypowiadam i nie będę mieć już tego grzechu”, przyjmowanie sakramentów św. w stanie grzechu ciężkiego (świętokradztwo), wiara we wróżby, zabobony, horoskopy, narażenie się na utratę wiary np. poprzez nieodpowiednie znajomości (z ateistami, innowiercami, itp.), czytanie nieodpowiednich książek (np. Koranu) lub stron internetowych, oglądanie antykatolickich programów telewizyjnych lub omawiających wierzenia innych religii lub poglądy np. ateistów, itp. brak codziennej modlitwy, modlitwa byle jaka np. odmawiana w pośpiechu, bez należytnej pobożności lub bezzmyslnie, okultyzm, brak czasu dla Boga np. poprzez spychanie obowiązków wobec Niego na koniec dnia, ograniczenie kontaktu z Bogiem wyłącznie do niedzielnej mszy św., brak troski o poprawny rozwój własnej wiary np. poprzez codzienne czytanie lub słuchanie słów Pisma Świętego lub innych tekstów katolickich, rozpacz np. „Bóg mi tego nie wybaczy”, zwątpienie w Miłość Boga, Jego Miłosierdzie lub istnienie.

Grzechy przeciwko przykazaniu „Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno”

Używanie w sytuacjach które tego nie wymagają, zwrotów np.: „O Boże” lub „Jezu”. Przykłady takich zdań: „O Boże! Znowu stłukłeś szybę. Ojciec Cię zatłucze jak to zobaczy.”, „Jezu! Co ty się czepiasz? Zaraz to posprzątam.”, używanie wulgaryzmów lub bluźnierstw przeciw Bogu np. „Dobrze wiesz, że Boga nie ma”, nieprzyznawanie się do winy, niewłaściwe zachowanie się w miejscach świętych np. w miejscach objawień Maryi oraz w miejscach modlitwy (także poza budynkami sakralnymi), niedotrzymywanie przyrzeczeń, kłamanie pod przysięgą lub przysięganie bez potrzeby np. „Nie wierzysz mi? Mam Ci przyrzec, że tego nie zrobiłem? Więc przyrzekam, że ja tego nie zrobiłem.”, samowolne odrzucanie niewygodnych dla siebie prawd głoszonych przez Kościół np. poprzez mówienie sobie „Dla mnie to ten czyn [to słowo] nie jest grzechem.”, wyszydzanie pobożnych ludzi, w tym także kapłanów oraz siostr zakonnych, nadużywanie imion świętych, nieprzeciwstawianie się złu.

Grzechy przeciwko przykazaniu „Pamiętaj, abyś dzień święty święcił”

Nie przyjście na mszę św. w niedzielę lub święto nakazane (czerwona kartka w kalendarzu) z powodu innego niż bardzo ważny, brak należącego zaangażowania w mszę św., nieposzanowanie dnia świątecznego np. poprzez robienie zakupów w tym dniu lub dobrowolne wykonywanie pracy możliwej do wykonania w innym dniu, nie przystąpienie do spowiedzi św. w danym roku kalendarzowym lub do Komunii Św. w czasie Wielkanocnym, nie zachowywanie postów nakazanych (Środa Popielcowa, Wielki Piątek, wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych w piątki), udział w zabawach w okresie Wielkiego Postu oraz w każdy piątek w ciągu roku, nie uczęszczanie na coroczne rekolekcje.

Grzechy przeciwko przykazaniu „Czcij ojca swego i matkę swoją”

Niewłaściwy stosunek do osób wstępnych tj. rodziców (także ojczyma i macochy), dziadków, pradiadków itd. oraz do nauczycieli, wychowawców, opiekunów i innych osób którym należy się szacunek lub posłuszeństwo., nietroszczenie się o osoby wstępne gdy np. stan ich zdrowia tego wymaga, brak modlitwy za osoby wstępne, głównie za rodziców, brak uczciwości lub prawdomówności wobec osób wstępnych, brak dbałości o dobre imię osób wstępnych oraz przełożonych, wstydywanie się swoich rodziców, unikanie podejmowania codziennych obowiązków domowych, brak troski o poprawne wychowanie dzieci w wierze katolickiej (własnych, adoptowanych, powierzonych opiece), przygotowanie ich do samodzielnego życia w rodzinie i społeczeństwie., dawanie złego przykładu dziecku (własnemu, adoptowanemu, powierzonemu opiece) np. słowem (wulgaryzmy), czynem (np. pokazywanie, że nic się nie stanie jeśli nie pójdzie on np. w niedzielę do kościoła lub niepoprawne odnoszenie się do innych ludzi), spełnianie wszelkich zachcianek dzieci, zaniedbywanie dbania o właściwe wykształcenie dziecka, brak należytej troski o przyszły wybór drogi życiowej dziecka, brak szczerości wobec współmałżonka, wzajemnego zaufania lub szacunku wobec niego, krzywdzenie współmałżonka słowem lub czynem, pozostawianie współmałżonka samemu sobie w trudnej sytuacji życiowej, chorobie lub nieszczęściu, brak zainteresowania problemami współmałżonka (także w pracy, w życiu) oraz egoistyczne przeżywanie związku.

Grzechy przeciwko przykazaniu „Nie zabijaj”

Samobójstwo, zabójstwo, morderstwo a także próba popełnienia tych czynów, brak szacunku wobec życia ludzkiego od poczęcia aż do śmierci, a także jego lekceważenie np. w dyskusjach na temat aborcji (zabijania dzieci nienarodzonych) lub eutanazji, używanie środków poronnych (zabijających nienarodzone dziecko) oraz antykoncepcyjnych (zapobieganie zjściu w ciąży poprzez zabijanie embrionów z których później wykształca się człowiek), brak należytej troski o własne życie, zdrowie (także poprzez branie narkotyków, sterydów w celach innych niż lecznicze, nadużywanie alkoholu, palenie papierosów, samookaleczenia się) oraz o wygląd ciała (piercing, tatuaże, inne zdobienia ciała dążące do kultu ciała), narażanie życia lub zdrowia innych osób lub uszkodzenie im (także rozprowadzanie narkotyków, zachęcanie do korzystania z nich, z papierosów, alkoholu, do pobicia lub okaleczenia kogoś).

Grzechy przeciwko przykazaniu „Nie cudzołóż”

Uprawianie seksu przed ślubem, utrzymywanie relacji pozamażeńskich naruszających wierność małżeńską, stosunki homoseksualne, pedofilia, zoofilia (seks człowieka ze zwierzętami), itp., gwałt (seks z drugą osobą bez jej zgody, bez względu na jej wiek) oraz inne czynności seksualne pod przymusem, masturbacja (samogwałt), onanizm (natóg masturbacji) orazuczynki nieskromne, w tym także rozmowy na te tematy mające na celu zachęcenie drugiej osoby do robienia tych czynności, namawianie innych osób do nieczystości (słowami lub czynami), celowe ubieranie się w stroje skąpe, obciste, prowokacyjne, nieprzeciwstawianie się nieskromnym rozmowom lub zachowaniom.

Grzechy przeciwko przykazaniu „Nie kradnij”

Przywłaszczanie sobie czyjejs własności (także firmowej np. artykuły biurowe, mienie firmy oraz państwowej np. ławki, kable, kostka brukowa, materiały budowlane, itp.), kupowanie lub sprzedawanie rzeczy o których wiadomo, że pochodzą z kradzieży, powielanie treści chronionych prawem autorskim lub intelektualnym (książki, płyty CD, DVD, inne, itp.) bez uiszczenia stosownej opłaty właścicielowi praw autorskich, niszczenie mienia innych osób o ile nie wynika to np. z nakazu sądowego (także dewastacja przystanków autobusowych, znaków drogowych, itp.), niezwrócenie rzeczy skradzionych lub znalezionych, gdy ich właściciel jest znany, oszustwo, nielegalne zarabianie pieniędzy, produkowanie fałszywych pieniędzy, branie lub wręczanie łapówki, jazda komunikacją bez biletu.

Grzechy przeciwko przykazaniu „Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu”

Oczernianie (celowe mówienie nieprawdy o kimś, stawiając go w złym świetle), brak troski o prawdę w codziennym życiu lub celowe nie mówienie całej prawdy, obmawianie słaści innej osoby (czynów, słów lub zachowania), plotkowanie (wygłaszanie przypuszczeń o innej osobie), rozpowszechnianie podejrzeń, niedotrzymywanie tajemnic oraz obietnic, obłuda (dwulicowość w celu osiągnięcia korzyści materialnych), nieuznawanie własnych błędów za błąd oraz niedocenianie zalet innych osób, w razie nieporozumień, brak sprostowania kłamstwa, obłudy itp., nieuczciwe osiąganie zawyżonych wyników (ocen w szkole, doping sportowców, fałszowanie raportów itp.)

Grzechy przeciwko przykazaniu „Nie pożądaj żony bliźniego swego”

Pożądanie ciała osoby będącej w związku małżeńskim, świadome i dobrowolne dopuszczanie nieskromnych myśli, wyobrażeń, pragnień np. poprzez oglądanie filmów, zdjęć, stron internetowych zawierających nagość, czytanie niestosownych książek itp., celowe poszukiwanie tego, co prowadzi do grzechów nieczystych, świadome i dobrowolne podtrzymywanie w pamięci nieskromnych myśli lub obrazów.

Grzechy przeciwko przykazaniu „Ani żadnej rzeczy, która jego jest”

Zazdrość, chciwość, materializm, skąpstwo, nieuzasadnione podejrzenia o pochodzeniu finansów innej osoby, brak dziękowania Bogu za to co posiadamy, brak wrażliwości na potrzeby innych ludzi, niewłaściwa hierarchia wartości (sprawy materialne zastaniają to, co prowadzi do Boga).

Święta Maryjne obchodzone na całym świecie

- 1 stycznia, uroczystość Bożej Rodzicielki
- 2 lutego, Matki Bożej Gromnicznej (Ofiarowanie nowonarodzonego Pana Jezusa w świątyni 40 dni po Jego urodzeniu)
- 25 marca, Zwiastowanie Maryi, że urodzi Syna Boga
- 31 maja, święto Nawiedzenia św. Elżbiety przez N.M.P. (do Soboru Watykańskiego II, było ono obchodzone 2 lipca)
- 15 sierpnia, uroczystość Wniebowzięcia N.M.P.
- 8 września, święto Narodzenia N.M.P.
- 8 grudnia, uroczystość Niepokalanego Poczęcia N.M.P.

Święta Maryjne obchodzone tylko w Polsce

- 3 maja, uroczystość N.M.P. Królowej Polski
- 26 sierpnia, uroczystość N.M.P. Jasnogórskiej

Rodzaje łaski

1. Uświęcająca (daje życie Boże i czyni ludzi dziećmi Bożymi)
2. Uczynkowa (pomoc Boża do spełniania dobrych uczynków)

Rodzaje grzechów Cnoty kardynalne

1. Powszednie (lekkie)
1. Roztropność; 2. Sprawiedliwość;
2. Śmiertelne (ciężkie)
3. Męstwo; 4. Umiarkowanie

Cztery cnoty głów. Przymioty Boga

1. Roztropność
1. Wieczny
2. Sprawiedliwość
2. Niezmienny
3. Umiarkowanie
3. Jeden
4. Męstwo
4. Wszechobecny
5. Wszechmocny
6. Święty
7. Dobry
8. Sprawiedliwy
9. Miłosierny
10. Prawdomówny
11. Wierny
12. Wszystkowiedzący
7. Bojaźni Bożej

Dwa przykazania miłości

Będziesz miłował Pana, Boga swego, całym swoim sercem, całą swoją duszą, całą swoją mocą i całym swoim umysłem; a bliźniego swego jak siebie samego. [Łk 10, 27]

Grzech

Grzech jest to świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań Bożych lub kościelnych. Grzech ciężki czyli śmiertelny, to świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań Bożych lub kościelnych w rzeczy ważnej. Grzech powszedni (lekki) to świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań Bożych lub kościelnych w rzeczy mało ważnej lub przy zmniejszonej świadomości albo wolnej woli. Grzech śmiertelny pozbawia człowieka łaski uświęcającej, prawa do nieba i ściągą na człowieka karę doczesną i wieczną. Grzech powszedni zmniejsza miłość do Pana Boga, czyni człowieka skłonniejszym do grzechu i ściągą na człowieka karę doczesną. Przez grzech pierworodny (śmiertelny) pierwsi ludzie stracili łaskę uświęcającą, prawo do Nieba, nieśmiertelność ciała oraz raj. Odtąd na ziemi musieli ciężko pracować w cierpieniach i chorobach oraz stali się skłonni do zła.

Obzęd spowiedzi

Penitent: Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

Kapłan: Na wieki wieków. Amen. Pan niech będzie w twoim sercu, abys skruszony w duchu szczerze wyznał swoje grzechy.

Penitent: Amen.

Penitent: Jestem (zameżna, żonaty, kawalerem, panną, uczniem klasy ..., albo: mam lat ...). Ostatni raz u spowiedzi byłem(-am) Pokutę zadaną odprawiłem(-am). Grzechu ciężkiego nie zataiłem(-am). Obraziłem(-am) Pana Boga następującymi grzechami: ...

Penitent: Więcej grzechów nie pamiętam, a za nie serdecznie żałuję. Postanawiam się poprawić, a ciebie ojcze duchowny proszę o rozgrzeszenie i pokutę.

Kapłan: Pouczenie, zdanie pokuty (zadośćuczynienia za grzechy).

Penitent: 3 x „Boże, bądź miłościv mnie grzeszemu.”

Kapłan: Rozgrzeszenie + „Bóg, Ojciec miłosierdzia, który pojednał świat ze sobą przez śmierć i zmartwychwstanie swojego Syna i zesłał Ducha Świętego na odpuszczenie grzechów, niech ci udzieli przebaczenia i pokoju przez postugę Kościoła. I ja odpuszczam tobie grzechy w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.”

Penitent: Amen.

Kapłan: Wystawiamy Pana, bo jest dobry.

Penitent: Bo Jego miłosierdzie trwa na wieki.

Kapłan: Pan odpuścił ci wszystkie grzechy, idź w pokoju.

Penitent: Bóg zapłać.

Spowiedź generalna

Jest konieczna dla tych, którzy w przeszłości poważnie zaniedbali jeden z istotnych warunków sakramentu pokuty: źle wyznali grzechy, świadomie pominęli choćby jeden grzech ciężki, nie odbyli żalu za grzechy lub postanowienia poprawy. W takim przypadku należy wyśpowiadać się ponownie, z okresu od ostatniej ważnej spowiedzi, wyjawiając tylko te grzechy, które zostały utajone świętokradzko lub co do których są wątpliwość. W przeciwnym razie wątpimy w miłosierdzie Boże. Spowiedź taką warto odbyć w czasie trwania misji parafialnych (średnio co 10 lat), przed zawarciem sakramentu małżeństwa, przed wstąpieniem do seminarium duchownego czy zakonu, lub z racji osobistych przeżyć duchowych. Spowiedź generalna jest gruntownym oczyszczeniem się, odzianiem się w szatę pełną łaski. Taką moc ma każda spowiedź, nawet ta z grzechów lekkich, jednak kiedy dokonujemy głębszego rachunku sumienia, wtedy serce jest bardziej spokojne. Najczęściej taką spowiedź zaleca się narzeczonym. Przed nimi droga wspólnego życia. Warto więc, aby oboje odrzucili wszystko to, co dotychczas było grzeszne, aby już do tego nie wracali. Ich małżeństwo nie może zaczynać się w grzechu. Spowiedź narzeczeńska nie może być lakoniczna, ot taka sobie, naprędce, przed samym ślubem, w długiej kolejce. Z tego względu, narzeczonym proponuje się dwie spowiedzi: pierwszą – generalną, z całego życia lub od ostatniej spowiedzi generalnej i drugą – przed samym ślubem. Również ci, którzy podejmują ważne decyzje życiowe np. wstąpienie do seminarium lub zakonu, powinni zrzucić z siebie wszystko zło, które wcześniej nagromadzili. W niektórych zakonach wyrazem tego jest przyjęcie nowego imienia. Spowiedź generalną odbywają czasami pacjenci, którzy decydują się na poważną operację. Tylko ten, kto choć raz w życiu odbył spowiedź generalną doświadcza stanu ducha, oczyszczenia, lekkości.

Zasady spowiedzi

Trzeba do niej przystępować minimum raz w roku kalendarzowym. Zaleca się jednak by była ona dość częsta i najlepiej w regularnych odstępach czasu (systematyczna). Spowiedź comiesięczna odbywa się zwykle w pierwsze piątki miesiąca. Przykazanie kościelne „przynajmniej raz w roku spowiadać się” tyczy się tylko spowiedzi ważnych, a nie każdej jak leci. Zatem zatajenie grzechu ciężkiego, nadal nakłada na penitenta obowiązek spełnienia tego przykazania. Spowiedź powinna być pobożna i pokorna, z podaniem dokładnej liczby wystąpień poszczególnych grzechów ciężkich, a w razie niemożliwości uczynienia tego, z podaniem ich przybliżonej ilości. Podczas spowiedzi, nie powinny występować słowa niepotrzebne oraz usprawiedliwianie się. Wyznanie grzechów powinno być proste i szczerze.

Chrzest

Chrzest jest to sakrament, przez który Pan Jezus gładzi grzech pierworodny oraz wszystkie grzechy przed chrztem popełnione. Daje ludziom życie Boże i czyni ich dziećmi Bożymi oraz członkami Kościoła Bożego. Jezus ustanowił sakrament chrztu słowami: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.” [Mt 28, 19] Sakramentu chrztu świętego udziela kapłan lub diakon, a w nagłym wypadku gdy nie ma kapłana lub diakona, może to zrobić każdy człowiek (nawet niechrześcijanin) byleby tylko działał w imieniu Kościoła. Sakramentu chrztu św. udziela się przez polanie wodą głowy dziecka wymawiając równocześnie słowa: „[imię] ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”. W czasie chrztu rodzice chrzestni w imieniu dziecka wyznają wiarę. Po chrzcie rodzice chrzestni mają obowiązek pomagać wychowywać dziecko w wierze i w wierności przykazaniom.

Namaszczenie chorych

Namaszczenie chorych jest to sakrament, w którym Jezus umacnia człowieka ciężko chorego, odpuszcza mu grzechy (jeśli je ma), daje mu siłę przeciw pokusom, ulgę w cierpieniu, a niekiedy zdrowie ciała. W domu chorego, gdy kapłan przychodzi udzielić sakramentu namaszczenia należy przygotować: stół nakryty białym obrusem, a na stole: krzyżyk, dwie świece, szklankę wody i wodę święconą.

Pismo Święte

Zbiór ksiąg, spisanych po hebrajsku, aramejsku i grecku pod natchnieniem Ducha Świętego. Dzieli się na Stary Testament (46 ksiąg) oraz Nowy Testament (27 ksiąg). W Piśmie Świętym oraz w Tradycji Świętej zawarte jest Objawienie Boże, czyli cała wiedza o Bogu. Autorem P.Ś. jest Bóg.

Święci

Święci wstawiają się za ludźmi u Boga gdy zostaną o to poproszeni poprzez modlitwę. Jest ok. 10000 świętych ogłoszonych przez Kościół.

Bierzmowanie

Bierzmowanie to sakrament, w którym Duch Święty umacnia chrześcijanina, aby wiarę swoją mężnie wyznawał, bronił i według niej żył. Zgodnie z pradawnym zwyczajem, przyjmując sakrament bierzmowania obieramy sobie nowe imię, spośród świętych, by nowy Patron był dla nas wzorem i orędownikiem za nami u Pana Boga. Świadkiem bierzmowania może być człowiek bierzmowany, prowadzący życie zgodne z wiarą. Dobrze jest, jeśli świadkami przy bierzmowaniu są rodzice chrzestni. Szafarzem zwyczajnym bierzmowania jest biskup, ale z poważnych przyczyn może on pozwolić na udzielanie tego sakramentu kapłanom. Kiedy ks. biskup namaszcza czoło przyjmującego bierzmowanie słowami „Przyjmij znamię daru Ducha Świętego”, świadek kładzie prawą rękę na prawym ramieniu bierzmowanego na znak, że będzie go wspierał w życiu radą i pomocą. Będzie świadkiem nie tylko przyjętego sakramentu, ale również świadectwem życia chrześcijańskiego, zachęcać będzie bierzmowanego do pójścia w jego ślady.

Kapłaństwo

Kapłaństwo jest to sakrament, przez który Jezus daje człowiekowi władzę składania ofiary Mszy św., udzielania sakramentów św., głoszenie Słowa Bożego oraz łaskę godnego sprawowania urzędu kapłańskiego. Sakramentu Kapłaństwa może udzielić tylko biskup. Ustanowił go Jezus słowami „(...) to czyńcie na Moją pamiątkę!” [Łk 22, 19]

Małżeństwo

Małżeństwo jest to sakrament, w którym mężczyzna i kobieta zawierają dożgonny związek dla zrodzenia i wychowania dzieci oraz otrzymują łaski potrzebne w tym celu. Sakramentu małżeństwa udzielają małżonkowie sobie nawzajem. Kapłan tylko pośredniczy między nimi a Bogiem i poświadcza jego zawarcie powagą Kościoła Katolickiego. Kościół broni nierozdzielności małżeństwa ponieważ: taka jest nauka Chrystusa: „Co więc Bóg złączył, niech człowiek nie rozdziela.” [Mt 19, 6] Do dobrego wychowania dzieci potrzebna jest rodzina żyjąca w jedności, nierozdzielności i otwartości na płodność.

Najświętszy Sakrament

Najświętszy Sakrament (Eucharystia) to prawdziwe Ciało i prawdziwa Krew Pana Jezusa pod postacią chleba i wina, a nie symbol Ciała i Krwi Chrystusa. Najświętszy Sakrament Pan Jezus ustanowił w Wielki Czwartek, w wieczerniku, na Ostatniej Wieczery słowami: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje. (...) Pijcie z niego wszyscy, bo to jest moja Krew Przymierza, która za was i za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów.” [Mt 28, 26-28].

Pokuta

Pokuta jest to sakrament, w którym Pan Jezus przez kapłana odpuszcza człowiekowi grzechy po chrzcie popełnione. Pokutę Chrystus ustanowił w dniu Zmartwychwstania słowami: „Weźmijcie Ducha Świętego! Którem odpuszcicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie są im zatrzymane” [J 20, 22]. Gdy ktoś nagle umiera, żał doskonały za grzechy może mu zastąpić sakrament pokuty. Gdy zapomnie się pokuty, zadanej przez kapłana na spowiedzi, należy poprosić spowiednika o jej powtórzenie, a jeżeli nie będzie takiej możliwości, to nałożyć samemu i na następnej spowiedzi powiedzieć o tym spowiednikowi. Spowiedź jest nieważna, gdy zostanie zatajony grzech ciężki. Taka spowiedź nazywa się świętokradzką. Jeśli jednak się zdarzy, trzeba się wyśpowiadać od ostatniej dobrej spowiedzi, powtarzając treść spowiedzi świętokradzkiej. Pokuta, którą ksiądz zadaje na spowiedzi jest wynagrodzeniem Panu Bogu. Reszta kary za grzechy nie odpokutowane na ziemi odbędzie się w czyśćcu.

Bóg Ojciec

Pierwsza Osoba Trójcy Przenajświętszej. Stworzyciel całego świata materialnego oraz niematerialnego (aniołowie, Niebo, czyściec, piekło). Posiada wiele przymiotów, m.in.: wszechwiedzący, doskonały, wszechobecny, miłosierny, nieomylny.

Duch Święty

Trzecia Osoba Trójcy Świętej, współistotny Ojcu oraz Jezusowi. Podczas chrztu Jezusa w rzece Jordan, ukazał się w postaci gołębia. Zstąpił na Apostołów w postaci języków ognistych. Od radza ludzi w wodzie chrztu świętego oraz umacnia w wierze poprzez sakrament bierzmowania. Jest dawcą mądrości, rozumu, umiejętności, rady, męstwa, pobożności, bojaźni Bożej (przeogromnego szacunku do Boga, a nie strachu przed Nim). Buduje, ożywia i uświęca Kościół.

Najświętsza Maryja Panna

N.M.P. jest matką Jezusa, czyli matką Boga (Bogurodzicą), która została wzięta do Nieba razem z ciałem (dogmat o Wniebowzięciu Maryi ogłosił papież Pius XII dnia 01.11.1950 r; uroczystość tego wydarzenia wyznaczona została na dzień 15 sierpnia). Ponieważ Maryja od pierwszej chwili swego życia była pełna łaski i wolna od grzechu pierworodnego, więc nazywamy ją Niepokalaną Poczętą (dogmat Niepokalanego Poczęcia ogłosił papież Pius IX dnia 08.12.1854 r; uroczystość Niepokalanego Poczęcia wyznaczono na 8 grudnia). N.M.P. jest Orędowniczką i Pośredniczką, bo przedstawia Jezusowi prośby ludzi wypraszając im potrzebne łaski Boże. Z tego powodu bywa też nazywana matką wszystkich ludzi. Król Jan Kazimierz w czasie najazdu szwedzkiego złożył 01.04.1656 w katedrze lwowskiej śluby, w których ogłosił Matkę Bożą Patronką i Królową Polski. W 1920 r. papież Benedykt XV ustanowił dzień 3 maja jako święto M.B. Królowej Polski.

Jezus o sobie

„Rzekł do nich Jezus: «Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Jeżeli nie będziecie spożywali Ciała Syna Człowieczego i nie będziecie pili Krwi Jego, nie będziecie mieli życia w sobie. Kto spożywa moje Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne, a Ja go wskreszę w dniu ostatecznym. Ciało moje jest prawdziwym pokarmem, a Krew moja jest prawdziwym napojem. Kto spożywa moje Ciało i Krew moją pije, trwa we Mnie, a Ja w nim. Jak Mnie posłał żyjący Ojciec, a Ja żyję przez Ojca, tak i ten, kto Mnie spożywa, będzie żył przeze Mnie. To jest chleb, który z nieba zstąpił – nie jest on taki jak ten, który jedli wasi przodkowie, a pomierali. Kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki. Chlebem, który Ja dam, jest moje ciało za życie świata.»» [J 6, 47-51]

„Ten, kto we Mnie nie trwa, zostanie wyrzucony jak winna latorośl i uschnie. I zbiera się ją, i wrzuca do ognia, i płonie. Jeżeli we Mnie trwać będziecie, a słowa moje w was, poproście, o cokolwiek chcecie, a to wam się spełni.” [J 15, 6-7]

Jezus Chrystus

Jezus to Syn Boga który razem ze swoim Ojcem oraz Duchem Świętym tworzy Trójcę Świętą. Występuje w niej jako tzw. druga osoba. Na Ziemi pojawił się jako człowiek zrodzony z ziemskiej kobiety, a nie stworzony, poczęty z Ducha Świętego, równoważny (współistotny) Ojcu. Na jego matkę, została wybrana Maryja urodzona bez grzechu pierworodnego (niepokalanie poczęta), nigdy nie uprawiająca seksu (zawsze dziewica). Poprzez swoją męczeńską śmierć na krzyżu, odkupił grzechy wszystkich ludzi którzy żyli przed Nim, w Jego czasach oraz po Nim, czyli także za Ciebie i za mnie. Tylko Jego Boskie Ciało było w stanie wytrzymać przeogromny ból równoważąc nim grzechy wszystkich ludzi. Zaraz po swojej śmierci jako duch wstąpił do piekieł, czyli do miejsca, gdzie duże sprawiedliwych oczekiwały obceanego odkupienia, a trzeciego dnia powstał z martwych i wstąpił do Nieba razem z ciałem. Nieco później ukazał się swoim Apostołom jako człowiek. Do Tomasza powiedział „Podnieś tutaj swój palec i zobacz moje ręce. Podnieś rękę i włóż [ją] do mego boku, i nie bądź niedowiarkiem, lecz wierzącym!” [J 20, 27] Całym swoim życiem, zakładał Kościół Święty pokazując każdemu człowiekowi jak należy poprawnie żyć w zgodzie z wolą Boga. Ustanowił sakramenty święte ułatwiające po śmierci dostanie się do Nieba. Powróci na Ziemię tuż przed końcem świata by dopełnić zwycięstwa dobra nad złem. Imię Jezus oznacza „Bóg zbawia”, a słowo „Chrystus” jest równoważne słowom: „Namaszczony” oraz „Mesjasz”. [Dz 10, 38].

„A oto znów przemówił do nich Jezus tymi słowami: «Ja jestem światłością świata. Kto idzie za Mną, nie będzie chodził w ciemności, lecz będzie miał światło życia.»» [J 8, 12]

„Ja jestem bramą. Jeżeli ktoś wejdzie przeze Mnie, będzie zbawiony – wejdzie i wyjdzie, i znajdzie paszę. Złodziej przychodzi tylko po to, aby kraść, zabijać i niszczyć. Ja przyszedłem po to, aby [owce] miały życie i miały je w obfitości. Ja jestem dobrym pasterzem. Dobry pasterz daje życie swoje za owce.” [J10, 9-11]

„Ja jestem prawdziwym krzewem winnym, a Ojciec mój jest tym, który [go] uprawia. Każdą latorośl, która we Mnie nie przynosi owocu, odcina, a każdą, która przynosi owoc, oczyszcza, aby przynosiła owoc obfitszy.” [J 15, 1-2]

„Odpowiedział mu Jezus: „Ja jestem drogą i prawdą, i życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie.” [J 14, 6]

„Rzekł do niej Jezus: «Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki. (...)»» [J 11, 25-26]

Części Mszy świętej

- Obrzędy wstępne [ritus initialis]
 - Wejście [ostium]
 - Pozdrowienie ołtarza i zgromadzonego ludu [salutem altaris et populi congregati]
 - Akt pokuty [actus poenitentialis]
 - Panie, zmiłuj się nad nami [domine miserere nostri]
 - Chwała na wysokości [Gloria]
 - Kolekta [collect]
- Liturgia Słowa [liturgia verbi]
 - Pierwsze czytanie [lectio prima]
 - Psaln międzykolejny [psalmum responsorium]
 - Drugie czytanie [lectio secunda]
 - Aklamacja przed Ewangelią [Alleluja]
 - Ewangelia [Evangelium]
 - Homilia [homily]
 - Wyznanie wiary [Credo]
 - Modlitwa powszechna [intercessionem general]
- Liturgia Eucharystyczna [liturgia eucharistica]
 - Przygotowanie darów [offertorii]
 - Modlitwa Eucharystyczna [prex Eucharistica]
 - Prefacja [praefatio]
 - Aklamacja Świąty, Święty, Święty [acclamatione Sanctus, Sanctus, Sanctus]
 - Epikleza [epiclesis]
 - Opowiadanie o ustanowieniu i konsekracji [historia de instauratione et consecratio]
 - Anamneza [retinentia]
 - Złożenie ofiary [sacrificium]
 - Modlitwy wstawienne [supplicatio]
 - Końcowa doksologia [the doxologia finalis]
 - Obrzęd Komunii [ritus communionis]
 - Modlitwa Ojciec nasz [Pater noster, oratio]
 - Obrzęd pokoju [ritus pacis]
 - Baranku Boży [Agnus Dei]
 - Komunia święta [sacram communionem]
- Obrzęd zakończenia [expleto ritu]
 - Pozdrowienie i błogosławieństwo kapłana [salutatio et benedictio sacerdotis]
 - Rozesłanie [mittere]

Podział roku liturgicznego

- Adwent (oczekiwanie na narodzenie Jezusa; trwa ok. miesiąca; kończy się 24 grudnia)
- Okres Bożego Narodzenia (od 12:00 dnia 24 grudnia do święta Chrztu Pańskiego, czyli do najbliższej niedzieli po 6 stycznia; przed Soborem Watykańskim II, był on do 2 lutego)
- Okres Wielkiego Postu (od Środy Popielcowej rozpoczynającej się 46 dni przed Wielkanocą, do Wielkiego Czwartku; trwa dokładnie 40 dni)
- Wielki Tydzień (od Niedzieli Palmowej (7 dni przed Wielkanocą) do Niedzieli Wielkanocnej)
- Okres Wielkanocy (od niedzieli paschalnej do niedzieli Zesłania Ducha Świętego)
- Czas zwykły w ciągu roku

Cuda Pana Jezusa

- Zmienia wodę w wino [J 2, 6-11]
- Leczy sługę setnika [Mt 8, 5-13; Łk 7, 1-10]
- Uzdrowia sparaliżowanego przy sadzawce Betezda [J 5, 5-9]
- Powoduje nadzwyczajny połów ryb [Łk 5, 4-9]
- Uzdrowia opętanego w synagodze w Kafarnaum [Mk 1, 23-28; Łk 4, 33-37]
- Uzdrowia teściową apostoła Piotra i wielu innych chorych [Mt 8, 14-16; Mk 1, 29-34; Łk 4, 38-41]
- Uzdrowia trędowatego [Mt 8, 2-4; Mk 1, 40-42; Łk 5, 12-13]
- Uzdrowia sparaliżowanego [Mt 9, 2-8; Mk 2, 2-12; Łk 5, 18-26]
- Wskrzesza z martwych syna wdowy [Łk 7, 12-16]
- Uzdrowia ślepych, ucisza opętanych [Mt 12, 22; Łk 11, 14]
- Ucisza burzę [Mt 8, 24-27; Mk 4, 37-41; Łk 8, 23-25]
- Uzdrowia opętanego człowieka w Gerazie [Mt 8, 28-34; Mk 5, 1-20; Łk 8, 26-39]
- Uzdrowia kobietę, która się Go dotknęła [Mt 9, 20-22; Mk 5, 25-34; Łk 8, 43-48]
- Wskrzesza z martwych córkę Jaira [Mt 9, 18-19, 23-26; Mk 5, 22-24, 35-43; Łk 8, 41-42, 49-56]
- Karmi pięcioletniego chłopca [Mt 14, 15-24; Mk 6, 35-44; Łk 9, 12-17; J 6, 5-14]
- Chodzi po jeziorze i zatrzymuje burzę [Mt 14, 22-33; Mk 6, 45-52; J 6, 16-21]
- Uzdrowia córkę kobiety kananejkiej [Mt 15, 22-28; Mk 7, 25-30]
- Uzdrowia głuchoniemego [Mk 7, 32-37]
- Karmi cztery tysiące ludzi [Mt 15, 32-38; Mk 8, 1-9]
- Uzdrowia człowieka od urodzenia ślepego i głuchoniemego [Mk 8, 22-26]
- Uzdrowia opętanego epileptyka w Peraea [Mt 17, 14-20; Mk 9, 14-29; Łk 9, 37-42]
- Uzdrowia dziesięciu trędowatych [Łk 17, 11-19]
- Wskrzesza Łazarza z martwych [J 11, 1-46]
- Uzdrowia kobietę [Łk 13, 10-17]
- Przeklina drzewo figowe, które następnie usycha [Mt 28, 2-20; Mk 16, 1-20; Łk 24, 1-48; J 20, 1-31]
- Zmartwychwstanie Jezusa
- Końcowy, cudowny połów ryb [J 21, 1-14, 24]

Przypowieści ewangeliczne

- O siewcy [Mt 13,1-8]
- O miłosiernym Samarytaninie [Łk 10,30-37]
- O synu marnotrawnym [Łk 15,11-32]
- O robotnikach w winnicy [Mt 20, 1-16]
- O talentach [Mt 25, 14-30]
- O zagubionej owcy [Łk 15, 1-7]

Określenia Jezusa w Ewangelii

- Baranek Boży [J 1, 29]
- Dobry Pasterz [J 10, 11]
- Syn Boży [Mt 26, 63-64]
- Syn Człowieczy [Mt 8, 20]
- Mesjasz [Mt 16, 16-17]
- Droga, Prawda i Życie [J 14, 6]
- Krzew winny [J 15, 5]
- Światłość świata [J 8, 12]
- Król żydowski [Mt 27, 11]

Symbole Ducha Świętego

- Woda
- Namaszczenie
- Ogień
- Obłok i światło
- Piecząc
- Ręka
- Palec
- Gołębica

Rodzaje modlitwy

- Pochwalna
- Dziękczynna
- Błagalna
- Publiczna
- Liturgiczna

Słowniczek

Wiara	— uznawanie czegoś za prawdziwe, pomimo braku naukowego dowodu na to.
Modlitwa	— wzniesienie myśli do Boga i rozmowa z Nim. Jezus nauczył ludzi modlitwy „Ojcze nasz”. [Mt 6, 9]
Odpust	— częściowe lub zupełne darowanie przez Boga kary doczesnej za grzechy już odpuszczone co do winy.
Anioł	— stworzenie duchowe chwające Boga, będące Jego posłańcem.
Szatan	— anioł który przeciwstawił się Bogu. Bywa także nazywany diabłem, czartem, czortem, kusicielem.
Demon	— szatan wyższy rangą, groźniejszy w działaniu, potrafiący silniej oddziaływać na wolę człowieka.
Lucyfer	— Imię najpotężniejszego z demonów, króla piekła. Imię to oznacza „niosący światło”, „Jaśniejący”, „Syn Jutrzenki”. Jest w stanie ukazywać się ludziom nawet pod postacią Maryi lub Jezusa [2 Kor 11, 14]. W przekładach katolickich Biblii wydanych przed 1966 r. imię to pojawia się w [Iz 14, 12].
Człowiek	— najdoskonalsze stworzenie Boga na Ziemi, złożone z ciała i duszy, na Jego obraz i podobieństwo. Żyje na świecie po to aby współpracować z Bogiem w Jego dziele stwórczym (korzysta z dóbr zawartych w nim i tak nimi zarządza, by przyniosło to chwałę Bogu; pracuje i przemienia świat, tak, aby warunki życia były coraz bardziej godne; doskonalili się wewnątrz, by upodobnić się do Boga) i zbawczym (zaświadcza o Chrystusie i współodpowiada za zbawienie innych ludzi).
Kościół	— grupa ludzi wierzących w Boga i uznających nauki Jezusa głoszone przez jego 12-stu apostołów. Jest jeden, święty (bo Twórcą jest Bóg), powszechny i apostołski. Jezus zakładał Kościół całym swoim życiem. Wybierając apostołów nadał im potrójną władzę: prorocką, pasterską i kapłańską. Św. Piotrowi nadał prymat, czyli najwyższą władzę w Kościele.
Łaska Boża	— dar udzielany człowiekowi przez Boga. Jej przyznanie nie musi być związane z żadną zasługą. Łaskę Bożą traci się w momencie popełnienia grzechu śmiertelnego (ciężkiego), ale można ją odzyskać przez sakrament pokuty. Gdyby to nie było możliwe, można ją odzyskać przez żal doskonały za grzechy, z pragnieniem przyjęcia tego sakramentu pokuty. Pełnię łaski posiadała Maryja. Zaświadczył o tym Archanioł Gabriel wypowiadając słowa „Bądź pozdrowiona, pełna łaski (...)”. [Łk 1, 28]
Sumienie	— zdolność, która pozwala odróżnić dobre czyny od złych, pobudza do pełnienia dobra, a powstrzymuje od czynienia zła i jest naszym sędzią. Człowiek powinien słuchać głosu swego sumienia i urabiać je tak, żeby ono prawidłowo oceniało dobro i zło oraz skłaniało go do czynienia dobra i unikania zła.
Dusza	— niewidzialny i nieśmiertelny twór będący w każdej istocie żywej. Dusza człowieka jest rozumna i potrafi bezinteresownie kochać. Duszę posiada każde żyjące stworzenie, ale tylko człowiek ma duszę rozumną.
Wcielenie	— przyjęcie przez Syna Boga (Jezusa) postaci człowieka.
Śmierć	— oddzielenie duszy od ciała. Zaraz po niej następuje sąd szczegółowy.
Niebo	— miejsce najwyższego szczęścia, pełnego zjednoczenia z Trójcą Świętą, Maryją, aniołami i świętymi wszystkich czasów. Celem życia każdego człowieka jest dostanie się jego duszy właśnie w to miejsce.
Czyściec	— miejsce do którego trafiają dusze po sądzie szczegółowym jeśli w momencie śmierci nie miały na sumieniu żadnego grzechu ciężkiego lub objęto je Miłosierdzie Boga niepozwalające na strącenie do piekła. Czyściec służy oczyszczeniu duszy w ogniu czyścicowym (p. Dzienniczek s. Faustyny, akapit 36).
Piekło	— miejsce w którym przebywają upadli aniołowie (demony) na skutek zerwania jedności z Bogiem. Do piekła trafia dusza człowieka jeśli w momencie śmierci miała na sumieniu choćby jeden grzech ciężki i nie została objęta Miłosierdziem Boga w stopniu wystarczającym na umieszczenie w czyścicu.
Egzorcyzm	— nazwa obrzędu mającego na celu wypędzenie złego ducha z żywej istoty (głównie z człowieka) lub zabezpieczenie miejsca lub budynku przed złymi mocami (demonami). Może być odprawiany wyłącznie przez uprawnionego kapłana (egzorcystę), przy czym egzorcyzm prosty (zwany też zwykłym) w formie modlitwy egzorcyzmowanej, może być odmawiany przez każdego.
Krucyfik	— krzyż z Jezusem przybitym do niego.
Msza św.	— bezkrwawa ofiara Jezusa Chrystusa. Została ustanowiona przez Jezusa podczas ostatniej wieczerzy, jaką odbył z apostołami. Wypowiedział wówczas słowa „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje” [Mt 26, 26]. Pod koniec XX wieku pojawiły się nowe, błędne określenia mszy św. takie jak: Eucharystia, Pascha, Uczta św.
Pascha	— święto obchodzone przez Żydów na pamiątkę wyzwolenia ich narodu z niewoli egipskiej.

Eucharystia	— inne określenie Najświętszego Sakramentu, czyli Komunii Świętej. Jest to prawdziwe Ciało i prawdziwa Krew Pana Jezusa pod postacią chleba i wina, a nie symbol Jego Ciała i Jego Krwi. Możliwość jej przyjmowania tylko pod postacią chleba, wprowadził w 1563 r. Sobór Trydencki. Uznał on, że ciało zawiera także krew i przyjmowanie Komunii pod jedną postacią jest wystarczające.
Konsekracja	— przeistoczenie chleba i wina w prawdziwe Ciało i Krew Chrystusa.
Uczta św.	— Ostatnia Wieczerza jaką odbył Pan Jezus ze swoimi uczniami, dzień przed swoją śmiercią, w pokoju wznawiając Wieczernikiem. Podczas tej wieczerzy ustanowił sakramenty: Komunii Świętej słowami „bierzcie i jedzcie (...), bierzcie i pijcie (...)” oraz kapłaństwa słowami „to zczyńcie na moją pamiątkę”.
Biblia	— inaczej Pismo Święte. Jest to zbiór ksiąg napisanych pod natchnieniem Ducha Świętego.
Cnota	— forma świadomości która odpowiada za kierowanie czynami i namiętnościami człowieka w sposób zgodny z rozumem i wiarą.
Pasja	— fragment ewangelii opowiadający o męce Pana Jezusa od pojmania go w Ogrójcu aż po śmierć na wzgórzu o nazwie Golgota.
Kalwaria	— łacińskie tłumaczenie słowa Golgota oznaczającego czaszkę.
Ołtarz	— rodzaj stolika do składania ofiar. Dawniej w ołtarzu musiały się znajdować relikwie świętego.
Cyborium	— obudowa ołtarza składająca się na ogół z kilku kolumn.
Kleryk	— student teologii nie mający jeszcze święceń żadnego stopnia. Bywa także określany mianem „alumn”.
Diakon	— student teologii który odbył pierwszy stopień święceń kapłańskich.
Prezbiter	— student teologii który odbył drugi stopień święceń kapłańskich.
Ksiądz	— abiturient teologii który odbył 3 stopnie święceń kapłańskich i może już samodzielnie sprawować posługę kapłańską.
Kapelan	— ksiądz wyznaczony do pełnienia posługi kapłańskiej w kaplicy szpitalnej, zakonnej, wojskowej.
Wikary	— ksiądz, pomocnik proboszcza. Jest wyznaczany do tej roli przez ordynariusza.
Proboszcz	— ksiądz zarządzający parafią.
Dziekan	— ksiądz zarządzający dekanatem, sprawujący nadzór nad proboszczami swoich parafii
Kanonik	— tytuł honorowy dla duchownego, za szczególne zasługi. Kanonicy tworzą kapituły przy kolegiatach lub katedrach
Prałat	— tytuł honorowy nadawany księdzu
Biskup	— duchowny o wyższej randze niż ksiądz. Jeśli powierzono mu opiekę nad diecezją, to wówczas nazywa się go biskupem diecezjalnym, lub ordynariuszem. Biskup zawsze urządzuje w katedrze.
Arcybiskup	— tytuł honorowy nadawany biskupowi pod którego podlega ważna diecezja. Po nadaniu tego tytułu diecezja która podlegała pod tego biskupa, staje się archidiecezją.
Prymas	— tytuł honorowy nadawany arcybiskupowi
Kardynał	— tytuł honorowy nadawany przez papieża duchownemu mającemu co najmniej 2 stopnie święceń kapłańskich (patrz prezbiter).
Papież	— biskup Rzymu, następca św. Piotra, wikariusz Chrystusa i pasterz całego Kościoła na Ziemi. Posiada najwyższą, pełną, bezpośrednią i powszechną władzę duszpasterską. Pierwszym Polakiem który został wybrany na papieża był Karol Wojtyła który obrał imię Jan Paweł II. Było to 16.10.1978.
Apostata	— osoba która odeszła od Kościoła (dokonała apostazji).
Heretyk	— osoba która zaprzecza choćby jednemu dogmatowi wiary lub wątpi w niego.
Schizmatyk	— osoba która nie chce być poddana papieżowi lub mieć cokolwiek wspólnego z członkami Kościoła.
Parafia	— obszar na którym zamieszkują wierni przynależący do danej świątyni.
Dekanat	— obszar skupiający wiele parafii. Jest częścią diecezji. Zarządza nim dziekan.
Diecezja	— obszar którym zarządza biskup ordynariusz. Diecezja dzieli się na mniejsze obszary zwane dekanatami, a dekanaty na jeszcze mniejsze obszary zwane parafiami.
Archidiec.	— obszar nadrzędny nad diecezją. Zarządza nim arcybiskup.
Kościół	— budynek w którym są odprawiane Msze święte.
Kolegiata	— wyższa ranga kościoła. Zawsze przy kolegiacie jest powoływana kapituła kolegiacka.

Archikoleg.	— wyższa ranga kolegiaty. Zawsze przy kolegiacie jest powoływana kapituła archikolegiacka.
Katedra	— wyższa ranga archikolegiaty. Zawsze przy katedrze jest powoływana kapituła katedralna.
Bazylika	— budynek o wyższej randze niż archikolegiata spełniający określone wymogi architektoniczne. W Polsce najbardziej znana jest bazylika Matki Bożej Licheńskiej w Licheniu koło Konina, a na świecie bazylika św. Piotra w Rzymie.
Kapituła	— grupa kilku kanoników powołana do istnienia przy kolegiacie lub katedrze.
Liturgia	— forma sprawowania mszy świętej. Bywa także określana słowem „ryt” lub „obrzędek”.
Pokuta	— inna nazwa sakramentu pojednania, a także forma kary nałożona przez spowiednika lub samego siebie, jako zadośćuczynienie Panu Bogu, za popełnione grzechy.
Dogmat	— pewnik nie podlegający dyskusji przedstawiony wiernym przez grupę biskupów z papieżem.
Mszał	— książka liturgiczna opisująca jak należy poprawnie sprawować mszę świętą.
Brewiarz	— książka liturgiczna do odprawiania codziennych mszy św.
Suspensa	— kara nałożona na duchownego zakazująca mu pełnienia posługi kapłańskiej. Nie cofa ona święceń kapłańskich i może być po jakimś czasie zniesiona.
Sutanna	— oficjalny strój kapłański. Papież nosi białą sutannę, kardynałowie czerwoną, arcybiskupi, biskupi, księża kanonicy, amarantową. Pozostali duchowni czarną. W innych wiarach kolorystyka może być inna.
Koloratka	— biały zapinany kołnierzyk bez zdobień.
Tiara	— korona papieża. Papież Paweł VI przekazał ją na cele charytatywne, a papież Benedykt XVI jako pierwszy wycofał ją z herbu papieskiego.
Ekskomunika	— forma klątwy polegająca na wykluczeniu wiernego ze wspólnoty Kościoła.
Msza św. gregoriańska	— seria 30 kolejnych mszy św. odprawianych każdego dnia za osobę zmarłą, celem ułatwienia wejścia jej duszy do Nieba, o ile przebywa w czyśćcu. Nazwa takiej mszy św. pochodzi od imienia papieża Grzegorza I Wielkiego, który w VI wieku wprowadził ją.
Msza św. trydencka	— forma sprawowania mszy św. ustanowiona na Soborze Trydenckim w latach 1545 – 1563. Ostatnie zmiany w tej formie mszy św. wprowadził papież Benedykt XVI, 16.02.2008. Dotyczyły one sprawowania Liturgii Wielkiego Piątku. Od 1696 r. (od zakończenia Soboru Watykańskiego II), ta forma sprawowania mszy św. jest już rzadko spotykana na świecie. Obowiązuje jeszcze w kilku zakonach i bractwach.
Sobór powszechny	— zgromadzenie się wszystkich biskupów z całego świata pod przewodnictwem papieża w celu omówienia najważniejszych spraw dla całego Kościoła. Ostatnim jak dotąd soborem powszechnym był Sobór Watykański II w latach 1962 – 1965. Był to 21-wszy sobór w dziejach Kościoła. Uczestniczyło w nim 2500 biskupów. Rozpoczął go papież Jan XXIII, a zakończył papież Paweł VI. W 1985 r. prof. Romano Amerio wydał książkę pt. „Iota Unum” w której zawarł wszystkie zmiany tego soboru. Zajęły one 780 stron tej książki.
Synod diecezjalny	— zgromadzenie przedstawicieli duchowieństwa i świeckich katolików całej diecezji pod przewodnictwem biskupa ordynariusza w celu omówienia ważnych spraw diecezji.
Opatrzność Boża	— nieustanna troska Boga o każde stworzenie.
Sakramenty święte	— znaki widzialne, które ustanowił Chrystus. Poprzez sakramenty daje On ludziom łaskę Bożą. Dzięki temu, że sakramenty są znakami widzialnymi, człowiek dowiadyuje się, że otrzymał łaskę Bożą, która jest niewidzialna.
Świętych obcowanie	— duchowa łączność wiernych na Ziemi z duszami w czyśćcu i ze świętymi w Niebie.
łaska uświęcająca	— stan duszy między rozgrzeszeniem od ostatniej ważnej spowiedzi (nie świętokradzkiej) do momentu popełnienia grzechu ciężkiego. By móc przyjąć Komunię Świętą lub ubiegać się o odpust zupełny za grzechy, trzeba być w stanie łaski uświęcającej. Komunia Święta odpuszcza grzechy powszednie (lekkie).
Sakrament pojednania	— inne określenie spowiedzi świętej (sakramentu pokuty).
Sakramentalia	— przedmioty oraz czynności mające charakter znaku dającego skutki głównie duchowe osiągnane modlitwą (medaliki, krzyżyki, różaniec, błogosławieństwo, poświęcenie).
Rok liturgiczny	— roczny cykl, z biegiem którego Kościół odśłania całe misterium Chrystusa, począwszy od pierwszej niedzieli Adwentu (między 27 listopada a 3 grudnia).

Akty strzeliste

Są to bardzo krótkie modlitwy, kierowane do Boga lub świętych, ze szczególnym zaangażowaniem wiary i uczucia, tworzone spontanicznie, jako poruszenie serca, często pod wpływem jakiejś sytuacji w której znajduje się modlący.

- Panie Jezu Chryste, Synu Boga, Zbawicielu zmiłuj się nade mną, grzesznym.
- O Maryjo bez grzechu poczęta módl się za nami którzy się do Ciebie uciekamy.
- Przyjdź Duchu Święty, przyjdź dzięki potężnemu wstawiennictwu Niepokalanego Serca Maryi, Twojej Umiłowanej Oblubienicy.
- Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, obdarz nas pokojem.
- Któryś za nas cierpiał rany Jezus Chryste zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami.
- Pan mym Pasterzem.
- Jezu, ufam Tobie.
- Jezu, Kocham Ciebie.
- Panie, pomóż mi.
- Panie! Ratuj!

Akt osob. poświęcenia się Niepokalanemu Sercu Maryi — Prymas kard. Stefan Wyszyński

Matko Boża, Niepokalana Maryjo! Tobie poświęcam ciało i duszę moją, wszystkie modlitwy i prace, radości i cierpienia, wszystko, czym jestem i co posiadam. Ochotnym sercem oddaję się Tobie w macierzyńską niewolę miłości. Pozostawiam Ci zupełną swobodę posługiwania się mną dla zbawienia ludzi i ku pomocy Kościołowi Świętemu, którego jesteś Matką. Chcę odtąd wszystko czynić z Tobą, przez Ciebie i dla Ciebie. Wiem, że własnymi siłami niczego nie dokonam. Ty zaś wszystko możesz, co jest wolą Twego Syna, i zawsze zwyciężasz. Spraw więc, Wspomożycielko Wiernych, by moja rodzina, parafia i cała Ojczyzna były rzeczywistym królestwem Twego Syna i Twoim. Amen.

Akt osobistego poświęcenia się Najświętszej Krwi Chrystusa — Zgrom. Misjonarzy Krwi Chrystusa

W pełnej świadomości mojej nicości, a zarazem Twojej o miłosierny Zbawicielu wielkości, upadam do Twoich stóp i dziękuję Ci za tak wiele dowodów łask, które Ty mnie niewdzięcznemu stworzeniu okazałeś, a szczególnie, że Ty mnie przez Twoją Najświętszą Krew uwolniłeś z szatańskiej mocy zepsucia. W obecności mojej Matki Maryi, mojego Anioła Stróża, moich świętych Patronów, całego Dworu Niebieskiego, poświęcam się o Najukochańszy Jezu z całą szczerością serca, jak najdobrowolniej, Twojej Najdroższej Krwi, przez którą cały świat odkupiłeś od grzechu, śmierci i piekła. Ja... przyrzekam Ci, licząc na pomoc Twojej łaski, z całych mych sił i według mych możliwości, budzić i rozszerzać nabożeństwo do Twojej Najświętszej Krwi, ceny naszego Odkupienia, tak, aby Twa Krew, tak bardzo godna adoracji od wszystkich była uczczoną i uwielbioną. W ten sposób chcę moją niewierność przeciw Twojej Najdroższej Krwi i Miłości wynagrodzić i Tobie zadośćuczynić za tak liczne profanacje i znieważenia, które ludzie Twojej Najdroższej Cenie naszego zbawienia zadają. O! Gdyby można było moje własne grzechy, moją oziębłość i wszystkie zniewagi, którymi Ciebie o Najdroższa Krwi kiedykolwiek znieważylem, unicestwić! Patrz o najukochańszy Jezu, oto ofiaruję Ci też miłość, cześć i uwielbienie, które Twoja Najświętsza Matka, Twoi wierni uczniowie i wszyscy Święci, Twej Najdroższej Krwi przynieśli. Proszę Cię, zechciej nie myśleć więcej o mojej dotychczasowej niewierności i oziębłości, a wszystkim bluźniercom zechciej wszystko przebaczyć. Pokrop o Boski Zbawicielu Twoją Najdroższą Krwią mnie, jak również wszystkich ludzi, abyśmy Cię, o Ukrzyżowana Miłości Zbawiciela, od razu, całym sercem miłowali i cenę naszego Odkupienia po wszystkie czasy jak najdogodniej czcić mogli. Amen

Akt osobistego poświęcenia się Najświętszemu Sercu Pana Jezusa

Tobie Chrystusie składam hołd wdzięczności za wszystko, co z miłującego serca uczyniłeś. Polecam się Twemu Sercu, oddając się całkowicie do Twojej dyspozycji. Ofiaruję więc wszystkie swoje cierpienia, niewygody, upokorzenia, oraz wszystkie swoje dobre uczynki i modlitwy. Proszę, aby wszelkie moje ofiary, były przyjęte jako wynagrodzenie za grzechy tych, którzy ducha prawości i pokuty zatracili. To, co ofiaruję, niech będzie przeciwwagą dla zniewag, które ranią Twoje Serce. Ty Boże wiesz, co jest ukryte w głębiach mojego serca, znasz moje pragnienia. Proszę Cię o łaskę wytrwania w tym co dobre. Dopomóż mi, aby moje codzienne życie było świadectwem ofiarowania się Tobie.

Akt osobistego poświęcenia się Duchowi Świętemu

Duchu Święty, Boski Duchu światła i miłości, Tobie poświęcam mój rozum, serce, wolę i całą moją istotę, teraz i na zawsze. Spraw, aby mój rozum był zawsze posłuszny Twoim natchnieniom i by odkrywał Twoją obecność w Kościele, który Ty nieomylnie prowadzisz. Niech moje serce zawsze płonie miłością Boga i bliźniego, a moja wola niech będzie zgodna z wolą Bożą, aby całe moje życie mogło stać się wiernym naśladowaniem życia i cnót naszego Pana i Zbawcy Jezusa Chrystusa, któremu niech będzie cześć i chwała wraz z Ojcem i Tobą na wieki. Amen.

7 × (Ojcze nasz ..., Chwała Ojcu ...) na uproszenie 7 darów Ducha Świętego.

Ześlij Ducha Twego, a powstanie życie i odnowisz oblicze ziemi. Módlmy się: Duchu Święty, który napełniasz okrąg ziemi i przenikasz tajniki naszych serc, odnow nas swą ożywczą łaską i spraw, abyśmy byli wiernymi świadkami Twojej prawdy. Ty, który mieszkasz w nas, aby wspomagać naszą słabość, ześlij ogień Twej Bożej mocy, aby oczyścić nas, umocnił i obudził tęsknotę za nową ziemią i nowym niebem. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Droga Krzyżowa z rozważaniami Ojca Świętego Jana Pawła II

[odpuśc częstkowy za jej odbycie w miejscu gdzie jest ona prawnie założona z przechodzeniem od stacji do stacji]

Po ciężkich krzywdach i obelgach Pana, zawziętość Żydów stawia przed tyrana, by dekretował żyjącego wiecznie Boga koniecznie. Obwinał Piłata niewinność istotną, na śmierć krzyżową u wszystkich sromotną, aby był Jezus na krzyżu z łotrami przybity gwoździami.

Stacja I: Pan Jezus na śmierć skazany. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupił raczył. Wyrok Poncjusza Piłata został wydany pod naciskiem Arcykapłanów i tłumu. „Ukrzyżuj Go, Ukrzyżuj Go!” Piłat wyłączył się w swoim poczuciu od tego wyroku przez umywanie swych rąk, podobnie jak się wyłączył poprzednio od słów Chrystusa, w których On Królestwo Boże utożsamia z prawdą, z daniem świadectwa prawdzie. Tak Piłat usiłował stanąć na uboczu. Ale ten krzyż, na który skazał Jezusa z Nazaretu, jak i prawda Jego Królestwa, przeszły – musiały przeszyć – sam rdzeń ludzkiego jestestwa rzymskiego namiestnika. Taka jest rzeczywistość, od której nie można usunąć się na bok, zejść na margines. A to, że Jezus, Syn Boży, był pytany o swoim Królestwie, że był o nie sądzony przez człowieka, że był za nie skazany na śmierć – to wszystko stanowi początek ostatecznego świadectwa o Bogu, który umiłował świat. Stajemy więc wobec tego świadectwa i wiemy, że nie wolno nam umywać rąk.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Bierze Zbawiciel krzyżową machinę na swe ramiona, która ciężką winę, grzechów znaczyła, chcąc przez tę Ofiarę znieść z ludzi karę. Spiesz y z ciężarem sercem niestrwożonym, dźwiga siłami już na śmierć zwątlony, by jak najprędzej stanął na Golgocie. Umarł w sromocie.

Stacja II: Jezus bierze krzyż na swe ramiona. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupił raczył. Rozpoczyna się egzekucja, czyli wykonanie wyroku. Podchodzi Jezus aby stanąć pod krzyżem, mając całe ciało poszarpane i pokaleczone, ociekając krwią na twarzy spod cierniowej korony. „Ecce homo!” Jest w Nim cała prawda o „Synu Człowieczym” wypowiedziana przez proroków, prawda o „Słudze Jahwe” zapowiedziana przez Izajasza: „Zdruzgotany za nasze winy ... W Jego ranach jest nasze uzdrowienie.” I jest w Nim jakaś zdumiewająca konsekwencja tego, co człowiek uczynił ze swoim Bogiem. Piłat mówi: „Ecce homo!” i „Popatrzcie co uczyniliście z człowiekiem!” A poprzez to stwierdzenie przemawia jakby inny głos i zdaje się mówić: „Popatrzcie, co w tym Człowieku uczyniliście ze swoim Bogiem!”.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Stój duszo moja, cóżeś uczyniła, jakoś krzyż srogi na Pana włożyła. Pod którym w mdłości na ziemię upada, sobą nie włada. Żeby wstał prędko kaci przymuszają, nogami kopią, gwałtem popychają. Zaden w tym razie Pana nie ratuje ani folguje.

Stacja III: Jezus upada po raz pierwszy. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupił raczył. Jezus upada pod ciężarem krzyża. Upada na ziemię. „Czy myślisz, że mógłbym poprosić Ojca mego, a zaraz wystawiłby mi więcej niż dwanaście zastępów aniołów!”. On nie prosi o to. Skoro raz przyjął kielich z rąk Ojca, chce go wypić do dna. Właśnie on tego chce. Przecież „myśmy się spodziewali”, powiedzą po kilku dniach uczniowie w drodze do Emaus. „Jeśli jesteś Synem Bożym” będą Go prowokowali członkowie Sanhedryna. „Innych ocalał, siebie nie może ocalić”, zawoła tłum. A on przyjmuje wszystkie te słowa obelgi, które zdają się unicestwiać cały sens Jego misji, Jego słów wypowiedzianych i cudów dokonanych. Przyjmuje te wszystkie słowa i nie chce im niczego przeciwstawić. Chce aby był zelżony. Jest do końca, do każdego szczegółu wierny temu słowu, „Nie moja, ale Twoja wola niech się stanie.”

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za

Dwa kwiaty śliczne z sobą się spotkają, dla żelżywości błady kolor mają. Jezus z Maryją, Syn z Matką cierpiącą współbolejącą. Schodzą się z sobą przednie niebios światła, Słońce i Księżyc, lecz Jutrzenka zgasła. Jezus z Maryją ćmią swoje jasności w ciężkiej żalości.

Stacja IV: Jezus spotyka swoją Matkę. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupił raczył. Matka. Maryja na drodze krzyżowej spotyka Syna. Jego krzyż staje się Jej krzyżem, Jego Poniżenie i hańba publiczna – Jej poniżeniem i hańbą publiczną. Taki jest ludzki porządek. Tak to muszą odczuwać otaczający Go ludzie i tak to trafia do Jej serca. „A duszę Twoją miecz przeszyje.” Słowa wypowiedziane wówczas, gdy Jezus miał czterdzieści dni, w tej chwili się spełniają. W tej chwili dosięgają swej pełni. Chociaż to cierpienie jest Jej własne, choć dotyka Ją samą w głębi Jej Macierzyńskiej istoty, to jednak pełną prawdę o nim wyrażamy, mówiąc o nim, że jest „współcierpieniem”, że należy do tej samej tajemnicy, i stanowi poniekąd jedność z cierpieniem Syna.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, (...).

Wściekłość żydowska, lud zapamiętały w swej zawziętości i uporze stały. Nieść dalej każe krzyż osłabionemu, Panu naszemu. Kto kochasz Boga, pomóż dźwigać Panu, wszak to dla twojej szczęśliwości stanu, przyłącz się sercem do Cyrenejczyka, za pomocnika.

Stacja V: Szymon Cyrenejczyk pomaga nieść krzyż Panu Jezusowi. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupił raczył. Szymon z Cyreny, wezwany do dźwigania krzyża, z pewnością nie chciał go dźwigać. Użytył jednak swoich bark, skoro barki skazańca okazywały się za słabe. Był tak blisko Chrystusa, bliżej niż Maryja, bliżej niż Jan, którego, choć był mężczyzną, nie wezwano aby pomagał. Wezwano jego, Szymona z Cyreny, ojca Aleksandra i Rufina. Wezwano Go i zmuszono. Jak długo trwał ten przymus? Jak długo tak on szedł obok, niezadowolony, zaznaczając, że nic nie łączy go ze skazańcem? Nie wiadomo. Święty Marek tylko podaje imiona synów Cyrenejczyka, a tradycja utrzymuje, że należeli oni do wspólnoty Chryścijan otaczających Świętego Piotra.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Zacna matrona święta Weronika, płacząc rzewliwie z Panem się spotyka. Ociera świętą twarz krwią ubroconą swoją zasłoną. Skoro otarła usta Jezusowe, obaczy cuda niesłychanie nowe. Gdy twarz podobną bierze w prześcieradło, jako zwierciadło.

Stacja VI: Święta Weronika ociera twarz Panu Jezusowi. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupił raczył. Tradycja też doniosła nam o Weronice. Może jest ona jakimś dopowiedzeniem sprawy Cyrenejczyka. Tak jak dyktowało jej serce, ona otarła Jego twarz. I jak dalej podaje nam tradycja: na płótnie, którym tę Twarz Otarła, odbiło się Oblicze Chrystusowe. Jednakże sens tego szczegółu można odczytać inaczej, kiedy nawiążemy go do słów Chrystusa o Sądzie Ostatecznym. Wiele zapewne jest takich, którzy wtedy zapytają: „Panie, kiedyśmy Ci to uczynili?” A Jezus odpowie: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci Moich najmniejszych, Mnieście uczynili.” Odbija bowiem Zbawiciel Swe podobieństwo na każdym uczynku miłości, tak jak na chuście Weroniki.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Idzie Zbawiciel drzewem obciążony. Sił mu nie staje, mdleje udręczony. W bramie sądowej, gdy sobą nie włada drugi raz pada. Leje się źródłem krew z Najświętszej głowy. Gdy ją przyciska krzak ostry cierniowy, stąd znowu boleść Jezusowi memu wpoł umarłemu.

Stacja VII: Jezus upada po raz drugi. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupił raczył. „Jam jest robak, a nie człowiek, pośmiewisko ludzkie i wzgardzony u ludu” – słowa psalmisty proroka znajdują swe pełne urzeczywistnienie na tych ciasnych, stromych uliczkach Jeruzolimy w ciągu ostatnich godzin, które dzielą to miasto od rozpoczęcia Paschy. A wiadomo, że takie godziny przed świętem bywają gorączkowe. I uliczki są zatłoczone. W tej treści spełniają się słowa Psalmisty, chociaż nikt o tym nie myśli. Ci, którzy okazują wzdargę, z pewnością, nie zdają sobie sprawy, że ten Jezus z Nazaretu, który po raz drugi upada pod krzyżem, stał się dla nich pośmiewiskiem. A On tego wszystkiego chce. Chce spełnienia proctwa, więc upada z wysiłku. Upada ze Swej woli, bo jakże spełnią się Pisma: „Jam jest robak, a nie człowiek.”

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Widząc nabożne matrony stojące, cieszy Pan Jezus rzewliwie płaczące. Rozrywa serce smutkiem napelnione zbyt zakrwawione. Nie jest wylania też inna przyczyna, tylko jedynie w nas grzechowa wina, która do kropli krew pańską wylała, zamordowała.

Stacja VIII: Pan Jezus pociesza płaczące nad Nim Niewiasty. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupił raczył. Oto wezwanie do żalu, do prawdziwego żalu. Jezus mówi do „córek Jeruzolimskich”, które płaczą na Jego widok: „Nie płaczcie nade mną, ale nad sobą i nad synami naszymi.” Nie można się ślizgać po powierzchni zła, trzeba sięgać do jego korzenia, do przyczyn, do całej wewnętrznej prawdy sumienia. Właśnie to chce powiedzieć Jezus dźwigający krzyż, który zawsze wie, co jest w sercu każdego człowieka. I dlatego On pozostaje zawsze najbliższym świadkiem naszych czynów i sądów o tych czynach, które wydajemy na siebie we własnym sumieniu. On nawet daje nam poznać, że trzeba aby te sądy były spokojne, trzeźwe, obiektywne – mówi: „Nie płaczcie” – a równocześnie, związane z całą wymową prawdy, przestrzega nas, że to On który dźwiga krzyż. O życie w prawdzie, o chodzenie w prawdzie, błagam Cię, Panie!

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Dźwiga zemdlony Jezus drzewo srogie, znosi boleści na swym ciele mnogie. Stawa pod górą kalwaryjską miły, bez żadnej siły. Pada po trzeciej, by wyniósł grzesznika. Z ran od upadku ból Pana przenika. Nie rzuca jednak drzewa krzyżowego, do zgonu swego.

Stacja IX: Jezus upada po raz trzeci. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupić raczył. Każda stacja tej drogi jest jakimś milowym kamieniem miłości tego posłuszeństwa i tego samo upodlenia. Miarę tego samo upodlenia uświadamiamy sobie w pełni gdy widzimy, że znów – po raz trzeci – On upada pod krzyżem. Uświadamiamy sobie w pełni gdy rozważamy, Kim jest Ten upadający? Kim jest Jezus Chrystus? – „On, który posiadał Boską naturę, nie skorzystał ze sposobności aby być na równi z Bogiem, lecz obnażył samego Siebie, przyjąwszy postać sługi i tym samym stał się podobnym do ludzi. A wewnętrznym przejawieniem uznany za człowieka, uniżył samego Siebie i tym bardziej stał się posłusznym aż do śmierci – i to do śmierci krzyżowej.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Tu ciało Świąte wstydem obnażają. Gdy z Pana szaty nieczyste zdzierają, które On nosił przez życia wiek cały, dla naszej chwały. Podają wino żółcią zaprawione, częstują usta Pańskie upragnione. Z Stwórcy wszechrzeczy bezbożni żartują, gorzko traktują.

Stacja X: Pan Jezus z szat obnażony. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupić raczył. Gdy Jezus na Golgocie zostaje z szat obnażony, myśli nasze zwracają się do Jego Matki biegną jakby do samych początków tego Ciała, które już teraz przed ukrzyżowaniem, stanowi jedną wielką ranę. Tajemnica Wcieleńia: Syn Boży przyjmuje ciało w łonie Dziewicy. Ciało Chrystusa wyraża miłość do Ojca: Wtedy rzekłem „Oto idę, aby spełnić wolę Twoją.” „Ja zawsze czynię to, co się Ojcu podoba.” To ciało obnażone pełni wolę Ojca każdą raną, każdym drgnieniem bólu, każdym zszarpanym mięśnieniem, każdą strugą krwi, która z Niego się toczy, całym wyczerpaniem ramion i zmiążdżeniem szyi i bark. Musimy myśleć przy tej stacji o Matce Chrystusowej, bo pod Jej sercem, a potem w Jej oczach i w Jej dłoniach, Ciało Syna Bożego doznało pełnej czci.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Szarpie łotrostwo Baranka cichego. Uderza o krzyż Jezusa miłego. Wyciąga ręce, nogi tak okrutnie jak struny lutnie. Oddaj ofiarę Najwyższy Kapłanie, poleć nas Ojcu Dobrotliwy Panie. Na pniu krzyżowym, które się ostało, ofiaruj Ciało.

Stacja XI: Pan Jezus przybity do Krzyża. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupić raczył. „Przebodli ręce moje i nogi moje, policzyli wszystkie kości moje”. „Policzyli – jakże prorocze słowa. Cały Ten człowiek w największym napięciu: jego szkielet, mięśnie, system nerwowy, każdy organ, każda komórka – w szczytowym napięciu. „Ja, gdy zostanę nad ziemię wywyższony, przyciągnę wszystkich ludzi do Siebie.”. Oto słowo wyrażające pełną rzeczywistość ukrzyżowania. Wchodzi w nią i to straszliwe napięcie, które przenika ręce i nogi, i wszystkie kości: straszliwe napięcie ciała, które przybito jak jakiś przedmiot do belek krzyża, aby się wyniszczyło do końca w śmiertelnych konwulsjach. Pierwsze Jego słowa na krzyżu są: „Ojcze, przebacz im, bo nie wiedzą co czynią.”

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Podnoszą w górę z Jezusem machinę, ostatnią Jemu zadają ruinę. Nagle spychają krzyż gruby, wysoki, w dół dość głęboki. Żałując Pana nierozumne skały, z wielkiego żalu w sztuki się krajały, a nasze serca czy Boga nie znają, że się nie krają?

Stacja XII: Jezus umiera na Krzyżu. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupić raczył. Chrystus przybity do krzyża, ubezwładniony w tej straszliwej pozycji, wzywa Ojca. Wszystkie te wezwania świadczą, że stanowi jedno z Nim. „Ja i Ojciec jedno jesteśmy”. Oto najwyższe, oto szczytowe działania Syna w zjednoczeniu z Ojcem. Tak, w zjednoczeniu – właśnie wówczas woła: „Eli, Eli, lama sabachtani – Boże mój, Boże mój czemuś mnie opuścił?” Te rozpięte ramiona z najwyższym wysiłkiem ogarniają całą ludzkość i cały świat. Oto człowiek. Oto Sam Bóg – „w Nim żyjemy, poruszamy się i w Nim jesteśmy.” W Nim: w tych rozpiętych wzdłuż poprzecznej belki krzyża ramionach. Oto tajemnica Odkupienia!

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Oto już Jezus skończył życie swoje, na drzewie twardym za sprostności twoje. Czyń litość nad nim, proś o zmiłowanie. Odepść mi Panie. Matka Bolesna piastując na łonie, zmarłego Syna, z żalu we łzach tonie. Płacze, narzeka, ręce załamuje, rany całuje.

Stacja XIII: Jezus zdjęty z krzyża. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupić raczył. Kiedy Ciało Jezusa zostaje zdjęte z krzyża i złożone w ramionach Matki, wówczas staje nam znów przed oczyma ta chwila, w której Maryja przyjęła pozdrowienie Anioła Gabriela: „Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus ... a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca Dawida ... a Jego panowaniu nie będzie końca.” Maryja powiedziała tylko: „Niech mi się stanie według Twego Słowa,” – jakby już wtedy chciała wyrazić to, co teraz przeżywa. Z tym też łączy się przedziwna obietnica, którą wypowiedział Symeon w czasie ofiarowania Jezusa w świątyni: „Twoje serce miecz przeniknie, aby na jaw wyszły zamysły serc wielu.” A Jezus znowu jest w Jej ramionach jak był w stajence Betlejemskiej.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Co czynisz grobie, okropne mieszkanie, że nam zabierasz najmlsze kochanie zostawiasz tylko na nasze powieki, łzy w późne wieki. Płacz i narzekaj moja nieprawości, oplakuj zbrodnie, oplakuj swe złości, bo ty tej śmierci stałeś się przyczyną, Pana ruiną.

Stacja XIV: Jezus złożony do grobu. Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i Mękę Swoją świat odkupić raczył. Od chwili, gdy człowiek przez grzech odsunięty został od drzewa życia, ziemia stała się cmentarzem. Ile ludzi, tyle grobów, Wielka planeta mogił. Wśród tych mogił jest jeden, który znajdował się w pobliżu Kalwarii, a był własnością Józefa z Arymatei. Do tego grobu, użyzonego przez życzliwego człowieka, złożono ciało Jezusa po zdjęciu z krzyża. A składano je w pośpiechu, ażeby zdążyć przed świętem Paschy, które rozpoczęło się o zmierzchu dnia. Wśród wszystkich niezliczonych grobów, rozsianych po kontynentach naszej planety, jest jeden grób, w którym Syn Boży, „Człowiek Jezus Chrystus,” zadał śmierć ludzkiej śmierci. I oto, wszyscy ludzie, którzy patrzą w stronę Grobu Jezusa Chrystusa, żyją w nadziei Zmartwychwstania.

Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami! I tyś która współcierpiała, Matko Bolesna, przyczyni się za nami.

Odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych

[odpuść częstkowy za ich odmówienie w czasie nabożeństwa]

Biskup: Pytam każdego z was: Czy wyrzekasz się szatana, wszystkich jego spraw i pokus?

Kandydaci: Wyrzekam się.

Biskup: Czy wierzysz w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi?

Kandydaci: Wierzę.

Biskup: Czy wierzysz w Jezusa Chrystusa, jego Syna jedynego, a naszego Pana, narodzonego z Maryi Dziewicy, umęczonego i pogrzebanego, który powstał z martwych i zasiada po prawicy Ojca?

Kandydaci: Wierzę.

Biskup: Czy wierzysz w Ducha Świętego, pana i Ożywiciela, którego masz dzisiaj otrzymać w sakramencie bierzmowania, tak jak Apostołowie otrzymali Go w dzień Pięćdziesiątnicy?

Kandydaci: Wierzę.

Biskup: Czy wierzysz w święty Kościół powszechny, obcowanie Świętych, odpuszczenie grzechów, zmartwychwstanie ciała i życie wieczne?

Kandydaci: Wierzę.

Biskup: Taka jest nasza wiara. Taka jest wiara Kościoła, której wyznawanie jest naszą chlubą w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

Wszyscy: Amen.

Modlitwy za grzeszników

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapity: 1122, 908, 72, 423]

Boże wielkiego miłosierdzia, którzy raczył nam zesłać Syna swego jednorodzonego jak największy dowód niezgłębionej miłości i miłosierdzia, nie odrzucasz grzeszników, ale z niezgłębionego miłosierdzia swego otworzyłeś i im skarb, z którego czerpać mogą w obfitości nie tylko usprawiedliwienie, ale wszelką świętość, do jakiej dusza dojść może. Ojczcie wielkiego miłosierdzia, pragnę, aby wszystkie serca zwróciły się z ufnością w nieskończone miłosierdzie Twoje. Nikt się nie usprawiedliwi przed Tobą, jeżeli nie towarzyszyć mu będzie niezgłębione miłosierdzie Twoje. Kiedy nam odstonisz tajemnicę swego miłosierdzia, wiecznością będzie za mało, aby Ci za to należycie podziękować. O Jezu, jak mi żal biednych grzeszników. Jezu, udziel im skruchy i żalu, pomnij na bolesną mękę swoją; znam nieskończone miłosierdzie Twoje, nie mogę znieść tego, aby dusza, która Cię tak wiele kosztowała, miała ginąć. Jezu, daj mi dusze grzeszników, niech miłosierdzie Twoje odpocznie w nich, zabierz mi wszystko, a daj mi dusze; pragnę się stać hostią ofiarną za grzeszników, powłoka ciała niech kryje ofiarę moją, gdyż i Twoje Najświętsze Serce ukryte w opłatku, a przecież jesteś żywą ofiarą. Przeistocz mnie w Ciebie, o Jezu, abym była żywą ofiarą i miłą Tobie; pragnę Ci czynić w każdym momencie zadość za biednych grzeszników, ofiara mojego ducha kryje się pod osłoną ciała, oko ludzkie nie dosięga jej, dlatego jest czysta i miła Tobie. O Stwórcó mój i Ojczcie wielkiego miłosierdzia, ufam Tobie, boś dobroć sama. – Nie lękajcie się dusze Boga, ale ufajcie Mu, bo dobry jest i na wieki miłosierdzia Jego. Jezu, Prawdo wiekuista, Żywocie nasz, błagam i żebrzeć miłosierdzia Twego dla biednych grzeszników. Najśodsze Serce Pana mojego, pełne litości i miłosierdzia niezgłębionego, błagam Cię za biednymi grzesznikami. O Serce Najświętsze, źródło miłosierdzia, z którego tryskają promienie łask niepojętych na cały rodzaj ludzki, błagam Cię o światło dla biednych grzeszników. O Jezu, pomnij na gorzką mękę swoją i nie dozwól, aby ginęły dusze odkupione tak drogocenną krwią Twoją najświętszą. O Jezu, kiedy rozważam tę wielką cenę krwi Twojej, cieszę się z jej wielkości, bo jedna kropla wystarczył - aby za wszystkich grzeszników. Chociaż grzech jest przepaścią złości i niewdzięczności, jednak cena jest położona za nas nigdy nieporównana dlatego niech ufa dusza wszelka w męce Pana, niech ma [w] miłosierdziu nadzieję. Bóg nikomu miłosierdzia swego nie odmówi. Niebo i ziemia może się odmienić, ale nie wyczerpie się miłosierdzie Boże. O, co za radość się pali w sercu moim, kiedy widzę tę niepojętą dobroć Twoją, o Jezu mój. Pragnę przeprowadzić wszystkich grzeszników do stóp Twoich, aby wystawiali przez nieskończone wieki miłosierdzie Twoje. O Boże mój, nawet w karach, którymi dotykasz ziemię, widzę przepaść miłosierdzia Twojego, bo karząc nas tu na ziemi, uwalniasz nas od kary wiecznej. Ciesz się, wszelkie stworzenie, ponieważ ty jesteś bliższe Bogu w Jego nieskończonym miłosierdziu niżeli niemowlę w sercu matki. O Boże, którzyś jest samą litością dla największych grzeszników, szczerze pokutujących; im większy grzesznik, tym ma większe prawo do miłosierdzia Bożego.

Modlitwa o śmierć szczęśliwą

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapity: 1265, 813, 1574]

O Jezu, na krzyżu rozpięty, błagam Cię, udziel mi łaski, abym zawsze i wszędzie, we wszystkim wiernie spełniała najświętszą wolę Ojca Twego. A kiedy ta wola Boża wydawać mi się będzie ciężka i trudna do spełnienia, to wtenczas błagam Ciebie, Jezu, niechaj z ran Twoich spłynie mi siła i moc, a usta moje niech powtarzają: stań się wola Twoja, Panie. – O Zbawicielu świata, Miłośniku ludzkiego zbawienia, który w tak strasznej boleści katuszy zapomniaś o sobie, a myślisz o dusz zbawieniu, Jezu najlitościwszy, udziel mi łaski zapomnienia o sobie, abym cała żyła dla dusz, pomagając Ci w dziele zbawienia, według najświętszej woli Ojca Twego. O Jezu miłosierny, rozciągnięty na krzyżu, wspomnij na naszą godzinę śmierci! O najmiłosierdsze Serce Jezusa, otwarte włócznieą, ukryj mnie w ostatniej śmierci godzinie! O Krwi i Wodo, która wytrysłaś z Serca Jezusowego jako źródł niezgłębionego miłosierdzia dla mnie w mojej śmierci godzinie! Jezu konający, zakładzie miłosierdzia, złagódź gniew Boży w mojej śmierci godzinie. O Jezu mój, niechaj ostatnie dni wygnania będą całkowicie według Twej najświętszej woli. Łączę swoje cierpienia, gorycze i samo konanie z męką Twoją świętą i ofiaruję się za świat cały, aby uprosić obfitość miłosierdzia Bożego dla dusz, a szczególnie dla dusz, które są w domach naszych. Ufam mocno i zdaję się całkowicie na wolę Twoją świętą, która jest miłosierdziem samym. Miłosierdzie Twoje będzie mi wszystkim w tej ostatniej godzinie.

Modlitwa ufności

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit 1730]

Uciekam się do Twego miłosierdzia, Boże łaskawy, którzyś sam jeden jest tylko dobry. Choć nędza moja wielka i przewinienia liczne, jednak ufam miłosierdziu Twemu, boś jest Bóg miłosierdzia i od wieków nie słyszano ani nie pamięta ziemia, ani niebo, by dusza ufająca miłosierdziu Twemu została zawiedziona. O Boże litości, Ty sam jeden usprawiedliwić mnie możesz i nie odrzucisz mnie nigdy, gdy się udaję skruszona do miłosiernego Serca Twego, u którego nikt nie doznał odmowy, choćby był największym grzesznikiem.

Modlitwa za Ojczyznę

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit 286]

Jezu najmiłosierniejszy, proszę Cię przez przyczynę świętych Twoich, a szczególnie przez przyczynę Matki Twojej najmilszej, która Cię wychowała w dziecięctwa, błagam Cię, błogostaw Ojczyźnie mojej. Jezu, nie patrz na grzechy nasze, ale spójrz się na łzy dzieci małych, na głód i zimno, jakie cierpią. Jezu, dla tych niewiniątek, udziel mi łaski, o którą Cię proszę dla Ojczyzny mojej.

Modlitwa o miłość Bożą

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit 1289]

Najśodszy Jezu, rozpal moją miłość ku sobie i przemień mnie w siebie, przebóstwij mnie, aby czyny moje miłe Ci były; niech to sprawi moc Komunii św., którą codziennie przyjmuję. Jak bardzo pragnę być przeistoczona całkowicie w Ciebie, o Panie.

Modlitwa o mądrość Bożą

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit 1474]

Jezu, daj mi rozum, i wielki rozum, jedynie na to, abym Ciebie lepiej poznała, bo im Cię lepiej poznam, tym Cię goręcej ukocham. Jezu, proszę Cię o potężny rozum w rozumieniu rzeczy Bożych i wyższych. Jezu, daj mi rozum wielki, którym poznawać będę Twą Boską Istotę i Twoje życie wewnętrzne, Troiste. Uzdolnij mój umysł przez szczególną swą łaskę. Choć wiem o uzdolnieniu przez łaskę, jaką mi daje Kościół, lecz jest skarb wielki łask, których Ty, o Panie, udzielasz na prośbę naszą, a jeżeli Ci się prośba moja nie podoba, to proszę Cię, nie daj mi pociągu do takiej modlitwy.

Modlitwa o łaskę pełnienia miłosierdzia względem bliźnich

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapity: 163, 440, 483, 651]

Pragnę się cała przemienić w miłosierdzie Twoje i być żywym odbiciem Ciebie, o Panie; niech ten największy przymiot Boga, to jest niezgłębione miłosierdzie Jego, przejdzie przez serce i duszę moją do bliźnich. Dopomóż mi do tego, o Panie, aby oczy moje były miłosierne, bym nigdy nie podejrzewała i nie sądziła według zewnętrznych pozorów, ale upatrywała to, co piękne w duszach bliźnich, i przychodziła im z pomocą. Dopomóż mi, aby słuch mój był miłosierny, bym skłaniała się do potrzeb bliźnich, by uszy moje nie były obojętne na bóle i jęki bliźnich. Dopomóż mi, Panie, aby język mój był miłosierny, bym nigdy nie mówiła ujemie o bliźnich, ale dla każdego miała słowo pociechy i przebaczenia. Dopomóż mi, Panie, aby ręce moje były miłosierne i pełne dobrych uczynków, bym tylko umiała czynić dobrze bliźniemu, na siebie przyjmować cięższe, mozolniejsze prace. Dopomóż mi, aby nogi moje były miłosierne, bym zawsze śpieszyła z pomocą bliźnim, opanowując swoje własne znużenie i zmęczenie. Prawdziwe moje odroczenie jest w usługności bliźnim. Dopomóż mi, Panie, aby serce moje było miłosierne, bym czuła ze wszystkimi cierpieniami bliźnich. Nikomu nie odmówię serca swego. Obcować będę szczerze nawet z tymi, o których wiem, że nadużywać będą dobroci mojej, a sama zamknę się w najmiłosierniejszym Sercu Jezusa. O własnych cierpieniach będę milczeć. Niech odpocznie miłosierdzie Twoje we mnie, o Panie mój. O Jezu mój, przemień mnie w siebie, bo Ty wszystko możesz. O Stwórcó mój i Panie, oto masz całą istotę moją. Rozporządzaj mną według Twego Boskiego upodobania i według odwiecznych planów Twoich, i niezgłębionego miłosierdzia Twojego. Niech wszelka dusza pozna, jak dobrym jest Pan, niech się nie lęka obcować z Panem żadna dusza i niech się nie wymawia niegodnością swoją, i niech nigdy nie odkłada na później zaproszeń Bożych, bo to się nie podoba Panu. Nie ma duszy nędzniejszej, jaką jestem, jako się prawdziwie poznaję, i dziwiw się, że Boski majestat tak zniża się. O wieczności, zdaje mi się, jakobyś za krótka była na wystawianie nieskończonego miłosierdzia Pana. O Boże, jak bardzo pragnę, aby Cię poznały dusze, żeś je stworzył z miłości niepojętej; o Stwórcó mój i Panie, czuję, że uchylę zasłony nieba, aby o dobroci Twojej nie wątpiła ziemia. Uczyni mnie, Jezu, miłą i czystą ofiarą przed obliczem Ojca swego. Jezu, mnie nędzną, grzeszną przeistocz w siebie, bo Ty wszystko możesz, i oddaj mnie Ojcu swemu Przedwiecznemu. Pragnę się stać hostią ofiarną przed Tobą, a przed ludźmi zwykłym opłatkiem; pragnę, aby woń mojej ofiary była znana tylko Tobie. O Boże wiekuisty, pali się we mnie ogień nieugaszony błagania Ciebie o miłosierdzie; wyczuwam i rozumiem, że to jest moje zadanie, tu i w wieczności. Tyś sam kazał mi mówić o tym wielkim miłosierdziu i dobroci Twojej. O Boże niepojęty. Jak wielkim jest miłosierdzie Twoje, przechodzi wszelkie pojęcie ludzkie i anielskie razem; wszyscy aniołowie i ludzie wyszli z wnętrzości miłosierdzia Twego. Miłosierdzie jest kwiatem miłości; Bóg jest miłością, a miłosierdzie jest Jego czynem, w miłości się poczyną, w miłosierdziu się przejawia. Na co spojrzę, wszystko mi mówi o Jego miłosierdziu, nawet sama sprawiedliwość Boża mówi mi o Jego niezgłębionym miłosierdziu, bo sprawiedliwość wypływa z miłości.

Modlitwy w cierpieniu

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapity: 1484, 1740]

O Hostio żywa, podtrzymuj mnie w tym wygnaniu, abym mogła iść wiernie śladami Zbawiciela. Nie proszę, abys mnie, Panie, zdjął z krzyża, ale błagam, abys mi dał siłę wytrwać na nim. Pragnę być rozciągnięta tak, jak Ty, Jezu, na krzyżu, pragnę wszystkich mąk i boleści, któreś Ty wycierpiał, pragnę wypić kielich goryczy do dna. O Jezu mój, daj mi moc do znoszenia cierpień, aby się nie krzywiły usta moje, gdy piję kielich goryczy. Dopomóż mi sam, aby ofiara moja miłą Ci była; niech jej nie kazi miłość moja własna, choć się ona przeciąga w lata. Niechaj czystość intencji czyni [ją] miłą Tobie i świeżą, i żywą. Nieustanna walka, ustawiczny wysiłek to życie moje, by spełnić wolę Twoją świętą, ale niechaj Cię wszystko chwali, o Panie, co we mnie jest - i nędza, i moc.

Modlitwa o uproszenie łask za przyczyną świętej Siostry Faustyny

O Jezu, któryś św. Faustynę uczynił wielką czcicielką nieograniczonego miłosierdzia Twego, racz za jej wstawiennictwem, jeśli to jest zgodne z najświętszą wolą Twoją, udzielić mi łaski ..., o którą Cię proszę. Ja grzeszny nie jestem godzien Twego miłosierdzia, ale wejrzyj na ducha ofiary i poświęcenia Siostry Faustyny i nagródź jej cnotę, wystuchując prośb, które za jej przyczyną z ufnością do Ciebie zanoszę. Ojczce nasz ..., Zdrowaś Maryjo ..., Chwała Ojcu Święta Siostrzo Faustyno – módl się za nami!

Modlitwy do Matki Bożej

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapity: 79, 315, 1232]

Maryjo, Matko moja i Pani moja, oddaję Ci duszę i ciało moje, życie i śmierć moją, i to, co po niej nastąpi. Wszystko składam w Twoje ręce, o Matko moja. Okryj mnie swym płaszczem dziewiczym i udziel mi łaski czystości serca, duszy i ciała, i broń mnie swą potęgą przed nieprzyjaciółmi wszelkimi. O śliczna Lilio, Tyś dla mnie zwierciadłem, o Matko moja. Matko Boża, dusza Twa była zanurzona w goryczy morzu, spójrz się na dziecię Twoje i naucz cierpieć, i kochać w cierpieniu. Wzmocnij mą duszę, niech jej ból nie łamie. Matko łaski - naucz mnie żyć z Bogiem. O słodka Matko Boża, na Tobie wzoruję me życie, Tyś mi świetlana zorza, w Tobie tonę cała w zachwycie. O Matko, Dziewico Niepokalana, w Tobie odbija mi się promień Boga. Ty mnie uczysz, jak wśród burz kochać Pana, Tyś mi tarczą i obroną od wroga.

Modlitwa przed Komunią Świętą

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit 1692]

Uwielbiam Cię, Stwórcu i Panie utajony w Najświętszym Sakramencie. Uwielbiam Cię za wszystkie dzieła rąk Twoich, w których mi się ukazuje tyle mądrości, dobroci i miłosierdzia; o Panie, rozsiałeś tyle piękna po ziemi, a ono mi mówi o piękności Twojej, choć jest tylko słabym odbiciem Ciebie, niepojęta Piękności. A choć żeś się ukrył i zataił, i zataił piękność swą, oko moje oświecone wiarą dosięga Ciebie i dusza moja poznaje Stwórcę swego, najwyższe swe dobro i serce moje całe tonie w modlitwie uwielbienia. Stwórcu mój i Panie, Twoja dobroć ośmieliła mnie mówić z Tobą – miłosierdzie Twoje sprawia to, że znika pomiędzy nami przepaść, która dzieli Stwórcę od stworzenia. Rozmawiać z Tobą, o Panie, to rozkosz dla mojego serca; w Tobie znajduję wszystko, czego serce moje zapragnąć może. Tu światło Twoje oświeca mój umysł i czyni go zdolnym do coraz głębszego poznawania Ciebie. Tu na serce moje spływają łask strumienie, tu dusza moja czerpie życie wiekuiste. O Stwórcu mój i Panie, Ty jeden ponad te dary dajesz mi sam siebie i jednoczysz się ściśle ze swym nędznym stworzeniem. Tu się rozumieją serca nasze bez doboru słów; tu nikt mowy naszej przerwać nie jest w stanie. O czym mówię z Tobą, o Jezu, jest to nasza tajemnica, o której stworzenia wiedzieć nie będą i aniołowie nie śmiać się zapytać. Są to tajemne przebaczenia, o których wie tylko Jezu i ja – jest to tajemnica miłosierdzia Jego, które ogarnia każdą oddzielnie duszę. Za tę niepojętą dobroć Twoją uwielbiam Cię, o Stwórcu i Panie całym sercem i duszą moją. A choć to uwielbienie moje jest tak nędzne i małe, jednak jestem spokojna, bo wiem, że Ty wiesz, że ono jest szczerze, choć tak nieudolne.

Modlitwa dziękczynna

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapity: 1794, 361]

O Jezu, Boże wiekuisty, dziękuję Ci za niezliczone łaski i dobrodziejstwa Twoje. Niech każde uderzenie serca mojego będzie nowym hymnem dziękczynienia ku Tobie, Boże. Każda kropla krwi mojej niech krąży dla Ciebie, Panie; dusza moja - to jeden hymn uwielbienia miłosierdzia Twego. Kocham Cię, Boże, dla Ciebie samego. Trójco Święta, jedyny Boże, niepojęty w wielkości miłosierdzia ku stworzeniom, a szczególnie ku biednym grzesznikom. Okazałeś swoją przepaść miłosierdzia niepojętą i nigdy nie zgłębioną przez żaden rozum, ani ludzki, ani anielski. Nicość i nędza nasza toną w wielkości Twojej; o Dobroci nieskończona, kto Cię godnie uwielbi - czy znajdzie się dusza, która Ciebie rozumie w miłości?

Modlitwa o miłosierdzie Boże dla świata całego

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit 1570]

O Boże wielkiego miłosierdzia, Dobroci nieskończona, oto dziś cała ludzkość woła z otchłani nędzy swojej do miłosierdzia Twego, do litości Twojej, o Boże; a woła potężnym swym głosem nędzy. Boże łaskawy, nie odrzucaj modlitwy wygnańców tej ziemi. O Panie, Dobroci niepojęta, który znasz na wskroś nędzę naszą i wiesz, że o własnych siłach wznieść się do Ciebie nie jesteśmy w stanie - przeto Cię błagamy, uprzedzaj nas łaską swoją i pomnażaj w nas nieustannie miłosierdzie swoje, abyśmy wiernie pełnili wolę Twoją świętą w życiu całym i w śmierci godzinie. Niech nas oślania wszechmoc miłosierdzia Twego przed pociskami nieprzyjaciół naszego zbawienia, abyśmy z ufnością, jak dzieci Twoje, czekali na przyjscie Twoje ostateczne, który to dzień Tobie jest tylko wiadomy. I spodziewamy się, że otrzymamy wszystko, co nam jest obiecanie przez Jezusa, pomimo całej nędzy naszej, bo Jezuś jest ufnością naszą, przez Jego miłosierne Serce przechodzimy jak przez otwartą bramę do nieba.

Opis czyścca

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit 20]

„Ujrzałam Anioła Stróża, który mi kazał pójść za sobą. W jednej chwili znalazłam się w miejscu mglistym, napelnionym ogniem, a w nim całe mnóstwo dusz cierpiących. Te dusze modlą się bardzo gorąco, ale bez skutku dla siebie, my tylko możemy im przyjść z pomocą. Płomienie, które paliły je, nie dotykały się mnie. Mój Anioł Stróż nie odstępował mnie ani na chwilę. I zapytałam się tych dusz, jakie ich jest największe cierpienie? I odpowiedziały mi jednogodnie, że największe dla nich cierpienie to jest tęsknota za Bogiem. Widziałam Matkę Bożą odwiedzającą dusze w czyścću. Dusze nazywają Maryję „Gwiazdą Morza.” Ona im przynosi ochłodę. Chciałam więcej z nimi porozmawiać, ale mój Anioł Stróż dał mi znak do wyjścia. Wyszliśmy za drzwi tego więzienia cierpiącego, — [Usłyszałam głos wewnętrzny], który powiedział: Miłosierdzie Moje nie chce tego, ale sprawiedliwość każe.”

Obietnica Pana Jezusa dotycząca osób odmawiających Koronkę do Miłosierdzia Bożego

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapity: 754, 848]

„Dusze, które odmawiać będą tę koronkę, miłosierdzie Moje ogarnie je w życiu, a szczególnie w śmierci godzinie. (...) Wtem usłyszałam głos podczas odmawiania tej koronki: O, jak wielkich łask udzielił duszom, które odmawiać będą tę koronkę; wnętrzości miłosierdzia Mego poruszone są dla odmawiających tę koronkę. (...) Jest to znak na czasy ostateczne, po nim nadejdzie dzień sprawiedliwy. (...) O dusze ludzkie, gdzie się schronicie w dzień gniewu Bożego? Uciekajcie teraz do źródła miłosierdzia Bożego.”

Opis Sądu Bożego

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit 36]

„W pewnej chwili zostałam wezwana na sąd Boży. Stałam przed Panem sam na sam. Jezuś był takim, jakim jest w męce. Po chwili znikły te rany, a pozostało tylko pięć: w rękach, nogach i boku. Natychmiast ujrzałam cały stan duszy swojej, tak jak Bóg na nią patrzy. Jasno ujrzałam wszystko, co się Bogu nie podoba. Nie wiedziałam, że nawet z takich cieni drobnych trzeba zdawać rachunek przed Panem. Co to za moment! Kto go opisze? - Stanąc naprzeciw trzykroć Świętemu. - Zapytał mię Jezuś: Kto [ty] jesteś? - Odpowiedziałam: Ja jestem sługą Twoją, Panie. - Jesteś winna jednego dnia ognia czyśccowego. - Natychmiast chciałam się rzucić w płomienie ognia czyśccowego, ale Jezuś powstrzymał mnie i rzekł: (...)”

Opis znaku na niebie

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapit: 83]

„Nim nadejdzie dzień sprawiedliwy, będzie dany ludziom znak na niebie taki. Zgaśnie wszelkie światło na niebie i będzie wielka ciemność po całej ziemi. Wtenczas ukaże się znak krzyża na niebie, a z otworów, gdzie były ręce i nogi przebite Zbawiciela, [będą] wychodziły wielkie światła, które przez jakiś czas będą oświecać ziemię. Będzie to na krótki czas przed dniem ostatecznym.”

[Ewangelia wg św. Mateusza, rozdział 24, wersy: 29 – 31]

„Zaraz też po ucisku owych dni słońce się zaćmi i księżyc nie da swego blasku; gwiazdy zaczną padać z nieba i moce niebios zostaną wstrząśnięte. Wówczas ukaże się na niebie znak Syna Człowieczego, i wtedy będą narzekać wszystkie narody ziemi; i ujrzą Syna Człowieczego, przychodzącego na obłokach niebieskich z wielką mocą i chwałą. Pośle On swoich aniołów z trąbą o głosie potężnym, i zgromadzą Jego wybranych z czterech stron świata, od jednego krańca nieba aż do drugiego.”

Gorzkie żale

[odpuśc zupełny za uczestnictwo w nabożeństwie Gorzkich żali w Wielkim Poście w kościele na terenie Polski]

Gorzkie Żale — nabożeństwo powstałe na początku XVIII w. ułożone na wzór Jutrzni. Rozważana jest męka Pana Jezusa i Jego Matki. Dodatkowo wyrażana jest miłość wobec Jezusa i wdzięczność dla Niego za to, że z miłości ku Ojcu i ku człowiekowi, podjął się trudnego dzieła zbawienia. W każdą niedzielę śpiewa się inna część gorzkich żalów.

Pobudka do rozmyślenia męki Pańskiej: Gorzkie żale przybywajcie, Serca nasze przenikajcie. Rozpyłcie się, me źrenice, Toczcie smutnych łez krynice. Słońce, gwiazdy omdlewają, Żałobą się pokrywają. Płaczą rzewnie Aniołowie, A któż żałować ich wypowie? Opoki się twarde krają, Z grobów umarli powstają. Cóż jest, pytam, co się dzieje? Wszystko stworzenie truchleje! Na ból męki Chrystusowej Żal przejmuję bez wymowy. Uderz, Jezu, bez odwłoki W twarde serc naszych opoki! Jezu mój, we krwi ran swoich Obmyj duszę z grzechów moich! Upań serca swego chłodem, Gdy w przepaść męki Twej wchodzę.

Intencja 1: Przy pomocy łaski Bożej przystępujemy do rozważania męki Pana naszego Jezusa Chrystusa. Ofiarować ją będziemy Ojcu niebieskiemu na cześć i chwałę Jego Boskiego Majestatu, pokornie Mu dziękując za wielką i niepojętą miłość ku rodzajowi ludzkiemu, iż raczył zesać Syna swego, aby za nas wycierpiął okrutne męki i śmierć podjął krzyżową. To rozmyślanie ofiarujemy również ku czci Najświętszej Maryi Panny, Matki Bolesnej, oraz ku uczczeniu Świętych Pańskich, którzy wyróżniali się nabożeństwem ku Męce Chrystusowej. W pierwszej części będziemy rozważali, co Pan Jezus wycierpiął od modlitwy w Ogrójcu aż do niesłusznego przed sądem oskarżenia. Te zniewagi i zelżywości temuż Panu, za nas bolejącemu, ofiarujemy za Kościół święty katolicki, za najwyższego Pasterza z całym duchowieństwem, nadto za nieprzyjaciół krzyża Chrystusowego i wszystkich niewiernych, aby im Pan Bóg dał łaskę nawrócenia i opamiętania.

Hymn: Żal duszę ściska, serce boleść czuje, Gdy słodki Jezus na śmierć się gotuje; Klęczy w Ogrójcu, gdy krwawy pot leje, Me serce mdleje. Pana świętości uczeń zły całuje, Żołnierz okrutny powroźmi krępuje! Jezus tym więzom dla nas się poddaje, Na śmierć wydaje. Bije, popycha tłum nieposkromiony, Nielitościwie z tej i owej strony, Za włosy targa: nosi w cierpliwości Król z wysokości. Zsiniałe przedtem krwią zachodzą usta, Gdy zbrojną żołnierz rękawicą chłusta; Wnet się zmieniło w płaczące wzdychanie Serca kochanie. Oby się serce we łzy rozpyływało, Że Cię, mój Jezu, sprośnię obrażało! Żal mi, ach, żal mi ciężkich moich złości Dla Twej miłości!

Lament duszy nad cierpiącym Jezusem: Jezu, na zabicie okrutne, Cichy Baranku od wrogów szukany, Jezu mój kochany! Jezu, za trzydzieści srebrników Od niewdzięcznego ucznia zaprzędany, Jezu mój kochany! Jezu, w ciężkim smutku żałością, Jakoś sam wyznał, przed śmiercią nękaną, Jezu mój kochany! Jezu, na modlitwie w Ogrójcu Strumieniem potu krwawego zalany, Jezu mój kochany! Jezu, całowaniem zdradliwym Od niegodnego Judasza wydany, Jezu mój kochany! Jezu, powroźmi grubymi Od swawolnego żołdactwa związany, Jezu mój kochany! Jezu, od pospółstwa zelżywie Przed Annaszowym sądem znieważany, Jezu mój kochany! Jezu, przez ulice sromotnie Przed sąd Kajfasza za włosy targany, Jezu mój kochany! Jezu, od Malchusa srogiego Ręką zbrodniczą wypoliczkowany, Jezu mój kochany! Jezu, od fałszywych dwóch świadków Za zwodziciela niesłuszenie podany, Jezu mój kochany! Bądź pozdrowiony, bądź pochwalony, Dla nas zelżony i pohańbiony. Bądź uwielbiony! Bądź wystawiony! Boże nieskończony!

Rozmowa duszy z Matką Bolesną: Ach! Ja Matka tak żałosna! Boleść mnie ściska nieznośna. Miecz me serce przeniika. Czemuś, Matko ukochana, Ciężko na sercu strokana? Czemu wszystka truchlejesz? Co mię pytasz? Wszystkamu w mdości, Mówić nie mogę z żałości, Krew mi serce zalewa. Powiedz mi, o Panno moja, Czemu błednieje twarz Twoja? Czemu gorzkie łzy lejesz? Widzę, że Syn ukochany W Ogrójcu cały zalany Potu krwawym potokiem. O Matko, źródło miłości, Niech czuję gwałt Twej żałości! Dozwól mi z sobą płakać. Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami! Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami! Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami!

Intencja 2: W drugiej części rozmyślania męki Pańskiej będziemy rozważali, co Pan Jezus wycierpiął od niesłusznego przed sądem oskarżenia aż do okrutnego cierniem ukoronowania. Te zaś rany, zniewagi i zelżywości temuż Jezusowi cierpiącemu ofiarujemy, prosząc Go o pomyślność dla Ojczyzny naszej, o pokój i zgodę dla wszystkich narodów, a dla siebie o odpuszczenie grzechów, oddalenie klęsk i nieszczęść doczesnych, a szczególnie zarazy, głodu, ognia i wojny.

Hymn: Przypatrz się, duszo, jak cię Bóg miłuje, Jako dla ciebie sobie nie folguje. Przecież Go bardziej, niż katowska, dręczy, Złość twoja męczy. Stoi przed sędzią Pan wszego stworzenia, Cichy Baranek, z wielkiego wżgardzenia; Dla białej szaty, którą jest odziany, Głupim nazwany. Za moje złości grzbiet srodze biczącą; Pójdźmy, grzesznicy, oto nam gotują Ze Krwi Jezusa dla serca ochłody Zdrój żywej wody. Pycha światowa niechaj, co chce, wróży, Co na swe skro-

nie wije wieniec z róży, W szkarłat na pośmiech, cierniem Król zraniony, Jest ozdobiony! Oby się serce we łzy rozpyływało, Że Cię, mój Jezu, sprośnię obrażało! Żal mi, ach, żal mi ciężkich moich złości, Dla Twej miłości!

Lament duszy nad cierpiącym Jezusem: Jezu, od pospółstwa niewinnie Jako łotr godzien śmierci obwołany, Jezu mój kochany! Jezu, od złośliwych morderców Po ślicznej twarzy tak sprośnię zeplwany, Jezu mój kochany! Jezu, pod przysięgą od Piotra Po trzykroć z wielkiej bojaźni zaprzany, Jezu mój kochany! Jezu, od okrutnych oprawców Na sąd Piłata, jak zabójca szarpany, Jezu mój kochany! Jezu, od Heroda i dworzan, Królu niebieski, zelżywie wyśmiany, Jezu mój kochany! Jezu, w białą szatę szydersko Na większy pośmiech i hańbę ubrany, Jezu mój kochany! Jezu, u kamiennego słupa Niemiłosiernie biczmi wysmagany, Jezu mój kochany! Jezu, przez szyderstwo okrutne Cierniowym wieńcem ukoronowany, Jezu mój kochany! Jezu, od żołnierzy niegodnie Na pośmiewisko purpurą odziany, Jezu mój kochany! Jezu, trzcina po głowie bity, Królu boleści, przez lud wyszydzany, Jezu mój kochany! Bądź pozdrowiony, bądź pochwalony, Dla nas zelżony, wszystek wykrwawiony. Bądź uwielbiony! Bądź wystawiony! Boże nieskończony!

Rozmowa duszy z Matką Bolesną: Ach, widzę Syna mojego Przy słupie obnażonego, Różgami zsieconego! Święta Panno, uproś dla mnie, Bym ran Syna Twego znamię Miał na sercu wyrte! Ach, widzę jako niezmiernie Ostre głowę rani ciernie! Dusza moja ustaje! O Maryjo, Syna swego, Oстрыm cierniem zranionego, Podzielże ze mną mękę! Obym ja, Matka strapiona, Mogła na swoje ramiona Złożyć krzyż Twój, Synu mój! Proszę, o Panno jedyna, Niechaj krzyż Twojego Syna Zawsze w sercu swym noszę! Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami! Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami! Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami!

Intencja 3: W tej ostatniej części będziemy rozważali, co Pan Jezus wycierpiął od chwili ukoronowania aż do ciężkiego skonania na krzyżu. Te bluźnierstwa, zelżywości i zniewagi, jakie Mu wyrządzano, ofiarujemy za grzeszników zaświadczających, aby Zbawiciel pobudził ich serca zbłąkane do pokuty i prawdziwej życia poprawy oraz za dusze w czyścicu cierpiące, aby im litościwy Jezus krwią swoją świętą ogień zagasił; prosimy nadto, by i nam wyjednał na godzinę śmierci skruczę za grzechy i szczęśliwe w łasce Bożej wytrwanie.

Hymn: Duszo oziębła, czemu nie gorejesz? Serce me, czemu całe nie truchlejesz? Toczy twój Jezus z ognistej miłości Krew w obfitości. Ogień miłości, gdy Go tak rozpala, Sromotne drzewo na ramiona zwała; Zemdlony Jezus pod krzyżem uklęka, Jęczy i stęka. Okrutnym katom posłuszny się staje, Ręce i nogi przebić sobie daje, Wisi na krzyżu, ból ponosi srogi Nasz Zbawca drogi! O słodkie drzewo, spuście nam już Ciało, Aby na tobie dłużej nie wisało! My je uczciwie w grobie położymy, Płacz uczynimy. Oby się serce we łzy rozpyływało, Że Cię, mój Jezu, sprośnię obrażało! Żal mi, ach, żal mi ciężkich moich złości, Dla Twej miłości! Niech Ci, mój Jezu, cześć będzie w wieczności Za Twe obelgi, męki, zelżywości, Któreś ochotnie, Syn Boga jedyny, Cierpiął bez winy!

Lament duszy nad cierpiącym Jezusem: Jezu, od pospółstwa niezbożnie jako złoczyńca z łotry porównany, Jezu mój kochany! Jezu, przez Piłata niesłuszenie Na śmierć krzyżową za ludzi skazany, Jezu mój kochany! Jezu, srogim krzyża ciężarem Na kalwaryjskiej drodze zmordowany, Jezu mój kochany! Jezu, do sromotnego drzewa przytępiionymi gwoźdźmi przykowany, Jezu mój kochany! Jezu, jawnie pośród dwu łotrów Na drzewie hańby ukrzyżowany, Jezu mój kochany! Jezu, od stojących wokoło i przechodzących szyderczo wyśmiany, Jezu mój kochany! Jezu, bluźnierstwami od złego, Współwiszącego łotra wyszydzany, Jezu mój kochany! Jezu, gorzką zólcją i octem W wielkim pragnieniu swoim napawany, Jezu mój kochany! Jezu, w swej miłości niezmiernej Jeszcze po śmierci włóczęnią przeorany, Jezu mój kochany! Jezu, od Józefa uczciwie i Nikodema w grobie pochowany, Jezu mój kochany! Bądź pozdrowiony, bądź pochwalony, Dla nas zmęczony i krwią zbroczony. Bądź uwielbiony! Bądź wystawiony! Boże nieskończony!

Rozmowa duszy z Matką Bolesną: Ach, Ja Matka boleściwa, Pod krzyżem stoję smutliwa, Serce żałość przejmuję. O Matko, niechaj prawdziwie, Patrząc na krzyż żałośliwie, Płacząc z Tobą rzewliwie. Jużci, już moje Kochanie Gotuje się na skonanie! Toć i ja z Nim umieram! Pragnę, Matko, zostać z Tobą, Dzielić się Twoją żałobą Śmierci Syna Twojego. Zamkną słodką Jezus mowę, Już ku ziemi skłania głowę, Żegna już Matkę swoją! O Maryjo, Ciebie proszę, Niech Jezusa rany noszę I serdecznie rozważam. Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami! Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami! Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami! Któryś za nas cierpiął rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami!

Zmiany w Kościele Katolickim wprowadzone przez Sobór Watykański II lub po nim

W 1985 r. we Włoszech ukazała się praca prof. Romana Amerio („Lota Unum”), która w sposób bardzo szczegółowy opisywała wszystkie zmiany w Kościele Katolickim wprowadzone przez Sobór Watykański II. W wydaniu Oficyny Sar-to House liczyła ona aż 780 stron. Poniżej zostaną zamieszczone opisy tylko niektórych zmian.

Przed Soborem Watykańskim II	Po Soborze Watykańskim II
Tabernakulum zawsze znajdowało się na głównym ołtarzu.	Możliwość umieszczania Tabernakulum w nie w nawie głównej.
W sprawowaniu liturgii używany był zawsze język nie będący w powszechnym użyciu: w starożytności j. greki, a po nim łacina. Dzięki temu ceremonie uznawano za bardziej wyniosłe i lepiej wyrażające niedostępność Tajemnic Wiary dla rozumu ludzkiego. W czasach Jezusa językiem liturgicznym był hebrajski, a cała ludność mówiła po aramejsku.	Zezwolenie na używanie języków narodowych podczas odprawiania liturgii, choć łacina nie została zakazana. Miało to na celu ułatwić wiernym zrozumienie wiary i pomóc lepiej uczestniczyć we Mszy Świętej.
Msza Święta była sprawowana przez kapłana stojącego przodem do Tabernakulum. Kapłan był przewodnikiem wiernych, w imieniu których odprawiał Mszę Świętą.	Kapłan odwraca się plecami do Pana Jezusa w Tabernakulum, stając twarzą do wiernych. Uczestnicy liturgii z konieczności koncentrują się na kapłanie, a nie na właściwym adresacie – Bogu.
Wszystkie Msze Św. przed Soborem odprawiane były na ołtarzach kamiennych albo zawierających kamienną płytę ołtarzową. W ołtarzu musiały znajdować się relikwie Świętego.	Msza Święta odprawiana jest na stołach, ustawionych przed ołtarzami albo na ich miejscu. Zdarza się, że kapłani odprawiają ją na jeszcze mniej godnych podstawach, np. na kajaku.
Komunia Św. rozdawana była wyłącznie w postawie klęczącej, na język. Obowiązywał post eucharystyczny od północy. Zasadę tę zmienił Pius XII, wprowadzając obowiązek postu trzygodzinnego dla osób, które uczestniczyły w Mszach Św. odprawianych po południu.	Wprowadzono możliwość udzielania Komunii Św. na stojąco, a na zachodzie Europy oraz w USA, nawet na rękę. Rozporządzeniem papieża Pawła VI skrócono post eucharystyczny do 1 godziny.
Najczęściej spotykanym rodzajem ornatu był tzw. ornat rzymski, pięknie i bogato zdobiony, z widocznym znakiem krzyża na plecach. Kapłan do Mszy Św. zakładał manipularz oraz biret. Strój liturgiczny mógł mieć jeden z siedmiu kolorów.	Wprowadzono ornaty przypominające dawne ornaty gotyckie. Manipularz przestał być używany, zaś biret został zachowany, ale tylko podczas pogrzebów.
Ministranci przy Mszy Św. byli wymagani. Przy ołtarzu mogli służyć tylko chłopcy lub mężczyźni.	Msza Św. może się odbyć bez ministrantów. Do służby ołtarza zostały dopuszczone dziewczęta.
W dawnej liturgii gestem modlitewnym, wywodzącym się jeszcze ze starożytności, były wyłącznie złożone dłonie – symbol poddania (w ten sposób jercy wyciągali ręce w stronę zwycięzców, aby ci je związali).	Coraz częściej gestem towarzyszącym modlitwie są uniesione na wysokość głowy ręce, wnetrzem dłoni skierowane ku górze. W ten sposób modlą się m.in. muzułmanie.
Podczas chrztu św. położony był nacisk na usunięcie grzechu pierwotnego i przyjęcie łaski uświęcającej. Ponadto ryt chrztu zawierał egzorcyzm, odprawiany w przedsonku świątyni, co symbolicznie podkreślało fakt, że nieochrzczony nie należy jeszcze do Kościoła.	Zniesiono egzorcyzm chrzcielny. Podkreślany jest przede wszystkim aspekt wejścia do wspólnoty. Chrzty nie muszą już odbywać się w przedsonku świątyni, choć nadal mogą.
„Sakrament pokuty ustanowiony jest przez Jezusa Chrystusa dla pojednania wiernych z Bogiem, gdyby po chrzcie popadli w grzechy.” [kard. Gasparri, <i>Katechizm katolicki</i>]. Składa się on z dwóch części: z trzech aktów: żalu za grzechy, spowiedzi i zadośćuczynienia, oraz z rozgrzeszenia udzielonego przez upoważnionego kapłana.	Nowy katechizm nadal dopuszcza 3 akty, ale zlikwidował przymus wyznawania kapłanowi swoich grzechów, zastępując to swobodną rozmową z nim. Głównie w Europie Zachodniej oraz U.S.A. doprowadziło to do prawie całkowitego zaniku spowiedzi. Zdarza się nawet, że dzieci przystępujące do Pierwszej Komunii, nie przystępują uprzednio do sakramentu pokuty.
„Sakrament kapłaństwa, jest ustanowiony przez Jezusa Chrystusa na to, aby dać Kościołowi biskupów, kapłanów i sługi, z odpowiadającymi każdemu z nich władzami i łaskami do należytego sprawowania świętych obowiązków według właściwego każdemu z nich stopnia.” [kard. Gasparri, <i>Katechizm katolicki</i>] Główną czynnością kapłana jest „składanie ofiary za żywych i umarłych w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.” [Sobór Florencki, Dekret dla Ormian].	Kapłan nie jest już pośrednikiem pomiędzy ludem a Zbawicielem. Jest przewodniczącym zgromadzenia, działającym w jego imieniu oraz z jego upoważnienia, pełniącym wyłącznie funkcje czysto reprezentacyjne. Doprowadziło to do postrzegania kapłanów tak, jak każdego innego człowieka wykonującego swój zawód. Zniesiono także święcena niższe oraz tzw. subdiakonat.
„Celem głównym małżeństwa jest rodzenie i wychowanie potomstwa, a drugim, wzajemna pomoc.” [KPK z 1917 roku, kan. 1013, 1]	Celem głównym stało się aby „małżonkowie wspomagali się wzajemnie we współżyciu małżeńskim” [Lumen gentium, 11, KPK 1983, kanon 1055].
Ostatnie namaszczenie służyło do duchowego wzmocnienia chorego na jego ostatnią walkę, tj. konanie. Ponadto jego skutkami było odpuszczenie grzechów (lekkich, a w pewnych okolicznościach również ciężkich) oraz zmniejszenie kary dożennej.	Ostatnie namaszczenie zostało nazwane „sakramentem chorych” w wyniku czego zaczęto uznawać, że jest to sakrament dla wszystkich chorych, a nie wyłącznie dla umierających.
Różaniec przekazany przez Matkę Bożą św. Dominikowi w XII wieku, w zasadniczym kształcie przetrwał do 2003 roku.	W 2003 r. Jan Paweł II dodał 5 nowych tajemnic „światta”, niwecząc związek 15 tajemnic ze 150 psalmami Starego Testamentu.
Tradycyjne nabożeństwo Drogi Krzyżowej zawierało 14 stacji i pozwalało wiernym przeżywać mękę Chrystusa.	Dodano 15-stą stacją – Zmartwychwstanie Pana Jezusa. Droga Krzyżowa przestała być kojarzona wyłącznie z męką.
Wojna jest metodą osiągnięcia trwałego pokoju. Jest środkiem w dążeniu do pożądanego celu wyższego.	Wojna jest bezwzględny złem. Jan Paweł II stwierdził w 1991 roku: „Żadna wojna nie może być święta”.
Święcenie wody było dodatkowo egzorcyzmowane z użyciem soli.	Woda jest tylko błogosławiona (święcona).

Obowiązujący jeszcze do niedawna ryt egzorcyzmów był formą wypędzenia złego ducha, traktowanego osobowo: kapłan w imieniu Chrystusa nakazywał złemu duchowi opuszczenie ciała opętanego. Egzorcyzmy mogły być odprawiane nad przedmiotami. Były również częścią obrzędów chrztu św. Egzorcyzmy można było odprawiać nawet wtedy, gdy nie było pewności co do opętania.

W tradycyjnej liturgii kolorem Mszy św. pogrzebowej była czernń. Błagano w niej o wyzwolenie duszy od mąk czyśćca. Słowo „dusza” pojawiało się w tej liturgii 78 razy.

Strój duchowieństwa był zawsze elementem wyodrębniającym je od reszty stanów społecznych. Kościół przywiązywał dużą rolę do noszenia przez duchowieństwo sutann i habitów, co ściśle precyzowały przepisy kościelne. Kodeks prawa kanonicznego z 1917 roku przewidywał za zruczenie sutanny karę suspensy i utratę beneficjum. [kan. 188]

„Dusze zaś tych, którzy umierają w uczynkowym grzechu śmiertelnym lub w samym grzechu pierwotnym, natychmiast zstępują do piekła, gdzie jednak nierównym podlegają karom.” [Sobór Florencki, *dekret dla Greków*]

„Można z całą pewnością i ścisłością twierdzić, że, na skutek Bożego zarządzenia, nic z tego przeogromnego skarbcza łaski Chrystusa nie może nam być przydzielone bez pośrednictwa Marii.” [Leon XIII, encyklika *Octobri mense*] „[Maryja] wraz z Chrystusem odkupiła rodzaj ludzki” [Benedykt XV, encyklika *Inter sodalicia*]

„Grzech uczynkowy to świadome i dobrowolne przekroczenie prawa Boskiego.” [kard. Gasparri, *Katechizm katolicki*]

„Grzech jest wykroczeniem przeciw rozumowi, prawdzie, prawemu sumieniu; (...) Rani on naturę ludzką i godzi w ludzką solidarność.” [KKK §1849, §1850]

Potępiano rozdawanie Biblii oraz niektóre niekatolickie jej przekłady, gdyż są one „dokonane przeciw świętym regułom Kościoła i często tłumaczone w przewrotnym sensie (...) Są bezpłatnie rozdawane, aby każdy odrzucał boską Tradycję, doktrynę Ojców i autorytet Kościoła Katolickiego, a rozumiał boskie słowa według swojego własnego osądu, zmienii sens i popadł w ten sposób w największe błędy.” [Pius IX, encyklika *Qui pluribus*].

Nie może istnieć prawo do wolności religijnej, „która stawia na samym poziomie prawdę i błąd, wiarę i herezję, Kościół Jezusa Chrystusa i jakkolwiek ludzką instytucję; prowadząc do (...) ateizmu.” [Leon XIII, list *Egiunto*] „Wolność religijna to wolność prowadząca do wiecznego zatracenia.” [Pius IX, encyklika *Quanta cura*].

W teologii katolickiej doprowadzenie przez Żydów do śmierci Chrystusa, spowodowało zakończenie Starego Przymierza i zesłanie na nich licznych kar ziemskich zapowiedzianych w Piśmie Św. Celem Kościoła było nawracanie Żydów, by poprzez fakt przyjęcia chrztu i sakramentów katolickich, zmyli winę ciążącą na nich za zabicie Jezusa Chrystusa. Bulla papieża św. Piusa V głosiła: „Lud żydowski będąc na początku depozytariuszem Słowa Bożego, uczestnicząc w niebieskich tajemnicach i przewyższając w łasce i godności inne ludy, później upadł ze swojej wywyższonej pozycji z powodu swojej niewierności, jako że w okresie swojego rozkwitu niewdzięcznie i zdradziecko skazał swojego Zbawiciela na niegodną i hańbiącą śmierć (...)”.

Ponad dwustuletnie nauczanie papieskie określało szczegółowo kanon 2335 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 27 V 1917 roku, który głosił: „Katolicy, którzy wstępują do sekty maońskiej względnie do jej podobnych stowarzyszeń, walczących z Kościołem i z legalnymi władzami cywilnymi, popadają tym samym w ekskomunikę, zarezerwowaną Stolicy Apostolskiej simpliciter.”

Pełnię władzy papieża (ziemską i duchową) wyrażała tiara, na której znajdowały się trzy korony, oraz prosty pastoral.

Wprowadzony w 1999 r. nowy rytuał egzorcyzmów jest skierowaną do Boga modlitwą o uwolnienie opętanego i brak w nim formuły nakazowej bezpośrednio do szatana. Zabronione jest odprawianie egzorcyzmów w przypadku braku pewności co do opętania. Zaniechano egzorcyzmowania przedmiotów oraz miejsc. Z obrzędów chrztu usunięto modlitwy o uwolnienie spod mocy szatana.

W miejsce czerni pojawił się fiolet. Z Mszy św. pogrzebowej usunięto sekwencję „Dies irae” oraz modlitwy o uwolnienie duszy zmarłego z czyśćca. Słowo „dusza” pojawia się w liturgii pogrzebowej tylko 5 razy (lub wcale, w zależności od tłumaczenia).

Brak określonego dokładnie stroju duchownego. Kanon 284 KPK określa go słowami: „odpowiedni strój kościelny, według przepisów wydanych przez Konferencje Episkopatu, a także duchyczów miejscowych, zgodnych z przepisami prawa”. Strojem duchownego może więc być garnitur z wyróżniającą go koloratką.

„Jeśli chodzi o dzieci zmarłe bez chrztu (...) wielkie miłosierdzie Boga, który pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni i miłość Jezusa do dzieci, która kazała Mu powiedzieć «Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie» [Mk 10, 14], pozwalają nam mieć nadzieję, że istnieje jakaś droga zbawienia dla dzieci zmarłych bez chrztu” (KKK §1261).

„Jako Kongregacja Nauki Wiary odpowiadamy w tej sprawie, że inne tytuły Marii lepiej wyrażają Jej znaczenie, podczas gdy formuła «Współodkupicielka» mocno odbiega od języka Biblii i Ojców Kościoła, przez co rodzi nieporozumienia.” [kard. J. Ratzinger, *Bóg i świat*, str. 281]

„Grzech jest wykroczeniem przeciw rozumowi, prawdzie, prawemu sumieniu; (...) Rani on naturę ludzką i godzi w ludzką solidarność.” [KKK §1849, §1850]

Starania United Bible Societiesw dotyczące rozpowszechniania znajomości Pisma Świętego, stanowią ważny współudział w realizacji ekumenizmu. [Na podstawie słów Jana Pawła II, 15 V 1992] Poczynania te są zaliczane do elementów „nowej ewangelizacji ludzkości”, a propagatorów uważani za „wiernych i pokornych zwiastunów Słowa Bożego.”

Głoszenie neutralności ideologicznej wynikającej z godności osoby ludzkiej. Wymaga od państwa, żeby popierało ono „prawo wolności, które dają człowiekowi dobrej woli: wolność myślenia, wolność sumienia, wolność religii, pluralizm polityczny i kulturalny.” [Jan Paweł II, 21 X 1990]

Soborowa deklaracja *Nostra aetate* (rozdział 4), zmienia dotychczasową koncepcję: „nie należy przedstawiać Żydów jako odrzuconych ani jako przekłętých przez Boga, rzekomo na podstawie Pisma świętego” na „nie może Kościół zapomnieć o tym, że za pośrednictwem owego ludu, (...), otrzymał objawienie Starego Testamentu i karmi się korzeniem dobrej oliwki (...) Chrystus, Pokój nasz, przez krzyż pojednał Żydów i narody, i w sobie uczynił je jednością.” Koncepcja ta, jest interpretowana jako zlikwidowanie działalności misyjnej prowadzonej przez Kościół wśród Żydów. Wg niej, wyznawców judaizmu nie trzeba już nawracać, choć nadal można.

Pomimo teoretycznego utrzymania w mocy potępień dotyczących masonerii, zrezygnowano z opozycji względem stowarzyszeń maońskich. Kanon 1374 nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego nie wymienia już nazwy masonerii: „Kto zapisuje się do stowarzyszenia działającego w jakikolwiek sposób przeciw Kościołowi, powinien być ukarany niewidliwą karą; kto zaś popiera tego rodzaju stowarzyszenie lub nim kieruje, powinien być ukarany interdyktem”.

Ostatnim papieżem używającym tiary był Paweł VI, który przekazał ją na cele charytatywne.

Kościół składał ciała swoich członków w poświęconej, cmentarnej ziemi, uważając proces powolnego rozkładu zwłok za naturalny i posiadający sens symboliczny. Wyjątkiem były epidemie lub wojny.

Sobór Trydencki stwierdza: „Jeśli ktoś twierdzi, że ofiara Mszy Św. jest tylko ofiarą pochwalną i dziękczynną albo jedynie prostym wspomnieniem ofiary dokonanej na krzyżu, ale nie ofiarą przebłagalną, albo że przynosi korzyść samemu tylko przyjmującemu i że nie powinna być ofiarowana za żywych i umarłych, za grzechy, kary, zadośćuczynienie i inne potrzeby – niech będzie wyklęty!”.

Cykl tradycyjnego kalendarza liturgicznego obejmował tylko jeden rok – było to naturalne i zgodne z psychiką człowieka.

Wnętrze kościoła w miejscowości Kępcz, w którym w 1945 roku odbyła się Msza Święta

Wg katechizmu, bierzmowanie to sakrament udzielający „osobnej łaski i darów Ducha Świętego, dzięki którym bierzmowany zyskuje siłę do wyznawania wiary słowem i uczynkiem jako doskonały żołnierz Chrystusa.” [kard. Gasparri, Katechizm katolicki] Podczas bierzmowania biskup wypowiada słowa: „Znaczę cię znakiem krzyża i umacniam cię krzyżem zbawienia w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.” Dodatkowo biskup uderza w policzek osobę bierzowaną na znak poddaństwa Chrystusowi Królowi.

Istota Kościoła: „(...) wierzymy, że istnieje społeczność nadprzyrodzona, widzialna, święta i powszechna, którą ustanowił Jezus Chrystus, gdy żył na tym świecie, i nazwał Kościołem swoim” (kard. Gasparri, Katechizm katolicki). Teologia wyróżniała ponadto 3 Kościoły: wojujący (na ziemi), cierpiący (w czyszczeniu) i tryumfujący (w Niebie).

Tradycyjny brewiarz ułożony jest po łacinie, w cyklu jednorocznym. W jego skład wchodzi 150 psalmów. Modlitwa na starym brewiarzu – cztery razy dziennie – zajmuje łącznie ok. 1,5 godziny.

Wnętrze kościoła w miejscowości Kępcz, w którym w 1945 roku odbyła się Msza Święta

Sobór Laterański I przypominał: „Zabraniamy z całą mocą prezbiterom, diakonom, subdiakonom i mnicchom zarówno posiadania konkubin, jak i zawierania małżeństw. Zgodnie ze świętymi kanonami uważamy, a iż małżeństwa zawarte przez takie osoby powinny być rozwiązane, a one same powinny podjąć pokutę” [kan. 21]. Zdanie to wielokrotnie powtórzone w historii Kościoła obowiązywało bezwzględnie cały stan duchowny i posiadało charakter doktrynalny.

„Separacja państwa od Kościoła jest tezą absolutnie fałszywą i zgubnym błędem. Opierając się na zasadzie, że państwo nie może uznawać żadnego kultu religijnego, jest ona przede wszystkim ciężko obraźliwa dla Boga, ponieważ Stwórca ludzi jest także Założycielem ludzkich instytucji i zachowuje je w istnieniu tak, jak zachowuje nas. Dlatego musimy Mu składać kult nie tylko prywatny, lecz także publiczny i społeczny.” [Św. Pius X, encyklika Vehementer]

„Najważniejszym zadaniem i troską Kościoła musi być działanie na rzecz wiecznego zbawienia dusz przez rozprzestrzenianie na całym świecie Królestwa Jezusa Chrystusa, zgodnie z rozkazem danym przez boskiego Założyciela Kościoła swoim apostołom: Idźcie, nauczajcie wszystkie narody. Głoście Ewangelię wszystkim stworzeniom” (Pius XI, 03.05.1922).

Stolicą Kościoła jest Rzym, „Matką i Nauczycielką wszystkich Kościołów”, „Wieczne Miasto”.

Pojęcie „secta” w historii Kościoła używane było zamiennie z greckim terminem airesis (heresis). W Nowym Testamencie, pojęcia te używane są kilkukrotnie przez św. Łukasza i św. Pawła (zob. Dz Ap 5, 17; 15, 5; 24, 5; 24, 14; 26, 5; 28, 22), na określenie grupy sprzeciwiającej się jakiejś części Objawienia. Termin łaciński secta wywodzi się od czasownika secare (odcinać, oddzielać). Sectą była każda grupa sklasyfikowana teologicznie jako hereetycka, oraz każda wspólnota odłączona od Kościoła Katolickiego ze względów doktrynalnych, np. różne odłamy protestantyzmu, starokatolików, mariawitów. Sekty zwalczano ze względu na zagrożenie dla zbawienia duszy, wynikające z doktryny różniącej się bądź zaprzeczającej nauczaniu Chrystusa.

Częstsze zezwolenia na kremację zwłok, a także na nabożeństwa za tych zmarłych, którzy polecili spopielić swoje zwłoki.

Wnętrze kościoła w miejscowości Kępcz, w którym w 1945 roku odbyła się Msza Święta

Nowy Katechizm Kościoła Katolickiego wspomina aspekt ofiarny Mszy Św., ale dopiero na szóstym miejscu (na dziewięć), kładąc nacisk na aspekt wspólnotowy zgromadzenia eucharystycznego.

W bogatym indeksie rzeczowym wydania polskiego brak jest nawet hasła „Msza Święta”.

Wnętrze kościoła w miejscowości Kępcz, w którym w 1945 roku odbyła się Msza Święta

3-letni cykl czytań mszalnych. Zniesiono niektóre święta, a istnienie niektórych Świętych zakwestionowano, np. św. Jerzego. Święto Chrystusa Króla przeniesiono z ostatniej niedzieli października na ostatnią niedzielę listopada, czyli na koniec roku liturgicznego.

Nowy Katechizm mówi, że bierzmowanie to zakorzenienie głębiej w Bożym synostwie, ściślejsze zjednoczenie z Chrystusem, pomnożenie darów Ducha Świętego, udoskonalenie więzi z Kościołem, oraz na samym końcu, że jest to moc Ducha Świętego do szerzenia i obrony wiary słowem i czynem. Podczas bierzmowania biskup wypowiada słowa: „Przyjmij znamię daru Ducha Świętego” które mogą być różnie interpretowane. W nowym obrzędzie biskup nie uderza też już w policzek przyjmującego bierzmowanie.

Nowy Katechizm pomija całkowicie aspekt nadprzyrodzony Kościoła, koncentrując się na wspólnocie wierzących: „W języku chrześcijańskim pojęcie «Kościół» oznacza (...) wspólnotę lokalną lub całą powszechną wspólnotę wierzących”. Zamiast określenia „Kościół wojujący” używa się nazwy „Kościola pielgrzymującego”.

Nowy brewiarz, w języku narodowym, ułożony jest w cyklu trzyletnim. Jest tylko jedna godzina kanoniczna. Usunięto z niego psalmy oraz fragmenty, mówiące o „zniszczeniu” i „walce z wrogami”, co wypaczyło ich sens. Wprowadzono czytania z Pisma Św. zastępując modlitwę lekturą. Czytanie nowego brewiarza zajmuje do 25 minut.

Wnętrze kościoła w miejscowości Kępcz, w którym w 1945 roku odbyła się Msza Święta

Interpretacja Pisma Św. oraz Tradycji kładzie nacisk nie na konieczność celibatu, lecz na odpowiednią wstrzemięźliwość seksualną duchownych. Zdaniem posoborowych teologów i historyków Kościoła, celibat nie posiada charakteru doktrynalnego i wynika wyłącznie z historii, posiadając jedynie charakter prawny i historyczny. Z tego powodu może być uchylony i powinien być dobrowolny.

Wnętrze kościoła w miejscowości Kępcz, w którym w 1945 roku odbyła się Msza Święta

„Kościół i Państwo mają służyć człowiekowi, bez podporządkowania jednego drugiemu, ale w sposób uzupełniający, w celu promowania jednego dobra społecznego.” [Jan Paweł II, 26.02.1996 r.]

Wnętrze kościoła w miejscowości Kępcz, w którym w 1945 roku odbyła się Msza Święta

Nowa ewangelizacja polega na „ściślejszej współpracy między kościołami partykularnymi i na pracy jedności z Kościołami chrześcijańskimi: protestanckimi i prawosławnymi w prawdzie i woli dialogu” [Synod Rzymski, *L’Osservatore Romano* z 12.12.1991]

„W ciągu wieków Jeruzalem zostało w całym świecie uznane za «Kościół-Matkę».” [Jan Paweł II, 2 XI 1998]

Rozumienie teologiczne pojęcia „secta” uległo zmianie. Definicja ośrodka dominikańskiego utrzymuje, że sektą nazywamy: „ruch, który odrzuca pewne chrześcijańskie prawdy przyjęte przez wszystkie Kościoły chrześcijańskie (katolicki, luteranski, anglikański, reformowany, prawosławny itp.) bez względu na wyznanie”. Sektą zostają nazwane nawet niewielkie grupy religijne nie posiadające odległej tradycji historycznej. Modernistyczne rozumienie pojęcia „secta”, rezygnuje całkowicie z wykładni teologicznej, troski o zbawienie, na rzecz ujęcia, opierającego się na prawach człowieka. Sekta w tym rozumieniu to grupa famiąca z przyczyn religijnych podstawowe prawa człowieka.

Efekty zmiany posoborowej, umożliwiającej przyjmowanie Komunii Świętej na ręce

„W krajach, gdzie bierze się Komunię świętą do ręki okazuje się zupełny brak świadomości tego, co ma się w swoich rękach. Ludzie nawet żartują sobie z tego. W Szwajcarii dwóch chłopców rozcięło nożyczkami przyniesioną Hostię, aby sprawdzić, czy wypłynie z niej krew, po czym wyrzucili ją do klozetu. W Holandii uczniowie urządzili między sobą zawody, kto zbierze najwięcej Hostii z kościoła; zdobytcze przyklepiano na ścianie. Pewien ksiądz dowiedział się, że jedno z dzieci brało Hostie ze sobą do domu, aby karmić nimi swego psa. Święte Hostie znajduje się często rozsypane w ławkach, na ziemi, w kieszeni dzieci itp. Niejednokrotnie bierze się je do profanacji. Biskup Stewart stwierdza: „Są bezsprzeczne dowody na to, iż konsekrowane Hostie są wrzucane do kosza, (...)”

„Prawdą jest, że Komunia święta była przyjmowana „na rękę” w pierwszych wiekach Kościoła (od II do V wieku). Były to jednak jak mówi św. Bazyli (Epistola 93) czasy prześladowań, a więc warunki nadzwyczajne, kiedy nie były jeszcze dość rozwinięte odpowiednie dla wiary formy i obrzędy (Memoriale Domini, 1969, s. 541). Jednakże nawet wtedy nie przyjmowano Komunii Świętej bezpośrednio na rękę, ale na specjalną chustę zwaną dominikale. Wierni nie dotykali więc Hostii świętej samą ręką.”

„(...) Komunię świętą „na rękę” wprowadzili reformatorzy protestancy w 1549 r., szczególnie w tym celu, aby zaprzeczyć katolickim dogmatom na temat kapłaństwa i Rzeczywistej Obecności Jezusa w Eucharystii.”

„Papież Jan Paweł II zdecydowanie odmawiał rozdawania Komunii świętej na rękę podczas wizyt pasterskich na całym świecie, także prominentom. Odmówił żonie prezydenta G. d’Estaing Komunii świętej na rękę i dawał każdemu we Francji i Niemczech tylko do ust. Wtedy biskupi powiedzieli: «Dlaczego ty sam odmawiasz dania do ręki? Twój poprzednik, Paweł VI pozwolił na to. Dlaczego ty teraz odmawiasz?». I tak Papież zaprzestał swego oporu. Jednak nie czyni też tajemnicy ze swego osobistego przekonania, gdy w liście apostołskim Dominicae Cenae z 24.II.1980 r. nazywa ten sposób przyjmowania Komunii świętej „godnym ubolewania brakiem czci dla Hostii Eucharystycznej”. I dalej: «Dotykaniem konsekrowanych postaci Hostii, a także rozdawanie ich własnymi rękoma, jest właśnie przywilejem wyświęconych...» warto dodać, że pod wpływem tego listu Episkopat Polski pod przewodnictwem Prymasa Tysiąclecia kard. Stefana Wyszyńskiego świadomy niebezpieczeństwa takich wynaturzeń stwierdza jasno: «W diecezjach Polski przyjmuje się Komunię świętą z rąk celebransa do ust w postawie kłęczącej» (...)”

Akt wiary	Akt nadziei	Akt miłości	Akt żalu
Wierzę w Ciebie, Boże żywy, w Trójcy jedyny, prawdziwy. Wierzę, coś objawił Boże, Twe słowo mylić nie może.	Ufam, Tobie, boś Ty wierny, wszechmogący, miłosierny. Dasz mi grzechów odpuszczenie, łaskę i wieczne zbawienie.	Boże, choć Cię nie pojmuję, jednak nad wszystko miłuję. Nad wszystko, co jest stworzone, Boś Ty dobro nieskończone.	Ach żałuję za me złości, jedynie dla Twej miłości. Bądź miłościw mnie grzesznemu, dla Ciebie odpuszczam bliźniemu.

Akt wiary (wersja z 1936 r.)

Boże mój! Wierzę mocno we wszystko, co święty apostołski, rzymsko-katolicki Kościół do wierzenia podaje, ponieważ Ty sam jesteś Prawdą nieomylną, i to mu objawiłeś, a siebie, ani nas omylić nie możesz. Boże! Wzmocnij wiarę moją.

Akt nadziei (wersja z 1936 r.)

Boże mój, ufam mocno, że dla zasług Jezusa Chrystusa, dasz mi łaskę w tym życiu, a jeśli przykazania Twe zachowam, chwałę w życiu przyszłym, ponieważ sam mi to obiecałeś, a jesteś wierny w obietnicach swoich, Boże, utwierdzaj nadzieję moją.

Akty ufności

[Dzienniczek św. siostry Faustyny Heleny Kowalskiej; akapity: 317, 898, 1751]

³¹⁷O Boże mój, nadziejo moja jedyna, w Tobie położyłam ufność całą i wiem, że nie będę zawiedziona. ⁸⁹⁸Znam całą wszechmoc miłosierdzia Twego i ufam, że dasz mi wszystko, czego potrzebuje słabe dziecię Twoje. ¹⁷⁵¹O Jezu, utajony w Najświętszym Sakramencie, Miłości i Miłosierdzie moje jedyne, polecam Ci wszystkie potrzeby duszy i ciała mojego. Ty możesz mnie wspomóc, bo jesteś miłosierdziem samym; w Tobie cała moja nadzieja.

Katechizm katolicki; autor: kardynał Pietro Gasparri

[Pochodzi on z pierwszej połowy XX wieku, czyli sprzed Soboru Watykańskiego II. Ponieważ odpowiedzi na stawiane pytania następują zawsze pełnymi zdaniami, więc niektóre z nich skrócono, ale ich sens został zachowany. Język czasami uwspółcześniono.]

Czy jesteś chrześcijaninem? Z łaski Bożej jestem chrześcijaninem.

Kto się nazywa i jest chrześcijaninem? Ten, kto przyjął sakrament chrztu, przez który wchodzi się do Kościoła Chrystusowego.

A kto jest chrześcijaninem w znaczeniu ściślejszym i pełnym? Człowiek ochrzczony, który wyznaje prawdziwą i całą wiarę Chrystusową. Jeżeli przy tym zachowuje prawo Chrystusowe, wówczas jest dobrym chrześcijaninem.

Co jest zewnętrznym znakiem chrześcijanina? Zewnętrznym znakiem chrześcijanina jest znak Krzyża Świętego.

Jak należy czynić znak Krzyża Świętego? W taki, że się prawą rękę przykładą do czoła i wymawia przy tym słowa: W imię Ojca, potem do piersi – i mówi się: i Syna, w końcu na lewe i na prawe ramię – i mówi się: i Ducha Świętego. Amen.

Dlaczego znak Krzyża Świętego jest znakiem chrześcijanina? Ponieważ przez niego wyznajemy na zewnątrz główne tajemnice wiary chrześcijańskiej.

Co to jest tajemnica? Tajemnica jest to prawda, która z natury swej tak dalece przewyższa rozum stworzony, że gdyby jej Bóg nie objawił, to człowiek nie mógłby jej poznać.

Które są główne tajemnice wiary chrześcijańskiej? a) tajemnica jednego Boga w trzech rzeczowo różnych Osobach: w Ojcu, Synu i Duchu Świętym; b) tajemnica Odkupienia ludzkiego przez wcielenie, mękę i śmierć Jezusa Chrystusa, Syna Bożego.

Jakim sposobem znak Krzyża Świętego wskazuje na te dwie tajemnice wiary chrześcijańskiej? Znak Krzyża Świętego wskazuje na te dwie tajemnice wiary chrześcijańskiej, ponieważ słowa jego oznaczają jedność Boga w trzech różnych Osobach, kształt zaś Krzyża, który opisujemy ręką, przypomina Odkupienie, dokonane na drzewie Krzyża przez Jezusa Chrystusa.

Czy jest pożyteczne żegnać się Krzyżem Świętym? Jest pożyteczne, a nawet bardzo pożyteczne żegnać się często i pobożnie Krzyżem Świętym, zwłaszcza na początku i końcu czynności.

Dlaczego jest pożyteczne, a nawet bardzo pożyteczne często i pobożnie żegnać się Krzyżem Świętym? Ponieważ znak ten, gdy się go czyni należycie, jest zewnętrznym aktem wewnętrznej wiary, i dlatego ma on tę moc, że pobudza wiarę, zwycięża wzgląd ludzki, oddala pokusy, odwraca niebezpieczeństwa grzechu i zjednywa u Boga inne łaski.

Czy przyrodzonym światłem rozumu możemy Boga poznać i udowodnić? Przyrodzonym światłem rozumu, wnioskując ze stworzeń o stwórcy, ze skutku o przyczynie, z rzeczy stworzonych możemy na pewno poznać i udowodnić Boga jednego i prawdziwego, początek i koniec wszystkich rzeczy, stwórcę i Pana naszego.

Czy oprócz przyrodzonego światła rozumu możemy jeszcze inną drogą poznać Boga? Oprócz przyrodzonego światła rozumu możemy Boga poznać również inną drogą, to jest przez wiarę, bo podobało się Jego mądrości i dobroci objawić rodzajowi ludzkiemu samego Siebie i wieczne swej woli postanowienia przez nadprzyrodzone objawienie.

Co rozumiesz przez objawienie nadprzyrodzone? Rozumiem zarówno przemówienie, w którym Bóg sam, żeby nas objaśnić w nauce żywota wiecznego, ukazał ludziom pewne prawdy, jako żeż te właśnie prawdy razem wzięte.

Co wynika z tego pojęcia objawienia nadprzyrodzonego? Z tego pojęcia objawienia nadprzyrodzonego wynika, że jest ono wolne od wszelkiego błędu, gdyż Bóg nie może się ani sam mylić, ani też w błąd wprowadzać.

Które prawdy mieszczą się w objawieniu Boskim? W objawieniu Boskim mieszczą się nie tylko tajemnice, przewyższające rozum stworzony, lecz także wiele innych prawd, które same z siebie nie są niedostępne rozumowi ludz.

Dlaczego Bóg raczył ludziom objawić takie prawdy, które same z siebie nie są niedostępne rozumowi ludzkiemu? Aby one także mogły być poznane przez wszystkich łatwo, z wszelką pewnością i bez domieszki jakiegokolwiek błędu.

Jakie zewnętrzne dowody swego objawienia Bóg zechciał dać, aby posłuszeństwo naszej wiary zgodne było z rozumem? Fakty Boskie, a zwłaszcza cuda i prorocтва — dowodzą one jasno wszechmocy i nieskończonej wiedzy Bożej, przeto są najpewniejszymi znakami objawienia Bożego, dostosowanymi do zrozumienia wszystkich ludzi.

Co to jest cud? Cud jest to wydarzenie, zdziałane przez Boga poza porządkiem całej natury stworzonej.

Co to jest prorocтво? Prorocтво w ścisłym znaczeniu jest to stanowcza przepowiednia przyszłego wydarzenia, którego żadnym sposobem nie można naprzód poznać z przyczyn przyrodzonych.

Gdzie się mieszczą prawdy od Boga objawione? Prawdy od Boga objawione mieszczą się w Piśmie św. i w Tradycji.

Co to jest Pismo święte? Pismo święte są to księgi Starego i Nowego Testamentu, które napisane pod natchnieniem Ducha Świętego, Boga mają za autora i jako takie zostały powierzone Kościołowi od samego Boga.

Na czym polega to natchnienie Ducha Świętego? Polega na tym, że Duch Święty pisarzów tak do pisania pobudził i nakłonił, tak im przy pisaniu pomagał, że wszystko to, i tylko to, co sam napisać kazał, należycie umysłem pojęli i wiernie spisać chcieli i odpowiednio wyrazili z nieomylną prawdą.

Co to jest Stary, a co Nowy Testament? Stary Testament są to księgi Pisma świętego, napisane przed przyjściem Jezusa Chrystusa, a Nowy Testament są to księgi, napisane po Jego przyjściu.

Co nazywamy Tradycją? Tradycją nazywamy wszystkie prawdy razem wzięte, które apostołowie otrzymali bądź z ust Samego Chrystusa, bądź też z natchnienia Ducha Świętego, a które podawane jakby z rąk do rąk i przechowywane w Kościele Katolickim dzięki nieprzerwanemu następstwu, doszły aż do nas.

Jak nazywają się prawdy wiary razem wzięte? Prawdy wiary razem wzięte nazywają się skarbem wiary.

Komu zechciał Jezus Chrystus powierzyć skarb wiary? Jezus Chrystus skarb wiary zechciał powierzyć Kościołowi, aby on przy pomocy Ducha Świętego prawdy objawionej sumiennie strzegł i dokładnie ją wykładał.

Czego nam przede wszystkim potrzeba do zbawienia? Do zbawienia potrzeba nam przede wszystkim wiary w prawdy, które Bóg objawił, a Kościół nam do wierzenia podaje.

Gdzie głównie znajdują się te prawdy, które Bóg objawił, a Kościół nam do wierzenia podaje? Prawdy, które Bóg objawił a Kościół nam do wierzenia podaje, znajdują się w głównie w Składzie Apostolskim.

Dlaczego to zestawienie prawd wiary nazywa się Składem Apostolskim? Ponieważ zawiera streszczenie głównych prawd, przekazanych przez apostołów, i od najdawniejszych czasów było w użyciu jako hasło chrześcijan.

Co jest zawarte w dwunastu artykułach Składu Apostolskiego? Zawarta jest tajemnica jednego Boga w trzech Osobach, różniących się między sobą rzeczowo, czyli w Ojcu, Synu i Duchu Świętym, razem z czynnościami, które z pewnego osobliwego powodu przypisuje się poszczególnym osobom.

Jak nauka tej tajemnicy jest w Składzie Apostolskim rozłożona? Nauka tej tajemnicy rozłożona jest na trzy główne części w ten sposób, że w pierwszej zachodzi mowa o Pierwszej Osobie natury Boskiej i o dziele stworzenia; w drugiej – o Drugiej Osobie i o dziele ludzkiego Odkupienia; w trzeciej – o Trzeciej Osobie i o dziele naszego uświęcenia, które się teraz rozpoczęło przez łaskę, a w przyszłości ma się dokonać przez chwałę.

Co oznacza słowo *Wierzę*? „Dla powagi Boga objawiającego mocno przystaję na prawdy zawarte w Składzie Apostolskim”.

Co oznaczają słowa: *Wierzę w Boga*? „Mocno wierzę, że Bóg jest, i do Niego dążę jako do najwyższego i najdoskonalszego dobra i celu ostatecznego.”

Co rozumiesz przez słowo *Bóg*? Przez słowo *Bóg* rozumiem ducha najczystszego (czyli byt duchowy zupełnie prosty i niezmienny), co do rozumu i woli oraz wszelkiej doskonałości nieskończonego, w sobie ze siebie najszczęśliwszego.

Jakie są główne doskonałości czyli przymioty Boskie? Bóg jest: a) wieczny, bo nie ma, ani mieć nie może, początku, ni końca, ni następstwa; b) wszystkowiedzący, bo wszystko dobrze zna, także to, co będzie w przyszłości mocą wolnych czynów ludzkich, nawet uczucia serca i ukryte myśli; c) niezmierny, bo jest w niebie, na ziemi i na wszystkich miejscach, które są i być mogą; d) sprawiedliwy, bo oddaje każdemu według jego zasług w tym, lub z pewnością w przyszłym życiu; e) dobry, bo nieskończoną dobrocią, mocą i mądrością wszystko stworzył, utrzymuje i rządzi wszystkim; dobra, których używamy, pochodzą od Niego; wysłuchuje łaskawie prośby błagających; f) miłosierny, bo chcąc, żeby się wszyscy ludzie zbawili, odkupił ich z niewoli szatana, każdemu daje środki potrzebne do zbawienia i „nie chce śmierci grzesznika, lecz aby się nawrócił i żył”.

Czy Bóg jest różny od świata? Bóg jest rzeczywiście i istotnie różny od świata i niewymownie wyższy nade wszystko, co jest poza Nim i co może być pomyślane.

Czy Bóg jest jeden? Bóg jest jeden jednością natury, ale w trzech rzeczowo różnych Osobach: Ojcu, Synu i Duchu Świętym, które stanowią Trójcę Przenajświętszą.

Jak się różnią między sobą Ojciec, Syn i Duch Święty? Ojciec, Syn i Duch Święty różnią się między sobą przez przeciwstawne stosunki Osób: Ojciec rodzi Syna, a od obu pochodzi Duch Święty.

Czy wśród trzech Osób Boskich jedna co do czasu jest przed drugą? Spośród trzech Osób Boskich żadna nie jest co do czasu przed drugą, lecz wszystkie są równie wieczne, bo ani nie mają, ani mieć nie mogą początku ni końca.

Dlaczego trzy Osoby Boskie są jednym Bogiem? Trzy Osoby Boskie są jednym Bogiem, ponieważ są współistotne, to jest mają jedną i tę samą naturę, a przez to te same doskonałości czyli przymioty i działanie na zewnątrz.

Czy Pismo św. nie przypisuje zazwyczaj Ojcu wszechmocy, Synowi mądrości, a Duchowi Świętemu dobroci? Pismo św. zazwyczaj przypisuje wszechmoc Ojcu, ponieważ On jest źródłem wszystkiego, co powstało i powstaje; mądrość Synowi, ponieważ jest Słowem Ojca; dobroć i świętość Duchowi Świętemu, ponieważ jest miłością obu.

Jakie to uwielbienie Trójcy Przenajświętszej wierni zwykli odmawiać, zwłaszcza na zakończenie modlitw? Są to słowa: „Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku i teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen.”

Co oznacza słowo: wszechmogącego? Oznacza ono, że Bóg prostym aktem woli może uczynić wszystko, co chce.

Co znaczą słowa: *Stworzyciela nieba i ziemi*? Znaczą, że Bóg zupełnie dobrowolnie na początku czasu z niczego utworzył jeden i drugi świat, duchowy i cielesny, czyli świat niebiański i doczesny, a potem człowieka, jako składającego się z ducha i z ciała.

Dlaczego Bóg raczył to wszystko stworzyć? Bóg raczył to wszystko stworzyć nie dla pomnożenia ani zdobycia swego szczęścia, lecz dla objawienia swej doskonałości przez dobra, których użyzca stworzeniom.

Czy Bóg dba o wszystkie rzeczy, które stworzył? Bóg dba o wszystkie rzeczy, które stworzył, gdyż je wprost utrzymuje, strzeże ich – w przeciwnym razie wróciłyby natychmiast w nicość – i kieruje nimi tak, iż nie ma ani być nie może niczego, co by się działo bez woli Bożej lub dopustu Bożego.

Jak się nazywa staranie, które Bóg ma o rzeczy stworzone? Staranie, to nazywa się Opatrznością Bożą.

Dlaczego Bóg nie przeszkadza grzechowi? Ponieważ dał człowiekowi wolność wraz z pomocą łaski, aby człowiek sam był sprawcą albo swego szczęścia, albo swej zguby, zależnie od tego, czy współdziała z łaską lub się jej sprzeciwia; ale Bóg nawet z nadużyca wolności cudownie wyprowadza dobro, aby zawsze i wszędzie jaśniała Jego sprawiedliwość i miłosierdzie.

Dlaczego Bóg chce albo dopuszcza wszelkiego rodzaju zło fizyczne, które nas trapi w tym śmiertelnym życiu? Dlatego, by nawrócić grzeszników do Siebie, albo żeby sprawiedliwych doświadczać i uczynić ich godnymi nagrody wiekuiestej, albo też przez wzgląd na jakieś wyższe dobro.

Które stworzenia przewyższają inne? Aniołowie i ludzie przewyższają wszystkie inne stworzenia.

Co to są Aniołowie? Aniołowie są to czyste duchy, obdarzone rozumem i wolą, które były stworzone w stanie sprawiedliwości i świętości, aby odpowiadając łasce Bożej, zasłużyły sobie na chwałę w niebie.

Czy wszyscy Aniołowie odpowiedzieli łasce Bożej? Nie. Ci którzy jej odpowiedzieli, zazywają w niebie szczęścia oglądania Boga twarzą w twarz i nazywają się właśnie Aniołami, a są podzieleni na dziewięć hufców; ci zaś, którzy nie odpowiedzieli łasce Bożej, strąceni zostali do piekła za grzechy pychy i nazywają się złymi duchami, których głową jest Lucyfer, czyli szatan.

Czy Bóg korzysta z posług Aniołów? Tak. Każdemu człowiekowi od urodzenia przydał Anioła za stróża w celach opieki.

Co nam wyświadcza Anioł Stróż? Anioł Stróż opiekuje się nami szczególnie w pokusach, daje nam dobre myśli, przedstawia nasze prośby Bogu i modli się zza nami.

Czy jest pożyteczne dla naszego życia duchownego, byśmy do swego Anioła Stróża mieli osobliwe nabożeństwo? Tak, jest rzeczą nader pożyteczną, byśmy mieli osobliwe nabożeństwo do swego Anioła Stróża, czcząc go i wzywając zwłaszcza przeciwko pokusom, idąc za jego natchnieniem, czyniąc mu godne dzięki i nigdy nie obrażając grzechem jego obecności.

Jaka jest najczęściej odmawiana modlitwa do Anioła Stróża? Najczęściej przez wiernych odmawiana modlitwa do Anioła Stróża brzmi: Aniele Boży, Stróžu mój, mnie, Tobie z dobroci Bożej zleconego, oświecaj, strzeż, prowadź i rządź mną. Amen.

Jaką władzę mają złe duchy nad ludźmi? Złe duchy za dopuszczeniem Bożym mogą ludziom wyrządzać krzywdę na rzeczach zewnętrznych i na ich własnych osobach, biorąc także ich ciała w posiadanie; mogą również ludzi nakłaniać do grzechów przez pokusy; nie mogą jednak szkodzić ich zbawieniu wiecznemu bez ich dobrowolnej zgody.

Co to jest człowiek? Człowiek jest to stworzenie, składające się z duszy rozumnej i ciała organicznego.

Co to jest dusza rozumna? Dusza rozumna jest to byt duchowy, obdarzony rozumem i wolną wolą i nieśmiertelny, który z ciałem jest tak zjednoczony w jedną istotę, że jest w człowieku pierwiastkiem wszelkiego życia.

W jakim celu Bóg stworzył człowieka? Bóg stworzył człowieka w tym celu, żeby człowiek poznał Boga, miłował Go i służył Mu, i tak po śmierci posiadłszy Boga przez uszczęśliwiające oglądanie Go twarzą w twarz, cieszył się Nim na wieki w niebie.

Na czym polega uszczęśliwiające oglądanie Boga? Polega na widzeniu istoty Bożej, ukazującej się bezpośrednio, bez zasłony, jasno i otwarcie; dusza do Niego może dotrzeć tylko przez światło chwały; z takiego oglądania i zazywania człowiek dostępuje prawdziwej i pełnej szczęśliwości, która się nigdy nie skończy, i to jest żywot wieczny.

Czy takie oglądanie Boga twarzą w twarz należy się naturze? Nie należy się naturze, lecz jest nadprzyrodzone i przekracza najzupełniej wszelką naturę stworzoną; przyznaje je stworzeniu rozumnemu tylko dobroć Boża dobrowolnie.

Jak nazywali się pierwsi ludzie? Pierwsi ludzie nazywali się Adam i Ewa; Bóg utworzył ich i umieścił w raju ziemskim, wynosząc do porządku nadprzyrodzonego i obsypując osobliwymi darami łaski i natury.

Jak utworzył Bóg pierwszych ludzi? Bóg ciało Adama utworzył z mułu ziemi, ciało Ewy z żebra Adama; duszę jednak jednego i drugiego stworzył z niczego i złączył ją z ciałem w cudowną jedność istotną.

W jakim znaczeniu powiedziano w Piśmie św., że Bóg uczynił człowieka na obraz i podobieństwo swoje? W znaczeniu, że Bóg uczynił człowieka obdarzonego rozumem i wolną wolą, a rozumem i wolną wolą człowiek w osobliwy sposób naśladuje naturę Bożą; zarazem Bóg wyniósł człowieka do porządku nadprzyrodzonego.

Jaka jest w porządku naturalnym różnica między stworzeniem pierwszych ludzi a powstawaniem ich potomstwa, które od nich pochodzi przez naturalne rodzenie się? Różnica jest tylko w utworzeniu ciała, które powstaje przez rodzenie, gdy tymczasem duszę każdego bez wyjątku potomka Adamowego stwarza także Bóg wprost i łączy z ciałem w jedną istotę.

Jakimi darami wzbogacił Bóg pierwszych ludzi w raju? a) uczynił ich doskonałymi co do ciała i co do duszy z wiedzą, odpowiadając ich stanowi; b) raczył ich przeznaczyć do celu nadprzyrodzonego, dając im sprawiedliwość świętość, z darem nieskażoności natury, mocą której siły niższe były doskonale poddane rozumowi, i z darem wolności od śmierci i od innych bólów i dolegliwości życia.

W jakiej myśli Bóg udzielił pierwszym rodzicom sprawiedliwości, świętości i innych darów? W tej myśli, że miały to być dary udzielone od Boga samej naturze ludzkiej, i to całej, Adam zaś jako praojciec rodzaju ludzkiego miał je przez rodzenie przekazać potomstwu razem z ta naturą.

Jaki zakaz dał Bóg pierwszym ludziom, postawionym w stanie nadprzyrodzonym? Dał zakaz, żeby nie jedli z owocu drzewa znajomości dobrego i złego.

Czy pierwsi ludzie trzymali się zakazu Boskiego? Nie, i dlatego za ciężki grzech pychy i nieposłuszeństwa utracili sprawiedliwość i świętość, i wypędzeni z raju ziemskiego, ulegli pożądliwościom, śmierci i innym boleściom i nędzom życia.

Czy Adam swoim przestępstwem zaszkodził także potomstwu? Tak, bo przeniósł na nie nie tylko pożądliwość, śmierć i inne kary za grzech, lecz także sam grzech, to jest pozbawienie sprawiedliwości i świętości.

Jakim sposobem Adam przeniósł grzech na potomstwo? Adam przeniósł grzech na potomstwo, skoro przeniósł na nie naturę pozbawioną sprawiedliwości i świętości, której Bóg raczył udzielić naturze, i ten brak jest grzechem natury, i to grzechem stanu, co do pochodzenia jednym w Adamie, ale rozpowszechnionym przez rozmnożenie.

Jak się nazywa ten grzech, który przeszedł na potomstwo Adamowe? Grzech pierworodny.

Czy ktoś został zachowany od zmyzy grzechu pierworodnego? Tylko N.M.P. od pierwszej chwili swego poczęcia przez wzgląd na zasługi Jezusa Chrystusa, mocą osobliwego przywileju Boskiego, była zachowana i wolna od tej zmyzy.

Cóż oznacza niepokalane poczęcie N.M.P.? Oznacza, że N.M.P. od pierwszej chwili swego poczęcia posiadała sprawiedliwość i świętość, czyli łaskę uświęcającą, a nawet pełnił taski, z cnotami wlanymi i darami Ducha Świętego, i nieskażoność natury, choć była wystawiona na śmierć i na inne boleści o dolegliwości życia, którym sam Jej Syn zechciał podlegać.

Co utrzymuje Kościół o zejściu N.M.P. z tego świata? Że Jej ciało oddzieliło się od duszy, ale dusza Jej na nowo została połączona z ciałem nienaruszonym, i N.M.P. przez Aniołów została wzięta do nieba i wywyższona nad wszystkie chóry anielskie.

Czy Bóg rodzaj ludzki zostawił w stanie grzechu pierworodnego? Nie, lecz spowodowany nieskończonym miłosierdziem swoim, zaraz obiecał, a w swoim czasie dał Odkupiciela; jest nim Jezus Chrystus, Syn Boży, który stał stał się człowiekiem, aby przez wiarę w Niego i przez Jego zasługi ludzie, zjednoczeni z Nim wiarą i miłością, nawet przed Jego przyjściem mogli być zbawieni.

W co wierzymy przez drugi artykuł Składu Apostolskiego: *I w Jezusa Chrystusa, Syna jego jedynego, Pana naszego?* Wierzymy, że Syn Boży, który stawszy się człowiekiem, zwie się Jezusem Chrystusem, jest jedynym Synem Ojca, Panem naszym, prawdziwym Bogiem z Boga prawdziwego, w którego my wierzymy tak samo, jak w Ojca.

Dlaczego wierzymy w Jezusa Chrystusa tak samo, jak w Ojca? Ponieważ Jezus Chrystus tak samo jest prawdziwym Bogiem jak Ojciec, jednym Bogiem z Ojcem.

Jakim sposobem wykazuje się, że Jezus Chrystus jest Mesjaszem czyli Odkupicielem rodzaju ludzkiego, od Boga w Starym Testamencie? To, że Jezus Chrystus jest Mesjaszem czyli Odkupicielem, od Boga w Starym Testamencie, wykazuje się głównie z proroctw o Odkupicielu, które w Jezusie Chrystusie spełniły się dokładnie, i że świadectwa samego Jezusa Chrystusa.

Jakie są główne dowody, nakłaniające nas do przyjęcia Bóstwa Jezusa Chrystusa? a) stałe nauczanie Kościoła Katolickiego; b) proroctwa Starego Testamentu, które wskazują naprzód, że obiecany Odkupiciel jest prawdziwym Bogiem; c) świadectwo Boga Ojca, mówiącego: „Ten jest Syn mój miły, w którymem sobie upodobał, Jego słuchajcie.”; d) świadectwo samego Jezusa Chrystusa, potwierdzone świętością Jego życia, proroctwami i cudami, a zwłaszcza cudem zmartwychwstania; e) nauka apostołów; f) wyznanie tylu męczenników; g) cudowne rozkrzewianie się i zachowanie Kościoła.

Dlaczego Syn Boży, stawszy się człowiekiem, nazywany jest Jezus? Syn Boży, stawszy się człowiekiem, z woli samego Boga nazywany jest Jezus, czyli Zbawiciel, ponieważ przez mękę i śmierć swoją wybawił nas od grzechu i potępienia wiekuiestego.

Dlaczego zwie się także Chrystusem? Jezus zwie się także Chrystusem, po hebrajsku Mesjaszem, to znaczy Pomazańcem, ponieważ dawniej namaszczano królów, kapłanów i proroków, a Jezus jest królem, kapłanem i prorokiem.

Dlaczego Chrystus zwie się Panem naszym? Jezus Chrystus dlatego zwie się Panem naszym, ponieważ jako Bóg stworzył wszystkie rzeczy, utrzymuje je i wykonywa nad nimi wszechstronna władzę, zaś jako Bóg-Człowiek jest Odkupicielem wszystkich ludzi; stąd słusznie nazywa się i odbiera cześć jako „Król nad królami i Pan nad panami.”

Dlaczego druga Osoba Trójcy Przenajświętszej zwie się Słowem Ojca? Ponieważ od Ojca pochodzi według czynności rozumu, jako pojęcie umysłu, podobnie jak także i w nas wewnętrzne pojęcie umysłu nazywa się słowem.

W co wierzymy przez trzeci artykuł Składu Apostolskiego: *Który się poczył z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Panny?* Wierzymy, że Syn Boży, ponad wszelki porządek natury, mocą Ducha Świętego, naturę ludzką, to jest ciało i duszę przyjął w przeczystym łonie N.M.P. i narodził się z Niej.

Jak się nazywa tajemnica, mocą której Syn Boży stał się człowiekiem? Nazywa się Boskim Wcieleniem Słowa.

Czy Syn Boży, stawszy się człowiekiem, przestał być Bogiem? Syn Boży, stawszy się człowiekiem, nie przestał być Bogiem, lecz pozostając prawdziwym Bogiem, zaczął być także prawdziwym człowiekiem.

Ile natur, a ile Osób jest w Jezusie Chrystusie? Są w Nim dwie natury: Boska i ludzka, ale tylko jedna Osoba – Syna Bożego.

Dlaczego Syn Boży raczył przyjąć naturę ludzką? Syn Boży raczył przyjąć naturę ludzką – dla nas ludzi i dla naszego zbawienia – aby mianowicie Bogu złożyć należne zadośćuczynienie za grzechy, nauczyć ludzi drogi zbawienia słowem i przykładem, przez mękę i śmierć swoją wykupić ich z niewoli grzechowej, przywołać do łaski Bożej i tak znowu ich przywrócić do chwały w niebie.

Czy do należnego zadośćuczynienia za grzechy potrzebne było wcielenie Słowa? Tak, gdyż ze strony stworzenia, zostawione go samemu sobie, nie mogło nastąpić należne zadośćuczynienie za grzechy, czyli takie, które by dorównało grzechom.

Dlaczego ze strony stworzenia, zostawionego samemu sobie, nie mogło nastąpić należne, czyli dorównujące zadośćuczynienie za grzechy? Ponieważ grzech śmiertelny posiada ciężkość w pewnym znaczeniu nieskończoną dla nieskończonego majestatu Bożego, który zostaje obrażony.

Dlaczego dzieło wcielenia przypisuje się Duchowi Świętemu? Ponieważ Duch Święty jest miłością Ojca i Syna, a dzieło wcielenia okazuje szczególną i niezmierną miłość Boga ku nam.

Czy N.M.P. jest prawdziwą Matką Bożą? Jest prawdziwą Matką Bożą, gdyż poczęła i porodziła, co do natury ludzkiej, Jezusa Chrystusa, Pana naszego, który jest prawdziwym Bogiem i prawdziwym Człowiekiem.

Czy św. Józef był ojcem Jezusa Chrystusa? Św. Józef mocą rodzenia nie był ojcem Jezusa Chrystusa, ale się tak nazywa, ponieważ jako prawdziwy oblubieniec N.M.P. wykonywał względem Niego prawa i obowiązki ojcowskie, gdyż był głową tego związku małżeńskiego, który był wręcz przeznaczony do przyjęcia, obrony i wyżywienia Chrystusa.

Czy Najświętsza Maryja była zawsze panną? Tak, była zawsze panną, i w sposób zgoła cudowny i osobliwy z macierzyństwem Bożym było w Niej połączone dziewictwo.

W co wierzymy przez czwarty artykuł Składu Apostolskiego: *Umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion*? Wierzymy, że Jezus Chrystus, aby odkupić rodzaj ludzki przez krew swoją najdroższą, pod namiestnikiem Judei Ponckim Piłatem został umęczony, przybity do Krzyża i umarł na nim, został z niego zdjęty i pogrzebany.

Na czym polega dzieło Odkupienia, dokonane przez Jezusa Chrystusa? Polega na tym, że „*dla miłości zbytnio wielkiej, którą umiłował nas, przez najświętszą swoją mękę na drzewie krzyża wysłużył nam usprawiedliwienia i uczynił za nas zadość Bogu Ojcu*” (Sobór Trydencki).

Czy Jezus Chrystus poniósł mękę i śmierć jako Bóg czy też jako człowiek? Jako człowiek, gdyż jako Bóg nie mógł ani cierpieć ani umrzeć, ale samo Jego wcielenie i każde cierpienia za nas, nawet najmniejsze, miało wartość nieskończoną z Boskiej Osoby.

Dlaczego więc Jezus Chrystus chciał ponieść tak gorzką i haniebną mękę i śmierć? Aby sprawiedliwości Bożej jak najobficiej uczynić zadość, wyraźniej okazać nam swoją miłość, wzbudzić w nas większą nienawiść do grzechu i dodać nam siły do znoszenia dolegliwości i przykrości tego życia.

Za kogo Jezus Chrystus poniósł mękę i śmierć? Za wszystkich ludzi bez wyjątku.

Czyż więc wszyscy ludzie dostępują zbawienia? Nie. Dostąpią zbawienia tylko ci, którzy korzystają ze środków ustanowionych przez tegoż Odkupiciela, po to, żeby ludzie mogli przyswoić sobie zasługi Jego męki i śmierci.

Czy Jezus Chrystus, umierając na krzyżu, oddał samego siebie Bogu na prawdziwą i osobliwą ofiarę? Tak, siebie samego oddał Bogu na prawdziwą i osobliwą ofiarę nieskończonej ceny za odkupienie ludzi, dając za nich sprawiedliwości Bożej zadość-uczynienie nieskończonej wartości.

W co wierzymy przez piąty artykuł Składu Apostolskiego: *Zstąpił do piekieł*? Wierzymy, że dusza Jezusa Chrystusa, rozstawszy się z ciałem, jednak złączona z Bóstwem, zstąpiła do piekieł.

Co oznaczają słowa: *do piekieł*? Te słowa *do piekieł* nie oznaczają ani zyciśca, ani miejsca potępienia, czyli piekła, lecz otchłanie Ojców świętych, czyli to miejsce, gdzie dusze sprawiedliwych oczekiwały obcanego i upragnionego odkupienia.

Dlaczego Jezus Chrystus zstąpił do otchłani? Aby zwiastując dokonane odkupienie, dusze sprawiedliwych napełnić niezmierną radością; użyzył im też szczęścia oglądania Boga twarzą w twarz, a potem zabrał je ze sobą do nieba.

W co wierzymy przez słowa piątego artykułu Składu Apostolskiego: *Trzeciego dnia zmartwychwstał*? Wierzymy, że w trzecim dniu po śmierci Jezus własną mocą, jako przepowiedział, znowu złączył duszę z ciałem i tak ożył nieśmiertelny i chwalebny.

Jak długo i dlaczego Jezus Chrystus po zmartwychwstaniu został na ziemi? Jezus po zmartwychwstaniu przez 40 dni został na ziemi, aby apostołów utwierdzić w wierze w swoje zmartwychwstanie, uzupełnić Boską swoją naukę i urządzić Kościół.

W co wierzymy przez słowa szóstego artykułu Składu Apostolskiego: *Wstąpił na niebiosa*? Wierzymy, że Jezus, gdy już dokonał i ukończył dzieło odkupienia, czterdziestego dnia po zmartwychwstaniu własną mocą wstąpił do nieba z duszą i ciałem.

Co oznaczają dalsze słowa tego artykułu: *Siedzi po prawicy Boga Ojca wszechmogącego*? Oznaczają wieczną chwałę Odkupiciela w niebie, gdzie Jezus Chrystus jako Bóg jest równy Ojcu, a jako człowiek posiada Boskie dobra w stopniu wyższym od wszystkich stworzeń.

W co wierzymy przez siódmy artykuł Składu Apostolskiego: *Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych*? Wierzymy, że Jezus Chrystus na końcu świata przyjdzie z nieba z Aniołami swoimi, aby sądzić wszystkich ludzi, zarówno tych, których dzień sądu zostanie jeszcze przy życiu, jako też tych, którzy przedtem poumierali, „a wówczas odda każdemu według uczynków jego”.

Jaki zapadnie wyrok na sądzie powszechnym? Na sądzie powszechnym na wybranych zapadnie wyrok: „Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, posiadźcie królestwo, zgotowane wam od założenia świata”; na potępionych zaś wyrok będzie taki: „Idźcie precz ode mnie, przeklećci, w ogień wieczny, który zgotowany jest diabłu i aniołom jego”.

Czy oprócz sądu powszechnego na końcu świata będzie jeszcze inny sąd? Dla każdego z nas będzie jeszcze sąd szczegółowy.

W jakim celu Bóg po sądzie szczegółowym chciał mieć jeszcze sąd powszechny? Dla chwały swojej, Chrystusa i wybranych, dla zawstydzenia odrzuconych, i aby człowiek na duszy i na ciele wobec wszystkich usłyszał wyrok nagrody albo kary.

Dlaczego władza sądenia ludzkości oddana jest Jezusowi Chrystusowi? Bo jest On „Królem królów i Panem panów”, a do władz królewskich należy władza sędziowska, która obejmuje także to, żeby każdy wedle zasług otrzymał nagrodę albo karę.

W co wierzymy przez ósmy artykuł Składu Apostolskiego: *Wierz w Ducha Świętego*? Wierzymy, że Duch Święty jest trzecią Osobą Trójcy Przenajświętszej, która pochodzi od Ojca i Syna.

Dlaczego wierzymy w Ducha Świętego, tak, jak w Ojca i Syna? Wierzymy w Ducha Świętego tak, jak w Ojca i Syna, ponieważ Duch Święty jest prawdziwym Bogiem, jak Ojciec i Syn, i jest jednym Bogiem z Ojcem i Synem.

Dlaczego w Piśmie Świętym nazwę Duch Święty zastrzega się zwykle Trzeciej Osobie Trójcy Przenajświętszej? Ponieważ Duch Święty od Ojca i Syna pochodzi przez jedno i to samo tchnienie na sposób miłości i jest pierwszą i najwyższą Miłością, która serca porusza i nakłania do świętości, polegającej ostatecznie na miłości ku Bogu.

Kiedy Duch Święty w sposób widzialny zstąpił na apostołów i co z nimi zdziałał? W dzień Zielonych Świąt, utwierdził ich w wierze i napełnił obfitością wszelkich darów, aby głosili Ewangelię i rozszerzali Kościół po całym świecie.

Co działa Duch Święty w wiernych? Duch Święty przez łaskę uświęcającą, przez cnoty wlane, przez swoje dary i przez łaski uczynkowe uświęca wiernych, oświeca ich i nakłania, aby odpowiadając łasce, doszli do posiadania żywota wiecznego.

Czy jest i co działa Duch Święty w Kościele? Duch Święty jest jakby duszą Kościoła, bo go ustawicznie ożywia swoją skuteczną pomocą, jednoczy go z sobą i swoimi przysługami prowadzi go nieomylnie po drodze prawdy i świętości.

W co wierzymy przez pierwsza część dziewiątego artykułu Składu Apostolskiego: *Święty Kościół Powszechny*? Wierzymy, że istnieje społeczność nadprzyrodzona, widzialna, święta i powszechna, którą ustanowił Jezus Chrystus, gdy żył na świecie, i nazwał Kościół swoim.

W jaki sposób pierwsza część dziewiątego artykułu wynika z artykułu ósmego? Pierwsza część dziewiątego artykułu wynika z artykułu ósmego, bo chociaż Jezus Chrystus jako założyciel kościoła ustawicznie w nim mieszka, to jednak świętość otrzymał Kościół w darze od Ducha Świętego, który jest źródłem i dawcą wszelkiej świętości.

Po co Jezus Chrystus ustanowił Kościół? Jezus ustanowił Kościół po to, aby dalej pełnił w świecie Jego zadanie, aby mianowicie w Kościele i przez Kościół aż do skończenia świata ludziom były przydzielane owoce Odkupienia, dokonanego na krzyżu.

Kto ma rządzić Kościołem z woli Jezusa Chrystusa? Apostołowie pod zwierzchnictwem Piotra, oraz ich prawowici następcy.

Kto jest prawowitym następcą świętego Piotra w rządach nad całym Kościołem? Prawowitym następcą świętego Piotra w rządach nad całym Kościołem jest każdorazowy Biskup Rzymu, czyli Najwyższy Kapłan rzymski, innymi słowy Papież, bo on sprawowanie najwyższej władzy obejmuje po Piotrze, który był Biskupem miasta Rzymu i umarł jako Biskup miasta Rzymu.

Kto jest prawdziwą głową Kościoła? Prawdziwą głową Kościoła jest sam Jezus Chrystus, który w sposób niewidzialny zamieszkuje go, rządzi nim i jednoczy w Sobie Jego członków.

Dlaczego Papież zwie się i jest głową widzialną Kościoła i Namiestnikiem Jezusa Chrystusa na ziemi? Ponieważ widzialna społeczność musi mieć widzialną głowę, więc Jezus Chrystus św. Piotra i jego następcę aż do końca świata ustanowił taką głową widzialną Kościoła i zastępca swoim we władzy nad Kościołem.

Jakąż tedy władzę posiada Papież? Z prawa Bożego posiada w Kościele pierwszeństwo honorowe i najwyższą władzę rządzenia zarówno w tych sprawach, które dotyczą wiary i obyczajów, jak i w tych sprawach, które należą do porządku i rządzenia.

Jaka jest władza rzymskiego Papieża? Władza rzymskiego Papieża jest najwyższa, pełna, jemu właściwa i bezpośrednia, zarówno nad wszystkimi Kościołami jako też nad każdym Kościołem z osobna, tudzież nad wszystkimi pasterzami i wiernymi razem jako też nad każdym z osobna.

Którzy są prawowici następcy apostołów? Prawowitymi następcami apostołów z ustanowienia Bożego są Biskupi, których Papież rzymski stawia na czele poszczególnych Kościołów, i oni rządzą potem tymi Kościołami władzą im właściwą pod zwierzchnictwem Papieża.

Czym więc jest Kościół, ustanowiony przez Jezusa Chrystusa? Kościół, ustanowiony przez Jezusa Chrystusa, jest społecznością widzialną ludzi ochrzczonych, którzy zjednoczeni wyznawaniem tej samej wiary i węzłem wzajemnej zależności dążą do tego samego celu duchownego pod zwierzchnictwem Papieża rzymskiego i Biskupów, pozostających w jedności z nim.

Co to jest ciało Kościoła? Jest nim to, co w nim jest widzialne i sam Kościół czyni widzialnym, czyli wierni, o ile są w jedno złączeni, rząd zewnętrzny, zewnętrzny urząd nauczycielski, zewnętrzne wyznawanie wiary, udzielanie Sakramentów, obrzędy etc.

Co to jest dusza Kościoła? Jest nią to, co jest niewidzialnym pierwiastkiem duchownego i nadprzyrodzonego życia Kościoła, czyli ustawiczna pomoc Ducha Świętego, pierwiastek władzy, wewnętrzna uległość rządowi Kościoła, łaska uświęcająca z notami wlanymi itp.

Dlaczego Kościół Jezusa Chrystusa zwie się i jest drogą czyli środkiem koniecznym do zbawienia? Kościół Jezusa Chrystusa dlatego zwie się i jest drogą czyli środkiem koniecznym do zbawienia, ponieważ Jezus Chrystus ustanowił Kościół, aby w nim i przezeń owoce odkupienia udzielały się ludziom; stąd nikt spośród tych, którzy nie należą do Kościoła, nie może dostąpić zbawienia w myśl zasady: „Poza Kościołem nie ma zbawienia.”

Jak się różni Kościół, przez Jezusa Chrystusa ustanowiony, od innych kościołów, które noszą nazwę chrześcijańskich? Kościół ustanowiony przez Jezusa Chrystusa, różni się od innych kościołów, które się nazywają chrześcijańskimi, znamionami, mianowicie jednością, świętością, powszechnością (katolickością) i apostołskością; Jezus Chrystus przyznał je Kościołowi swojemu, i znajdują się one tylko w Kościele Katolickim, którego głową jest Ojciec Święty w Rzymie.

Czy prawdziwy Kościół można krótszą i prostszą drogą odróżnić od innych kościołów? Kościół prawdziwy można odróżnić od innych Kościołów krótszą i prostszą drogą, czyli tym, że Kościół prawdziwy, zgodnie ze starą zasadą Ojców Gdzie Piotr, tam Kościół, podlega Biskupowi Rzymskiemu, jako swej głowie widzialnej, i tę podległość uważa za rzecz istotną.

Jakim sposobem z tej zasady (Gdzie Piotr, tam Kościół) można to wynioskować? Z tej zasady można to łatwo wynioskować, bo skoro Jezus Chrystus Kościół swój, który miał zawsze trwać, zbudował na Piotrze, przeto tylko taki Kościół może być Kościołem prawdziwym, którym rządzi i kieruje prawowity następca Piotra; tym zaś jest Biskup rzymski, czyli Papież.

Jakie władzy udzielił Chrystus Pan Kościółowi, żeby Kościół osiągnął cel, dla którego został założony? Sądowniczej i kapłańskiej; władza zaś sądownicza zawiera władzę nauczania.

Co to jest władza nauczania? Władza nauczania jest to prawo i obowiązek Kościoła strzeżenia, wykładania, obrony i głoszenia nauki Jezusa Chrystusa wszystkiemu stworzeniu niezależnie od jakiegokolwiek władzy ludzkiej.

Czy w wykonywaniu władzy nauczania jest różnica między ochrzczoneymi i nieochrzczoneymi? Tak: a) ochrzczoneym Kościół naukę przedkłada i nakłada ją na nich, a oni winni ją przyjmować nie tylko z prawa Boskiego, lecz także na podstawie władzy, jaką Kościół ma nad nimi jako nad poddanyimi; b) nieochrzczoneym zaś Kościół przedkłada naukę w imię Boga, oni zaś winni się jej nauczyć i przyjąć ją nie z rozkazu Kościoła, lecz z prawa Boskiego.

Kto przeto w Kościele posiada władzę nauczania? Papież i Biskupi, którzy pozostają z nim w jedności; stąd mówi się, że oni stanowią Kościół nauczający.

Czy Kościół jest nieomylny w nauczaniu? Dzięki ustawicznej pomocy Ducha Św., Kościół jest nieomylny, gdy czy to w zwyczajnym i powszechnym nauczaniu, czy też uroczystym orzeczeniem władzy naczelnej podaje wszystkim do wierzenia prawdy wiary i obyczajów, które są bądź objawione same w sobie, bądź też pozostają w związku z objawionymi prawdami.

Do kogo należy wydawania takich uroczystych orzeczeń? Do Papieża jak też do Biskupów, pozostających w jedności z Papieżem, zwłaszcza na soborze powszechnym.

Co to jest sobór powszechny? Jest to zebranie Biskupów całego Kościoła Katolickiego, zwołane przez Papieża; zebraniu temu przewodniczy Papież bądź osobiście, bądź przez swoich legatów, i on też swoją powagą zatwierdza uchwały soborowe.

Kiedy Papież korzysta z przywileju osobistej nieomylności? Gdy przemawia ex cathedra, to jest gdy jako pasterz i nauczyciel wszystkich chrześcijan określa naukę wiary i obyczajów, którą ma przyjąć cały Kościół.

Jaki jest nasz obowiązek względem prawd wiary i obyczajów, które Kościół podaje wszystkim do wierzenia jako objawione od Boga? W prawdy wiary i obyczajów, które Kościół podaje wszystkim do wierzenia jako objawione od Boga, czy to przez zwyczajne i powszechne nauczanie, czy też przez uroczyste orzeczenie, winniśmy wierzyć wiarą Boską i katolicką.

Jak się nazywa prawda tak określona? Prawda tak określona nazywa się dogmatem wiary, a jej przeciwieństwem jest herezja.

Które są prawdy nie objawione wprost, lecz związane z objawionymi? Prawdami nie objawionymi wprost, lecz złączonymi z prawdami objawionymi, są głównie fakty dogmatyczne i wyroki Kościoła o tych twierdzeniach, które on potępił i zabronił.

Czy winniśmy przyjmować także te prawdy, które nie są wprost objawione, ale pozostają w związku z objawionymi, a które Kościół tak samo wszystkim podaje do wierzenia? Tak, winniśmy je przyjmować sercem i ustami dla nieomylności Kościoła, która się rozciąga i na te prawdy.

Co należy wiedzieć o innych dekretach doktrynalnych, które wydaje Stolica Apostolska w sprawach nauki wiary i obyczajów bądź wprost od siebie, bądź też przez święte kongregacje rzymskie? Winniśmy przyjmować je z obowiązku sumienia gwoli posłuszeństwa względem Stolicy Apostolskiej, która także tym sposobem spełnia urząd nauczycielski z polecenia Jezusa.

Co mogą i powinni czynić Biskupi we własnej diecezji na mocy władzy nauczania? Biskupi we własnej diecezji mogą i powinni głosić prawdy wiary i obyczajów, przyjąć przez Kościół, podwładnym w stosowny sposób podawać i wpajać, niebezpieczne dla wiary nowości odierać i w razie potrzeby donosić o nich najwyższej władzy kościelnej.

Co oznacza władza rządzenia w Kościele? Oznacza, że Papież dla całego Kościoła, a każdy Biskup dla swej diecezji, dla osiągnięcia celu Kościoła, ma władzę rządzenia, czyli władzę przepisywania praw, sądzenia, karania i zawiadywania.

Co to jest władza kapłańska? Władza kapłańska jest to władza sprawowania świętych czynności, zwłaszcza w służbie ołtarza, powierzona świętej Hierarchii, głównie Biskupom, przez Sakrament Kapłaństwa, zmierzająca wprost do zbawienia dusz drogą sprawowania służby Bożej i szafowania Sakramentami i sakramentaliami; nazywa się to duszpasterstwem.

Jakich pomocników mają Biskupi w pracy duszpasterskiej? Pomocnikami Biskupów w pracy duszpasterskiej są kapłani, zwłaszcza proboszczowie, którzy podlegają Biskupom według przepisów prawa kościelnego.

Którzy ludzie są członkami Kościoła, ustanowionego przez Jezusa Chrystusa? Ochrzczeni, złączeni węzłem jedności, wiary i wspólności katolickiej.

Kto jest poza Kościołem, ustanowionym przez Jezusa Chrystusa? Poza Kościołem, ustanowionym przez Jezusa Chrystusa, są: a) nie ochrzczeni b) jawni apostaci, heretycy, schizmatycy i ci ekskomunikowani, których należy unikać

Kto to są apostaci, heretycy, schizmatycy i ekskomunikowani, których należy unikać? Apostaci są to ochrzczeni, którzy zupełnie odpadli od wiary chrześcijańskiej; heretycy to tacy, co uparcie albo zaprzeczają jakimiś dogmatowi wiary, albo wątpią o nim; schizmatycy są to ci, co się wzbraniają poddać Ojcu Świętemu, albo też nie chcą mieć nic wspólnego z członkami Kościoła, podlegającymi Papieżowi; ekskomunikowani z obowiązkiem unikania ich są to ci, których ta kara spotkała według postanowień świętych kanonów.

Czy ci wszyscy podlegają prawom Kościoła? Tak, gdyż są jego poddanymi, chyba że Kościół wyraźnie, lub milcząco uważa ich za wyjętych spod swego prawa.

Czy ekskomunikowani tolerowani są członkami Kościoła? Ekskomunikowani tolerowani są członkami Kościoła, ale się ich wyklucza od tych skutków wspólności życia z wiernymi, które są wymienione w świętych kanonach, a mogą je oni odzyskać tylko wtedy, gdy zaniechają oporu i otrzymają zwolnienie od tej najcięższej kary.

Czy dorosły, który umiera bez Sakramentu Chrztu, może być zbawiony? Dorosły, który umiera bez Sakramentu Chrztu, może być zbawiony nie tylko wtedy, gdy ma wiarę przynajmniej w te prawdy, w które każdy musi wierzyć, bo są one nieodzownym warunkiem zbawienia, i gdy ma miłość, która zastępuje chrzest, ale także wtedy, jeśli przy pomocy światła Bożego i łaski Bożej, nie znając bez własnej winy prawdziwej religii i będąc gotowym słuchać Boga, pilnie zachowywał prawo przyrodzone.

Czy dorosły, ochrzczoney ważnie, a należący bez swej winy do sekty heretyckiej lub schizmatycznej, może być zbawiony? Tak, może również być zbawiony, jeśli nie stracił łaski otrzymanej na chrzcie, a jeśli ją utracił, odzyskał ją przez odpowiednią pokutę.

Co się dzieje z tymi, którzy choć poznali prawdę Kościoła Jezusa Chrystusa, dobrowolnie pozostają poza nim? Ci ludzie grzeszą ciężko i dlatego nie mogą być zbawieni, jeżeli trwają w tym stanie.

Co powinni czynić ci, którzy są poza Kościołem Jezusa Chrystusa, a mają co do tego jakąś wątpliwość? Winni szczerze szukać prawdy w Panu i wyuczyć się według sił podanej sobie prawdy Chrystusowej, oraz wstąpić do Kościoła Chrystusowego uznane-go za prawdziwy.

Czy Kościół, ustanowiony przez Jezusa Chrystusa, różni się od państwa? Tak, różni się, ale nie ma rozdziału Kościoła od państwa, ani też być nie może państwo słusznie urządzone na zasadzie rozdziału od Kościoła, choć rozdział Kościoła od państwa w wyjątkowych i ważnych okolicznościach może być czasem cierpiany, albo nawet uważany za coś lepszego.

Jakie zasady określają uprawnienia Kościoła i państwa? a) wszystko, co dotyczy zbawienia dusz i czci Bożej, podlega władzy Kościoła; b) wszystkie inne sprawy natury państwowej i politycznej podlegają władzy państwa; c) w sprawach zaś prawa mieszanego według natury i według zamiarów Boskich między Kościołem a państwem panuje zgoda, dzięki której unika się zgubnych dla obydwu sporów.

Czy Kościół może wyrokować także w sprawach z dziedziny państwowej i politycznej? Kościół może wyrokować także w sprawach z dziedziny państwowej i politycznej, jeżeli te sprawy pozostają w związku z prawidłem wiary i obyczajów, a zatem ze zbawieniem dusz.

Do kogo należy sąd o tym związku? Do władzy kościelnej, której orzeczeniu katolikowi nie wolno odmawiać posłuszeństwa.

Jak się wiąże druga część dziewiątego artykułu Składu Apostolskiego: *Świętych obcowanie z częścią pierwszą*? Jest jej wyjaśnieniem, gdyż poucza, jaki pożytek mają członkowie Kościoła z uświęcenia, którego dostępują w Kościele i przez Kościół.

W co wierzymy przez tę drugą część dziewiątego artykułu? Wierzymy, że między członkami Kościoła dla ścisłej jedności, która ich łączy ze sobą pod jedną głową Chrystusem, odbywa się wzajemna wymiana dóbr duchownych.

Czy wszystkie członki Kościoła korzystają z tego obcowania w całej pełni? Z tego obcowania nie wszystkie członki Kościoła korzystają w całej pełni, lecz tylko te, które są w stanie łaski, i dlatego to obcowanie nazywa się Świętych obcowaniem.

Czy ci, którzy są w grzechu śmiertelnym, pozbawieni są tego obcowania? Ci, którzy są w grzechu śmiertelnym, nie są całkiem pozbawieni tego obcowania i do odzyskania łaski mogą doznać pomocy tak od publicznych modłów Kościoła jako też od modlitw i dobrych uczynków osób, będących w łasce Bożej.

Czy jest obcowanie z tymi, którzy się cieszą chwałą w niebie? Jest obcowanie z tymi, którzy się cieszą chwałą w niebie, gdy oddajemy im cześć i zanosimy do nich prośby błagalne, oni zaś wstawiają się za nami do Boga.

Czy jest także obcowanie z duszami w czyśćcu? Tak, gdyż my możemy im przychodzić z pomocą, mianowicie przez ofiarę Mszy św., przez Odpusty, modlitwy i inne uczynki pobożne i pokutne; a one nawzajem wspierają nas u Boga swoimi modlitwami.

Jakie modlitwy zwykli wierni odmawiać częściej za dusze w czyśćcu cierpiące? Psalm De profundis (Z głębokości) i modlitwę: Wieczne odpoczywanie racz im dać, Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci. Niech odpoczywają w pokoju. Amen.

W co wierzymy przez dziesiąty artykuł Składu Apostolskiego: *Grzechów odpuszczenie*? Wierzymy, że w Kościele jest prawdziwa władza odpuszczania grzechów dla zasług Jezusa Chrystusa.

Jakimi środkami dostępujemy w Kościele odpuszczenia grzechów? Sakramentami, które Chrystus Pan ustanowił właśnie w tym celu, albo przez akt doskonałego żalu z pragnieniem przyjęcia tychże Sakramentów; odpuszczenia zaś grzechów powszednich możemy dostąpić także przez inne uczynki pobożne, ale wtedy pozostaje dług kary doczesnej, który każdy musi spłacić albo tu na ziemi, albo w przyszłym życiu, czyli w czyśćcu.

W co wierzymy przez jedenasty artykuł Składu Apostolskiego: *Ciała zmartwychwstanie*? Wierzymy że na końcu świata wszyscy umarli zostaną na nowo przywołani do życia i powstaną na sąd powszechny, przy czym każda dusza przyjmie na powrót to ciało, z którym była złączona za życia, aby się już nigdy odeń nie rozłączył.

Czyją mocą nastąpi ciała zmartwychwstanie? Ciała zmartwychwstanie nastąpi mocą Boską, mocą Jezusa Chrystusa, który jak swoje ciało wskrzesił z grobu, tak na końcu świata wskrzesi z grobów ciała tych, których będzie sądził.

Dlaczego Bóg chciał, żeby ciała zmartwychwstały? Aby człowiek według zasług na wieki otrzymał albo nagrodę w niebie albo karę w piekle.

Czy ciała wszystkich ludzi zmartwychwstaną w ten sam sposób? Ciała wszystkich ludzi wstaną nieśmiertelne, ale tylko ciała wybranych na podobieństwo ciała Chrystusowego wstaną z martwych, obdarzone własnościami ciała chwalebne-go.

Jakie są właściwości ciała chwalebnego? Niecierpiętlivość, jasność, lekkość i przenikliwość.

W co wierzymy przez ostatni artykuł Składu Apostolskiego: *Żywo*t wieczny? Wierzymy, że wybranym po śmierci zgotowana jest w Składzie Apostolskim, jest prawda, a my wierzymy w to bez żadnego powątpiewania i wyznajemy to.

Co znaczy słowo *Amen* na końcu Składu Apostolskiego? *Amen* na końcu Składu Apostolskiego oznacza, że wszystko, co się zawiera w Składzie Apostolskim, jest prawdą, a my wierzymy w to bez żadnego powątpiewania i wyznajemy to.

Czy do żywota wiecznego wystarczy wierzyć w to, co jest podane do wierzenia? Do żywota wiecznego nie wystarczy wierzyć w to, co jest podane do wierzenia, lecz nadto trzeba zachować to, co Bóg i Kościół zachować nakazali.

Co znaczy słowo Dekalog? Dziesięć słów lub dziesięć przykazań, które Bóg dał Mojżeszowi na Górze Synaj, a Jezus Chrystus w Nowym Zakonie zatwierdził.

Jak się dzieli dziesięć przykazań Bożych? 3 pierwsze uwzględniają Boga, a pozostałe 7 dotyczą nas samych i bliźniego.

Dlaczego Bóg na czele dziesięciu przykazań położył słowa: Jam jest Pan Bóg twój? Aby przypomnieć, że On jako Bóg i Pan ma prawo dawać nam przykazania, które my winniśmy zachowywać.

Czego Bóg zakazuje w pierwszym przykazaniu Dekalogu: *Nie bę*dzie miał bogów cudzych przede mną? Zakazuje oddawać komu innemu czci Jemu należnej.

Jaką cześć winniśmy oddawać Bogu? Bogu i tylko Bogu winniśmy oddawać cześć najwyższą, czyli cześć uwielbienia.

Dlaczego winniśmy Boga czcić i wielbić? Bo nas stworzył, utrzymuje nas, opiekuje się nami i jest naszym ostatecznym celem.

Jak winniśmy Boga czcić i wielbić? Boga winniśmy czcić i wielbić wewnętrznymi i zewnętrznymi aktami uszanowania, które nam podaje sama natura, a jeszcze więcej objawienie; spośród tych aktów najważniejszym jest ofiara, która nie może być składaną żadnemu stworzeniu.

Czym grzeszy się przeciwko pierwszemu przykazaniu Dekalogu? a) zabobonem, to jest bałwochwalstwem, wróżbiarstwem, czarnoksięstwem i spirytyzmem, który zalicza się do wróżbiarstwa i czarnoksięstwa; b) bezbożnością, to jest zaniedbywaniem modlitwy i należnej służby Bożej, świętokradztwem i świętokupstwem.

Czy winniśmy czcić także Świętych? Tak, a zwłaszcza Najświętszą Maryję Pannę, ale czią inną i niższą, czyli czią szacunku, abyśmy ich mieli w poszanowaniu i zyskiwali sobie ich opiekę.

Jak się nazywa cześć, oddawana Bogu, a jak cześć oddawana Świętym i Najświętszej Maryi Pannie? Cześć, oddawana Bogu, nazywa się czią uwielbienia, czyli latria; oddawana Świętym – czią uszanowania czyli dulia; cześć oddawana Najświętszej Pannie – czią wyższego uszanowania, czyli hyperdulia.

Czy winniśmy czcić także relikwie męczenników i innych Świętych, żyjących z Chrystusem? Tak, gdyż ich ciała były żywymi członkami Chrystusa i świątynią Ducha Świętego, a Chrystus wskrzesi je na żywot wieczny i obdarzy chwałą; przez te relikwie ludzie otrzymują od Boga liczne dobrodziejstwa.

Czy i świętym obrazom trzeba oddawać należną cześć i uszanowanie? I świętym obrazom należy oddawać cześć i uszanowanie, gdyż cześć, którą się im oddaje, dotyczy osób, które one przedstawiają; skutkiem tego przez znaki czci, którą im oddajemy, wielbimy samego Chrystusa i wyrażamy szacunek dla Świętych, których one są podobiznami.

Czemu tedy Bóg w Starym Testamencie zabronił rzeźb i obrazów? Bóg w Starym Testamencie nie zabronił rzeźb i obrazów bezwzględnie, lecz nie pozwolił ich używać do nabożeństwa sposobem pogańskim, aby nie doznała uszczerbku cześć Boga prawdziwego skutkiem oddawania czci Boskiej obrazom.

Czego zakazuje Bóg przez drugie przykazanie Dekalogu: *Nie bę*dziesz brał imienia Boga twego nadaremno? Wszelkiej zniewagi swego imienia.

Kto się dopuszcza tej zniewagi? Ci, którzy imię Boże wymawiają bez słusznej przyczyny i należytej czci, albo łamią śluby, które złożyli, albo składają przysięgi fałszywe, zuchwałe i niesprawiedliwe, a zwłaszcza ci, którzy wymawiają bluźnierstwa.

Czy nam nie wolno brać nadaremno także imion Świętych Pańskich? Nie wolno nam brać nadaremno także imion Świętych Pańskich, z zwłaszcza N.M.P., a to dla tej samej przyczyny, dla której winniśmy ich czcić.

Co Bóg nakazuje przez trzecie przykazanie Dekalogu: *Pamię*taj, abyś dzień święty święcił? Nakazuje, abyśmy dni święte, to jest Jemu poświęcone, obracali na oddawanie czci Bogu z zaniechaniem zajęć i prac cielesnych.

Jakie były dni święte w Starym Testamencie? W Starym Testamencie było więcej dni świętych, ale głównym dniem świętym była sobota, której sama nazwa „szabat” oznaczała spoczynek, potrzebny do czci Bożej?

Dlaczego w Nowym Testamencie nie święci się soboty? Ponieważ Kościół zastąpił ją niedzielą na uczczenie zmartwychwstania Jezusa Chrystusa i zesłania Ducha Świętego w Zielone Święta, i dodał do niedzieli inne dni świąteczne.

Jakie tedy dzisiaj mamy obowiązki względem święcenia dni świętych? Winniśmy niedzielę i inne święta, nakazane przez Kościół, obchodzić tak, jak Kościół nakazuje.

Co nakazuje Bóg przez czwarte przykazanie Dekalogu: *Cz*cij ojca swego i matkę swoją? Abyśmy rodzicom i osobom, zajmującym ich miejsce, oddawali należną cześć, do której należy także miłość, uszanowanie, posłuszeństwo oraz opieka.

Czy rodzicom winniśmy tylko cześć oddawać? Winniśmy im także pomagać, zwłaszcza w potrzebach duchowych i doczesnych.

Jaką nagrodę obiecuje Bóg dzieciom, które czczą należycie rodziców? Błogosławieństwo i długie życie, jeżeli uzna, że się im ono przyczyni do zbawienia duszy.

Czy tym przykazaniem objęte są tylko obowiązki dzieci względem rodziców? Objęte są nim pośrednio także obowiązki małżonków względem siebie i dzieci, wzajemne prawa i obowiązki poddanych, przełożonych, robotników i pracodawców.

Jakie są wzajemne obowiązki małżonków? Małżonkowie winni się wzajemnie miłować, pomagać sobie i zachowywać wzajemną wierność, a żona winna jest mężowi posłuszeństwo.

Jakie obowiązki mają rodzice względem dzieci? Winni dbać o ich wychowanie, zwłaszcza religijne i moralne, oraz troszczyć się według sił o ich dobro doczesne.

Kto prócz rodziców ma także prawo i obowiązek starania się o dobre wychowanie młodzieży? Prócz rodziców prawo i obowiązek starania się o dobre wychowanie młodzieży należy do państwa, które niedostateczność rodziców uzupełnia dla dobra ogółu, a w pewnej wyższej mierze prawo to i obowiązek należą do Kościoła już na mocy zadania, które mu powierzył Chrystus Pan, żeby nauczał wszystkie narody i prowadził je do nadprzyrodzonej świętości, a w końcu do żywota wiecznego.

Jakie są obowiązki poddanych względem prawowitych przełożonych? Poddani winni swoim prawowitym przełożonym, czy to kościelnym, czy świeckim, szacunek i posłuszeństwo z pewnym podobieństwem tej miłości, którą dzieci winny rodzicom.

Którym przełożonym w Kościele należy się nie tylko uszanowanie, lecz także posłuszeństwo? Uszanowanie i posłuszeństwo należy się według kanonów Papieżowi, własnemu Biskupowi albo innemu prałatowi z władzą kościelną, oraz własnemu proboszczowi, gdy wykonuje urząd proboszczowski.

Dlaczego należy się uszanowanie i posłuszeństwo władzy świeckiej? Uszanowanie i posłuszeństwo należy się prawowitej władzy świeckiej, gdyż tak samo jak państwo początek swój ma ona w naturze, a zatem w Bogu samym, który jest stwórcą natury. Uszanowanie i posłuszeństwo należy się władzy państwowej, bez względu na osobę, która ją z całą pewnością piastuje.

Do czego są obowiązani przełożeni względem podwładnych? Winni się troszczyć, każdy w zakresie swojego urzędu, o swoich podwładnych, dawać im we wszystkim dobry przykład, gdyż zdadzą sprawę nie tylko przed ludźmi, ale i przed samym Bogiem.

Do czego są obowiązani robotnicy względem swoich panów? Winni w całości i wierni spełnić to, o co się dobrowolnie i sprawiedliwie umówili, nie wolno im wyrządzać w żaden sposób szkody na majątku, ani naruszać ich osoby; w obronie swoich praw winni unikać gwałtu, nigdy nie wolno im wszczynać rozruchów, ani też wdawać się z ludźmi bezecnymi.

Jakie mają obowiązki panowie względem swoich pracowników? Szczerze ich miłować, dawać im sprawiedliwy zarobek, dokładać starań, żeby pracownicy mogli spełnić obowiązki religijne w czasie dogodnym; w żaden sposób nie wolno im pracowników odciągać od zabiegów około swego domu i rodziny i od oszczędności, ani też nakładać na nich prac, które albo szkodzą zdrowiu, albo są ponad siły pracowników, albo też nie odpowiadają wiekowi i płci.

Kiedy nie powinniśmy słuchać rodziców i innych przełożonych? Tylko wtedy, gdy obowiązuje przykazanie władzy wyższej, na przykład, gdyby nakazywali coś, co jest przeciwne przykazaniom Boskim lub kościelnym.

Kiedy możemy ich nie słuchać? Gdy ich nakaz dotyczy sprawy, w której nie jesteśmy poddani, np. nakaz o wyborze stanu.

Czego zakazuje Bóg piątym przykazaniem Dekalogu: *Nie zab*ijaj? Zakazuje zadawać bliźniemu śmierć lub jaką inną wyrządzać szkodę, czy to na ciele, czy na duszy, albo też przyczyniać się do tego.

Jakim sposobem szkodzi ktoś na duszy? Na duszy szkodzi ktoś przez zgorszenie, to jest takim słowem lub uczynkiem niewłaściwym, które bliźniemu dają sposobność upadku duchownego.

Do czego jest obowiązany ten, kto wyrządził szkodę osobie bliźniego? Obowiązany jest tę szkodę wedle sił naprawić.

Czy tym przykazaniem Bóg zakazuje także samobójstwa? Tym przykazaniem Bóg zakazuje także samobójstwa, które tak jak zabójstwo jest przeciwko sprawiedliwości, naruszając prawo Boga do życia ludzkiego, jest też przeciwko miłości, którą jesteśmy winni samym sobie lub drugim, i właściwie zabiera czas pokuty.

Czy przykazanie to zabrania także pojedynku? Przykazanie to zabrania także pojedynku, popełnionego z jakiegokolwiek przyczyny na własną rękę, ponieważ pojedynek przybiera złośliwość zabójstwa i samobójstwa.

Czy tym przykazaniem zabronione są tylko wymienione uczynki? Tym przykazaniem są zabronione nie tylko wymienione uczynki, lecz ponadto prywatna zemsta, gniew, nienawiść, zazdrość, kłótnie, obelgi, które łatwo wywołują tamte.

Czego zakazuje Bóg szóstym przykazaniem Dekalogu: *Nie cud*zołóż? Zakazuje wiarołomstwa w małżeństwie oraz wszelkiego grzechu zewnętrznego przeciwko czystości i wszystkiego, co wiedzie do grzechu nieczystości.

Jakie są główne przyczyny, które wiodą do grzechu przeciwko czystości i których należy starannie unikać? Oprócz podszeptów szatańskich i poruszeń pożądliwości głównymi przyczynami, które wiodą do grzechu przeciwko czystości, i których należy starannie unikać, są następujące: próżniactwo, nieumiarkowanie w jedzeniu i piciu, złe towarzystwo, bezwstydnie mowy, czytanie złych pism, nieprzystojne widowiska, nieskromne tańce, nieprzyzwoite ubrania, niebezpieczne poufałości i okazje itp.

Jakie są zazwyczaj główne skutki grzechu niepowściągliwości? Zaćmienie rozumu, odruczenie bojaźni Bożej, wstręt do rzeczy Bożych i do cnoty, zatwardziałość serca, utrata wiary i nierzadko trwanie w grzechu bez pokuty aż do śmierci.

Jakie są główne środki zachowania czystości? Czuwanie nad zmysłami i umartwiania ich, unikanie okazji do złego, umiarkowanie w jedzeniu i piciu, modlitwa i gorące nabożeństwo do N.M.P., a zwłaszcza częsta spowiedź i Komunia Św.

Czego Bóg zakazuje siódmym przykazaniem Dekalogu: *Nie kradnij?* Zakazuje wszelkiego niesprawiedliwego, czy to używania cudzej pracy, czy wyrządzania szkody, czy też przyczyniania się do jednego lub drugiego.

Do czego jest obowiązany ten, kto przestępuje to przykazanie? Obowiązany jest zwrócić cudzą własność i nagrodzić szkodę.

Kiedy zwrot i wynagrodzenie szkody obowiązują koniecznie? Jeżeli przedmiot był znaczny, czy to według powszechnej oceny, czy też według wielkości szkody, poniesionej przez właściciela.

Czego zakazuje Bóg ósmym przykazaniem Dekalogu: *Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu?* Zakazuje kłamstwa, krzywoprzysięstwa i wszelakiego szkodenia bliźniemu słowami.

Jakim sposobem wyrządza ktoś bliźniemu szkodę słowami? Głównie oszczerstwem, obmową, obelgą, lekkomyślnym posądzeniem, naruszeniem tajemnicy.

Do czego jest obowiązany ten, kto słowami zaszkodził dobrej sławie bliźniego? Winien dobrą sławę według sił przywrócić i powstałą stąd szkodę naprawić, obowiązek ten jest konieczny, jeżeli wyrządzona szkoda jest wielka.

Czego zakazuje Bóg dziewiątym przykazaniem Dekalogu: *Nie pożądam żony bliźniego swego?* Bóg zakazuje niegodziwego pożądania i wszelkiego wewnętrznego grzechu przeciwko czystości, tak jak zewnętrznego zakazuje szóstym przykazaniem.

Czego zakazuje Bóg dziesiątym przykazaniem Dekalogu: *Nie pożądam żadnej rzeczy, która jego (bliźniego) jest?* Bóg zakazuje niesłusznego i nieuporządkowanego pożądania cudzej własności.

Które jest największe przykazanie Dekalogu? Będziesz miłował Pana Boga swego z wszystkiego serca swego, ze wszystkiej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego.

Czy wszyscy winni także spełniać obowiązki swego stanu? Wszyscy winni także sumiennie spełniać obowiązki swego stanu, czyli te obowiązki, które na nich spoczywają z powodu ich zawodu lub urzędu.

Ile jest przykazań kościelnych? Przykazań kościelnych, które katolik powinien wszystkie zachowywać, jest więcej, np. przykazanie o nieczytaniu i nieprzechowywaniu ksiąg zakazanych, o nienależeniu do sekty masońskiej i innych sekt tego rodzaju, o zaniechaniu w czasie zakazanych uroczystych ślubów małżeńskich, o nieपालeniu zwłok i inne, ale zwykle wylicza się tylko pięć przykazań kościelnych, które dotyczą raczej zwyczajnego życia duchownego wszystkich wiernych.

Co przepisuje Kościół w pierwszym przykazaniu: *W niedziele i w inne święta nakazane Mszy słuchać i zaniechać ciężkiej pracy?* W pierwszym przykazaniu: *W niedziele i w inne święta...* Kościół przepisuje sposób święcenia niedziel i innych świąt nakazanych, co się dzieje głównie przez słuchanie Mszy świętej i wstrzymywanie się od zajęć służebnych.

Czy już prawo natury wymaga, aby człowiek pewien czas poświęcić czci Bożej? Już samo prawo natury wymaga, aby człowiek pewien czas poświęcił czci Bożej, żeby mianowicie wolny od spraw i prac cielesnych duszą i ciałem pobożnie czcił i wielbił Boga, który go stworzył i od którego człowiek otrzymał tak wielkie i niezliczone dobrodziejstwa.

Które święta są nakazane w całym Kościele? Wszystkie niedziele, dzień Bożego Narodzenia, Obrzezania (Nowy Rok), Objawienia (Trzech Króli), Wniebowstąpienia Chrystusa, Bożego Ciała, Niepokalanego Poczęcia i Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny, św. Józefa, jej Oblubieńca, św. Apostołów Piotra i Pawła i Wszystkich Świętych.

Prócz wysłuchania Mszy św. jakie jeszcze uczynki przystoi chrześcijaninowi wykonywać w niedziele i inne święta nakazane? Przystoi oddawać się innym czynkom pobożnym i religijnym, zwłaszcza zaś pomagać przy odprawianiu świętych obrzędów i słuchać kazań i nauki katechizmu.

Które zajęcia nazywają się służebnymi? Te, które zazwyczaj wykonuje służba i najemnicy. Wykonywane są głównie siłami ciała i służące przeważnie jego potrzebom.

Czy są jakis zajęcia służebne, które są dozwolone w niedziele i inne święta nakazane? Tylko takie, które należą wprost do służby Bożej, albo do zwyczajnej potrzeby służby domowej lub publicznej, albo których bądź domaga się miłość, bądź też nie można ich zaniechać bez wielkiej szkody, albo na które pozwala przyjęty zwyczaj.

Czy w niedziele i święta należy się wstrzymywać tylko od zajęć służebnych? Nie tylko od zajęć służebnych, lecz także od czynności sądowych, i jeżeli się nie sprzeciwiają prawowite zwyczaje albo wyjątkowe przywileje – od publicznego handlu, od targów i innych publicznych zakupów i sprzedaży.

Czy grzeszą ci, którzy nie zachowują niedziel i innych świąt nakazanych, albo przeszkadzają w tym drugim? Ci, którzy bez słusznej przyczyny nie zachowują niedziel i świąt nakazanych, albo drugim w tym przeszkadzają, grzeszą ciężko.

Co przepisane jest drugim przykazaniem: *W dni od Kościoła postanowione wstrzymać się od mięsa i zachowywać post?* Abyśmy zachowywali post, albo samą wstrzemięźliwość od mięsa, albo i post i wstrzemięźliwość razem.

Co przepisuje przykazanie samego tylko postu? Aby się odbywał jeden posiłek na dzień, nie zabrania nieco jedzenia i napoju rano i wieczór, przy zachowaniu wszelako przyjętego w danych miejscowościach zwyczaju co do ilości i jakości potraw.

Czego zakazuje przykazanie samej tylko wstrzemięźliwości od potraw mięsnych? Zakazuje spożywania mięsa i polewki z mięsa. Nie zabrania ani jaj, ani nabiału, ani żadnych przypraw, nawet tłuszczu zwierzęcego.

W które dni obowiązują te przepisy? O ile prawowita władza nie przyzna innych ulg, to: a) przepis samego tylko wstrzymania się od mięsa obowiązują we wszystkie piątki; b) przykazanie wstrzymania się od mięsa i zarazem postu obowiązują w środę popielcową, w piątki i soboty Wielkiego Postu, w Suche Dni, w wigilię Zielonych Świąt, Wniebowzięcia N.M.P., Wszystkich Świętych i Bożego Nar.; c) przepis samego tylko postu obowiązują w pozostałe dni Wielkiego Postu, z wyjątkiem niedziel.

Czy są jakieś dni, w które te przepisy nie obowiązują? W niedziele i inne święta nakazane oraz w Wielką Sobotę po południu, nie obowiązują przepis wstrzymania się od mięsa, albo wstrzymania się od mięsa i postu, albo tylko samego postu, z wyjątkiem święta nakazanego w czasie Wielkiego Postu, ani też nie pości się w te wigilie, które są obchodzone wcześniej, aniżeli tego wymaga kalendarz.

Kto jest obowiązany do wstrzymywania się od mięsa i do postu? O ile nie są naprawdę usprawiedliwieni, albo nie otrzymali dyspensy, wstrzemięźliwość od mięsa winni zachować wszyscy, którzy dostatecznie rozwinięci umysłowo, ukończyli 7-dmy rok życia; do postu zaś są obowiązani wszyscy od ukończonego 21-wszego roku życia aż do rozpoczęcia 60-tego.

Dlaczego Kościół przepisuje wstrzymywanie się od mięsa i post? Aby wierni czynili pokutę za popełnione grzechy, strzegli się ich na przyszłość i tak skuteczniejszą była ich modlitwa.

Co Kościół przepisuje trzecim przykazaniem: *Spowiadać się przynajmniej raz w roku?* Abz spowiadać się przynajmniej raz w roku z tych grzechów, które jeszcze nie były bezpośrednio odpuszczone w poprzednich spowiedziach.

Co nakazuje Kościół przez czwarte przykazanie: *Najswiętszy Sakrament przynajmniej w czasie wielkanocnym przyjmować?* Aby każdy wierny, skoro tylko dojdzie do używania rozumu, przynajmniej w czasie wielkanocnym przyjmował Komunię Świętą.

Czy wierni przykazaniu temu winni uczynić zadość w swoim własnym obrządku i we własnej parafii? Chociaż ścisłego obowiązku co do tego nie ma, to jednak należy im radzić, żeby każdy temu przykazaniu czynił zadość w tym obrządku, do którego należy i we własnej parafii, i żeby ci, którzy uczynili zadość w cudzym obrządku lub w cudzej parafii, starali się zawiadomić własnego proboszcza, że spełnili przykazanie.

Dlaczego Kościół do trzeciego i czwartego przykazania dodał słowo: przynajmniej? Kościół do trzeciego i czwartego przykazania dodał słowo: przynajmniej, żeby nam dać naukę, iż jest rzeczą bardzo pożyteczną i Kościół życzy sobie, aby wierni, nawet ci, którzy mają tylko powszednie grzechy albo śmiertelne, już bezpośrednio odpuszczone, spowiadali się częściej i często, a nawet codziennie, przyjmowali pobożnie Najswiętszy Sakrament.

Jaki jest wiek używania rozumu, w którym jedno i drugie przykazanie Spowiedzi i Komunii zaczyna obowiązywać? Wiek używania rozumu, w którym oba przykazania Spowiedzi i Komunii zaczynają obowiązywać, jest to ten wiek, w którym dziecko zaczyna rozumować, to jest mniej więcej siódmy rok życia, a nawet wcześniej.

Czy obowiązek ten, który spoczywa na dzieciach, spada także na innych? Tak, spada także i głównie na tych, którzy się powinni o nie troszczyć, to jest na rodziców, opiekunów, nauczycieli, spowiednika i proboszcza.

Jakiej znajomości nauki chrześcijańskiej potrzeba, żeby dziecko mogło i powinno być dopuszczone do pierwszej Komunii? a) W niebezpieczeństwie śmierci wystarczy, aby umiało odróżnić Ciało Chrystusowe od zwykłego pokarmu, i umiało Mu oddać cześć pobożną; b) Poza niebezpieczeństwem śmierci potrzeba nadto, żeby według swej zdolności pojmoowało przynajmniej te tajemnice, w które każdy człowiek musi wierzyć pod utratą zbawienia, żeby Chleb Eucharystyczny odróżniało od zwykłego i cielesnego chleba i żeby Najswiętszy Sakrament przyjęło z pobożnością, odpowiadającą swemu wiekowi.

Do czego są obowiązane dzieci po pierwszej Komunii? Po pierwszej Komunii obowiązane są nauczyć się stopniowo, w miarę swej zdolności, całego katechizmu, ułożonego do ich użytku.

Jaki jest w tej sprawie obowiązek rodziców i innych osób, którym jest powierzona troska o dzieci? Rodzice i inne osoby, którym jest powierzona troska o dzieci, mają w tej sprawie obowiązek dołożenia starań, żeby same dzieci w dalszym ciągu uczęszczały na publiczną naukę katechizmu, w przeciwnym razie oni sami winni w inny sposób dopełnić ich wykształcenia religijnego.

Jak długo trwa czas wielkanocny do przyjmowania Komunii świętej? Czas wielkanocny do przyjmowania Komunii świętej trwa od niedzieli Palmowej do niedzieli Białej, jeżeli prawowita władza nie przyzna innych ulg.

Czy przestaje obowiązywać przykazanie Komunii, któremu się nie stało zadość w czasie wielkanocnym? Przykazanie Komunii, któremu się nie stało zadość w czasie wielkanocnym, wcale nie przestaje obowiązywać i winno być spełnione w ciągu tego samego roku możliwie najrychlej.

Czy czyni się zadość przykazaniu rocznej spowiedzi lub Komunii wielkanocnej przez świętokradzką spowiedź lub Komunię, albo przez Spowiedź dobrowolnie nieważną? Ani przez świętokradzką spowiedź lub Komunię, ani przez spowiedź dobrowolnie nieważną nie czyni się zadość przykazaniu rocznej spowiedzi lub Komunii wielkanocnej, a nawet z powodu nowego grzechu przykazanie to obowiązują jeszcze bardziej.

Co nakazuje Kościół przez piąte przykazanie: *Kościół i duchowieństwo w potrzebach wspomagać?* Przez piąte przykazanie kościół przypomina wiernym przykazanie Boskie, żeby pomagali Kościołowi i duchowieństwu w potrzebach doczesnych, według szczegółowych postanowień i chwalebnych zwyczajów.

Dlaczego nakazuje się to? To się nakazuje dlatego, ponieważ sprawiedliwość wymaga, żeby wierni sługom Bożym, pracującym dla ich zbawienia, dostarczali środków potrzebnych do pokrycia wydatków na służbę Bożą i na przyzwoite utrzymanie.

Czy prócz przykazań Bożych i przepisów kościelnych są także rady? Prócz przykazań Bożych i przepisów kościelnych, są także rady, których Chrystus Pan udzielił najpierw w Ewangelii, stąd nazywają się one radami ewangelicznymi.

Co to są rady ewangeliczne? Środki, które Jezus podał do łatwiejszego i pełniejszego osiągnięcia doskonałości duchowej.

Które są główne rady ewangeliczne? Dobrowolne ubóstwo, doskonała czystość i osobliwe posłuszeństwo dla miłości Jezusa.

Dlaczego przez wykonywanie tych rad zdobywa się łatwiej i pełniej doskonałość duchową? Ponieważ poświęcając Bogu wole przez posłuszeństwo, ciało przez czystość, zewnętrzne dobra przez ubóstwo, przysposabiamy się do doskonałej miłości.

Kto winien pójść za radami ewangelicznymi? Ci, którzy się dobrowolnie do tego zobowiązali, jak np. zakonnicy, którzy ślubowali, że będą zachowywać trzy rady ewangeliczne według reguły swego zakonu.

Czy potrzebujemy jakiejś pomocy, abyśmy mogli, jak należy, wierzyć w to, w co wierzyć trzeba, zachowywać przykazania Boskie i przepisy kościelne, i pójść za radami ewangelicznymi? Tak, potrzebujemy łaski Pana Boga.

Co to jest łaska? To dar nadprzyrodzony, którego Bóg udziela stworzeniom rozumnym z własnej dobrej woli, żeby mogły dostąpić żywota wiecznego.

Iloraka jest łaska? Dwojaka: habitualna, zwana uświęcającą, gdyż czyni człowieka sprawiedliwym (miłym Bogu), i uczynkowa.

Co to jest łaska uświęcająca? To fizyczna nadprzyrodzona właściwość, stale w duszy tkwiąca; przez nią człowiek staje się uczestnikiem natury Pana Boga, świątynią Ducha Świętego, przyjacielem i adoptowanym dzieckiem Boga, dziedzicem chwały niebieskiej i przez to zdolnym do wykonywania uczynków, zasługujących na żywot wieczny.

Czy łaska uświęcająca jest koniecznie potrzebna do zbawienia? Tak, jest nieodzownie potrzebna do żywota wiecznego.

Co występujemy sobie uczynkami dobrymi, które wykonujemy usprawiedliwieni przez łaskę Bożą i przez zasługi Jezusa Chrystusa? Uczynkami dobrymi, które wykonujemy usprawiedliwieni przez łaskę Bożą i przez zasługi Jezusa Chrystusa, występujemy sobie pomnożenie łaski, żywot wieczny (o ile umieramy w łasce), oraz pomnożenie chwały w niebie.

Jakim sposobem człowiek może utracić łaskę uświęcającą? Przez każdy grzech śmiertelny.

Kiedy odzyskuje się łaskę uświęcającą? Gdy zaprzestaje się grzechów śmiertelnych, a zarazem używa się środków, które ustanowił Chrystus Pan, żebyśmy mogli dostąpić usprawiedliwienia.

Czy w stanie grzechu śmiertelnego można wykonać jakieś dobre uczynki? Tak, można wykonać niektóre dobre uczynki, ale nie zasługujące na żywot wieczny; grzesznik jednak przez te uczynki przysposabia się do uzyskania sprawiedliwości przy pomocy łaski uczynkowej.

Co to jest łaska uczynkowa? Łaska uczynkowa jest to nadprzyrodzona pomoc Boża; pomoc ta polega na tym, że Bóg oświeca rozum i nakłania wolę do czynienia dobrego, a unikania złego, aby człowiek dostąpił żywota wiecznego.

Czy łaska uczynkowa jest nam potrzebna? Tak, jest nam bezwzględnie potrzebna, żebyśmy mogli czynić dobrze, a unikać złego celem dostąpienia żywota wiecznego; skoro bowiem żywot wieczny należy do porządku nadprzyrodzonego, więc za pomocą samych tylko sił przyrodzonych nie zdołamy zgoła niczego myśleć, chcieć i uczynić, jak należy, żeby go dostąpić.

Czy Bóg wszystkim udziela łask, potrzebnych do życia wiecznego? Bóg, który chce, żeby się wszyscy ludzie zbawili, wszystkim też udziela łask potrzebnych do żywota wiecznego; żeby do niego doszli, jeżeli są dorośli, muszą sami z Bogiem współdziałać przy Jego pomocy, dającej im natchnienie do dobrych uczynków, wspierającej ich przed ich wykonywaniem, współdziałającej z nimi przy wykonaniu i towarzyszącej gdy pełnią dobre uczynki.

Jakie są główne środki zyskania łaski Bożej? Modlitwa o nią i Sakramenty, które zawierają łaskę i udzielają jej.

Co to jest modlitwa? To pobożne wzniesienie duszy do Boga, żeby Mu oddawać cześć, dziękować za otrzymane dobrodziejstwa, prosić Go o odpuszczenie grzechów i o inne rzeczy potrzebne lub pożyteczne bądź dla nas samych, bądź też dla других.

Czy potrzeba nam się modlić? Tak, bo taka jest wola Boża oraz dlatego, że pomocy, której ustawicznie potrzebujemy, Bóg na ogół zwykł udzielać tylko tym, którzy o nią proszą.

Jakie są rodzaje modlitwy? Modlitwa wewnętrzna, czyli myślą; polega ona na tym, że człowiek w myśli i w sercu rozmawia z Bogiem i rozważa prawdy wieczne, oraz modlitwa ustna czyli słowami; polega na tym, że człowiek wymawia słowa modlitwy z wewnętrzną uwagą i pobożnym sercem.

Iloraka jest modlitwa ustna? Dwojaka: prywatna i publiczna. Prywatną jest modlitwa wówczas, gdy pojedyncza osoba lub rodzina modli się za siebie lub za drugih bez udziału sług Kościoła; publiczną zaś jest modlitwa wówczas, gdy się odbywa przez sługi Kościoła; modlitwa publiczna zwie się modlitwą liturgiczną, jeżeli jest umieszczona przez Kościół w jego księgach.

O co winniśmy się głównie modlić? O chwałę Bożą, o własne i drugih zbawienie wieczne i o środki, które są potrzebne lub przydatne, żeby dostąpić zbawienia wiecznego.

Czy wolno modlić się także o dobra doczesne? Wolno się o nie modlić zgodnie z wolą Bożą, to znaczy o tyle, o ile mają się one przyczynić do chwały Bożej, albo też w jakikolwiek sposób dopomóc nam lub innym do osiągnięcia żywota wiecznego, albo przynajmniej nie stanowić żadnej w tym przeszkody.

Do kogo można się modlić? Wprawdzie każda modlitwa odnosi się do Boga, bo tylko Bóg może dać to, o co prosimy; ale modlimy się także do wszystkich Świętych, zwłaszcza do N.M.P., a nawet do dusz w czyśćcu, żeby się za nami wstawiali do Boga.

Jak winna się odbywać modlitwa, żeby była skuteczna? Winna się odbywać w imię Jezusa Chrystusa, na którego zasługach się opiera, pobożnie, z wiarą, nadzieją i pokorą oraz wytrwale.

Dlaczego czasem nie otrzymujemy tego, o co się modlimy? Ponieważ albo nie modlimy się dobrze, albo prosimy o coś niewłaściwego; w takich razach jednak Bóg bez wątpienia użyczy nam we właściwym czasie łask innych, nawet większych.

Jaka jest najdoskonalsza spośród wszystkich modlitw? Modlitwa Pańska, czyli *Ojcze nasz*, do którego dodaje się zwykle Pozdrowienie Anielskie, czyli Zdrowaś Maryjo.

Dlaczego *Ojcze nasz* nazywa się Modlitwą Pańską? Ponieważ nauczył nas jej sam Pan nasz Jezus Chrystus.

Dlaczego Modlitwa Pańska jest najdoskonalszą modlitwą? Ponieważ zawiera wszystko, o co winniśmy się modlić, czy to się odnosi do Boga (w pierwszych trzech prośbach), czy też do nas samych lub bliźniego (w pozostałych prośbach).

Kogo wzywamy, wymawiając słowa *Ojcze nasz*? Wzywamy Boga jako najlepszego Ojca, żeby wyrazić swoją ku Niemu miłość i ufność i zjednać sobie jego życzliwość.

Dlaczego nazywamy Boga Ojcem naszym? Nazywamy Boga Ojcem naszym nie tylko dlatego, że nas stworzył, zachowuje nas przy życiu i opiekuje się nami, lecz głównie dlatego, ponieważ przez łaskę swoją czyni nas swoimi dziećmi przybranymi.

Dlaczego mówimy *Ojcze nasz*, a nie *Ojcze mój*? Ponieważ na mocy daru Boskiego przybrania wszyscy wierni są braćmi w Chrystusie, i stąd każdy winien drugih miłować jako braci i modlić się nie tylko za siebie, lecz także za drugih.

Co wyrażamy słowami: *Któryś jest w niebie*? Zachęcamy się do rozważania nieskończonej potęgi i majestatu Bożego, który najbardziej jaśnieje na niebie; zarazem słowa te przypominają nam, że Boga należy prosić głównie o dobra niebieskie i o to, co się z nimi łączy.

O co modlimy się słowami pierwszej prośby: *Święć się imię Twoje*? Modlimy się, żeby święte imię Boże stało się wszędzie znane i żeby je wszyscy czcili sercem, słowami i uczynkami dobrymi.

O co modlimy się słowami drugiej prośby: *Przyjdź królestwo Twoje*? Modlimy się, żeby Bóg panował nad nami i nad wszystkimi ludźmi przez łaskę swoją, a nad społeczeństwem i nad narodami przez swoje prawo na ziemi, abyśmy kiedyś mogli stać się uczestnikami Jego chwały wiecznej w niebie.

Jak możemy się przyczynić do tego, żeby przyszło na świat królestwo Boże? Przez zachowanie przykazań Chrystusowych; przez wyrabianie w sobie nadprzyrodzonego życia łaski,; modlitwą i uczynkami pomagając Kościołowi w jego wysiłkach, zmierzających do tego, by życie prywatne, rodzinne i publiczne było zgodne z prawem Bożym, żeby wszyscy błędzący wrócili do jedności z Kościołem, i żeby światło Ewangelii dotarło do tych ludów, które siedzą w ciemnościach i w cieniu śmierci.

O co modlimy się słowami trzeciej prośby: *Bądź wola Twoja, jako w niebie tak i na ziemi*? Modlimy się o to, żeby ludzie na świecie jak najchętniej zawsze i we wszystkim pełnili wolę Bożą tak, jak wszyscy Święci w niebie i dusze w czyśćcu.

O co modlimy się słowami czwartej prośby: *Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj*? Modlimy się o to, żeby nam Bóg udzielał zarówno chleba duchownego, czyli tego wszystkiego, czego potrzebujemy do życia duchownego, zwłaszcza zaś Chleba Eucharystycznego, jako też chleba dla ciała, czyli tego wszystkiego, czego potrzebujemy do utrzymania ciała.

O co modlimy się słowami piątej prośby: *I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom*? Modlimy się o to, żeby nam Bóg darował grzechy, któreśmy popełnili przeciwko Niemu, i kary, na któreśmy zasłużyli za grzechy, tak jak i my sami darujemy krzywdy i obrazę, jakich doznaliśmy od ludzi.

O co modlimy się słowami szóstej prośby: *I nie wódź nas na pokuszenie*? O to by nas uwolnił od pokus, a przynajmniej żeby nam użyczył pomocy swej łaski, abyśmy mogli zwyciężać pokusy.

Dlaczego Bóg dopuszcza na nas pokusy? Abyśmy uznali swoją słabość, żeby wypróbować naszą wierność i żebyśmy zwyciężając pokusy za Jego łaską, ćwiczyli się w cnocie i zdobywali zasługi na żywot wieczny; nigdy jednak nie pozwala Bóg kusić nas ponad to, co możemy wytrzymać, wspomóceni Jego łaską.

Jakie są środki szczególnie skuteczne przeciwko pokusom? Unikanie okazji, myśl o rzeczach ostatecznych i częste przystępowanie do Sakramentów; w chwili pokusy zaś: znak Krzyża świętego, pokorne wzywanie Anioła Stróża, a zwłaszcza Najświętszego Imienia Jezus i N.M.P..

O co modlimy się, wymawiając słowa siódmej prośby: *Ale nas zbaw ode złego*? Modlimy się głównie o to, żeby nas Bóg zachował od nieszczęścia na duszy, to jest od grzechu, a więc od szatana, który namawia do złego, oraz żeby nas zbawił od innych rzeczy złych, przynajmniej od tych, które nam mogą dać okazję do grzechu.

Co znaczy słowo *Amen* na końcu ostatniej prośby? Słowo *Amen* na końcu ostatniej prośby znaczy tyle, co: niech się stanie to, o cośmy właśnie prosili; Amen wyraża równocześnie naszą ufność, że Bóg spełni swą obietnicę.

Dlaczego do Modlitwy Pańskiej dodaje się zazwyczaj Pozdrowienie Anielskie? Aby przez przyczynę N.M.P., łatwiej uzyskać u Boga to, o co prosimy w Modlitwie Pańskiej.

Czyje są słowa: *Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami*? Archanioła Gabriela, zwiastującego N.M.P. tajemnicę wcielenia; dlatego też modlitwa ta nazywa się Pozdrowieniem Anielskim.

Co czynimy, odmawiając Pozdrowienie Anielskie? Wyrażamy N.M.P. radość ze szczególnych przywilejów i darów, których jej Bóg użyczył przed wszystkimi innymi stworzeniami, i oddajemy także Bogu za nie chwałę.

Czyje są i co znaczą słowa: *Błogosławiony owoc żywota twojego*? Św. Elżbiety, przyjmującej w gościnie N.M.P. Mają one to znaczenie, że Chrystus Pan, Syn N.M.P., jest nade wszystko błogosławiony na wieki.

Od kogo pochodzą słowa: *Święta Maryjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi, teraz i w godzinę śmierci naszej*, i o co prosimy, gdy je wymawiamy? Od Kościoła. Wymawiając je, prosimy N.M.P., żeby się nami opiekowała we wszystkich potrzebach naszych, a przede wszystkim w godzinę naszej śmierci.

Czy N.M.P. Matka Boża, jest także naszą matką? Jest także naszą matką przez przybranie, dzięki któremu my jesteśmy braćmi jej Syna; Jezus, umierając na krzyżu, sam to potwierdził, gdy wszystkich ludzi w osobie św. Jana dał za synów N.M.P. tymi słowy: Niewiasto, oto syn twój”, a wszystkim ludziom dał za matkę Najśw. Maryję Pannę tymi słowy: „Oto matka twoja”.

Jaką korzyść odnoszą ci, którzy mają serdeczne nabożeństwo do N.M.P.? Taką, że N.M.P. ich darzy szczególną miłością macierzyńską i opiekuje się nimi.

Jakie nabożeństwo do N.M.P. poleca Kościół przede wszystkim? Poleca odmawianie Różańca świętego ku czci N.M.P..

Co to jest Sakrament Nowego Zakonu? To znak zewnętrzny, ustanowiony przez Jezusa Chrystusa dla oznaczenia łaski i udzielenia jej tym, którzy Sakrament godnie przyjmują.

Jakie części składają się na Sakramenty? Rzecz, która stanowi ich materię, słowa, które stanowią ich formę i osoba tego człowieka, który udziela Sakramentów, a który ma przy tym przynajmniej zamiar czynić to, co czyni Kościół; jeżeli brakuje bodaj jednej z tych części, wówczas Sakrament nie przychodzi do skutku.

lle jest Sakramentów Nowego Zakonu i które to są? Chrzest, Bierzmowanie, Eucharystia, Pokuta, Ostatnie namaszczenie, Kapłaństwo i Małżeństwo.

Dlaczego Jezus Chrystus ustanowił te siedem Sakramentów, a nie więcej ani nie mniej? Bo te są potrzebne i wystarczają dla celu Kościoła.

Dlaczego tych 7 Sakramentów wystarczy dla celu Kościoła? Ponieważ 5 pierwszych zmierza do własnego duchowego udoskonalenia się każdego człowieka z osobna, a dwa ostatnie zmierzają do rządzenia całym Kościołem i do rozmnożenia wiernych.

Jakiej łaski udzielają nam Sakramenty? Łaski uświęcającej albo ją w nas pomnażają, i łaski sakramentalnej, czyli prawa do szczególnych pomocy, żebyśmy mogli osiągnąć cel pojedynczych Sakramentów.

Jakim sposobem Sakramenty udzielają łaski? Tym, którzy nie stawiają przeszkody, sakramenty udzielają łaski mocą, którą w nie złożył sam Jezus Chrystus, gdy je ustanawiał, czyli jak się wyrażają uczeni, ex opere operato.

Kto stawia przeszkodę? Ci, którzy przystępują do Sakramentów bez przygotowania, potrzebnego do przyjęcia łaski.

Czy szafarz Sakramentów swoją niegodziwością może powstrzymać skuteczność Sakramentów? Nie, bo kiedy spełnia ową świętą czynność, nie występuje on we własnym imieniu, lecz w imieniu Chrystusa.

Które Sakramenty są Sakramentami żywych, a które Sakramentami umarłych? Chrzest i Pokuta są to Sakramenty umarłych, pozostałe zaś Sakramentami żywych.

Dlaczego Chrzest i Pokuta nazywają się Sakramentami umarłych, a pozostałe Sakramentami żywych? Chrzest i Pokutę dlatego nazywamy Sakramentami umarłych, ponieważ są one ustanowione głównie dla tych, którzy z powodu grzechu nie mają życia nadprzyrodzonego, czyli łaski uświęcającej; pozostałe Sakramenty nazywają się Sakramentami żywych dlatego, ponieważ je mogą przyjmować tylko ci, co już mają życie nadprzyrodzone.

Jaki grzech popełnia ten, kto Sakramenty żywych przyjmuje z sumieniem obciążonym grzechem śmiertelnym? Grzech świętokradztwa.

Czy można dostąpić łaski uświęcającej czyli pojednania z Bogiem zanim się przyjmie jakiś Sakrament umarłych? Tak. Można uzyskać łaskę uświęcającą, czyli pojednanie z Bogiem, mianowicie przez akt żalu doskonałego; ale nawet w tym przypadku pojednania z Bogiem nie należy przypisywać żalowi bez pragnienia przystąpienia do Sakramentu Chrztu lub do Pokuty, bo żal nie byłby doskonały, gdyby nie zawierał owego pragnienia przystąpienia do Chrztu lub do Pokuty.

Na czym polega to pragnienie Sakramentu? Na prawdziwej, szczerzej i silnej woli przyjęcia Sakramentu.

Które Sakramenty można przyjąć tylko raz? Chrzest, Bierzmowanie i kapłaństwo, ponieważ wyciskają one na duszy znamię niezatarte.

Co to jest charakter sakramentalny? Jest to niezniszczalny znak duchowny, wyciśnięty na duszy; pozostaje on także w drugim życiu i tym, którzy się zbawili, przyczynia się on do chwały; potępionym zaś do hańby.

Jaki jest cel charakteru sakramentalnego? Charakter sakramentalny ma cel podwójny: żeby jednych od drugich odróżnić jakimś znamieniem i żeby uzdatniać nas do przyjęcia lub wykonania czegoś świętego.

Jaki charakter wyciskają trzy wymienione Sakramenty? a) Chrzest wyciska charakter, dzięki któremu człowiek staje się członkiem mistycznego ciała Chrystusowego czyli Kościoła, zdolnym do przyjmowania innych Sakramentów; b) Przez charakter, otrzymany w Bierzmowaniu, człowiek staje się żołnierzem Chrystusowym dla publicznego wyznawania wiary; c) Przez charakter sakramentalny Kapłaństwa człowiek zostaje sługą Chrystusowym z władzą sprawowania i udzielania Sakramentów.

Po co do Chrztu bierze się chrzestnych rodziców a do Bierzmowania świadków? Do Chrztu bierze się chrzestnych rodziców, a do Bierzmowania świadków po to, żeby oni mieli zawsze staranie o człowieka ochrzczonego, względnie bierzmowanego, i dbali pilnie o jego chrześcijańskie wychowanie, zwłaszcza jeżeli zabraknie rodziców, albo gdy ci zaniedbują swego obowiązku.

Czy z przyjętego obowiązku ojca lub matki chrzestnej i świadka przy Bierzmowaniu powstaje jakieś pokrewieństwo? Między osobą ochrzczoną a osobą chrzczącą oraz między osobą chrzczoną a rodzicami chrzestnymi powstaje pokrewieństwo duchowe; pokrewieństwo duchowe powstaje także między bierzmowanym a świadkiem bierzmowania.

Czy wszystkie Sakramenty są jednakowo potrzebne? Nie. Chrzest jest potrzebny wszystkim, Pokuta tym, którzy po Chrzcie popełnili grzech śmiertelny; Kapłaństwo całego Kościołowi, choć nie pojedynczym wiernym; Małżeństwo ogółowi ludzkiemu dla tworzenia rodziny chrześcijańskiej.

Który Sakrament przewyższa wszystkie inne? Najświętsza Eucharystia, bo w niej jest nie tylko łaska, lecz sam dawca łaski, Jezus Chrystus Pan nasz, a jest w niej prawdziwie, rzeczywiście i istotnie.

Co to są Sakramentalia? To przedmioty albo czynności, których Kościół, niejako wzorując się na Sakramentach, zwykł używać dla osiągnięcia swymi modlitwami głównie duchowych skutków; do Sakramentaliów należą np. egzorcyzmy, czyli zaklęcia pobożne, poświęcenia i błogosławienia przedmiotów lub osób.

Co to jest Sakrament Chrztu? To Sakrament, ustanowiony od Jezusa Chrystusa przez obmywanie; człowiek ochrzczoney staje się członkiem mistycznego ciała Chrystusowego, którym jest Kościół; otrzymuje odpuszczenie grzechu pierwородnego i wszystkich grzechów uczynkowych, jeżeli jakie ma, z całą karą należną za nie; i staje się zdatnym do przyjmowania innych Sakramentów.

Co stanowi materię, a co formę Chrztu? Materią dalszą Chrztu jest woda naturalna, a bliższą materią jest obmycie ciała tą wodą; formą zaś są słowa: Ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Jakie znaczenie mają słowa Pisma świętego, że apostołowie chrzcili w imię Chrystusa? Słowa te oznaczają, że apostołowie nie udzielali tego Chrztu, który był zaprowadzony przez św. Jana, lecz tego, który ustanowił Jezus Chrystus, a udzielali go oczywiście z zachowaniem tej samej formy, którą przepisał tenże Zbawiciel i Pan nasz.

Kto jest szafarzem Chrztu? Kapłan jest zwyczajnym szafarzem Chrztu, ale udzielanie Chrztu jest zastrzeżone proboszczowi albo innemu kapłanowi za pozwoleniem tegoż proboszcza lub miejscowego ordynariusza; nadzwyczajnym szafarzem Chrztu jest diakon, za pozwoleniem, udzielanym tylko z ważnej przyczyny przez miejscowego ordynariusza lub proboszcza.

Kto może chrzcic w nagłej potrzebie? Każdy człowiek bez zachowania obrzędów; jeżeli jednak jest obecny kapłan, to należy mu dać pierwszeństwo przed diakonem, diakonowi przed subdiakonem, osobie duchownej przed świecką, mężczyźnie przed niewiastą, chyba że przez wzgląd na wstydlivość wypadła, żeby Chrztu udzieliła raczej kobieta aniżeli mężczyzna, albo też gdy kobieta lepiej zna formę i sposób Chrztu.

Jak ma się odbyć obmycie, żeby Chrzest był ważny? Obmycie ma się odbyć bądź przez zanurzenie w wodę, bądź przez polanie wodą, bądź też przez pokropienie według zatwierdzonego obrządku własnego Kościoła.

Kiedy dzieci należy chrzcic? Jak najwcześniej: ciężko grzeszą rodzice i inni, do których należy troska o dzieci, jeżeli dopuszczają do tego, że dziecko umiera bez Chrztu, albo jeżeli bez ważnej przyczyny odkładają Chrzest na później.

Jak powinien przystępować do Chrztu człowiek dorosły? Świadomie i dobrowolnie po należytych pouczeniu i przygotowaniu; nadto musi wzbudzić przynajmniej niedoskonały żal za grzechy swoje śmiertelne, jeżeli jakie ma.

Co się dzieje, jeżeli dorosły przyjmuje Chrzest z sumieniem, obciążonym grzechem śmiertelnym, za który nie ma nawet niedoskonałego żalu? Jeżeli dorosły przyjmuje Chrzest z sumieniem obciążonym grzechem śmiertelnym, za który nie ma nawet niedoskonałego żalu, wówczas Chrzest jest ważny i charakter zostaje wyciśnięty, ale ochrzczoney popełnia ciężki grzech świętokradztwa i nie otrzymuje łaski, póki nie uzyska odpuszczenia grzechu przez żal doskonały albo niedoskonały; w tym drugim wypadku otrzymuje on łaskę mocą właśnie Chrztu.

Do czego jest obowiązany człowiek ochrzczoney? Obowiązany jest wyznawać wiarę Chrystusową w Kościele Katolickim i zachowywać przykazania Chrystusa i Kościoła Katolickiego.

Czy Chrzest jest wszystkim potrzebny do zbawienia? Tak, bo Jezus Chrystus powiedział: „Jeżeli się kto nie odrodzi z wody i Ducha Świętego, nie może wniknąć do królestwa Bożego”.

Co się stanie z duszami zmarłych bez Chrztu z samym tylko grzechem pierwородnym? Dusze te są pozbawione szczęścia oglądania Boga twarzą w twarz, nie podlegają jednak innym karom, które są nałożone za grzechy osobiste.

Czy Chrzest z wody można czymś zastąpić? Tak — męczeństwem i takim aktem miłości ku Bogu, który zawiera w koniecznie i doskonały żal za grzechy i pragnienie Chrztu z wody; ale charakter wyciska tylko Chrzest z wody, i on też tylko daje zdolność przyjmowania innych Sakramentów.

Na czym polega męczeństwo, którym można zastąpić Chrzest? Polega na śmierci zadanej niesprawiedliwie i przez człowieka przyjętej dla Chrystusa, na świadectwo wiary lub cnoty chrześcijańskiej.

Dlaczego na Chrzcie nadaje się imię jakiegoś Świętego? Aby ochrzczoney miał w nim osobliwego patrona, a jego życie brał sobie za wzór do naśladowania.

Co to jest Bierzmowanie? To Sakrament, ustanowiony przez Jezusa dla udzielenia osobnej łaski i darów Ducha Świętego, dzięki którym bierzmowany zyskuje siłę do wyznawania wiary słowem i uczynkiem jako doskonały żołnierz Chrystusa.

Co stanowi materię Bierzmowania? Materią dalszą Bierzmowania stanowi krzyżmo, czyli olej z oliwek, mieszany z balsamem i przez Biskupa poświęcony; tym olejem udzielający Bierzmowania namaszcza bierzmowanemu czoło w kształcie krzyża i równocześnie wkłada na niego rękę; to namaszczenie zaś stanowi materię bliższą.

Co stanowi formę Bierzmowania? Stanowią ją słowa, które wymawia udzielający Bierzmowania, gdy przystosowuje materię Sakramentu: „Znaczę cię znakiem krzyża i umacniam cię krzyżmem zbawienia w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”.

Kto udziela Bierzmowania? Biskup, ale w nadzwyczajnych wypadkach kapłan, któremu władza kościelna dała pozwolenie.

Prócz Chrztu i stanu łaski czego jeszcze potrzeba temu, kto przyjmuje Bierzmowanie? Jeżeli jest w pełni używania rozumu, winien znać główne tajemnice wiary i inne prawdy, które się odnoszą do tego Sakramentu.

Co się dzieje, jeśli ktoś przystępuje do Bierzmowania w stanie grzechu śmiertelnego? Popełnia grzech świętokradztwa, ale Sakrament jest ważny, a bierzmowany tylko wtedy dostępuje łaski, gdy uzyska odpuszczenie grzechów albo przez żal niedoskonały w połączeniu z Sakramentem Pokuty, albo przez żal doskonały z postanowieniem przystąpienia do Sakramentu Pokuty.

W jakim wieku udziela się Bierzmowania? Chociaż w Kościele łacińskim udzielanie Bierzmowania odkłada się stosownie mniej więcej do siódmego roku życia, można go przeciw udzielać także wcześniej, jeżeli albo dziecku zagraża niebezpieczeństwo śmierci, albo udzielający Bierzmowania dla słusznych i ważnych powodów uzna to za wskazane.

Czy Bierzmowanie jest bezwzględnie potrzebne do zbawienia? Nie, ale nie wolno go zaniedbywać. Jest ono bowiem środkiem, żeby łatwiej i pełniej dostąpić zbawienia.

Co to jest Eucharystia? Eucharystia, oznaczająca mniej więcej tyle co dobra łaska czy dziękczynienie, jest najbardziej Boskim darem Zbawiciela i tajemnicą wiary; pod postaciami chleba i wina w Eucharystii jest sam Jezus Chrystus, ofiaruje się i jest ofiarą, daje siebie na pożywienie. Jest to zarazem ofiara i Sakrament Nowego Zakonu.

Kiedy Jezus Chrystus ustanowił Najświętszą Eucharystię? Przy ostatniej wieczerzy przed swoją męką, gdy wziął chleb i błogosławił i dawał uczniom swoim, mówiąc: „Bierzcie i jedzcie; to jest ciało moje”. A wzięwszy kielich, dał im, mówiąc: „Pijcie, to jest bowiem krew moja” i dodał: „To czyńcie na moją pamiątkę”.

Co się stało, kiedy Jezus Chrystus wypowiedział słowa konsekracyjne nad chlebem i winem? Dokoła się cudowna i osobliwa przemiana całej substancji chleba w ciało i całej substancji wina w krew Jezusa Chrystusa, a pozostały tylko postacie chleba i wina.

Jak się nazywa ta przemiana? Ta przemiana nazywa się transsubstancją czyli przeistoczeniem.

Co należy rozumieć przez postacie chleba i wina? Wielkość, kształt, zapach, barwę, smak i to wszystko, co w chlebie i winie podpada pod zmysły.

Co postanowił Jezus Chrystus, gdy dodał słowa: „To czyńcie na moją pamiątkę”? Ustanowił Apostołów kapłanami Nowego Przymierza i rozkazał im oraz ich następcom w kapłaństwie, żeby również konsekrowali, sprawowali ofiarę i rozdawali Jego Ciało i Krew pod postaciami chleba i wina.

Kiedy kapłani wykonują tę władzę i spełniają to przykazanie? Wtedy, gdy biorąc na siebie osobę Jezusa Chrystusa, odprawiają ofiarę Mszy św.

Cóż się tedy dzieje, gdy kapłan we Mszy św. nad chlebem i winem wymawia słowa konsekracji? Wówczas pod postaciami chleba i wina staje się obecne prawdziwie Ciało i Krew Pana naszego Jezusa Chrystusa, razem z Jego duszą i Bóstwem.

Czy po konsekracji pod postacią chleba jest tylko Ciało Jezusa Chrystusa, a pod postacią wina tylko Krew Jego? Pod każdą postacią i pod wszystkimi częściami każdej z nich jest utajony cały i nie podzielony Jezus Chrystus, Bóg i Człowiek.

Czy Jezus Chrystus, gdy jest utajony pod postaciami sakramentalnymi, przestaje być w niebie? Nie, lecz jest obecny równocześnie w niebie i pod postaciami sakramentalnymi.

Jak długo trwa obecność Jezusa Chrystusa pod postaciami sakramentalnymi? Dotąd, aż postacie te ulegną zepsuciu.

Co jest materia, zdatną do sporządzenia Najświętszej Eucharystii? Chleb pszenny i wino z winorośli.

Które są słowa, potrzebne do sporządzenia Eucharystii? Te które wymówił Chrystus Pan przy ostatniej wieczerzy nad chlebem i winem, a które powtarza we Mszy św. kapłan w zastępstwie Chrystusa.

Co to jest ofiara? To dar widzialny, który składamy ku czci Boga przez zniszczenie lub przemianę, żeby Go uznać najwyższym Panem, stwórcy i ostatecznym celem naszym.

Czy Msza święta jest prawdziwą i właściwą ofiarą Nowego Zakonu? Tak, bo Jezus Chrystus, zastąpiony przez kapłana, ofiaruje w niej Bogu w sposób bezkrwawy i tajemniczy swoje Ciało i Krew pod postaciami chleba i wina.

Po co Jezus Chrystus ustanowił tę cudowną ofiarę? Aby Kościołowi zostawić widzialną ofiarę, jak tego wymaga ludzka natura; Msza święta ma przedstawiać ową ofiarę krwawą, którą Jezus Chrystus miał złożyć raz na Krzyżu; przez Mszę świętą ma aż do końca świata trwać Jego pamiątka, zbawcza moc owej ofiary ma się nam poprzez Mszę świętą udzielać na odpuszczenie grzechów, które popełniamy codziennie.

Jakim sposobem Msza święta przedstawia ofiarę krzyżową? Takim, że osobna konsekracja chleba i osobna konsekracja wina mocą słów przedstawia owo rzeczywiste rozdzielenie Ciała od Krwi, które Pan nasz Jezus Chrystus wycierpiał w chwili krwawej śmierci na Krzyżu.

Czy Msza święta jest tylko prostym przedstawieniem ofiary krzyżowej? Nie, lecz jest samą ofiarą krzyżową, która się podcz Mszy świętej ponawia, skoro tu i tam jest ten sam dar, składany Bogu Ojcu w ofierze, i ten sam ofiarujący się za pośrednictwem kapłanów, a tylko sposób ofiarowania jest inny.

W jaki sposób przez ofiarę Mszy świętej przydzielają nam się owoce ofiary krzyżowej? W ten sposób, że Bóg, przejednany tą ofiarą, używa łask, które nam wysłużył Jezus Chrystus za cenę Krwi swojej.

W jakim celu odprawia się ofiara Mszy świętej? a) żeby Bogu oddać należną cześć i dlatego jest to ofiara latreutyczna, czyli pochwalna; b) żeby Bogu składać dzięki za Jego wielką chwałę i za wyświadczone nam dobrodziejstwa, i dlatego jest to ofiara eucharystyczna, czyli dziękczynna; c) żeby sobie uprosić łaski i dobrodziejstwa, a dlatego jest to ofiara błagalna; d) żeby od Boga uzyskać pojednanie, to jest przebłagać Go za grzechy, popełniane przez żyjących, i uprosić darowanie kar, na jakie oni zasłużyli, oraz wyprosić zmiłowanie duszom w czyśćcu cierpiącym, i dlatego jest ona ofiarą przebłagalną.

Komu składa się ofiara Mszy świętej? Tylko Bogu, bo tylko Bóg jest naszym najwyższym Panem, co właśnie wyraża ofiara.

A dlaczego Kościół zwykł odprawiać Mszę świętą także ku czci N.M.P. i Świętych Pańskich? Mimo, iż Kościół zwykł odprawiać Mszę świętą także ku czci N.M.P. i Świętych Pańskich, to jednak nie składa on ofiary ani Matce Bożej ani Świętym Pańskim, lecz tylko samemu Bogu, dziękując Mu za to, że łaską swoją pomógł im do takich zwycięstw i takiej im użyczył chwały w niebie, oraz prosząc ich o wstawieństwo do Boga.

Za kogo odprawia się Msza święta? Każda Msza święta, ponieważ jest ofiarą Kościoła powszechnego, składana przez publicznego tego Kościoła sługę, odprawia się nie tylko za samego odprawiającego ją, lecz za wspólny pożytek wiernych, bądź żywych, bądź też zmarłych, głównie zaś za tych, których kapłan we Mszy świętej wymienia.

Czy kapłan może ofiarować Mszę świętą za jakąś szczególną osobę lub jakiś cel szczególny? Tak. Msza św. w ten sposób ofiarowana, wychodzi na szczególny pożytek danej osobie, lub przyczynia się w szczególny sposób do osiągnięcia celu, na który była ofiarowana, o ile spełnione zostaną warunki skądinąd wymagane, i przy zachowaniu wszystkiego, co należy zachować.

Jaki jest najlepszy sposób słuchania Mszy świętej? Taki, w którym wierni, obecni na Mszy świętej, łączą się z kapłanem odprawiającym ją i razem z nim składają Bogu tę ofiarę; żeby rozpamiętywali w sercu ofiarę na krzyżu, i łączyli się z Panem Jezusem w sakramentalnej, albo przynajmniej w duchowej Komunii świętej.

Co to jest Eucharystia? Sakrament, ustanowiony przez Jezusa Chrystusa. Pod postaciami chleba i wina jest w nim prawdziwie, rzeczywiście i istotnie obecny sam Jezus Chrystus, dawca łaski, na pokarm duchowny duszom naszym.

Po co Jezus Chrystus ustanowił Sakrament Eucharystii? a) żeby w nieskończonej miłości ku nam ustawicznie mieszkać między nami, i byśmy Go wzajemnie miłowali i oddawali Mu cześć; b) żeby się jednoczyć z nami przez Komunię świętą; być niebieskim pokarmem duszy naszej, żebyśmy tym pokarmem mogli pielęgnować życie duchowne i zachowywać je, a na końcu życia naszego żeby być nam posiłkiem na drogę wieczności.

Czym się różni Sakrament Eucharystii od ofiary? a) Sakrament dokonuje się przez konsekrację i trwa, ofiara zaś wyczerpuje się i kończy z chwilą dokonania aktu ofiarowania; i dlatego Przenajświętsza Hostia, którą się przechowuje w puszcze lub niesie do chorego, ma znaczenie Sakramentu, nie ofiary; b) Sakrament tym, którzy przyjmują Hostię Przenajświętszą, staje się źródłem zasług i pożytków duchowych; ofiara natomiast ma ten skutek, że nie tylko daje możliwość zbierania zasług, lecz także zadośćuczynienia.

Czego potrzeba, żeby godnie przyjąć Eucharystię? Chrztu, stanu łaski, i pod grozą grzechu ciężkiego postu naturalnego.

Co powinien czynić ten, kto ma przyjąć Komunię świętą, a ma na sumieniu grzech śmiertelny? Musi się wyspowiadać, choćby uważał, że ma żal doskonały; w nagłych wypadkach i przy braku spowiednika niech wprzód wzbudzi żal doskonały.

Co znaczy post naturalny? Znaczy, że od północy aż do chwili Komunii nie wolno spożywać niczego ani na sposób pokarmu, ani na sposób napoju, ani też nawet na sposób lekarstwa.

Jaki grzech popełnia ten, kto nie na czczo przyjmuje Komunię świętą? Popełnia ciężki grzech świętokradztwa.

Kiedy wolno przyjąć Komunię świętą nie na czczo? Nie na czczo wolno przyjąć Komunię świętą, gdy tuż zagraża śmierć, albo też gdy zachodzi potrzeba zapobieżenia zniewadze Najświętszego Sakramentu.

Kiedy choremu wolno przyjąć Komunię świętą nie na czczo? Chorzy obtoźnie od miesiąca bez uzasadnionej nadziei, by mogli rychło wyzdrowieć, za roztropną radą spowiednika mogą przyjąć Komunię świętą raz lub dwa razy na tydzień, choćby przedtem zażyli jakiegos lekarstwa albo przyjęli coś na sposób napoju.

Czego potrzeba, żeby Komunię świętą przyjąć także pobożnie? Trzeba się do niej pilnie przygotować, a po niej odprawić przystojne dziękczynienie, stosownie do zdolności, warunków i obowiązków każdego z osobna.

Na czym polega przygotowanie do Komunii świętej? Polega na tym, żebyśmy przez jakiś czas uważnie i pobożnie rozmyślali nad tym, co mamy przyjąć i żebyśmy wzbudzali w sobie serdeczne akty wiary, nadziei, miłości i żalu za grzechy.

Na czym polega dziękczynienie po Komunii świętej? Polega na tym, abyśmy przez jakiś czas uważnie i pobożnie rozmyślali nad tym, cośmy przyjęli, wzbudzali akty wiary, nadziei, miłości, czynili dobre postanowienia, dziękowali i zanosili prośby do Boga.

O co powinniśmy Pana Jezusa głównie prosić po Komunii świętej? Głównie o łaski potrzebne nam i bliżnim do zbawienia, zwłaszcza o łaskę wytrwania w dobrym aż do śmierci, i o wieczne odpoczywanie dla dusz zmarłych.

Jakie skutki wywiera Eucharystia u tych, którzy ją przyjmują godnie i pobożnie? a) pomnaża łaskę uświęcającą i gorącość miłości; b) odpuszcza grzechy powszednie; c) pomaga walnie do wytrwania w dobrym aż do śmierci, uśmierając pożałdliwość, chroniąc od grzechów śmiertelnych i dodając siły do dobrych uczynków.

Czy poza Komunią wielkanocną mamy jeszcze inny obowiązek przyjęcia Komunii świętej? Jest jeszcze obowiązek przyjęcia Komunii w niebezpieczeństwie śmierci, bez względu na to, skąd ono pochodzi.

Czy ten, kto przyjął Eucharystię, może ją przyjąć na nowo tego samego dnia? Tak, ale w postaci wiatyku, o ile padał w niebezpieczeństwo śmierci; a nawet powinien spożyć ją, jeżeli tego zachodzi potrzeba dla zapobieżenia zniewadze Sakramentu.

W jaki sposób winniśmy oddawać cześć Panu Jezusowi, obecnemu w Eucharystii? a) przez adorowanie Go z najgłębszym uszanowaniem; b) przez wzajemną miłość; c) przez zanoszenie do Niego serdecznych prośb o łaski.

Co to jest Sakrament Pokuty? Sakrament ustanowiony przez Jezusa dla pojednania wiernych z Bogiem, gdyby po Chrzcie popadli w grzechy.

Kiedy Jezus Chrystus ustanowił ten Sakrament? Głównie wtedy, gdy na uczniów swoich, zebranych po Jego zmartwychwstaniu w jednym miejscu, tchnął i tak do nich przemówił: „Weźmijcie Ducha Świętego, którymkolwiek odpuście grzechu, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są zatrzymane”.

Na jaki sposób Jezus Chrystus ustanowił ten Sakrament? Jako trybunał, w którym sędzią jest spowiednik, a oskarżycielem i świadkiem jest sam grzesznik pokutujący; przedmiotem, o który toczy się sąd, są grzechy, popełnione po Chrzcie, które człowiek pokutujący wyrzeka.

Kto jest uprawnionym szafarzem Sakramentu Pokuty? Jest kapłan, należyście zatwierdzony do słuchania spowiedzi bez względu na jego obrządek.

Z jakich części składa się ten Sakrament? Z aktów penitenta, tj. żalu za grzechy, ze spowiedzi i zadośćuczynienia, i z rozgrzeszenia udzielonego przez upoważnionego kapłana; tamte stanowią jakby materię Sakramentu, a rozgrzeszenie jest jego formą.

Jakim sposobem w trzech aktach penitenta mieści się zarówno rachunek sumienia jako też postanowienie poprawy? Wszystkie akty musi poprzedzać rachunek sumienia, a żalu za grzechy nie da się odbyć bez postanowienia poprawy.

Które grzechy stanowią konieczną materię tego Sakramentu? Grzechy śmiertelne, popełnione po Chrzcie, które jeszcze nigdy nie były wprost odpuszczone na mocy władzy kluczków.

Dlaczego te grzechy nazywamy materią konieczną tego Sakramentu? Bo istnieje ścisły obowiązek spowiadania się z nich.

Które grzechy są materią dowolną i dostateczną tego Sakramentu? Grzechy, popełnione po Chrzcie, bądź powszednie, bądź też śmiertelne, z których się penitent już spowiadał, bezpośrednio odpuszczone mocą sakramentalnego rozgrzeszenia.

Dlaczego te grzechy nazywamy materią dowolną i dostateczną tego Sakramentu? Ponieważ wprawdzie można się z nimi udawać do świętego trybunału, a nawet dobrze jest, żebyśmy tak czynili, ale nikt nie jest do tego obowiązany.

Co powinien uczynić penitent, zanim przystąpi do trybunału pokuty sakramentalnej? Powinien odbyć rachunek sumienia.

Co to jest rachunek sumienia? To staranne zbadanie grzechów, które się popełniło od ostatniej dobrej spowiedzi.

Jak się robi rachunek sumienia? Wezwawszy pomocy Bożej, należy sobie starannie przywołać na pamięć grzechy, popełnione myślą, mową, uczynkiem lub zaniedbaniem dobrego przeciwko przykazaniem Bożym i kościelnym oraz przeciwko obowiązkom swego stanu.

Nad czym należy się zastanowić w tym rachunku sumienia? Nad liczbą i rodzajem grzechów oraz nad ich okolicznościami, zmieniającymi rodzaj grzechów.

Które okoliczności, zmieniające rodzaj grzechów, trzeba koniecznie wyznać? Te, przez które albo grzech powszedni staje się śmiertelnym, np. kłamstwo ze znaczną krzywdą bliźniego, albo też grzech śmiertelny powiela się (np. kradzież rzeczy świętej, albo popełniona w miejscu świętym).

Co to jest żal za grzechy? To boleść duszy i znieprawienie popełnionych grzechów z mocnym postanowieniem nie grzeszenie więcej.

Co to jest mocne postanowienie poprawy? Szczera wola nie popełniania grzechów i unikania ich z całą stanowczością.

Jaki powinien być żal za grzechy? Powinien być wewnętrzny, nadprzyrodzony, nade wszystko i powszechny.

Co to jest żal wewnętrzny? To taki żal, który nie tylko objawia się w słowach, lecz rodzi z serca.

Co to jest żal nadprzyrodzony? To taki żal, który człowiek wzbudza pod wpływem łaski z pobudek nie ludzkich, lecz nadprzyrodzonych, czyli takich, które człowiek pojmuje z wiary w sposób nadprzyrodzony.

Co to jest żal nade wszystko? Żal, którym nienawidzimy grzechu bardziej, niż wszystkiego innego.

Co to jest żal powszechny? Żal, który obejmuje wszystkie grzechy popełnione po Chrzcie, a jeszcze bezpośrednio nie odpuszczone przez władzę kluczków.

Co należy czynić, jeżeli penitent ma tylko grzechy powszednie, albo śmiertelne już bezpośrednio odpuszczone? Wystarczy i trzeba wzbudzić akt żalu za niektóre z nich albo przynajmniej za jeden.

Iloraki może być żal za grzechy? Dwojaki: albo doskonały i ten nazywamy skruczą, albo mniej doskonały.

Co to jest żal doskonały? To boleść z powodu grzechów i znieprawienie ich z pobudki miłości, czyli dlatego, że się obraziło Boga, który jest dobrem najwyższym i miłości najdogodniejszym.

Jaki skutek wywiera żal doskonały? Gładzi grzechy i jedna człowieka z Bogiem nawet poza Sakramentem Pokuty, ale nie bez pragnienia Sakramentu, które mieści się w takim żalu.

Co to jest żal mniej doskonały? To boleść z powodu grzechów popełnionych i nadprzyrodzone znieprawienie ich, zazwyczaj płynące bądź z myśli o szkaradzie grzechu, bądź z bojaźni piekła i kar.

Jaki żal wystarczy do ważnego przyjęcia Sakramentu Pokuty? Żal mniej doskonały, choć pożądany jest żal doskonały.

Jaki grzech popełnia ten, kto świadomie przystępuje do Sakramentu Pokuty bez żadnego żalu za grzechy? Grzech świętokradstwa. Dodatkowo nie otrzymuje odpuszczenia grzechów, z których się spowiadał.

Co to jest spowiedź? Wyznanie grzechów przed kapłanem, upoważnionym do spowiadania, w celu otrzymania rozgrzeszenia.

Dlaczego Jezus Chrystus postanowił, byśmy się spowiadali i w ten sposób otrzymywali odpuszczenie grzechów? Byśmy się spowiadali i w ten sposób otrzymywali odpuszczenie grzechów, żeby się grzesznik upokorzył i przed kapłanem jako sędzią i lekarzem odsłonił swoje złe uczynki i potrzeby, celem otrzymania należynej pokuty i wysłuchania stosownych rad.

Jaka winna być spowiedź dla ważnego przyjęcia Sakramentu Pokuty? Spowiedź musi się odbyć słowami, albo przynajmniej w taki sposób, który by starczył za słowa, oraz być zupełna.

Kiedy spowiedź jest zupełna? Gdy wyznane zostaną wszystkie grzechy śmiertelne, jeszcze nie odpuszczone, które penitent sobie przypomina po starannym rachunku sumienia, oraz podaje ich liczbę, rodzaj i okoliczności, które zmieniają rodzaj grzechu.

Co powinien robić człowiek, który nie pamięta, ile razy popełnił grzech ciężki? Winien podać liczbę zbliżoną do prawdziwej, dodając słowo „mniej więcej” lub „około”.

Co należy czynić, jeżeli kto bez własnej winy opuścił na spowiedzi grzech śmiertelny? Sakrament jest ważny i grzech odpuszcza się pośrednio, ale penitent winien grzech opuszczony, gdy go sobie przypomnie, wyznać na najbliższej spowiedzi.

Jaki grzech popełnia ten, kto z własnej winy zamilcza grzech śmiertelny na spowiedzi? Grzech świętokradstwa i dodatkowo nie odnosi żadnego pożytku ze spowiedzi.

Co powinien uczynić ten, kto z własnej winy zamilczał grzech śmiertelny na spowiedzi, albo spowiadał się z grzechów śmiertelnych bez należytego żalu? Musi powiedzieć, na ilu spowiedziach to popełnił, ile przyjął świętokradzkich Komunii, musi powtórzyć wszystkie grzechy śmiertelne, zamilczane na owych spowiedziach, oraz wyznane, i wypowiadać się zarazem ze wszystkich innych grzechów śmiertelnych, które może później popełnił.

Jaka nadto winna być spowiedź dla dozwolonego przyjęcia Sakramentu Pokuty? Spowiedź winna być pobożna i pokorna, tak, żeby penitent krótko i jasno, a pokornie, prosto i szczerze, bez słów niepotrzebnych, wyznał swoje grzechy, nie usprawiedliwiał ich, nie umniejszał ich ani nie powiększał, i przyjął upomnienia od spowiednika.

Co to jest zadośćuczynienie? To pokuta za grzechy wyznane na spowiedzi, nałożona przez spowiednika, która przez zasługi Jezusa Chrystusa, przydzielone wyrokiem sakramentalnym, ma szczególną moc gładzenia kary doczesnej za grzechy.

W jakim celu spowiednik zadaje pokutę? Dla straży nowego życia i na pomoc słabościom, lecz także jako karę za dawne grzechy i na poprawę.

Kiedy penitent powinien odprawić pokutę, zadaną przez spowiednika? Jeżeli spowiednik nie wyznaczył czasu na odprawienie pokuty, penitent niech się stara odprawić zadaną pokutę jak najrychlej.

Co ma czynić penitent, jeżeli pokuty, zadanej przez spowiednika, albo zupełnie nie może odprawić albo tylko z wielką trudnością? Winien to spowiednikowi powiedzieć pokornie i prosić go o zamianę na coś innego.

Co to jest rozgrzeszenie sakramentalne? To ta czynność, mocą której spowiednik penitentowi, który się należyście wypowiadł i za grzechy żałuje, odpuszcza grzechy w imię Jezusa Chrystusa, wymawiając przepisane słowa rozgrzeszenia.

Czy spowiednik może odmówić rozgrzeszenia sakramentalnego albo je odroczyć? Może i musi odmówić tylko wtedy, jeżeli sobie wyrobił roztropny sąd, że penitent na pewno nie jest tak usposobiony, jak być powinien; czasem jednak spowiednik dla słusznej przyczyny może rozgrzeszenie sakramentalne odłożyć na później, zwłaszcza jeżeli penitent się na to godzi, żeby się mógł lepiej przygotować.

Czy spowiednik jest obowiązany do zachowania sakramentalnej tajemnicy? Tak, ale nie może wyjawić grzechów, które słyssał na spowiedzi i musi się wystrzegać, żeby ani słowem, ani znakiem, ani żadnym innym sposobem i dla żadnej przyczyny nie zdradził grzesznika w czymkolwiek. Spowiednikowi zabronione jest ponadto robienie użytku z tego, czego się dowiedział na spowiedzi ze szkoda penitenta; musi też być wykluczone wszelkie niebezpieczeństwo wyjawienia; również przełożeni, którzy w danej chwili pełnią swój urząd, oraz spowiednicy, którzy później zostają przełożonymi, nie mogą w żaden sposób przy zewnętrznym kierownictwie posługiwać się znajomością grzechów, nabytą na spowiedzi.

Kto prócz spowiednika ma podobny obowiązek? Wszyscy ci, którzy w jakikolwiek sposób dowiedzieli się czegoś ze spowiedzi sakramentalnej.

Jakie są skutki Sakramentu Pokuty, gdy penitent po należyтым przygotowaniu i z należyтым usposobieniem w sercu wypowiadał się z grzechów śmiertelnych jeszcze nie odpuszczonych? a) odpuszcza mu się wina i kara wieczna, oraz, przynajmniej częściowo, kara doczesna za grzechy; b) zasługi penitenta, uśmiercone przez grzech, odżywają, to jest odzyskują na nowo tę skuteczność dla żywota wiecznego, którą miały przed popełnieniem grzechu; c) udziela mu się osobliwa łaska do unikania grzechów na przyszłość.

Jakie są skutki Sakramentu Pokuty, gdy penitent, należyście przygotowany i z należyтым usposobieniem w sercu wypowiadał się tylko z grzechów powszednich albo z takich grzechów śmiertelnych, które już mu były odpuszczone? Sakrament Pokuty odpuszcza grzechy powszednie, pomnaża łaskę uświęcającą, pomaga do unikania grzechów na przyszłość i skuteczniej maże dług kary doczesnej za grzechy.

Czy przez rozgrzeszenie sakramentalne i odprawienie pokuty zadanej na spowiedzi odpuszcza się zawsze cała kara doczesna za grzechy? Nie zawsze odpuszcza się cała kara doczesna za grzechy, ale można dostąpić jej odpuszczenia przez inne pokuty dobrowolne, głównie zaś przez Odpust.

Co to jest Odpust? To darowanie kary doczesnej, należnej za grzechy, już odpuszczone co do winy; tego odpuszczenia kar doczesnych udziela Kościół poza Sakramentem Pokuty.

W jaki sposób Kościół przez Odpusty daruje karę doczesną za grzechy? W ten sposób, że żywym przez zwolnienie, a umarłym przez modlitwę przydziela nieskończone zadośćuczynienia Jezusa Chrystusa i nieprzebrane zadośćuczynienia N.M.P., stanowiące skarb duchowny Kościoła.

Kto może nadawać Odpusty? Ojciec Święty, któremu Chrystus Pan powierzył szafarstwo całym skarbem duchownym Kościoła; mogą to czynić także inni, którym tej władzy udzielił bądź sam Ojciec Święty, bądź prawo kościelne, np. Biskupi.

Ilorakie są Odpusty? Zupełne, czyli odpuszczenie całej kary doczesnej za grzechy, i częstkowe, czyli odpuszczenie tylko części kary doczesnej za grzechy.

Co to znaczy, gdy się mówi, że został nadany Odpust zupełny? Znaczy to, że jeśli go kto nie może zyskać w zupełności, to jednak może go dostąpić częstkowo, zależnie od warunków, które posiada.

Czego potrzeba, żeby ktoś mógł zyskać dla siebie Odpusty? a) był ochrzczony i nie ekskomunikowany; b) miał przynajmniej ogólną intencję ich dostąpienia; c) należyście wypełnił przepisane uczynki; d) był w stanie łaski, przynajmniej na końcu przepisanych uczynków, i nie był przywiązany do żadnego grzechu powszedniego, gdy idzie o uzyskanie Odpustu zupełnego.

Za kogo może ofiarować Odpusty ten, kto je zyskuje? Za dusze w czyśćcu lub za siebie. Nie może za inne osoby żywe.

Co to jest Ostatnie Namaszczenie? Sakrament, ustanowiony przez Jezusa, dzięki któremu dorosły człowiek chory w niebezpieczeństwie życia otrzymuje pomoc duchowną, potrzebną zwłaszcza w chwili śmierci, a częstokroć także ulgę w chorobach ciała.

Jakie skutki wywiera Ostatnie Namaszczenie? a) pomnaża łaskę uświęcającą; b) podnosi chorego na duszy i pomaga mu w walce z pokusami, zwłaszcza w chwili zgonu; c) gładzi pozostałości grzechów o odpuszcza grzechy powszednie, a nawet śmiertelne, gdy chory nie mający świadomości ich, ma przynajmniej niedoskonały żal za nie, a już się nie może spowiadać; d) czasem odwraca chorobę, jeżeli to jest z korzyścią dla duszy chorego.

Kto udziela Ostatniego Namaszczenia? Proboszcz tej miejscowości, w której chory przebywa. W razie potrzeby jednak albo za zgodą tegoż proboszcza lub biskupa diecezjalnego Sakramentu tego może udzielić każdy kapłan; jeżeli za tym pozwoleniem przemawiają względy rozumne, to można przyjmą, że zostało ono udzielone.

Co stanowi materię Ostatniego Namaszczenia? Olej z drzewa oliwnego, poświęcony przez Biskupa lub przez kapłana, który od Stolicy Apostolskiej otrzymał taką władzę; namaszczenie tym olejem jest materią bliższą.

Co stanowi formę Ostatniego Namaszczenia? Stanowią ją słowa, który udzielający tego Sakramentu podczas namaszczenie wymawia według zatwierdzonych ksiąg swego obrządku.

Komu można udzielić tego Sakramentu? Każdemu chrześcijaninowi katolikowi, który przyszedł do używania rozumu, a z powodu choroby lub starości znajduje się w niebezpieczeństwie śmierci.

Ile razy można udzielić tego Sakramentu? W tym samym niebezpieczeństwie śmierci można udzielić raz tylko. Jeżeli jednak to niebezpieczeństwo zagraża – po minięciu – ponownie, wówczas Sakrament ten można powtórzyć.

Czy Sakramentu tego można udzielić choremu, gdy już nie jest przytomny? Można udzielić także choremu, który, kiedy był przytomny, prosił o niego choćby milcząco, albo prosiłby o niego, chociażby potem stracił przytomność.

Co winien czynić chory przed przyjęciem Ostatniego Namaszczenia? a) wypowiedać się, jeżeli może, a w przeciwnym razie wzbudzić żal za grzechy; b) wzbudzać w sobie akty wiary, nadziei, miłości i zupełnego zdania na wolę Bożą.

Czy ten Sakrament jest koniecznie potrzebny do zbawienia? Nie, ale nie wolno go zaniedbywać. Należy dołożyć wszelkich starań, żeby chory, gdy tylko znajdzie się w niebezpieczeństwie śmierci, przyjął go zawczasu, dopóki jeszcze jest przytomny.

Co to jest sakrament Kapłaństwa czyli święceń kapłańskich? To sakrament ustanowiony przez Jezusa Chrystusa na to, aby dać Kościołowi Biskupów, kapłanów i sługi, z odpowiadającym każdemu z nich władzami i łaskami do należytego sprawowania świętych obowiązków według właściwego każdemu z nich stopnia.

Czy te stopnie są równe? Nie są równe, lecz jedne są wyższe, a drugie niższe, i stanowią świętą hierarchię kapłaństwa.

Kiedy głównie ustanowił Jezus Chrystus ten Sakrament? Głównie wtedy, gdy Apostołom i ich następcom w kapłaństwie dał władzę sprawowania ofiary Mszy świętej oraz odpuszczania i zatrzymywania grzechów.

Jaka jest godność kapłaństwa? Jest nader wielka, bo kapłan jest sługą Chrystusa i szafarzem tajemnic Bożych, pośrednikiem między Bogiem a ludźmi, mającym władzę nad ciałem Chrystusowym, zarówno realnym jako też mistycznym.

Co jest materią a co formą święceń kapłańskich? Materią święceń kapłańskich jest włożenie rąk lub podanie świętych przyborów, przepisane w zatwierdzonych księgach do użytku Biskupów; formą zaś są słowa, które wymawia udzielający święceń przy wkładaniu rąk lub podawaniu świętych przyborów.

Jak wierni powinni się zachowywać względem kapłanów? Winni okazywać im wszelką cześć i szacunek i prosić Boga, żeby Kościołowi używał sług godnych i świętych.

Czy grzeszą rodzice, którzy zmuszają synów do kapłaństwa, albo od niego odwodzą? Tak, bo sobie przywłaszczają prawo, przysługujące Bogu, a Bóg sobie samemu zastrzega wybór sług za pośrednictwem Biskupa; grzeszą jednak również ci rodzice, którzy synów odmawiają od kapłaństwa, bo się przez to sprzeciwiają woli Bożej, niesprawiedliwie odmawiają synom prawa pójścia za Boskim powołaniem, a siebie i synów pozbawiają licznych i wielkich łask.

Kto może udzielić Sakramentu kapłaństwa? Tylko Biskup, do którego diecezji należy kandydat na kapłana, albo inny Biskup, przez niego do tego upoważniony; w wypadkach nadzwyczajnych może to czynić ten, kto mocą prawa lub osobnym przywilejem apostolskim otrzymał władzę udzielania niektórych święceń.

Co to jest Sakrament małżeństwa? Związek małżeński, ważnie zawarty między osobami ochrzczonymi, do godności Sakramentu wyniesiony przez Jezusa Chrystusa dla udzielania małżonkom łaski, żeby obowiązki, które biorą na siebie względem siebie samych i względem potomstwa, mogli spełniać należyście.

Czy między osobami ochrzczonymi może przyjść do skutku małżeństwo, które by nie było Sakramentem? Między osobami ochrzczonymi nie może przyjść do skutku ważne małżeństwo, które by nie było przez to samo Sakramentem, bo Jezus Chrystus do godności Sakramentu raczył wynieść właśnie samo ich małżeństwo.

Kto udziela tego Sakramentu? Sakramentu tego udzielają sobie sami oblubieńcy, którzy zawierają małżeństwo.

Co jest materią a co formą Sakramentu Małżeństwa? Materią tego sakramentu jest wzajemne oddanie sobie prawa do ciała dla osiągnięcia calu małżeństwa; formą jest wzajemne przyjęcie tego prawa.

Jakie są istotne właściwości małżeństwa? Jedność i nierozzerwalność, które w małżeństwie chrześcijańskim zyskują osobliwą siłę ze względu na Sakrament.

Na czym polega jedność małżeństwa? Na tym, że ani mąż, dopóki żyje jego żona, nie może mieć innej żony, ani też żona nie może mieć innego męża, dopóki żyje jej mąż.

Na czym polega nierozzerwalność małżeństwa? Węzeł małżeński nigdy nie może być rozerwany jak tylko przez śmierć.

Jakiemu prawu podlega małżeństwo ochrzczonych? Podlega prawu Boskiemu i kanonicznemu, co nie przesądza o kompetencji władzy świeckiej co do czysto cywilnych skutków tegoż małżeństwa.

Co to są czysto cywilne skutki małżeństwa? Są to te skutki, które można oddzielić od istoty małżeństwa, jak np. wysokość posagu, prawa spadkowe rodziców i dzieci itp.

Co to jest przeszkoda małżeńska? Wszystko, co sprawia, że zawarcie małżeństwa jest albo tylko niedozwolone (przeszkoda wzbraniająca), albo także nieważne (przeszkoda unieważniająca).

Kto może orzekać o przeszkodach małżeńskich dla ochrzczonych albo je ustanawiać? Tylko naczelna władza, kiedy prawo Boże czyni małżeństwo niedozwolonym lub nieważnym, jako też ustawami ogólnymi lub częściowymi ustanawiać inne przeszkody, które by małżeństwa między ochrzczonymi albo wzbraniały, albo czyniły nieważnymi.

Jakie są przeszkody małżeńskie tylko wzbraniające? a) ślub zwyczajny dziewictwa, doskonałej czystości, bezżennego życia, albo przyjęcie wyższych święceń i ślub wstąpienia do zakonu; b) odmienne wyznanie; c) powinowactwo legalne z adopcji w tych krajach, w których ustawodawstwo cywilne powinowactwo prawne (adopcję) uważa za przeszkodę wzbraniającą.

Jakie przeszkody czynią małżeństwo niemożliwym? a) wiek; b) niemoc płciowa, istniejąca przed zawarciem małżeństwa i trwała; c) węzeł małżeński; d) różność religii; e) wyższe święcenia; f) uroczyste śluby zakonne; g) uprowadzenie; h) występkek; i) pokrewieństwo; j) powinowactwo; k) przyzwitość publiczna; l) powinowactwo duchowe powstałe za Chrztu; m) powinowactwo legalne powstałe z adopcji, w tych krajach, w których ustawodawstwo cywilne uważa je za przeszkodę unieważniającą.

Czego potrzeba do ważnego zawarcia małżeństwa? Trzeba by narzeczeni: a) byli wolni od wszelkiej przeszkody unieważniającej; b) dali przyzwolenie na Małżeństwo z dobrą a nieprzymuszoną wolą; c) ochrzczeni w Kościele katolickim albo do niego nawróceni wzięli ślub wobec proboszcza lub Biskupa miejscowego, albo wobec kapłana upoważnionego przez jednego z nich i wobec przynajmniej dwóch świadków.

Czego potrzeba, żeby Małżeństwo można zawrzeć w sposób dozwolony? Potrzeba, żeby narzeczeni: a) byli w stanie łaski; b) byli dostatecznie pouczeni o wierze chrześcijańskiej; c) byli wolni od wszystkich przeszkód wzbraniających; d) zachowali przepisy, które Kościół wydał celem zawarcia Małżeństwa.

Czy Kościół kiedy udziela dyspensy od przeszkody różności religii albo różności wyznania? Tylko dla nader ważnych powodów, zezwalając na małżeństwo między osoba katolicką a niekatolicką.

Jakie Kościół stawia warunki, zezwalając na to małżeństwo za dyspensą? Żąda od strony niekatolickiej rękojmi, że od strony katolickiej będzie usuwać niebezpieczeństwo utraty wiary, a od jednej i drugiej strony żąda się gwarancji, że wszystkie dzieci będą ochrzczone po katolicku i po katolicko wychowane.

Do jakiego sędziego należą sprawy małżeńskie? Sprawy małżeńskie między ochrzczonymi, dotyczące związku małżeńskiego, na mocy prawa własnego i wyłącznego należą do sędziego kościelnego, bez naruszania kompetencji władzy świeckiej w tych rzeczach, które się odnoszą do skutków czysto cywilnych.

Czy wierni powinni władzy kościelnej wyjawiać przeszkody małżeńskie? Tak, zwłaszcza gdy są głoszone zapowiedzi, które Kościół zaprowadził w tym celu, by móc odkryć przeszkody.

Co to jest cnota? To stała zdolność woli do czynienia dobrego a unikania złego.

Iloraka jest cnota? Ze względu na jej przedmiot jest dwójaka: teologiczna i obyczajowa.

Co to jest cnota teologiczna? Cnota, której przedmiotem bezpośrednim jest Bóg jako cel nadprzyrodzony.

Ile jest cnót teologicznych? Cnót teologicznych jest trzy: wiara, nadzieja i miłość.

Czy cnót teologicznych można nabyć przez akty przyrodzone? Nie, bo cnoty te z natury swej są nadprzyrodzone, i tylko Bóg wlewa je razem z łaską uświęcającą.

Kiedy następuje wlanie człowiekowi cnót teologicznych? W chwili dostąpienia usprawiedliwienia przez odpuszczenie grzechów albo na Chrzcicie, albo przez akt żalu z pragnieniem Sakramentu.

Czy cnoty teologiczne są potrzebne do zbawienia? Tak, są do zbawienia konieczne potrzebne, bo bez nich ani rozum ani wola nie może się należycie skierować do celu nadprzyrodzonego.

Która z cnót teologicznych jest najprzedniejsza? Miłość, która jest udoskonaleniem zakonu i nawet z niebie nie ustaje.

Kiedy jesteśmy obowiązani wzbudzać akty wiary, nadziei i miłości? Głównie wtedy, gdy człowiek, doszedłszy do używania rozumu, zdobył dostateczną znajomość objawienia Bożego, a zwłaszcza wtedy, gdy tych aktów potrzeba bądź do spełnienia obowiązku, bądź do zwyciężenia pokusy, oraz w niebezpieczeństwie śmierci.

Co to jest wiara? To cnota nadprzyrodzona, która pod natchnieniem i z pomocą łaski sprawia, że przyjmujemy za prawdę to, co Bóg objawił, a przez Kościół do wierzenia podaje; przyjmujemy zaś to za prawdę nie dlatego, żebyśmy przyrodzonym światłem rozumu przejrzieli wewnętrzną prawdziwość tych prawd, lecz przez wzgląd na powagę samego Boga, który to objawił, a który się ani mylić nie może ani w błąd wprowadzać.

Czy musimy wierzyć we wszystkie prawdy objawione? Tak, a przynajmniej ogólnie, np. wierzę we wszystko, w co wierzy Kościół, Matka Święta; szczegółowo zaś i wyraźnie musimy wierzyć, że jest Bóg, że za dobre nagradza, a za złe karze, że jest Trójca Święta, że Jezus Chrystus stał się człowiekiem dla naszego zbawienia.

Czy wiara może być przeciwna rozumowi? Nie. Choć przewyższa rozum, w żaden sposób nie jest przeciwna rozumowi, ani też między wiarą a rozumem nigdy nie może zachodzić żadna sprzeczność.

Dlaczego między wiarą a rozumem nigdy nie może zachodzić żadna sprzeczność? Ponieważ Bóg, który objawia tajemnice i wlewa wiarę, dał duszy ludzkiej światło rozumu; Bóg siebie samego zaprzeczyć nie może, ani też jedna prawda nie może się sprzeciwiać drugiej.

Czy wiara i rozum mogą sobie nieść wzajemną pomoc? Tak, gdy zdrowy rozum dowodzi podstaw wiary i oświecony jej światłem przyczynia się do rozwoju znajomości rzeczy Bożych, wiara zaś zachowuje rozum od błędów i broni go oraz ułatwia mu poznanie wielu rzeczy.

Kiedy musimy wiarę publicznie wyznawać? Ilekroć nasze milczenie, ociąganie się albo zamieszanie powodują pośrednio zaprzeczenie wiary, wzgardę religii, obrazę Boga czy zgorszenie bliźniego.

W jaki sposób wyznajemy wiarę na zewnątrz? Wyznając ją słowem i uczynkiem, w razie potrzeby śmierć ponosząc za nią.

W jaki sposób traci się wiarę? Wiarę traci się przez odstępstwo lub herezję, gdy człowiek ochrzczony albo odrzuca bądź wszystkie, bądź niektóre prawdy wiary, albo też dobrowolnie podaje je w wątpliwość.

Prócz odstępców i heretyków kto jeszcze grzeszy przeciwko wierze? a) nieochrzczony, który odrzuca wiarę dostatecznie sobie przedstawioną (niedowiarstwo pozytywne); b) kto nie stara się o dostateczne wykształcenie religijne, opow. jego stanowi i wiekowi; c) kto wyznaje błędy, przez Kościół potępione, zbliżające się mniej lub więcej do niedorzeczności heretyckiej; d) kto dobrowolnie wystawia się na niebezpieczeństwo utraty wiary, np. czytając bez wymagane pozwolenia i ostrożności książki zakazane przez Kościół, zwłaszcza książki apostatów, heretyków lub schizmatyków, szerzące apostazję, herezję lub schizmę.

Co to jest nadzieja? To cnota nadprzyrodzona, która sprawia, że dla zasług Jezusa Chrystusa, oparci na dobroci, wszechmocy i wierności Boga, z ufnością oczekujemy żywota wiecznego i łask potrzebnych do jego osiągnięcia, bo Bóg obiecał żywot wieczny tym, którzy będą wykonywać czyny dobre.

Jak objawiamy nadzieję? Słowem i uczynkami, gdy ufając szczerze obietnicom Boskim, cierpliwie znosimy dolegliwości i przykrości życia, a nawet prześladowania.

Jak się traci nadzieję? Przez grzech rozpaczy lub zuchwałej ufności oraz przez te grzechy, które pociągają za sobą utratę wiary.

Co to jest rozpacz? Dobrowolny i świadomy brak ufności, by człowiek mógł otrzymać od Boga szczęście wieczne i środki, które do niego wiodą.

Co to jest zuchwała ufność? Lekkomysłne liczenie na to, że się dostąpi szczęścia w niebie bez uzyskania łaski Bożej albo bez dobrych uczynków.

Co to jest miłość? To cnota nadprzyrodzona, która sprawia, że miłujemy Boga nade wszystko dla Niego samego, a siebie samych i bliźniego dla Boga.

W jaki sposób mamy przede wszystkim okazywać Bogu swą miłość? Przez zachowanie jego przykazań.

Jakim jeszcze sposobem możemy Bogu okazać swoją miłość? Uczynkami, które wprawdzie nie są nakazane, Bogu są miłe, a nazywają się nadobowiązkowymi.

Jak przepada miłość ku Bogu? Przez każdy grzech śmiertelny; ale utrata łaski przez grzech śmiertelny niekoniecznie pociąga za sobą utratę wiary i nadziei.

Jak winniśmy miłować siebie samych? Siebie samych winniśmy miłować, szukając we wszystkim chwały Bożej i naszego wiecznego zbawienia.

Czy winniśmy miłować bliźniego? Bliźniego winniśmy miłować aktami wewnętrznymi i zewnętrznymi, to jest darować urazy, wystrzegać się wyrządzenia mu szkody i krzywdy i dawania mu zgorszenia, spieszyć mu według sił z pomocą w potrzebach, a zwłaszcza przez czyny miłosierdzia co do duszy i co do ciała.

Jakie są czyny miłosierne co do duszy? Czyny miłosierne co do duszy są następujące: a) wątpiącym dobrze radzić; b) nieumiejących pouczać; c) grzeszących upominać; d) strapionych pocieszać; e) urazy chętnie darować; f) przykrzych cierpliwie znosić; g) za żywych i umarłych się modlić.

Jakie są czyny miłosierne co do ciała? a) łaknącego nakarmić; b) spragnionego napoić; c) nagiego przyodziać; d) podróżnego w dom przyjąć; e) chorego odwiedzić; f) więźnia nawiedzić; g) umarłego pogrzebać.

Czy miłość, którą winniśmy miłować bliźniego, obejmuje także nieprzyjaciół? Miłość, którą winniśmy miłować bliźniego, obejmuje także nieprzyjaciół, bo oni także są bliźnimi naszymi, a Bóg sam dał nam to przykazanie i zostawił nam przykład.

Co to jest cnota obyczajowa? To cnota, która za bezpośredni przedmiot ma czyny uczciwe zgodne ze zdrowym rozumem.

Iloraki może być akt cnoty obyczajowej przez wzgląd na cel, któremu służy? Przez wzgląd na cel, któremu służy, akt cnoty obyczajowej może być albo naturalny, np. gdy ktoś pości, żeby pokarm nie szkodził na zdrowiu, albo nadnaturalny, np. gdy ktoś pości, aby mu Bóg odpuścił grzechy, albo żeby zgnębić ciało swoje i poddać je w niewolę.

Ile jest cnót głównych obyczajowych? Głównych cnót obyczajowych jest cztery: roztropność, sprawiedliwość, męstwo i wstrzeźliwość; nazywają się one także cnotami kardynalnymi.

Dlaczego te cnoty nazywają się kardynalnymi? Te cnoty dlatego nazywają się cnotami kardynalnymi, ponieważ stanowią jakby zawiązy i fundament całego gmachu obyczajowego, a inne cnoty do nich się sprowadzają.

Co sprawiają cnoty kardynalne? Roztropność sprawia, że we wszystkich sprawach poznajemy, co należy czynić albo czego unikać, żeby osiągnąć żywot wieczny; Sprawiedliwość sprawia, że każdemu oddajemy to, co mu się należy od nas; Męstwo sprawia, że się nie pozwalamy odstraszyć od dobrego żadnymi trudnościami lub prześladowaniami, ani nawet śmiercią; Wstrzeźliwość sprawia, że poskramiamy niedozwolone zmysłowe skłonności, a w używaniu tego, co jest dozwolone, zachowujemy miarę.

Co jeszcze Bóg wlewa człowiekowi przy usprawiedliwieniu z odpuszczeniem grzechów i z cnotami teologicznymi? Dary Duch Świętego.

Ile jest darów Ducha Świętego? Jest siedem: mądrość, rozum, rada, męstwo, umiejętność, pobożność i bojaźń Boża.

W jakim celu Bóg wlewa te dary? Żeby łatwiej i szybciej przyjmował natchnienia Ducha Świętego i siedł za nimi, gdy go nimi Duch Święty różnorako nakłania do dobrego a unikania złego.

Co sprawiają w nas dary Ducha Świętego? Mądrość daje nam pomoc, żebyśmy znajdowali radość w rozważaniu rzeczy Boskich, i żebyśmy o sprawach Boskich i ludzkich myśleli po Bożemu; Rozum, żebyśmy, o ile to jest możliwe u człowieka, coraz lepiej poznawali tajemnice wiary jako godne wiary; Rada, żebyśmy się strzegli zasadzek szatana i świata, a w wątpliwościach zrozumieli, co się bardziej przyczynia do chwały Bożej i do naszego oraz bliźnich zbawienia; Męstwo, żebyśmy doznawali szczególnej mocy do zwyciężania pokus i innych przeszkód w życiu duchownym; Umiejętność, żebyśmy należycie odróżniali między tym, w co należy wierzyć a w co nie, i żebyśmy się trzymali właściwego kierunku w sprawach życia duchownego; Pobożność, abyśmy należyta część i służbę oddawali Bogu, Świętym i tym ludziom, którzy nam zstępują Boga, i abyśmy wspomagali biednych i nieszczęśliwych dla miłości Boga; Bojaźń Boża, żebyśmy unikali grzechów przez bojaźń obrazy Boskiej, płynącą z dziecięcej czci dla majestatu Bożego.

Jakie są skutki cnót teologicznych i darów Ducha Świętego? Skutkami cnót teologicznych i darów Ducha Świętego są błogosławieństwa ewangeliczne i owoce Ducha Świętego.

Które to są błogosławieństwa ewangeliczne? Błogosławieństwa ewangeliczne są to te, które ogłosił sam Jezus Chrystus w kazaniu na górze, a mianowicie: a) Błogosławieni ubodzy duchem, albowiem ich jest królestwo niebieskie; b) Błogosławieni cisi, albowiem oni posiadają ziemię; c) Błogosławieni, którzy płaczą, albowiem oni będą pocieszeni; d) Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyćeni; e) Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią; f) Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądają; g) Błogosławieni pokój czyniący, albowiem nazwani będą synami Bożymi; h. Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem ich jest królestwo niebieskie.

Dlaczego Jezus Chrystus błogosławionymi nazywa tych, którzy mają to usposobienie zewnętrzne? Jezus Chrystus tych, którzy mają to usposobienie wewnętrzne dlatego nazywa błogosławionymi, ponieważ dzięki temu usposobieniu mają oni w tym życiu jakby pewien przedsmak przyszłego szczęścia w niebie.

Ktorzy to są ubodzy duchem, nazwani błogosławionymi? Są to ci, co się w duszy odrywają od dóbr zewnętrznych, zwłaszcza od bogactw i zaszczytów, a nawet w razie potrzeby gardzą nimi dobrowolnie; jeżeli zaś je mają, używają ich umiarkowanie i dobrze; a jeżeli ich nie mają, nie szukają ich chciwie; gdy je utracą, znoszą to z poddaniem się woli Bożej.

Ktorzy to są cisi? Są to ci, co z bliźnim żyją zgodnie, znosząc cierpliwie przykrości od niego doznawane, bez skargi lub zemsty.

Którzy to są ci, co płaczą, a jednak są błogosławieni? Ci, co płaczą, a jednak są błogosławieni, są to ci, którzy się nie uganiają za rozkoszami tego świata; z weselem znoszą dolegliwości tego życia, posłuszni woli Bożej, pokutują za popełnione grzechy i serdecznie boją się nad złem, co się na świecie dzieje, nad zgorzseniami i niebezpieczeństwami zbawienia.

Którzy łakną i pragną sprawiedliwości? Ci, co starają się codziennie postępować w uczynkach sprawiedliwości i miłości.

Którzy są miłośnikami? Ci, co z miłości ku Bogu dzielą się z bliźnim tym, co mają, i starają się oddalić od niego nędzę moralną i materialną.

Którzy są czystego serca? Ci, co nie tylko uciekają od grzechu śmiertelnego, a zwłaszcza od grzechu nieczystości, lecz unikają także wedle możności grzechu powszedniego.

Którzy są pokój czyniący? Są to ci, co nie tylko zachowują pokój z bliźnim, lecz starają się także o pokój między drugimi.

Którzy są ci, co cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości? Ci, co cierpliwie znoszą pośmiewiska, oszczerstwa i prześladowania dla miłości Jezusa Chrystusa.

Ile jest owoców Ducha Świętego i które mianowicie? Apostoł wylicza 12 owoców Ducha Świętego, a mianowicie: miłość, wesele, pokój, cierpliwość, dobroć, długomyślność, cichość, wierność, skromność, wstrzeźliwość, czystość.

Co popełnia ten, kto mimo łaski, której Bóg zawsze udziela od zbawienia, przestępuje prawo Boskie? Popełnia grzech uczynkowy czyli osobisty. Przekracza bowiem prawo Boskie, świadomie i dobrowolnie.

Cóż to więc jest grzech uczynkowy? Grzech uczynkowy jest to świadome i dobrowolne przekroczenie prawa Boskiego.

Jakim sposobem może być popełniony grzech uczynkowy? Myślą, mową i uczynkiem, zarówno dokonany jak zaniedbanym, i to albo przeciw Bogu, albo przeciw nam samym, albo przeciw bliźniemu, zależnie od tego, czy prawo, które się przekracza, dotyczy wprost Boga, czy też nas samych czy bliźniego.

Co powstaje z powtarzania tego samego grzechu uczynkowego? Skłonność do złego, zwana nałogiem.

Iloraki jest grzech uczynkowy? Dwojaki: albo śmiertelny albo powszedni.

Co to jest grzech śmiertelny? Przekroczenie prawa, popełniane z wiedzą i wolą przy świadomości ciężkiego przewinienia.

Dlaczego ten grzech nazywa się śmiertelny? Ponieważ odwracając duszę od jej celu ostatecznego, pozbawia ją jej życia nadprzyrodzonego, czyli łaski uświęcającej, skazuje ją na śmierć wiekuiłą w piekle, uśmierca zdobyte zasługi, tak, że już się nie mogą przydać na żywot wieczny, dopóki nie odzyska przez odzyskanie na nowo łaski; w końcu grzech śmiertelny czyni człowieka niezdolnym do nabywania dalszych zasług na niebo.

Co to jest grzech powszedni, czyli lekki? Przekroczenie prawa Boskiego, popełnione z wiedzą i wolą przy świadomości lekkiego przewinienia.

Dlaczego ten grzech nazywa się lekkim? Bo duszy nie odwraca od jej celu ostatecznego i nie zadaje jej śmierci duchowej. Łątwo może być odpuszczony nawet bez spowiedzi sakramentalnej, i stanowi pewną chorobę duszy, która z natury swej może być łatwo wyleczona.

Na czym polegają główne skutki grzechu powszedniego? Na tym, że zmniejsza on ciepło miłości, usposabia duszę do grzechu śmiertelnego i czyni człowieka winnym kary doczesnej, którą trzeba odpokutować albo w tym życiu albo w przyszłym.

Czy wszystkie grzechy powszednie i śmiertelne są równe między sobą? Nie wszystkie są między sobą równe, lecz jak jedne grzechy powszednie są lekkie a drugie mniej lekkie, tak też jedne grzechy śmiertelne są ciężkie, drugie zaś cięższe.

Które grzechy śmiertelne są z natury swej najcięższe? Te, które ktoś popełnia wprost przeciw Bogu.

Ile jest grzechów przeciwko Duchowi Świętemu? Sześć jest grzechów przeciwko Duchowi Świętemu: a) o łasce Bożej rozpaczać; b) przeciwko miłosierdziu Bożemu zuchwale grzeszyć; c) uznanej prawdzie chrześcijańskiej się sprzeciwiać; d) bliźniemu łaski Bożej zazdrościć; e) na zbawienne napomnienia zatwardziałe mieć serce; f) rozmyślnie trwać w niepokucie.

Dlaczego te grzechy nazywamy grzechami przeciwko Duchowi Świętemu? Ponieważ ten, kto je popełnia, w przewrotności swojej odczuwa, co go może powstrzymać od grzechu, gardząc łaską, którą się zazwyczaj przypisuje Duchowi Świętemu, jako źródłu wszystkiego dobra.

Ile jest grzechów przeciwko bliźniemu wołających o pomstę do nieba? Cztery: a) rozmyślne zabójstwo; b) grzech sodomski; c) uciemiężenie ubogich oraz wdów i sierot; d) zabieranie lub zatrzymywanie umówionej zapłaty sługom i robotnikom.

Dlaczego mówi się, że te grzechy wołają o pomstę do nieba? Ponieważ przed innymi grzechami mają w sobie nadzwyczajną i jawną niegodziwość i ściągają gniew i zemstę Bożą na tych, którzy je popełniają.

Które są grzechy główne? a) pycha; b) łakomstwo; c) nieczystość; d) zazdrość; e) obżarstwo i pijaństwo; f) gniew; g) lenistwo.

Dlaczego te grzechy nazywają się głównymi? Ponieważ są jakby źródłem i korzeniem wszystkich innych grzechów i nałogów.

Które cnoty są przeciwnie grzechom głównym? a) pysze – pokora; b) łakomstwu – szczodrość; c) nieczystości – czystość; d) zazdrości – życzliwość e) obżarstwu i pijaństwu – mierność; f) gniewowi – łagodność g) lenistwu – pilność w pracy i służbie Bożej.

Czy prócz grzechu powinniśmy unikać także okazji do grzechu? Tak, bo „kto miłuje niebezpieczeństwo, w nim zginie”.

Czy może się zdarzyć, że będziemy musieli odpowiadać wobec Boga za cudze grzechy? Tak, ale wtedy, jeżeli byliśmy albo przyczyną cudzych grzechów, bądź nakazując je i doradzając do nich, bądź też zgadzając się na nie, albo też nie przeszkodziliśmy cudzym grzechom, choć mogliśmy i powinni byli przeszkodzić.

Co w Piśmie świętym Bóg poleca nam jako skuteczny środek uchronienia się grzechów? Poleca nam pamięć na rzeczy ostateczne, tak nas upominając: „We wszystkich sprawach swoich pamiętaj na ostateczne rzeczy swoje, a na wieki nie zgrzeszysz”.

Co to są rzeczy ostateczne? Śmierć, sąd, piekło, niebo; ale po sądzie przed niebem może być czyściec.

Co powinniśmy sobie głównie przypominać o śmierci? Że jest ona karą za grzechy, że jest chwilą, od której zależy wieczność, tak, iż po śmierci nie ma już miejsca na pokutę i zasługę, i że nie wiemy, kiedy i jak umrzemy.

Co się dzieje z duszą zaraz po śmierci? Zaraz po śmierci dusza staje przed trybunałem Chrystusa na sąd szczegółowy.

Z czego odbywa się sąd szczegółowy nad duszą? Z myśli, słów, uczynków i z opuszczenia dobrego; a wyrok ten zostanie zatwierdzony na sądzie powszechnym, który jest jakby ujawnieniem na zewnątrz wyroku na sądzie szczegółowym.

Co się stanie z duszą po sądzie szczegółowym? Jeżeli nie będzie ona mieć łaski z powodu grzechu śmiertelnego, zaraz idzie do piekła; jeżeli jest w stanie łaski, a jest także wolna od wszystkich grzechów powszednich i od wszystkich kar doczesnych, idzie zaraz do nieba; jeżeli zaś jest w stanie łaski, ale jeszcze ma na sobie jakiś grzech powszedni, albo jakąś nie odpokutowaną karę doczesną, dostaje się do czyśćca, dopóki nie uczyni w zupełności zadość sprawiedliwości Bożej.

Co będzie z potępionymi w piekle? W piekle, które Pismo św. nazywa także przepaścią lub gehenną, wieczne męki cierpią złe duchy, a razem z nimi ludzie potępieni, na samej tylko duszy przed sądem powszechnym, a na duszy i ciele po sądzie powszechnym.

Na czym polegają kary potępionych? a) nie mogą oni nigdy oglądać Boga; b) doznają najstraszliwszych mąk ognia piekielnego, który jest ogniem rzeczywistym, co pali a nie niszczy; doznają też potępieni mąk z powodu ciemności, wyrzutów sumienia i niewymownego smutku i rozpacy, oraz z powodu towarzystwa szatanów i innych potępionych.

Czy kara utraty Boga jest jednakowa dla wszystkich? Tak, jest jednakowa dla wszystkich; inne natomiast kary i męki nie są jednakowe dla wszystkich, lecz rozmaite, zależnie od liczby i ciężkości grzechów.

Co będzie z duszą w czyśćcu? Dusza w czyśćcu cierpi kary doczesne za grzechy, za życia jeszcze nieodpokutowane zupełnie, dopóki w pełniłości nie uczyni zadość sprawiedliwości Bożej i nie dostanie się do nieba.

Jakie męki cierpi dusza w czyśćcu? Brak oglądania Boga oraz inne męki.

Czy kary doczesne dusz w czyśćcu cierpiących są jednakowe dla wszystkich? Nie są jednakowe. Różnią się między sobą stopniem surowości i długością, zależnie od tego, za jakie grzechy powszednie każda dusza cierpi i jaką karę doczesną odpokutowuje; nadto męki te mogą być skrócone i złagodzone przez pomoc, z jaką się im spieszy.

Czy czyściec skończy się po sądzie ostatecznym? Tak, skończy się. Sprawiedliwości Bożej za dusze, które wtedy będą jeszcze w czyśćcu, stanie się zadość w sposób od Boga ustanowiony i te wszystkie dusze pójdą do nieba.

Co będzie z duszami w niebie? W niebie dusze sprawiedliwych bez ciał przed sądem ostatecznym, a z ciałami po sądzie ostatecznym, cieszą się oglądaniem Boga twarzą w twarz, a przez to zażywają na wieki wszelkiego szczęścia, bez domieszki czy bojaźni jakiegokolwiek zła, w towarzystwie Pana naszego Jezusa Chrystusa, N.M.P. i wszystkich Świętych.

Czy wszyscy Święci w niebie zażywają jednakowej szczęśliwości wiecznej? Nie.

Jaka jest przyczyna tej różnicy? Święci w niebie do oglądania Boga twarzą w twarz są dopuszczenie dzięki światłości chwały; tę światłość Bóg wlewa każdemu z nich, Aniołom zaś według godności i łaski, jaką każdy z nich posiada, a ludziom według ich zasług, ale tak, że wszyscy, choć w stopniu nierównym obdarzeni światłością chwały, są zupełnie szczęśliwi.